

คู่มือการนำเสนอ

และ

การจัดเตรียมเอกสาร

การขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

คู่มือการนำเสนอ และ การจัดเตรียมเอกสาร การขอขึ้นทะเบียนเป็น แหล่งมรดกโลก

คู่มือการนำเสนอ และการจัดเตรียมเอกสาร การขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

จัดทำโดย

กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
60/1 ซอยพินุลวัฒนา 7 ถนนพระราม 6
แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2265 6585 โทรสาร 0 2265 6586

ศูนย์วิจัยบูรณาการด้านมรดกโลก เมืองสร้างสรรค์ ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์
Integrated Research Centre for World Heritage, Creative City, and
Historic Urban Landscape in Southeast Asia (IWCH)
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

เรียบเรียง

อิสรัชช์ บุรณะอรุณ - เกรียงไกร เกิดศิริ - นันทวรรณ ม่วงใหญ่ - ปาริฉัตร พรหมสวัสดิ์
กุลพัชร เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา - วิฑิตพร มีศิลป์ - ทิพวัลย์ ตั้งพูนทรัพย์ศิริ
จิรวัดน์ ทศตะ - พิสุทธิลักษณ์ บุญโต - ภูมิภัทร นรภูมิพิภักษ์ - พิพัฒน์ ศักดิ์ศิริเกษมกุล
ประธาน เลิศงาม - Thinley Jamtsho Tshering - ปภาวดี สະนัย

กองบรรณาธิการ

กุลพัชร เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา - อิสรัชช์ บุรณะอรุณ
พัชรพงศ์ กุลกาญจนาชีวิน
กุลพัชร เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา - อิสรัชช์ บุรณะอรุณ
เกรียงไกร เกิดศิริ - อิสรัชช์ บุรณะอรุณ
อิสรัชช์ บุรณะอรุณ

ออกแบบรูปเล่ม

ภาพปก

ภาพกราฟิก

ภาพถ่าย

ภาพถ่ายมุมสูง

จำนวนพิมพ์

พิมพ์ที่

พิมพ์ครั้งแรก

800 เล่ม
อี.ที.พับลิชชิง ซ.ลาดพร้าว 101 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร, 10240
พฤษภาคม พ.ศ.2566

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). คู่มือการนำเสนอ และการจัดเตรียมเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก.

1. มรดกโลก 2. World Heritage

ISBN 978-616-316-744-6

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ปรึกษา

1. ดร.พิรุณ สัยยะสิทธิ์พานิช	เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. อินทิรา เอี่ยมฉัตร	รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. กิตติมา ยืนเจริญ	ผู้อำนวยการกองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

คณะทำงาน

1. กรพินธุ์ พยัคฆประการณ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานการบริหารจัดการมรดกโลก
2. สวนิต เทียมทินกฤต	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
3. ดร.อรุณี อ้วนเจริญ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
4. จารุพันธ์ ชุ่มจิตต์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ภูเขา Mountain
ถ้ำ Cave
ป่า Forest
วัด Temple
นาขั้นบันได Rice Terrace

น้ำตก Waterfall

แก่ง Rapid

ลานกิจกรรม Public Spaces for Festivities

ตลาด Market Place

ศาลเจ้า Shrine

มรดกน้ำคลอง Heritage Canals

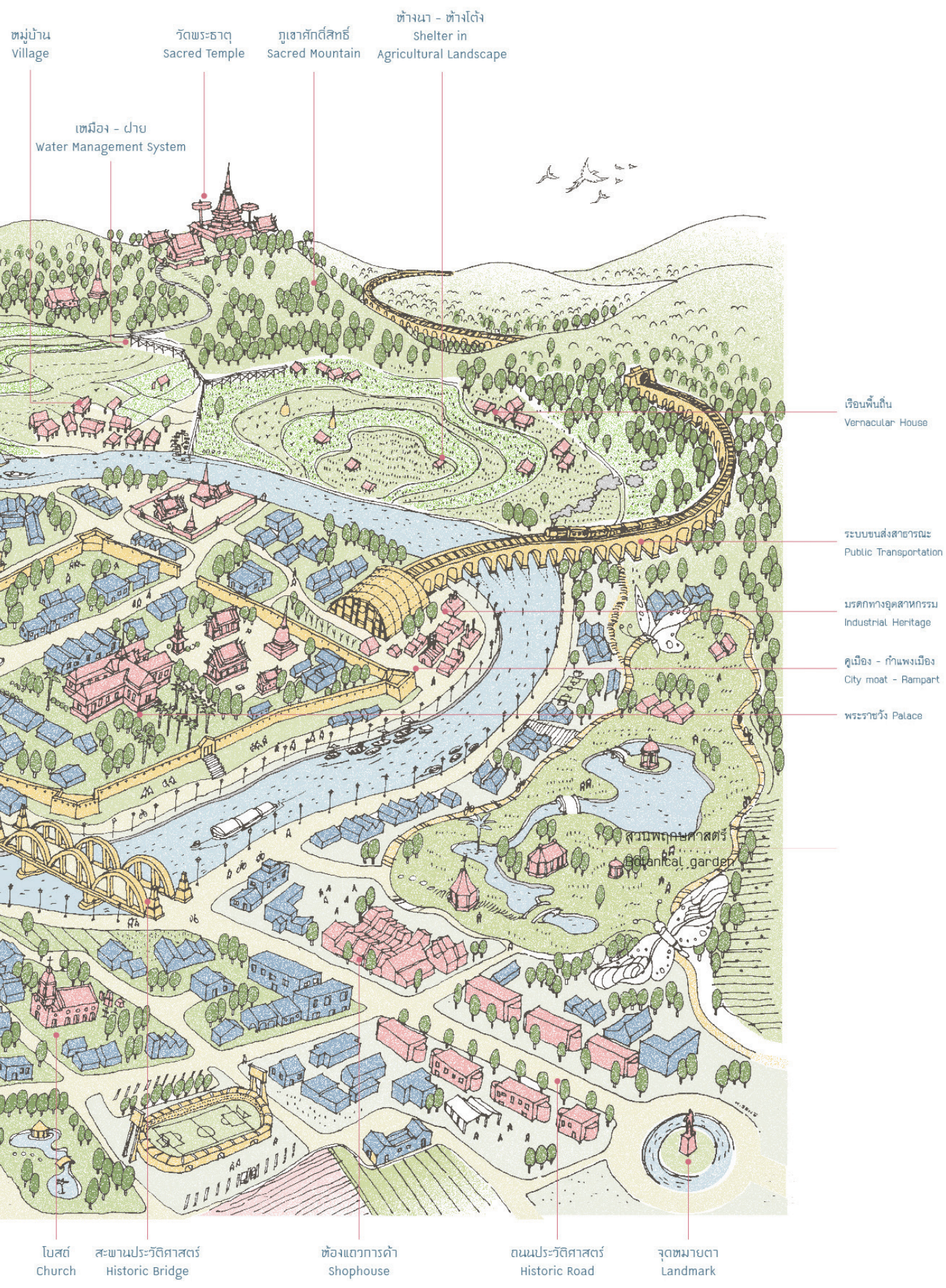
ทะเล Sea

แม่น้ำ River

มัสยิด Mosque

ย่านประวัติศาสตร์ Historic Area

หมู่บ้าน
Village

วัดพระธาตุ
Sacred Temple

ภูเขาศักดิ์สิทธิ์
Sacred Mountain

ทำนา - ทำไร่
Shelter in
Agricultural Landscape

เหมือง - ฝาย
Water Management System

เรือนพื้นถิ่น
Vernacular House

ระบบขนส่งสาธารณะ
Public Transportation

มรดกทางอุตสาหกรรม
Industrial Heritage

คูเมือง - กำแพงเมือง
City moat - Rampart

พระราชวัง
Palace

สวนพฤกษศาสตร์
Botanical garden

โบสถ์
Church

สะพานประวัติศาสตร์
Historic Bridge

ห้องแถวการค้า
Shophouse

ถนนประวัติศาสตร์
Historic Road

จุดมายตา
Landmark

กล่าวนำ

การบริหารจัดการเพื่อการธำรงรักษาคุณค่าแหล่งมรดกโลกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนแหล่งในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเพื่อรอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก (Tentative List) ของประเทศไทยนั้น จะประสบความสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้วยแหล่งมรดกโลกเป็นเกียรติภูมิสำคัญของชาติในฐานะผู้ดูแลรักษาแหล่งมรดกอันทรงคุณค่า และมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของมวลมนุษยชาติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และส่งมอบคุณค่า และความสำคัญไปยังอนุชนรุ่นหลัง

จากความสำเร็จจำเป็นในการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อแหล่งมรดกโลกเพื่อให้เกิดการพิทักษ์รักษา ตลอดจนการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการแหล่งในบัญชีรายชื่อเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก รวมทั้งแหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และมีศักยภาพได้เข้าสู่กระบวนการที่มีจุดหมายปลายทาง คือ การได้รับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลกในอนาคตนั้น ในการนี้ กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และคณะทำงานเตรียมการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญของประเทศไทย จึงร่วมกับศูนย์วิจัยบูรณาการด้านมรดกโลก เมืองสร้างสรรค์ ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ (Integrated Research Centre for World Heritage, Creative City, and Historic Urban Landscape in Southeast Asia: IWCH) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้การสนับสนุนขอโครงการพลิกโฉมระบบอุดมศึกษาของประเทศไทย (Reinventing University System) ประจำปี พ.ศ.2564 จึงได้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือ “คู่มือการนำเสนอ และการจัดเตรียมเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก” เพื่อเผยแพร่ยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการ ตลอดจนผู้สนใจด้านการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ภายใต้กรอบแนวทางของคณะกรรมการมรดกโลก องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก ด้วยมุ่งหวังที่จะขยายความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่า ตลอดจนผลักดันให้มีการบริหารจัดการ เพื่อการรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกในประเทศไทย และเร่งเสนอแหล่งที่มีศักยภาพแหล่งอื่นๆ เพื่อเข้าสู่กระบวนการเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลกแห่งใหม่ของประเทศไทยต่อไป

แหล่งมรดกโลกเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ โดยมีรัฐภาคีสมาชิกที่แหล่งมรดกโลกดังกล่าวที่ตั้งอยู่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกป้องรักษาให้คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลนั้นดำรงอยู่คู่กับแหล่งมรดกโลกเพื่อเป็นต้นทุนอันสำคัญของมนุษยชาติในการเรียนรู้ นอกจากนี้ แหล่งมรดกโลกยังมีคุณประโยชน์ในด้านต่างๆ มากมาย อาทิ คุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนความภาคภูมิใจของผู้คนทั้งในรัฐภาคีสมาชิก และมนุษยชาติ

จากคุณค่าดังที่กล่าวมาซึ่งเปี่ยมคุณค่า สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยประสานงานกลางอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก เล็งเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติให้กับทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ กระบวนการเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น มีขั้นตอนที่มีรายละเอียดจำนวนมาก และมีความซับซ้อน ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานในทุกระดับทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และยังใช้เวลาที่ยาวนานกว่าจะสัมฤทธิ์ผล และเมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการเพื่อธำรงรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลตามที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และมีการประเมินสถานภาพของแหล่งตามช่วงเวลาที่กำหนด

ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำหนังสือ “คู่มือการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งมรดกโลก” เพื่อเป็นกลไกในการเผยแพร่และขยายต่อองค์ความรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ภายใต้ “โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก หรือแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลอย่างยั่งยืน”

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “คู่มือการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งมรดกโลก” จะเกิดประโยชน์แก่ทุกภาคส่วน ในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ ตลอดจนการเตรียมการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแห่งใหม่ของประเทศต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองเกี่ยวเนื่อง
(Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns)
ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปีพ.ศ.2534 | ค.ศ.1991
โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อที่ 1 และ 3

บทนำ

แนวคิดการอนุรักษ์มรดกของมนุษยชาติและการจัดการมรดกโลก	14
ประเภทของแหล่งมรดกโลก	22
คุณลักษณะของแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม	39
ประโยชน์และความสำคัญของการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก	54

บทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานระดับนานาชาติ	58
หน่วยงานระดับชาติ	63

แนวคิดหลักในการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งมรดกโลก

แนวคิดคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)	70
เกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลก (World Heritage Criteria)	72
ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)	75
ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)	77
การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการ (Protection and Management)	79

การขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)	82
การกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการนำเสนอ (Core Zone)	86
และพื้นที่กันชน (Buffer Zone)	
การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Study)	89

การขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก	94
การเสนอเพื่อรับการพิจารณาภายใต้ความเร่งด่วน	104
การช่วยเหลือหรือการร้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการมรดกโลก	105

กระบวนการประเมินขององค์กรที่ปรึกษา

กระบวนการประเมินขององค์กรที่ปรึกษา	108
กระบวนการประเมินของ ICOMOS ในการประเมินมรดกทางวัฒนธรรม	114
กระบวนการประเมินของ IUCN ในการประเมินมรดกทางธรรมชาติ	115
บัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย	123
การเพิกถอนแหล่งมรดกโลกออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก	129

แหล่งมรดกโลก และแหล่งในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของประเทศไทย

แหล่งมรดกโลกในประเทศไทย	136
แหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก	142
รายชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของประเทศไทย	144

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ	145
หมวดที่ 1 คำจำกัดความเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ	153
หมวดที่ 2 การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในระดับชาติ และระดับนานาชาติ	154
หมวดที่ 3 คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ	156
หมวดที่ 4 กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ	160
หมวดที่ 5 เงื่อนไขและการเตรียมการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ	162
หมวดที่ 6 แผนงานการศึกษา	165
หมวดที่ 7 รายงาน	165
หมวดที่ 8 หมวดสุดท้าย	166

เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

I. บทแนะนำ (Introduction)

I.A แนวทางการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก	169
I.B อนุสัญญามรดกโลก	170
I.C รัฐภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก	171
I.D ที่ประชุมสมัชชาภาคีสมาชิกของอนุสัญญามรดกโลก	173
I.E คณะกรรมการมรดกโลก	173
I.F สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก	175
I.G องค์การที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก	176
I.H องค์กรอื่นๆ	178
I.I ผู้มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลก	178
I.J อนุสัญญา ข้อเสนอแนะ และโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	179

II. แหล่งมรดกโลก (The World Heritage List)

II.A นิยามของมรดกโลก	181
II.B ความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความน่าเชื่อถือของบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก	184

เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (ต่อ)

II.C บัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative Lists)	189
II.D หลักเกณฑ์การพิจารณาความมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล	192
II.E ความครบถ้วนสมบูรณ์และความเป็นของแท้ดั้งเดิม	193
II.F การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ	196
III. กระบวนการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Process for the Inscription of Properties on the World Heritage List)	
III.A การเตรียมเสนอเพื่อรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก	201
III.B รูปแบบและสารบัญของเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก	205
III.C ข้อกำหนดของเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกประเภทอื่นๆ	208
III.D การลงทะเบียนการนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	209
III.E การประเมินเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก โดยองค์กรที่ปรึกษา	210
III.F การถอนเอกสารนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก	212
III.G มติของคณะกรรมการมรดกโลก	212
III.H การเสนอเพื่อรับการพิจารณาภายใต้ความเร่งด่วน	214
III.I การปรับเปลี่ยนแนวเขตตามข้อกำหนดในการใช้ประโยชน์ หรือการเปลี่ยนชื่อแหล่งมรดกโลก	216
III.J ตารางเวลาในการดำเนินการในภาพรวม	217
ภาคผนวก 1 แบบฟอร์มการลงนามและการให้สัตยาบันโดยรัฐภาคี	223
ภาคผนวก 2 การยื่นเสนอขอขึ้นทะเบียนแหล่งเข้าสู่บัญชีรายชื่อเบื้องต้น	227
ภาคผนวก 3 แบบฟอร์มรายละเอียดข้อมูลของแหล่งที่ใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก	231

มรดกโลก

โลกใบนี้เป็นมรดกของเราทุกคน
โลกใบนี้เป็นของฉัน และในขณะที่เดียวกันก็เป็นของเธอ และพวกเรา
มาเปิดพวกเรา มาร่วมดูแลโลกนี้ให้ดี เพื่อประโยชน์ของนานาชาติในอนาคต
ผืนน้ำอันสงบนิ่งของทะเลสาบวิกตอเรีย น้ำตกวิกตอเรียที่ยิ่งใหญ่
และลำนําดานูบที่สง่างาม แลท่มูมวลสฤณ
และความคดเคี้ยวของสายธารามิสซิสซิปปี และมีสุริ
ฉันเงยหน้าขึ้นมอง ฉันมองเห็นสิ่งใด และสิ่งใดที่ฉันมองเห็น
ฉันแลเห็นความมั่งคั่งของภูมิทัศน์ และซากปรักของป้อมปราการแห่งซิมบับเว
ฉันแลเห็นความลึกลับแห่งพีระมิดแห่งอียิปต์ ในดินแดนแห่งฟาโรห์ทั้งหลาย
ฉันเห็นความเก่าแก่ของปราการแห่งเยรูซาเล็ม และความยิ่งใหญ่แห่งกำแพงเมืองจีน
ฉันเงยหน้าขึ้นมอง ฉันจึงได้เห็น
เทือกเขาตราเคนสเบิร์กที่ทรงพลัง
ความสูงชันของผาตั้งแห่งมูซินด้า
ทั้งเทือกเขาติมาลีย และอูราลแห่งรัสเซีย
ฉันเฝ้านับยอดเขาร็อกกีแห่งแคนาดา และตีนตากับยอดเขาดลิมันจาโร
โอ้ เธอและฉัน แลผู้คนทั้งหลายผู้อยู่อาศัยในที่แห่งนั้น
โลกใบนี้เป็นมรดกของเราทุกคน
เป็นสมบัติที่พวกเราทั้งหลายต้องพิทักษ์
โปรดอย่าทำร้าย มรดกของเราทั้งหลาย
โปรดอย่าทำร้าย ความมั่งคั่งของทัศนียภาพ และขุนเขา
โปรดอย่าทำร้าย อุทยานธรรมชาติ และชีวิตทั้งหลายที่อิงอาศัย
และอย่าทำร้ายพงไพรแห่งคองโก และอะเมซอน
โปรดพิทักษ์รักษามรดกโลกของเราทุกคน

ບຸກຄົນ

แนวคิดการอนุรักษ์มรดกของ มนุษยชาติและการจัดการมรดกโลก¹

มนุษยชาติเดินทางผ่านกาลเวลามายาวนาน นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ยุคโบราณเหล่านั้นยังตั้งถิ่นฐานสัมพันธ์กับธรรมชาติและระบบนิเวศอย่างใกล้ชิด จวบจนกระทั่งสมัยประวัติศาสตร์มนุษย์สังสมประสบการณ์ เรียนรู้ และเริ่มต้นสร้างวัฒนธรรมมาจนกระทั่งปัจจุบันสมัยของพวกเรา

ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเดินทางผ่านประสบการณ์มาอย่างยาวนานและมีพัฒนาการก้าวหน้าในหลากหลายมิติ ประวัติศาสตร์ดังกล่าวมีทั้งช่วงเวลาที่น่าบันทึกจดจำ เนื่องจากเต็มไปด้วยสันติภาพและก่อให้เกิดทั้งการสร้างสรรคและการพัฒนา ทว่าในขณะเดียวกันนั้นเองในหน้าประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติก็ยังเต็มไปด้วยความขัดแย้งและการสงคราม ซึ่งน่าสนใจว่าโลกสองมุมคู่ตรงข้ามหน้ามือและหลังมือนี้นั้นเกิดขึ้นด้วยมนุษยชาติเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ มนุษย์ในฝั่งตะวันตกนับตั้งแต่ยุคโบราณมีพัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรมมาอย่างยาวนานและต่อเนื่องด้วยเกิดจาก “การตั้งคำถาม” และ “การแสวงหาความจริง” เช่นนั่นเอง จึงทำให้วัฒนธรรมของโลกในฟากตะวันตกเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วในทางวัตถุ จากปรัชญาของโลกยุคเก่าที่เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ และให้ความหมายของการกำเนิดสรรพสิ่งว่าเป็นหน้าที่ของพระผู้เป็นเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ทว่าได้มีความเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดไป อันเนื่องมาจากการตั้งคำถามที่พัฒนาไปสู่ปรัชญาทางความคิด และถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติออกไปจากการอธิบายเหตุและผล จนเกิดการพัฒนาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปอย่างก้าวกระโดด และนำโลกเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะผลพวงจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการแสวงหาทรัพยากรเพื่อตอบโต้ภัยดังกล่าว

ในช่วงร้อยปีที่ผ่านมา มนุษยชาติได้สูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมจำนวนมากด้วยสาเหตุแห่งสงคราม เนื่องจากสงครามในโลกสมัยใหม่นั้นมีอานุภาพทำลายล้างมากกว่าสงครามในโลกยุคโบราณหลายเท่าตัวนัก เมืองประวัติศาสตร์ในยุโรปจำนวนมากได้รับผลกระทบจากภัยสงครามโลกครั้งที่ 1 อาทิ ปารีส ลอนดอน เป็นต้น รวมทั้งในคราวสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่คู่ขัดแย้งกว้างขวางส่งผลกระทบไปทั่วทั้งโลก ซึ่งมีเมืองประวัติศาสตร์ในยุโรป เอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น เมืองต่างๆ ในโปแลนด์ที่พังทลายลงเป็นจำนวนมากจากสงครามโลก² เมืองอิโรชิมาได้สิ้นสูญลงด้วยภัยจากสงครามและปรมาณูในครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เมียนมา ที่ได้สูญเสียพระราชวังมณฑลพะล่ายลงจากการโจมตีทางอากาศในสงครามด้วย

¹ ปรับปรุงเพิ่มเติมจาก เกรียงไกร เกิดศิริ, *สังวาลย์มรดกโลกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป: การศึกษาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยง* โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร 2559. หน้า 75-83.

² Anthony M. Tung. *Preserving the World's Great Cities: The Destruction and Renewal of the Historic Metropolis*. New York: Three Rivers Press. 2001.

ภาพถ่ายเก่าแสดงพระราชวังกรุงวอร์ซอว์ (Warsaw Royal Palace) โปแลนด์ ที่ได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวงจากเหตุสงครามโลกครั้งที่ 2

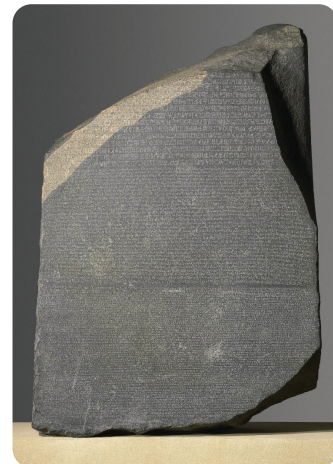
นอกจากมรดกสถาปัตยกรรมแล้ว มรดกศิลปะก็ยังคงถูกคุกคามจากสงครามด้วยเช่นกัน ภาพทหารกำลังขนงานศิลปะ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
ที่มา: National Archives and Records Administration (NARA)

จากผลกระทบจากสงครามอันเป็นประวัติศาสตร์บาดแผลของมนุษย์ที่ไม่น่าจดจำ ด้วยได้ทำลายล้างผู้คน ตลอดจนมรดกทางวัฒนธรรม ทว่าจำเป็นต้องบันทึกไว้เป็นบทเรียนเพื่อแสวงหาวิธีในการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายนั้นเกิดขึ้นอีกในหน้าประวัติศาสตร์มนุษยชาติ

ไม่แต่เพียงสงครามในระดับมหัพภาคที่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายให้กับมรดกทางวัฒนธรรม สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในที่ต่างๆ ที่บ่อยครั้งที่ได้ยึดเอาแหล่งมรดกทางสถาปัตยกรรมเป็นหลักประกันซึ่งได้รับผลกระทบมากมาย นอกจากนี้ สภาวการณ์ที่ไร้ระเบียบภายใต้ผลกระทบจากสงครามยังนำไปให้เกิดการโจรกรรมโบราณวัตถุจากโบราณสถานที่ถูกทิ้งร้างอีกด้วย

สภาวการณ์สงคราม และการไร้สันติภาพทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สินจำนวนมาก เหตุอันควรวิตกกังวลดังกล่าวนำมาซึ่งการกำหนดทำที่ระหว่างกันของนานาชาติอารยประเทศในช่วงเวลาภายใต้สภาวะแห่งสงคราม ทั้งนี้ เมื่อสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยได้เริ่มต้นการร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับใหม่ขึ้น

รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกแห่งมนุษยชาติ ซึ่งเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นเพื่อพิทักษ์มรดกของมนุษยชาติในสภาวะการณ์แห่งสงคราม ซึ่งเริ่มต้นครั้งแรกใน วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2497 | ค.ศ.1954 นั่นคือ “อนุสัญญาสำหรับการคุ้มครองสมบัติทางวัฒนธรรมในกรณีที่มีความขัดแย้งทางอาวุธ (the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict)” ซึ่งรู้จักกันในนามของ “อนุสัญญากรุงเฮก ปีค.ศ. 1954 (1954 Hague Convention)” โดยมีพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสมบัติทางวัฒนธรรมซึ่งไม่ว่าจะเป็นของผู้ใด นับตั้งแต่ใครคนใดคนหนึ่ง ได้สร้างสรรค์งานขึ้นนั้นและเผยแพร่สู่สาธารณะ นั่นก็คือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับมรดกทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ”³ ซึ่งการให้นิยามถึงมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวมานั้นได้ครอบคลุมถึงมรดกสิ่งสรรค์สร้างที่ “เคลื่อนย้ายได้ (movable)” ซึ่งหมายถึงผลงานการสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากความสนใจในแง่ของประวัติศาสตร์และสุนทรียภาพ, ผลงานศิลปะ, ตัวอย่างหรือสิ่งสะสมทางวิทยาศาสตร์, หนังสือ หรือเอกสารจดหมายเหตุที่สำคัญ หรือแม้กระทั่งผลลัพธ์ของการทำซ้ำสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น และ “สิ่งเคลื่อนย้ายไม่ได้ (immovable)” อันได้แก่ สถาปัตยกรรมที่เป็นอนุสรณ์ที่มีคุณค่าทางศิลปะและประวัติศาสตร์ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือประชาชน; แหล่งโบราณคดี; ย่านอาคาร⁴ เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าอนุสัญญากรุงเฮกที่ลงสัตยาบันกันนั้นแม้จะมีเป้าหมายที่จะคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ แต่ทว่าก็จะครอบคลุมเฉพาะ “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage)” ได้เท่านั้น

จารึกโรเซตตา (Rosetta Stone)
อันเป็นหัวใจสำคัญในการทำ
ความเข้าใจภาษาอียิปต์โบราณ
ที่มา: British Museum

³ Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention 1954. Hague: UNESCO. 1954. P.8.

⁴ เพิ่งอ้าง.

และก็เป็นเงื่อนไขขดกลเงพะระหว่างรัฐ ในการนี้จะเห็นได้ว่า ในแง่ของสงครามกลางเมือง หรือ สงครามภายในที่อยู่นอกเหนือจากข้อดกลระหว่างรัฐ แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม หรือสถานที่ เก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติก็ถูกทำลายลงอยู่ดี

ย้อนกลับมาถึงอีกเหตุปัจจัย ในการที่โลกตะวันตกได้เข้าครอบครองพื้นที่อื่นๆ เพื่อแสวงหา ทรัพยากรมาเข้าสู่กระบวนการผลิต รวมทั้งการแสวงหาตลาดที่มีผู้บริโภคเพื่อให้กระจายสินค้า ออกไปได้ในวงกว้าง ซึ่งหมายความว่าความมั่งคั่งมาให้ผู้ผลิตและผู้ค้า ในขณะเดียวกัน การเปิดตัวเพื่อแสวงหาทรัพยากรก็ทำให้ผู้คนในโลกฟากตะวันตกกลายเป็นผู้วางระเบียบโลกตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันได้การค้นพบสิ่งต่างๆมากมาย ทั้งที่หลายสิ่งหลายอย่างเป็นความรู้เก่าแก่ที่ถูก คิดค้นโดยผู้คนอีกกลุ่มหนึ่งมาอย่างยาวนานแล้ว รวมไปถึงในบางพื้นที่ยังก็เป็นแหล่งที่มีสิ่งก่อสร้าง ขนาดใหญ่โต จนทำให้ผู้ไม่ได้ยู่ร่วมรากวัฒนธรรมกับเจ้าของพื้นที่ยกให้เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มี ข้อกังขว่ามนุษย์หรือผู้ใดสร้าง สำหรับพื้นที่แรกๆ ของซีกโลกฟากตะวันออกที่ทำให้ชาวตะวันตก รู้สึกพิศวงคงหนีไม่พ้นพื้นที่แอฟริกาและเอเชีย โดยเฉพาะอารยธรรมอียิปต์ที่นอกจากจะมี การก่อสร้างมหาพีระมิดขนาดใหญ่ ยังมีความลับในวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากแบบแผน การดำเนินชีวิตของผู้คนในโลกซีกตะวันตก เช่น การทำมัมมี่ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเมื่อชาติ มหาอำนาจตะวันตกเข้าครอบครองพื้นที่ต่างๆ ด้วยความแตกตื่นสงสัยและความใคร่รู้จึงมี การทำการศึกษา มรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ อย่างลึกซึ้ง และในหลายกรณีก็ผู้คนในดินแดน ดันกำเนิดของวัฒนธรรมเหล่านั้นได้หลงลืมวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไปแล้ว แต่การศึกษาอย่าง ลึกซึ้งในชั้นหลังก็ได้ไขปัญหาต่างๆ ได้มากมาย อาทิเช่น การอ่านจารึกอียิปต์จากศิลาจารึกโรเซตต้า (Rosetta Stone) ที่ช่วยไขปัญหาเรื่องความหมายของอักษรลิมอียิปต์ได้ ทว่าความใคร่รู้และ ความใคร่ที่จะครอบครองความรู้ของชาวตะวันตกในอดีตนั้นได้นำพามาสู่การเคลื่อนย้ายผลผลิต ทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติไปเก็บรักษายังดินแดนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเพื่อการศึกษา บ้างก็ เพื่อแสดงให้คนในชาติของตนเห็นว่าพื้นที่ที่รัฐของตนแผ่ขยายอำนาจเข้าไปปกครองยังดินแดนอัน ไกลโพ้นนั้นมีวิถีวัฒนธรรมอย่างไร ซึ่งในปัจจุบันนั้นแนวคิดดังกล่าวนี้ไม่อาจเป็นที่ยอมรับได้แล้ว

จากมูลเหตุดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ของโลกตะวันตก นำพามาซึ่งการเดินทางท่องเที่ยว การเรียนรู้ และมีปลายทางเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของตน ด้วยวิธีการต่างๆ โลกอันแสนไกลที่ชาวตะวันตกหลงใหลเห็นจะหนีไม่พ้นดินแดนที่ครอบครอง วิถีวัฒนธรรมที่ลึกลับในโลกอดีต คือ “อียิปต์” ซึ่งพื้นที่แห่งนี้เองได้กลายมาเป็นจุดหมายสำคัญ ของบันไดก้าวแรกสู่แนวความคิดเรื่องการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมภายใต้ความร่วมมือใน ระดับนานาชาติ กล่าวคือ ในราวพ.ศ. 2497 | ค.ศ.1654 กระแสในการพัฒนาด้วยการสร้าง สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่โดยมีนัยเพื่อการชลประทานของ “เขื่อนสูงอัสวาน (Aswan High Dam)” ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นได้รับแนวคิดจากการพัฒนาขึ้นหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในโลกฟาก ตะวันตกที่ทำให้เกิดการสร้างและเพิ่มพูนปัจจัยในการผลิตให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การเกิดขึ้น ของเขื่อนอัสวานในครั้งนั้น ได้ก่อให้เกิดทะเลสาบเหนือเขื่อนผืนใหญ่มหึมาท่วมทับหุบเขาแห่ง ลุ่มน้ำในสัดอนบน และท่วมทับเหนือแหล่งโบราณคดีจำนวนมากมายังไม่มีการสำรวจต้อง จมหายไปใต้บาดาลตลอดกาล

การตัดสินใจเลือกที่จะคงรักษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมบนพื้นที่กับการสร้างความเปลี่ยนแปลงบนพื้นที่ ซึ่งหยิบยืมคำว่า “พัฒนา” มาใช้อธิบายนั้น ดูเหมือนจะเป็นคู่ตรงข้ามกันมาโดยตลอด และเกือบทุกครั้งสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่จะบรรจบลงที่การเปลี่ยนแปลงมากกว่าการรักษา ทว่ากรณีศึกษาของการสร้างเขื่อนอัสวานนั้นแม้ว่าจะเลือกยืนอยู่ข้างความเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีความหวังว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้นจะสามารถสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ผู้คนได้ แต่ทว่าก็ได้ทอดทิ้งแหล่งโบราณคดีใน “วัฒนธรรมนูเบีย (Nubia)” ซึ่งมีอายุราว 3,500 ปี ก่อนคริสตกาลให้จมอยู่ใต้โลกบาดาล

กล่าวคือ ในปีพ.ศ.2502 | ค.ศ.1959 รัฐบาลอียิปต์และซูดานได้ตระหนักถึงผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อ “มหาวิหารอัมบูซิมเบล และไฟเล (The Temple Complexes of Abu Simbel and Philae)” จึงได้ดำเนินการร้องขอความช่วยเหลือจากนานาชาติผ่าน “องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)” หรือที่เรียกชื่อย่อว่า “ยูเนสโก (UNESCO)” ทั้งนี้ ต่อมาในปีพ.ศ.2503 | ค.ศ.1960 ผู้อำนวยการสามัญขององค์การยูเนสโกได้เรียกร้องให้รัฐภาคีสมาชิกเข้าให้ความช่วยเหลือในโครงการรักษาแหล่งโบราณคดีของนูเบีย ซึ่งได้ลงมติให้มีการย้ายมหาวิหารทั้งสองขึ้นไปตั้งไว้บนหน้าผาที่พ้นจากระดับที่น้ำท่วมถึง รวมไปถึงมีการก่อตั้งหน่วยงานความร่วมมือที่มุ่งบริหารจัดการแหล่งอย่างยั่งยืนในมิติต่างๆ รวมถึงการพิพิธภัณฑสถานและการสื่อความหมาย

แม้ว่าโครงการรื้อย้ายแหล่งโบราณคดีมหาวิหารอัมบูซิมเบล และไฟเลในครั้งนั้นจะประสบความสำเร็จอย่างสูง ทว่า ณ วันนี้ หลังจากการประชุมนานาชาติโอโมส ครั้งที่ 15 ณ เมืองซีอาน ประเทศจีน ซึ่งมีประเด็นที่พิจารณาหารือและผลักดันการประกาศแนวทางการอนุรักษ์ที่ว่าด้วยเรื่อง “ที่ตั้ง (Setting)” ออกมา เพราะฉะนั้น ในวันที่ที่กระบวนทัศน์ของการอนุรักษ์มีความเปลี่ยนแปลงไปการไม่พิจารณาหรือย้ายก็กลายเป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอีกต่อไป⁵

จากหมุดหมายความร่วมมือในระดับนานาชาติที่เกิดขึ้นมาในครั้งนั้นองค์การยูเนสโกได้เล็งเห็นแนวทางประสานความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีต่างๆ โดยใช้แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการมรดกของมนุษยชาติร่วมกันเพื่อความยั่งยืน ในการนั้นองค์การยูเนสโกจึงใช้กลไกของธรรมนูญภายใต้ข้อบัญญัติที่กำหนดให้มีการศึกษาในการปกป้องคุ้มครอง การศึกษา ความรู้ และเผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์และคุ้มครองป้องกันมรดกของมนุษยชาติ โดยการจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศในการประชุมใหญ่ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติสมัยสามัญ

⁵ ICOMOS. Xi'an Declaration on the Conservation of Setting of Heritage Structures, Site and Ares Adopted in Xi'an, China, by the 15th General Assembly of ICOMOS on 21 October 2005.

ภาพการรื้อย้ายแหล่งโบราณคดีมหาวิหารอัมบูซิมเบล
ที่มา: Per-Olow Anderson. Forskning & Framsteg 1967

ครั้งที่ 17 ณ กรุงปารีส โดยที่ประชุมมีมติให้ก่อตั้งกลไกในการดำเนินงาน และมีมติรับรอง “อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)” ในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 | ค.ศ.1972 โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการพิจารณามรดกของมนุษยชาติทั้งมรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการมองโลกอย่างเป็นองค์รวมระหว่าง “มนุษย์” กับ “สิ่งแวดล้อม” ภายใต้แนวคิดของ “มรดกแห่งมวลมนุษยชาติ” แต่ทว่าเมื่อมีการเสนอชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นกลับจำแนกออกเป็นแหล่ง “มรดกโลกทางวัฒนธรรม” และ “มรดกโลกทางธรรมชาติ”

ทั้งนี้ คำว่า “มรดกโลก (World Heritage)” มีความหมายถึง “สิ่งที่สืบทอดมาจากอดีตที่ดำรงอยู่กับเราในวันนี้ และเป็นสิ่งที่เราส่งผ่านให้แก่คนในรุ่นต่อไปมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติต่างก็เป็นต้นธารอันไม่อาจทดแทนได้ของทั้งวิถีชีวิตและจิตวิญญาณ”⁶ ทั้งนี้ “มรดก (Heritage)” ไม่ได้เป็นเพียงแค่ของเก่า ไม่ได้เป็นเพียงแค่เรื่องราวในหน้าประวัติศาสตร์ ทว่ามรดก คือ รอยประทับทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงอารยธรรมของมนุษยชาติ บ้างแสดงออกถึงเกียรติภูมิ และยังปรากฏอยู่มาตั้งแต่ต้นธารเริ่มต้นของการก่อร่างสร้างตัวจนกระทั่งปัจจุบัน”⁷

นอกจากนี้ การเข้าสู่สมัยใหม่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในทุกสังคม แต่ทว่าการเข้าสู่การเป็นสมัยใหม่นั้นต้องไม่ทำให้คุณค่าด้านต่างๆ ของมรดกแห่งมนุษยชาติต้องด้อยค่าลง หากแต่การเข้าเป็นสมัยใหม่กลับจำต้องทำให้เกิดการธำรงรักษาคุณค่าของมรดกให้คงไว้โดยให้เป็นตัวบ่งชี้ของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อเป็นการสร้างเสถียรภาพของสังคมอีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้คนในปัจจุบัน และอนุชนรุ่นหลังต่อไปด้วย

สำหรับ “มรดก” ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ “มรดกที่มีรูปลักษณ์” บ้างก็เรียกว่า “มรดกที่เป็นรูปธรรม” บ้างก็เรียกว่า “มรดกที่จับต้องได้” ซึ่งใช้คำในภาษาอังกฤษว่า “Tangible Heritage” ซึ่งในอดีตนั้นได้ใช้คำว่า “Material” ซึ่งหมายถึงเป็นรูปร่างเป็นวัสดุที่จับต้องได้ และอีกประเภท คือ “มรดกที่ไร้รูปลักษณ์” บ้างก็เรียกว่า “มรดกนามธรรม” บ้างก็เรียกว่า “มรดกที่จับต้องไม่ได้” ซึ่งใช้คำในภาษาอังกฤษว่า “Intangible Heritage” หรือในอดีตใช้คำว่า “Immaterial”

ทั้งนี้ การพิจารณาในประเด็น “มรดก” จะสัมพันธ์กับประเด็นที่ว่าด้วย “พื้นที่” หรือ “แหล่ง” กล่าวคือ มรดกของมนุษยชาติทั้งมวลต้องมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ ทั้งในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ตลอดจนโครงสร้างชุมชน ทั้งนี้ ในขอบเขตทางพื้นที่ใดๆ ประกอบไปด้วยวัฒนธรรม ประเพณี และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมไปถึงมรดกประกอบบางประการที่มีมิติเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับจิตวิญญาณของพื้นที่ ซึ่งหมายถึงว่ามีทั้งมรดกที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

สัญลักษณ์โล่สีฟ้า (Blue Shield) เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่ทำให้ทราบว่าสิ่งที่มีสัญลักษณ์นี้ติดอยู่นั้นจะได้รับความคุ้มครองในฐานะมรดกของมนุษยชาติ ดังที่กล่าวไว้ใน หัวข้อที่ 8 บทที่ 16 และ 17 ในอนุสัญญากรุงเฮก 1954

⁶ <http://whc.unesco.org/en/about>

⁷ เกรียงไกร เกิดศิริ. สำนวนกับการเป็นมรดกโลก. กรุงเทพฯ: อูษาคเนย์. 2553.

ตราสัญลักษณ์ มรดกโลก (World Heritage Logo)

“สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์อันหมายตรงถึงว่า
มรดกทางวัฒนธรรมนั้น จำต้องอยู่ภายใต้
วงล้อมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
โดยไม่อาจแยกขาดออกจากกันได้นั่นเอง”

เส้นวงกลม

เป็นตัวแทน ของธรรมชาติ

สี่เหลี่ยม

เป็นตัวแทนของ ผลลัพธ์จากการสร้างสรรค์ของมนุษย์

รูปทรงกลม

เป็นเครื่องหมายการคุ้มครองโลกเพื่อให้เป็นมรดกแก่มวลมนุษยชาติ

ตราสัญลักษณ์ล้อมรอบด้วยอักษร 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ (WORLD HERITAGE)

ตราสัญลักษณ์ล้อมรอบด้วยอักษร 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ (WORLD HERITAGE)
ภาษาฝรั่งเศส (PATRIMOINE MONDIAL) และภาษาของประเทศนั้นๆ

ตราสัญลักษณ์ “มรดกโลก (World Heritage Logo)” ออกแบบ
โดย Michel Olyff ศิลปินชาวเบลเยียม ถูกนำมาใช้อย่างเป็น
ทางการในการประชุมมรดกโลกเมื่อปีพ.ศ.2521 | ค.ศ. 1978
ตราสัญลักษณ์ดังกล่าวประกอบขึ้น โดยมีรูป “วงกลม” เป็น
สัญลักษณ์แทนสิ่งที่บังเกิดขึ้นเองโดย “ธรรมชาติ” จึงจะมีรูปทรง
ขั้นพื้นฐานอยู่ในรูปของทรงกลมอยู่เสมอๆ สำหรับรูป “สี่เหลี่ยม”
มีความหมายแทน “สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น” เนื่องจากเป็นรูปทรงที่ไม่
ปรากฏขึ้นเองตามธรรมชาติ เพราะฉะนั้น รูปสี่เหลี่ยมที่ซ้อนอยู่ใน
รูปวงกลมจึงมีความหมายถึง “สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์” อันหมายถึง
ถึงมรดกทางวัฒนธรรมใดๆนั้น ย่อมมีความจำเป็นต้องอยู่ภายใต้
วงล้อมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่อาจแยกขาดออก
จากกันได้”

ประเภทของแหล่งมรดกโลก

ในเอกสาร “อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)” ได้กำหนดคุณลักษณะและนิยามของสิ่งต่างๆที่ถือว่าเป็นมรดกโลกไว้ 2 ลักษณะคือ มรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ⁷ อย่างไรก็ตาม ใน “เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention)” ได้เพิ่มเติมแหล่งมรดกที่มีคุณลักษณะแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ ดังนั้น ประเภทของแหล่งมรดกโลกมีทั้งหมด 3 ประเภท คือ

- 1) มรดกโลกทางวัฒนธรรม (Cultural World Heritage)
- 2) มรดกโลกทางธรรมชาติ (Natural World Heritage)
- 3) แหล่งมรดกโลกแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Mixed Cultural and Natural World Heritage)”

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

.....
⁸ UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Paris: UNESCO, 1972.p.2.

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ให้นิยาม “มรดกทางวัฒนธรรม” มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

อนุสรณ์สถาน (Monuments) ได้แก่ ผลงานสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ที่ประกอบเข้าด้วยกันเป็นอาคารที่มีคุณลักษณะของอนุสรณ์สถาน หรือประกอบด้วยแหล่งโบราณคดี จารึก ถ้าที่อยู่อาศัย ตลอดจนการบูรณาการคุณค่าของสิ่งต่างๆ ดังกล่าวนำข้างต้นอันทำให้เกิดคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

กลุ่มอาคาร (Group of Building) กลุ่มของสิ่งก่อสร้างที่แยกจากกันหรือต่อเนื่องกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรมหรือความสอดคล้องกลมกลืน หรือที่ตั้งภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือ วิทยาศาสตร์

แหล่ง (Sites) ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือการผสมผสานร่วมกันระหว่างผลงานของธรรมชาติและของมนุษย์และรวมถึงแหล่งโบราณคดีซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์, ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

เมมฟิส และเนโครโพลิส - กุ้งพระมิดจากกษัตริย์ถึงดัชเชอร์(Memphis and its Necropolis – the Pyramid Fields from Giza to Dahshur) เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประเภทอนุสรณ์สถาน (Monument) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2522 | ค.ศ.1979 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 3 และ 6

กลุ่มศาสนสถานโบโรบูเดอร์ (Borobudur Temple Compound) ที่ชาวไทยรู้จักกันในนามว่า “บรมพุทธร” ประเทศอินโดนีเซีย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อปี พ.ศ.2534 | ค.ศ.1991 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2 และ 6

ปราสาทนครหนึ่งในปราสาทหินสำคัญของแหล่งมรดกโลกนครวัด (Angkor Wat) ประเทศกัมพูชา ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อปี พ.ศ.2535 | ค.ศ.1992 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2, 3 และ 4

กลุ่มอนุสรณ์สถานคจุราโฮ (Khajuraho Group of Monuments) ประเทศอินเดีย แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประเภทกลุ่มอาคาร (Group of Building) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2530 | ค.ศ.1986 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1 และ 3

อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ เมืองโบราณนรา (Historic Monuments of Ancient Nara) ประเทศญี่ปุ่น เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประเภทกลุ่มอาคาร (Group of Building) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2541 | ค.ศ.1998 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 3, 4 และ 6

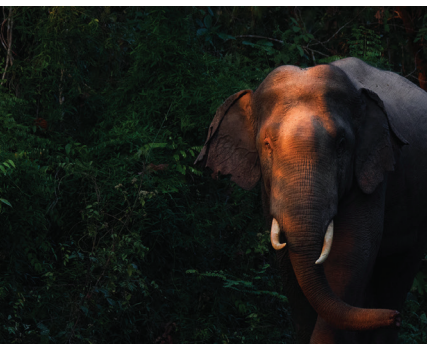
ฟูเจียนตูโหล่ว (Fujian Tulou) ประเทศจีน แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประเภทกลุ่มอาคาร (Group of Building) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2551 | ค.ศ.2008 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 3, 4 และ 5

เมืองประวัติศาสตร์อยุธยา (Historic City of Ayutthaya) ประเทศไทย แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม
ประเภทแหล่ง (Sites) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2534 | ค.ศ.1991 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 3

แหล่งมรดกโลกเมืองหลวงพระบาง (Town of Luang Prabang) ประเทศลาว แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประเภทแหล่ง (Sites) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2538 | ค.ศ.1995 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 2, 4 และ 5

พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (Dong Phrayayen-Khao Yai Forest Complex) ประเทศไทย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ เมื่อปีพ.ศ.2548 | ค.ศ.2005 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 10 ที่มา: วรพจน์ บุญความดี, आयुวัฒน์ เจริญวัฒนกนก

มรดกทางธรรมชาติ (Natural Heritage)

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ให้นิยาม “มรดกทางธรรมชาติ” มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพ หรือกลุ่มของสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางสุนทรียศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์

สภาพองค์ประกอบทางธรณีวิทยา หรือธรณีสัณฐาน หรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบได้อย่างชัดเจนว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์สัตว์และพืชที่กำลังได้รับการคุกคามซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์

สภาพธรรมชาติหรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดเจนว่ามีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงดงามตามธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติแกรนด์แคนยอน (Grand Canyon National Park) ภูมิทัศน์หินผาอันสวยงามตระการตาเกิดจากการสึกกร่อนของหิน ประกอบกับการยกตัวของเปลือกโลก จนกลายเป็นร่องเหวลึกสลบซับซ้อน ซึ่งต้องใช้เวลานานนับล้านปี ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ.2522 | ค.ศ.1979 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 7, 8, 9 และ 10
ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/list/75>

มรดกผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Mixed Cultural and Natural Heritage)

“มรดกแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ”
จะพิจารณาจากแหล่งที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ส่วนใด
ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของคำนิยามของมรดกทาง
วัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

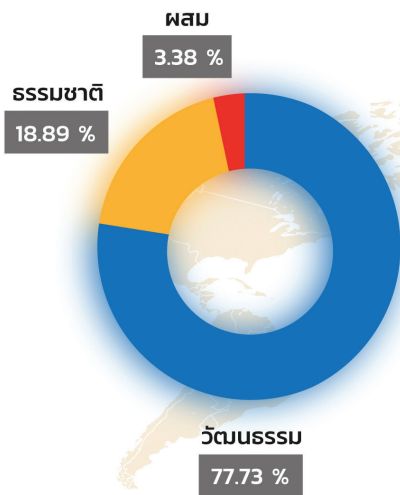
ภูเขาอาทอส (Mount Athos) ประเทศกรีซ ศาสนสถานบน
ภูเขาศักดิ์สิทธิ์อันเป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณของศาสนา
คริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ สร้างขึ้นในปี พ.ศ.1597 | ค.ศ.1054
ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกผสมระหว่าง
วัฒนธรรมและธรรมชาติเมื่อปีพ.ศ. 2531 | ค.ศ.1988 โดยมี
คุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2, 4, 5, 6 และ 7
ที่มา: <https://whc.unesco.org/en/list/454>

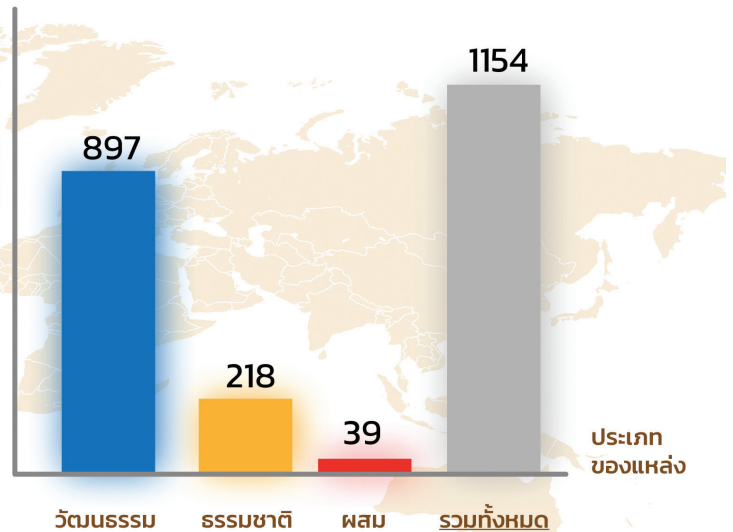
ภูเขาไท่ซาน (Mount Taishan) ประเทศจีน ภูเขาศักดิ์สิทธิ์
อันเป็นภาพสะท้อนคติทางความเชื่อในวัฒนธรรมจีน การ
ปฏิญณ์ที่คนไท่ทงมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ได้รับการ
ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกผสมระหว่างวัฒนธรรม
และธรรมชาติเมื่อปีพ.ศ. 2530 | ค.ศ.1987 โดยมีคุณสมบัติ
ตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7
ที่มา: <https://whc.unesco.org/en/list/437>

จำนวนของแหล่งมรดกโลก แบ่งตามประเภทของแหล่ง

อัตราส่วนร้อยละ

จำนวนของแหล่ง

ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/list>
เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม พ.ศ.2564

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบัน (มีนาคม พ.ศ.2564 | ค.ศ.2021) มีแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำนวนทั้งหมด 1,073 แหล่งทั่วโลก หากจำแนกตามประเภทของแหล่งมรดกโลก พบว่า แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีจำนวนสัดส่วนมากที่สุดคือ 832 แหล่ง (ร้อยละ 77.53) รองลงมาคือ แหล่งมรดกโลกประเภทธรรมชาติ จำนวน 206 แหล่ง (ร้อยละ 19.20) แหล่งมรดกโลกแบบผสม มีจำนวนแหล่งน้อยที่สุดเพียง 35 แหล่ง (ร้อยละ 3.27)

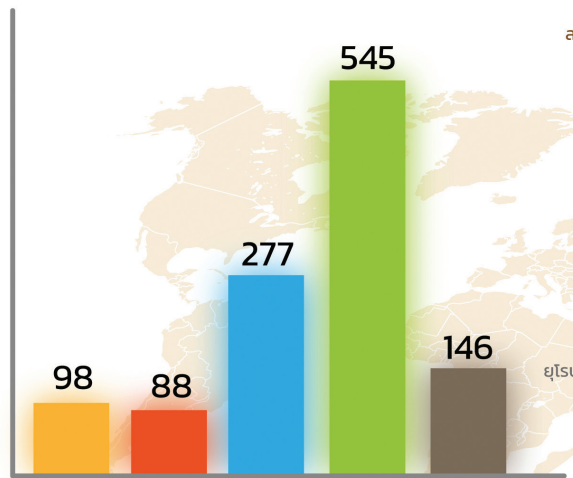
อย่างไรก็ตาม มูลเหตุที่ “แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม” นั้นมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับแหล่งมรดกโลกประเภทอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากมรดกทางวัฒนธรรมนั้นมีความเป็นพลวัต ทำให้กระบวนการการแลกรับปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก และเมื่อวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านั้นมีการพัฒนาปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทที่ทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ เพราะฉะนั้นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมจึงมีจำนวนมากอันสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่บนโลก

ในขณะที่ “แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ” นั้น มีกระบวนการก่อรูปของภูมิลักษณะ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากกว่าและบางแห่งต้องใช้เวลายาวนานหลายล้านปี อีกทั้งแหล่งมรดกทางธรรมชาติมีหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าที่ใช้การบ่งชี้ทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ดังนั้น ทำให้จำนวนของแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติมีจำนวนน้อยกว่าแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับ “แหล่งมรดกโลกแบบผสม” เป็นประเภทของแหล่งมรดกโลกที่มีจำนวนของแหล่งน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นประเภทของแหล่งที่มีการประเมินคุณค่าทั้งในเกณฑ์ทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ทำให้มีกระบวนการในการเตรียมการเอกสารที่ซับซ้อน อีกทั้งต้องอธิบายคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่แสดงถึงบริบทความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติควบคู่กันไป

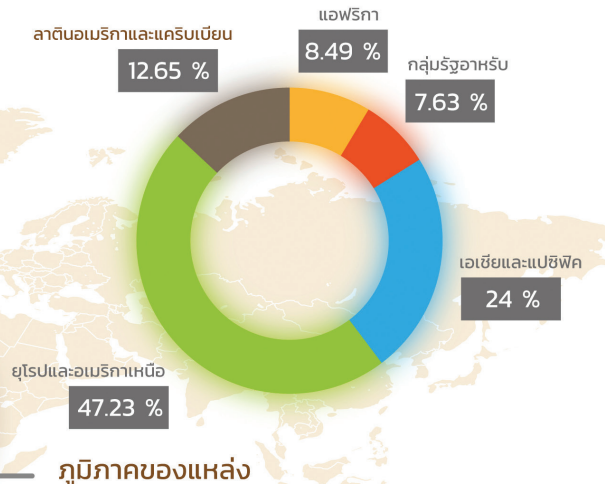
จำนวนของแหล่งมรดกโลก แบ่งตามภูมิภาค

จำนวนของแหล่ง

- แอฟริกา (Africa)
- กลุ่มรัฐอาหรับ (Arab States)
- เอเชียและแปซิฟิก (Asia and the Pacific)
- ยุโรปและอเมริกาเหนือ (Europe and North America)
- ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน (Latin America and the Caribbean)

อัตราส่วนร้อยละ

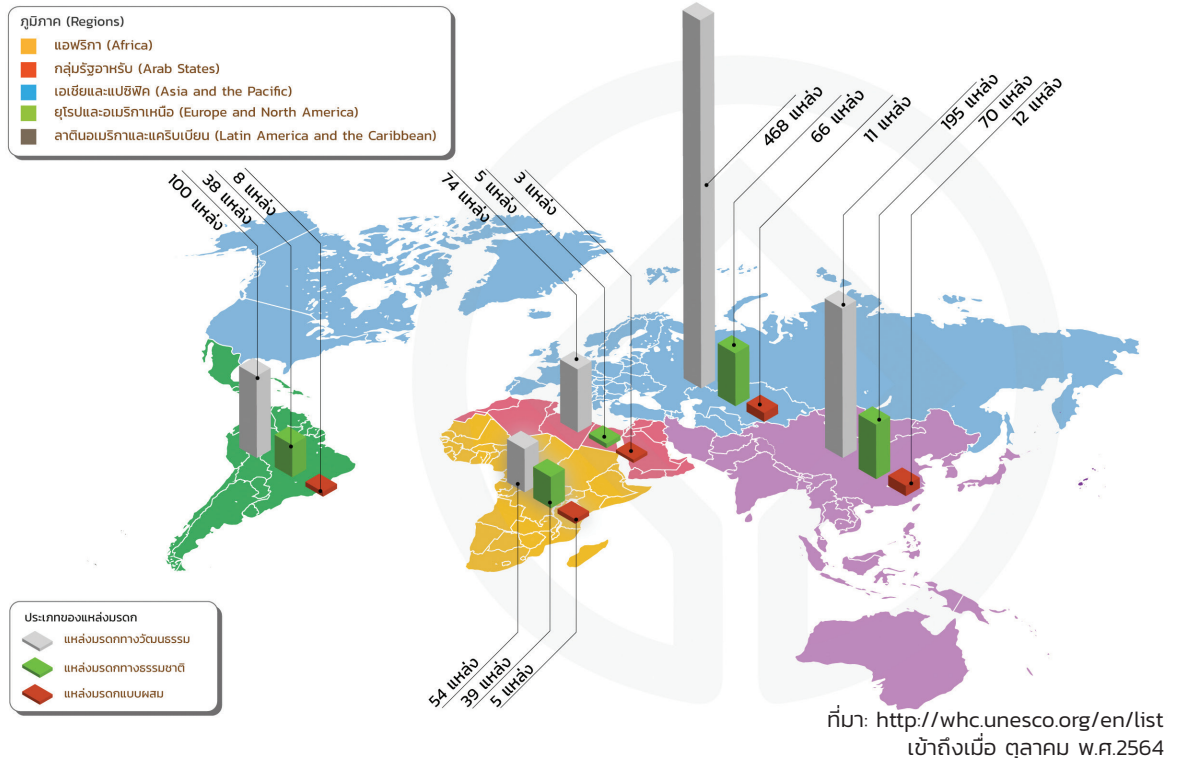

ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/list>
เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม พ.ศ.2564

เมื่อทำการพิจารณาแหล่งมรดกโลกตามภูมิภาค ที่มีการจัดแบ่งภูมิภาคต่างๆ ออกเป็น 5 ภูมิภาค โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย พบว่า ภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ มีแหล่งมรดกโลก จำนวน 545 แหล่ง (ร้อยละ 47.23) ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก มีแหล่งมรดกโลก จำนวน 277 แหล่ง (ร้อยละ 24) ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน แหล่งมรดกโลก จำนวน 146 แหล่ง (ร้อยละ 12.65) ภูมิภาคแอฟริกา มีแหล่งมรดกโลก จำนวน 98 แหล่ง (ร้อยละ 8.49) และ กลุ่มรัฐอาหรับ มีแหล่งมรดกโลก จำนวน 88 แหล่ง (ร้อยละ 7.63) ตามลำดับ

หากพิจารณาในประเด็นของจำนวนแหล่งมรดกโลกที่กระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ ที่มีสัดส่วนไม่เท่ากันนั้น มีมูลเหตุหลายประการ อาทิ ขนาดของภูมิภาคซึ่งทำให้มีความหลากหลายทางสภาพแวดล้อมอันนำไปสู่ความหลากหลายทางนิเวศวิทยาซึ่งย่อมนำไปสู่ความซับซ้อนหลากหลายของวัฒนธรรมซึ่งมีพื้นฐานที่ก่อรูปขึ้นจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเฉพาะตัวดังกล่าวด้วยนั่นเอง ประเด็นถัดมา จะเห็นได้ว่าการแบ่งภูมินาณานั้นมีขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขวางไม่เท่ากัน ซึ่งประเด็นดังกล่าวก็ทำให้ในภูมิภาคต่างๆ เหล่านั้นมีจำนวนแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกมีจำนวนไม่เท่ากันด้วย นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าในภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือซึ่งเป็นภูมิภาคที่ประกอบขึ้นจากรัฐชาติสมาชิกผู้กำหนดทิศทางของมรดกโลกมาแต่ต้น อันทำให้มีกลไกในการทำความเข้าใจเกณฑ์ต่างๆ อันนำไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และตรงกับประเด็นที่ต้องดำเนินการ ซึ่งย่อมทำให้การดำเนินการต่างๆ ในกระบวนการเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยเช่นกัน

สัดส่วนประเภทของแหล่งมรดกโลก แบ่งตามภูมิภาค

ภูมิภาคที่มี “แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ” เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก 70 แหล่ง, ภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ 66 แหล่ง, ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน 38 แหล่ง, ภูมิภาคแอฟริกา 39 แหล่ง และกลุ่มรัฐอาหรับ 5 แหล่ง

ภูมิภาคที่มี “แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม” เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ 468 แหล่ง, ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก 195 แหล่ง, ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน 100 แหล่ง, กลุ่มรัฐอาหรับ 74 แหล่ง, และ ภูมิภาคแอฟริกา 54 แหล่ง

ภูมิภาคที่มี “แหล่งมรดกโลกแบบผสม” เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก 12 แหล่ง, ภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ 11 แหล่ง, ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน 8 แหล่ง, ภูมิภาคแอฟริกา 5 แหล่ง และกลุ่มรัฐอาหรับ 3 แหล่ง

จากข้อมูลข้างต้นมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติอยู่ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมากที่สุดเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์อันทำให้เกิดชีวณชนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ จะเห็นว่า ภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือมีแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณาแหล่งมรดกโลกแบบผสมจะเห็นว่าปรากฏในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมากกว่า อันสะท้อนถึงปรัชญาตะวันออกที่มีรากฐานความคิดเรื่องความเกื้อกูลระหว่างการตั้งถิ่นฐานกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้มีความน่าสนใจและสามารถนำมาประยุกต์เป็นยุทธศาสตร์ของการนำเสนอแหล่งมรดกโลกในเอเชียและแปซิฟิก รวมทั้งประเทศไทยได้

แหล่งภูมิทัศน์จำงอาน (Trang An Landscape Complex) ประเทศเวียดนาม เป็นแหล่งมรดกโลกแบบภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape) ที่แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม โดยพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์และมีพัฒนาการทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องภายใต้สภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับวิวัฒนาการทางธรณีวิทยาของภูมิประเทศเทือกเขาหินปูน และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรม เมื่อปีพ.ศ.2557 | ค.ศ.2014 และมีการปรับปรุงขอบเขตพื้นที่เพิ่มเติมในปีพ.ศ.2559 | ค.ศ.2016 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 5, 7 และ 8

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape)⁹

คำว่า “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape)” เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้ครั้งแรกโดยนักประวัติศาสตร์ชาวเยอรมัน และนักภูมิศาสตร์ชาวฝรั่งเศส มาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 19 แต่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 20 โดยคาร์ล ซาเออร์ สำนักภูมิศาสตร์มนุษย์แห่งเบิร์กลีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในช่วงปีพ.ศ.2463 | ค.ศ.1920 จนกระทั่งประมาณปีพ.ศ.2533 | ค.ศ.1990 คณะกรรมการมรดกโลกได้เริ่มดำเนินแนวความคิดทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมและได้ใช้เวลาในทศวรรษที่ผ่านมาในการบุกเบิกการประยุกต์ใช้ จนกระทั่งมีการขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมขึ้น

ทั้งนี้ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย เช่น “ผลที่แสดงออกมาในรูปของภูมิทัศน์ธรรมชาติที่มองเห็น โดยการที่วัฒนธรรมเป็นผู้กระทำ, ธรรมชาติเป็นสื่อกลาง และภูมิทัศน์วัฒนธรรมคือผลของการกระทำดังกล่าว” หรือ “ผลผลิตที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างผลของการกระทำของชุมชนมนุษยชาติ โดยก่อรูปขึ้นจากผลของวัฒนธรรม และความสามารถที่จะเป็นไปตามแต่ที่ธรรมชาติแวดล้อมจะเอื้ออำนวย ซึ่งก็คือมรดกอันทรงคุณค่าที่ตกทอดมาจากวิวัฒนาการทางธรรมชาติ และของความพยายามของมนุษย์ตลอดทุกยุคทุกสมัย” เป็นต้น

เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ให้คำจำกัดความของภูมิทัศน์วัฒนธรรมดังนี้ “ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ โดยแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ผ่านกาลเวลามาจนกระทั่งปัจจุบัน ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพ และหรือโอกาสที่จะนำเสนอขึ้นโดยที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดรูปแบบ ตลอดจนเป็นการสืบต่อในทางสังคม, เศรษฐกิจ และแรงกดดันทางวัฒนธรรม ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยพื้นที่ดังกล่าวได้ผ่านการเลือกเฟ้นตามหลักเกณฑ์ของคุณค่าในความโดดเด่นอันเป็นสากล (Universal values) จนสามารถเป็นตัวแทนที่ชัดเจนของภูมิทัศน์วัฒนธรรม รวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมแห่งภูมิภาค”

จะเห็นได้ว่าสาระสำคัญของ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” คือ สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการกระทำระหว่างกันของวัฒนธรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

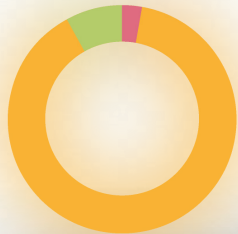
⁹ปรับปรุงจาก เกรียงไกร เกิดศิริ. (2553). “วัดฟู: มรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมแห่งเมืองจำปาซาก: คุณค่าและแนวคิดในการจัดการพื้นที่” ใน *ทฤษฎีและปฏิบัติ*. หน้าที่ 194-214.

ตำแหน่งของแหล่งมรดกโลก ประเภทภูมิทัศน์วัฒนธรรม

แหล่งมรดกแบบผสม แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
ที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย

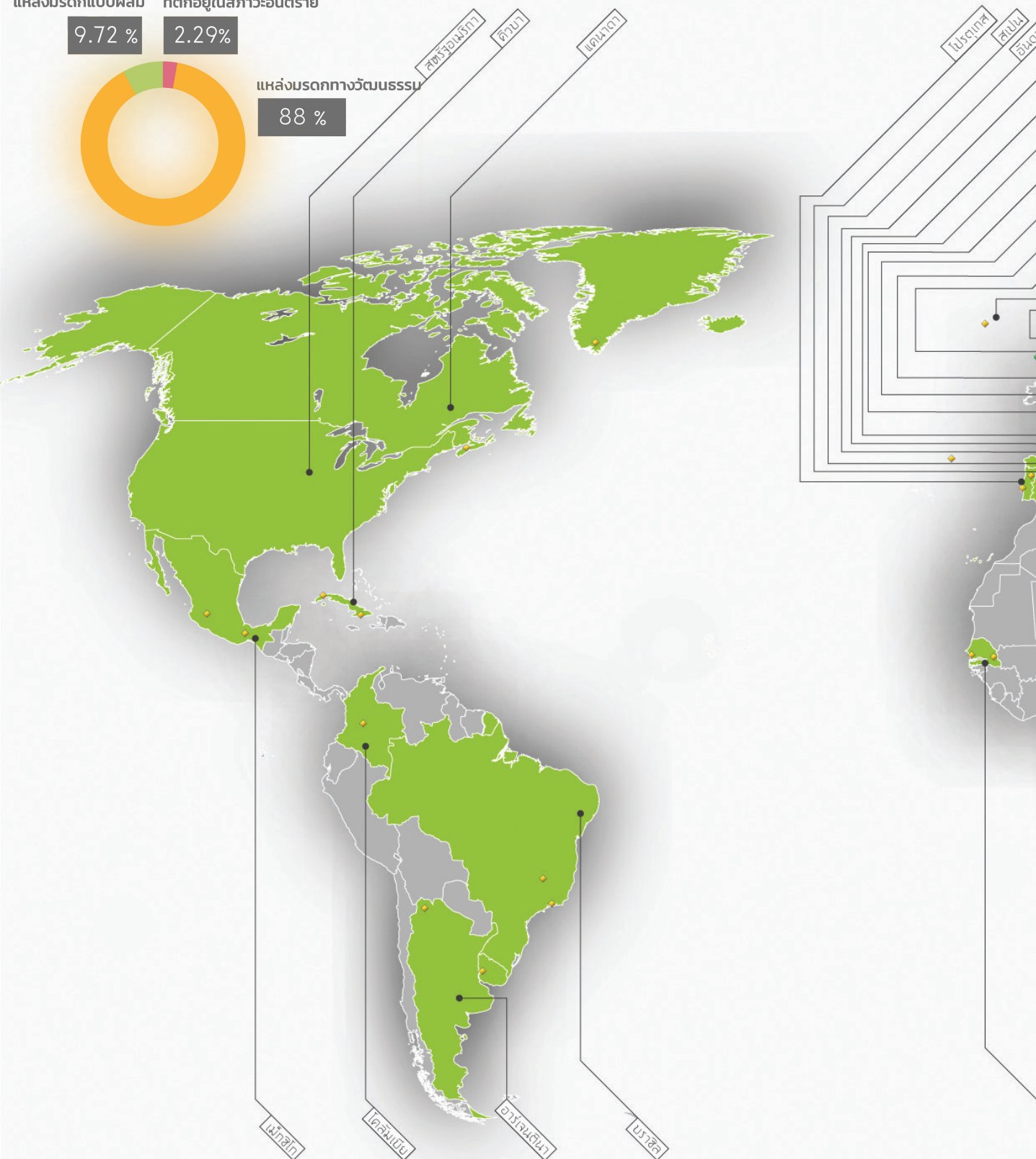
9.72 %

2.29 %

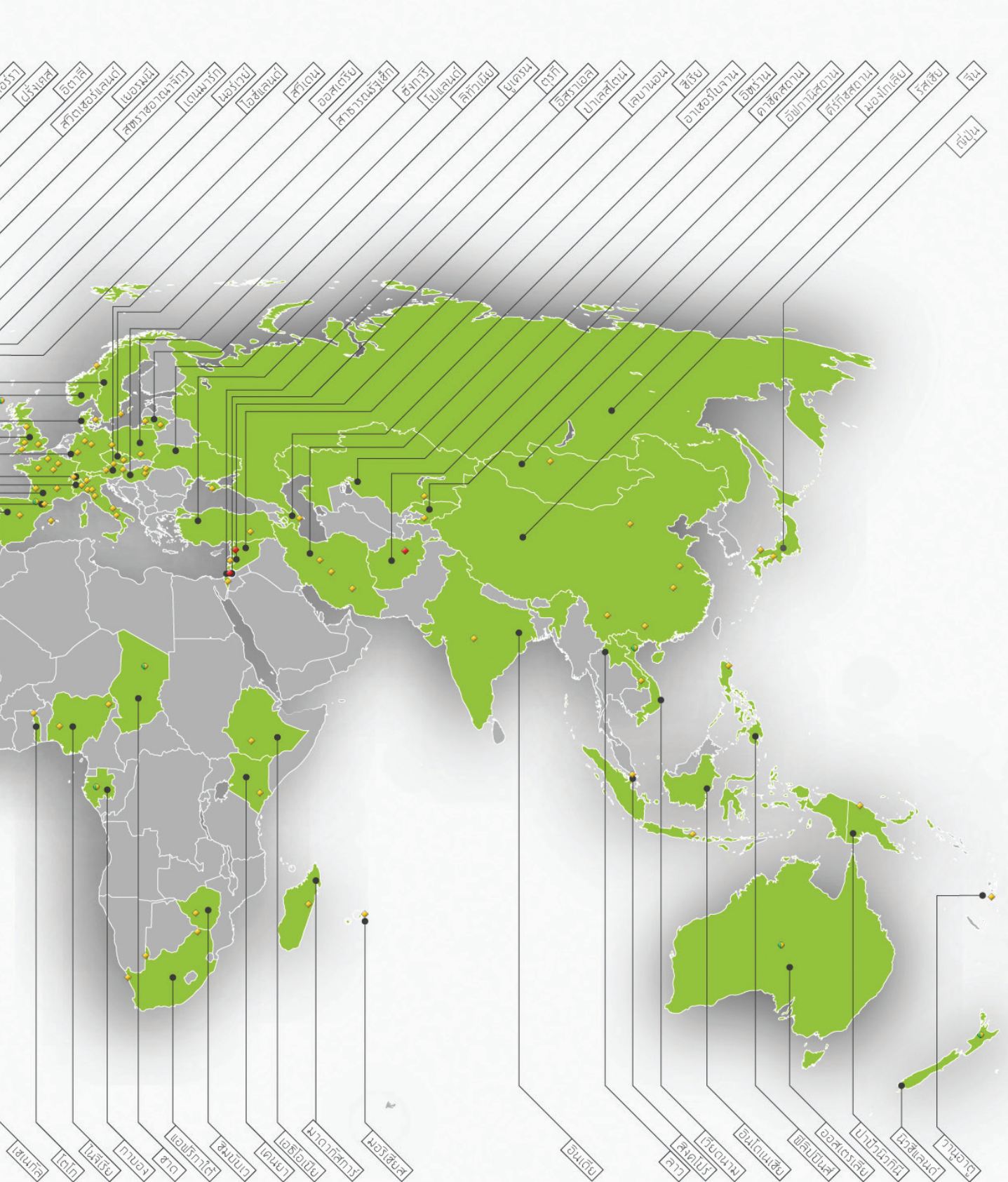

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

88 %

Wold Heritage List: Cultural Landscape

ข้อมูลอ้างอิง: UNESCO (ตุลาคม 2564)

“ภูมิทัศน์วัฒนธรรมสวนเปอร์เซีย (Persian Garden)” สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน เป็นผลงานที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาดด้วยความรู้ทางวิศวกรรมและความงดงามทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม โดยมีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อปีพ.ศ.2554 | ค.ศ. 2011 มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2, 3, 4 และ 6

คุณลักษณะของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมก่อตัวขึ้นจากปัจจัยแวดล้อมที่หลากหลายและซับซ้อน ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทของแต่ละพื้นที่ อันเป็นตัวแทนของ “การผสมผสานร่วมกันระหว่างผลงานของธรรมชาติและของมนุษย์” ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการของสังคมมนุษย์และการตั้งถิ่นฐานผ่านกาลเวลา ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพและ/หรือโอกาสที่จะปรากฏตามปัจจัยแวดล้อมนั้นๆ และอิทธิพลของแรงขับเคลื่อนทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอก

ทั้งนี้ เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ในภาคผนวก 3 (Annex 3)¹⁰ ได้จำแนกประเภทและนิยามมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะดังกล่าวขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประเมิน และเป็นแนวทางสำหรับรัฐภาคีสมาชิกในการเตรียมเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscapes)
2. เมืองประวัติศาสตร์และศูนย์กลางของเมือง (Historic Towns and Town Centres)
3. มรดกลำคลอง (Heritage Canals)
4. มรดกเส้นทาง (Heritage Routes)

1. ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscapes)¹¹

“ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่แสดงถึง “การบูรณาการระหว่างกันของธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น” มาตราที่ 1¹² ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ สิ่งเหล่านั้นได้แสดงออกถึงวิวัฒนาการทางสังคมและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่ผ่านมามากมาย โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ/หรือโอกาสที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเปิดให้มนุษย์เข้าไปปฏิสัมพันธ์ตลอดจนเงื่อนไขจากการวิวัฒนาการของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกพื้นที่

ทั้งนี้ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากออกแบบสร้างสรรค์อย่างตั้งใจ เป็นแบบแผนที่จำแนกได้ชัดเจน โดยมีลักษณะเป็นผลลัพธ์ของการออกแบบสร้างสรรค์โดยผ่านการพิจารณาของมนุษย์ ครอบคลุมถึงสวนและภูมิทัศน์ที่ก่อสร้างขึ้นภายใต้เหตุผลของความสุนทรีย์ และส่วนใหญ่ (แต่ไม่ทุกกรณีศึกษา) จะมีความสัมพันธ์กับศาสนา หรือสิ่งก่อสร้างที่มีคุณลักษณะของการเป็นอนุสรณ์สถานเพื่อการระลึกถึง และตัวอย่างที่เกิดขึ้นภายใต้เหตุผลทั้ง 2 ประการที่กล่าวมา

¹⁰ ดูเพิ่มเติมใน Annex 3 อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p. 80-87.

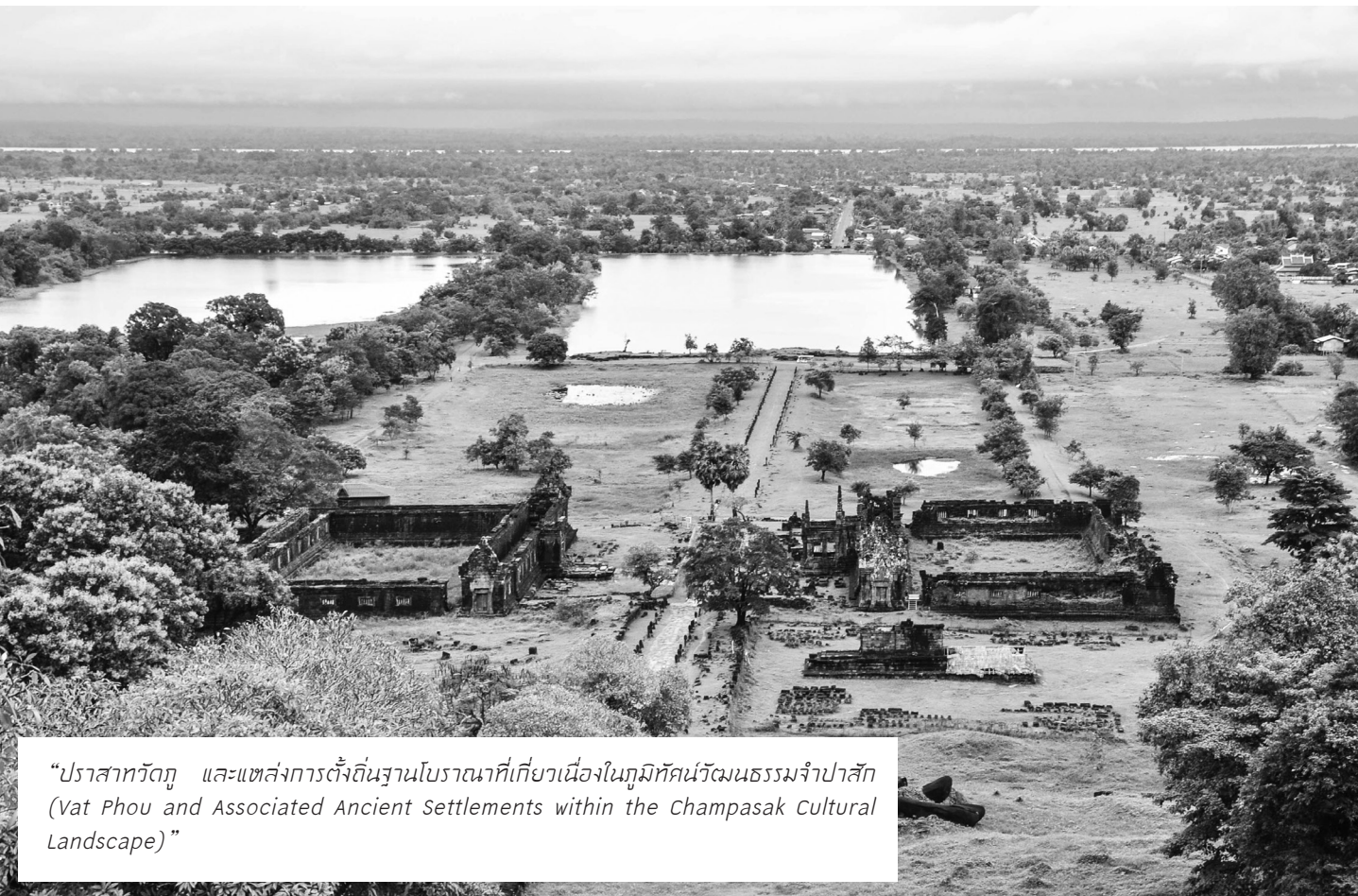
¹¹ อ้างแล้ว หน้า 81.

¹² UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Paris: UNESCO, 1972. p.1.

2) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เกิดจากพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การจัดการ และ/หรือศาสนา ซึ่งมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันภายใต้ความสัมพันธ์และตอบสนองต่อเงื่อนไขทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ภูมิทัศน์นั้นสะท้อนถึงพัฒนาการของรูปทรงและองค์ประกอบ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

“ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เป็นซากมรดกวัฒนธรรม หรือซากโบราณสถาน (Relic) หรือซากดึกดำบรรพ์ (Fossil)” ทั้งนี้ เป็นแหล่งที่มีคุณลักษณะของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่กระบวนการพลวัตได้สิ้นสุดลงแล้วในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต ซึ่งอาจเป็นแหล่งที่ได้ยุติลงอย่างกะทันหันหรือค่อยๆ หมดบทบาทลง โดยมีพัฒนาการครอบคลุมช่วงเวลาระยะหนึ่ง ทว่าคงแสดงออกถึงคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญให้เห็นอย่างเด่นชัด

“ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีความสืบเนื่อง และยังคงารบทบาทอยู่ในบริบทสังคมร่วมสมัย” ที่สัมพันธ์กับประเพณีและวิถีชีวิตอย่างใกล้ชิด ในขณะที่แหล่งมรดกยังคงมีพลวัต ตลอดจนแสดงหลักฐานพัฒนาการของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับช่วงเวลาต่างๆ

“ปราสาทวัดภู และแหล่งการตั้งถิ่นฐานโบราณที่เกี่ยวข้องในภูมิทัศน์วัฒนธรรมจำปาสิก (Vat Phou and Associated Ancient Settlements within the Champasak Cultural Landscape)”

“ปราสาทวัดภู และแหล่งการตั้งถิ่นฐานโบราณที่เกี่ยวข้องในภูมิทัศน์วัฒนธรรม
จำปาสัก (Vat Phou and Associated Ancient Settlements within the Cham-
pasak Cultural Landscape)” สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นภูมิทัศน์
วัฒนธรรมโบราณที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่มีสุดความคิดทาง
ศาสนาและการเคารพในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความหมายแก่
ยอดเขาธรรมชาติซึ่งมีภูมิลักษณะที่แปลกตาในฐานะของสิ่งดบรรพต ซึ่งหมายถึง
ภูเขาที่มีลักษณะเป็นศิ่วสิ่งศักดิ์ธรรมชาติ รวมทั้งมีการออกแบบองค์ประกอบภูมิทัศน์
และสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างงดงาม ทว่าถือเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เป็น
ซากโบราณเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงสุดความเชื่อจากเดิมไปแล้ว ทั้งนี้ แหล่ง
ภูมิทัศน์วัฒนธรรมแห่งนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปี.ศ.2544 |
ค.ศ.2001 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 3, 4 และ 6

3) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีคุณค่าเชิงบริบทที่สัมพันธ์ เป็นแหล่งที่สัมพันธ์กับอิทธิพลอันทรงพลังของศาสนา สุนทรีภาพ หรือวัฒนธรรม ซึ่งผสมผสานกับองค์ประกอบสำคัญทางธรรมชาติ และแสดงออกอย่างโดดเด่นมากกว่าหลักฐานวัตถุทางวัฒนธรรม หรือแสดงให้เห็นว่าหลักฐานวัตถุทางวัฒนธรรมนั้นได้หมดความสำคัญลง หรือไม่ถูกมองเห็นเท่ากับคุณค่าของธรรมชาติ ทั้งนี้ ยังพิทักษ์คุณค่าของ “มรดกที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage)”¹³ ซึ่งเป็นคุณค่าที่อยู่คู่แหล่งภูมิทัศน์วัฒนธรรม

¹³ Jessica Greis-Mills. The category of the Associative Cultural Landscape as a means to preserve intangible heritage, especially oral literature. Hawaii Volcanoes National Park as an example. Brandenburg: brandenburg university of technology. 2007.

“ภูเขาฟูจิ จิตวิญญาณสถาน และแหล่งบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะ (Fujisan, sacred place and source of artistic inspiration)” ประเทศญี่ปุ่น เป็นแหล่งภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณชาติญี่ปุ่นได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม แสดงออกซึ่งความยิ่งใหญ่ของสภาพทางธรรมชาติที่มีผลต่อทุกฤดูทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น จนบดบังไม่ไห้สภาพทางกายภาพอันเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของมนุษย์โดดเด่นขึ้นมาเหนือกว่าได้ จึงถือว่าเป็นมรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรม ทั้งนี้ ภูเขาฟูจิได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปี.ศ.2556 | ค.ศ.2013 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 3 และ 6

“สวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์ (Singapore Botanic Gardens)” เป็นแหล่งตัวแทนที่แสดงการสร้างความรู้เกี่ยวกับพฤกษศาสตร์เขตร้อน อันเป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่เมื่อครั้งอังกฤษมีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันที่สร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในโลกสมัยใหม่ ทั้งในแง่ของการอนุรักษ์พันธุ์พืช และการศึกษาภายในสวนยังประกอบด้วยองค์ประกอบภูมิทัศน์ที่ออกแบบอย่างงดงามมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2402 | ค.ศ.1859 รวมทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการเพาะพันธุ์ยางพาราเป็นที่แรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนในเวลาต่อมาได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่เปลี่ยนแปลงหน้าประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลกสมัยใหม่ ทั้งนี้ แหล่งภูมิทัศน์วัฒนธรรมสวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปี พ.ศ.2558 | ค.ศ.2015 มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 2 และ 4

2. เมืองประวัติศาสตร์และศูนย์กลางของเมือง (Historic towns and Town Centers)¹⁴

กลุ่มของอาคารในเมืองที่มีศักยภาพต่อการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1) เมืองโบราณไร้พลวัต เป็นเมืองที่ถูกทิ้งร้าง ปราศจากการอยู่อาศัยมาอย่างยาวนาน แต่ทว่ายังคงปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีของอดีต ซึ่งสามารถประเมินบนเงื่อนไขของความ เป็นของแท้ดั้งเดิม และระดับของการอนุรักษ์อยู่ในสถานะของการดูแลได้โดยง่าย

2) เมืองประวัติศาสตร์ที่ยังมีพลวัต เป็นเมืองที่มีการตั้งถิ่นฐานที่ยังแสดงออกถึงความสัมพันธ์กับสภาพธรรมชาติอย่างใกล้ชิด และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้อิทธิพลของสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทว่าการประเมินเรื่องความ เป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งยาก อีกทั้งนโยบายการอนุรักษ์ก็มีปัญหาต่างๆ จำนวนมาก

¹⁴ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 3” อ้างใน UNESCO. “Guidelines on the inscription of specific types of properties on the World Heritage List” in Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. p.82 ตีพิมพ์เมื่อ มกราคม พ.ศ.2530 | ค.ศ.1987 ตาม การหารือร่วมกันของคณะกรรมการ มรดกโลกในการประชุมสามัญครั้งที่ 8 (Buenos Aires, 1984) ตามสรุปผล การประชุมหารือของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ เมืองประวัติศาสตร์ ณ กรุงปารีส วันที่ 5-7 พฤศจิกายน พ.ศ.2527 | ค.ศ.1984 จัดโดย ICOMOS

“เปอร์เซโพลิส (Persepolis)” สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ตัวอย่างของ “มรดกโลกเมืองโบราณไร้พรมแดน” ที่อารยธรรมชาวสหัสกลายเป็นซากโบราณสถานแล้ว ทั้งนี้ เปอร์เซโพลิสได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปี.ศ.2522 | ค.ศ.1979 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อที่ 1, 2 และ 6

“เวนิส และทะเลสาบ (Venice and Its Lagoon)” ประเทศอิตาลี เป็นตัวอย่างของ “มรดกโลกเมืองประวัติศาสตร์มีชีวิต” ซึ่งยังคงมีการตั้งถิ่นฐานและความเคลื่อนไหวทางสังคม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ทว่าในปัจจุบันเวนิสประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งนี้ เวนิสได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปี.ศ.2530 | ค.ศ.1987 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6

3) เมืองสมัยใหม่ในศตวรรษที่ยี่สิบ ในนิยามคุณลักษณะนั้นยังมีความย้อนแย้งอยู่มาก เนื่องจากมีคุณลักษณะพื้นฐานบางประการที่สัมพันธ์กับนิยามของเมืองทั้งสองประเภทที่กล่าวมาข้างต้น เพียงแต่ชี้ชัดว่าเมืองที่เข้าเกณฑ์ข้อนี้ต้องก่อร่างขึ้นมาในบริบทความเป็นสมัยใหม่ และตัวเมืองยังคงรักษาคุณลักษณะให้รับรู้ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) อย่างไรก็ดี เมืองที่มีคุณลักษณะเช่นนี้ เป็นการยากที่จะบริหารจัดการเพื่อรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล เนื่องจากมักมีบริบทที่สัมพันธ์กับการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ไม่อาจควบคุมได้ง่าย เพราะเป็นเมืองที่ยังมีบทบาทอยู่ในสังคมร่วมสมัยในปัจจุบัน

“เมืองสมัยใหม่แปมปูซา (Pampulha Modern Ensemble)” ประเทศบราซิล เป็นตัวอย่างของ “มรดกโลกเมืองสมัยใหม่ในศตวรรษที่ยี่สิบ” ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปี.ศ.2559 | ค.ศ.2016 มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อที่ 1, 2, และ 4:

ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ (Historic Urban Landscape)¹⁵

“ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ (The Historic Urban Landscape)” คือ ท่าเลที่ตั้งของชุมชนเมืองที่มีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนานสั่งสมเรื่องราวผ่านหน้าประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวนี้ ได้ขยายพรมแดนทางความคิดเรื่อง “ศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ (Historic Centre)” หรือ “ศูนย์รวม” ออกไปสู่การขยายแนวคิดให้ครอบคลุมถึงบริบทที่เกี่ยวข้องต่างๆ และสภาพภูมิศาสตร์ของที่ตั้งเมืองด้วย

ทั้งนี้ จากบริบทแวดล้อมที่กว้างขวางขึ้นนั้น ย่อมต้องประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศ ธรณีสัณฐาน อุทกวิทยา และลักษณะทางธรรมชาติที่โดดเด่นของพื้นที่ ซึ่งฉายผ่านสภาพแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นมาในอดีตและในบริบทร่วมสมัย รวมไปถึงโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่เหนือและใต้พื้นดิน พื้นที่โล่ง และสวน รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการเชิงพื้นที่ ตลอดจนการรับรู้และความสัมพันธ์เชิงทัศนะ ตลอดจนองค์ประกอบทั้งหมดของโครงสร้างเมือง นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงสังคม และการปฏิบัติการทางวัฒนธรรมและคุณค่า กระบวนการทางเศรษฐกิจ และหมายรวมถึงมิติของมรดกทางวัฒนธรรมนามธรรมในฐานะของความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

คำนิยามนี้ได้ให้หลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับวิธีการบ่งชี้ การประเมิน การสนทนา และการจัดการภูมิทัศน์ ย่านประวัติศาสตร์ที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ ภายในกรอบภาพรวมของการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะอนุรักษ์คุณภาพของสภาพแวดล้อมของมนุษย์ เพิ่มศักยภาพการปรับปรุงการใช้งานของพื้นที่ในเมืองให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อีกทั้งการยอมรับลักษณะที่เปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในเมือง และการส่งเสริมความหลากหลายทางด้านสังคมและการใช้งานของพื้นที่ รวมไปถึงเป้าหมายของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของเมือง การพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจซึ่งเป็นรากฐานที่สมดุลและยั่งยืน ระหว่างเมืองกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตกับ มรดกที่ตกทอดมาจากอดีต

ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ มีแนวคิดว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญของมนุษย์ การพัฒนาสภาพสังคมและระบบเศรษฐกิจและการทาเครื่องมือในการจัดการสภาพกายภาพของเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อทำให้มั่นใจว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่กลมกลืน และบูรณาการเข้ากันได้กับมรดกวัฒนธรรมในที่ตั้งทางประวัติศาสตร์ และสอดคล้องกับบริบทของภูมิภาคด้วย

ทั้งนี้ แนวทาง “ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์” สำหรับการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม จึงต้องเรียนรู้จากประเพณีและแนวความคิดของชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็ให้ความเคารพคุณค่าชุมชนในระดับชาติและนานาชาติ

¹⁵ คัดบางส่วน และปรับปรุงจาก เกียรติกร เกิดศิริ. “บทความแปล ชื่อนำเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์” ใน วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม. ฉบับที่ 30 (มกราคม-ธันวาคม 2559). หน้า D27-D36.

3. มรดกลำคลอง (Heritage Canals)¹⁶

แนวคิดเกี่ยวกับ “มรดกลำคลอง” มีการอภิปรายลงรายละเอียดในรายงานการประชุมของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมรดกทางลำคลองที่ประเทศแคนาดา ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2537 | ค.ศ.1994

“ลำคลอง” เป็นลำน้ำที่เกิดจากวิศวกรรมชลประทานของมนุษย์ ซึ่งการบ่งชี้เรื่องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลนั้น อาจมีหลักการประเมินใน 2 ประเด็น คือ มุมมองประวัติศาสตร์ และมุมมองเทคโนโลยี

การพิจารณาคุณค่าของมรดกลำคลองจึงอาจมีความหมายได้ทั้งเป็นอนุสรณ์อันเป็นสิ่งระลึกถึงประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาของมนุษย์ นอกจากนี้ ลำคลองยังมีภูมิทัศน์วัฒนธรรมตลอดแนวเส้นทางซึ่งเกิดขึ้นจากลำคลองอีกด้วย

4. มรดกเส้นทาง (Heritage Routes)¹⁷

แนวคิดเกี่ยวกับ “เส้นทาง” หรือ “วัฒนธรรมเกี่ยวกับการเดินทาง” ได้รับการอธิบายอย่างกว้างขวางและได้กำหนดรายละเอียดในการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้าน “เส้นทางในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรม” (กรุงแมดริด ประเทศสเปน พฤศจิกายน พ.ศ.2537 | ค.ศ.1994)

ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับมรดกเส้นทางนั้นต้องแสดงถึงความรู้รวมและสมบูรณ์นำเสนอเอกภาพของกรอบความคิดในการสร้างความเข้าใจร่วมกันบนพหุแนวทางอันหลากหลายของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันสันติ

มรดกเส้นทาง เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ที่ปฏิสัมพันธ์ หรือให้ความหมายต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Tangible Cultural Heritage) เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนและสนทนาทางวิถีวัฒนธรรมระหว่างผู้คนที่ร่วมเดินทาง และผู้อยู่อาศัยบนเส้นทาง ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้วยการก้าวข้ามพรมแดนทั้งที่เป็นพรมแดนทางรัฐศาสตร์ และพรมแดนทางวัฒนธรรม

¹⁶ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 3” อ้างใน UNESCO. “Guidelines on the inscription of specific types of properties on the World Heritage List” in Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. p.84. ซึ่งได้กล่าวถึงการประชุมของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมรดกลำคลอง (Canada, 15-19 September 1994) (ดูเอกสาร WHC-94/CONF.003/INF.10) และสืบเนื่องจากการหารือของคณะกรรมการมรดกโลกในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 19 (Berlin, Germany, 1995) (ดูเอกสาร WHC-95/CONF.203/16)

¹⁷ UNESCO. Guidelines on the inscription of specific types of properties on the World Heritage List. Paris: UNESCO. 2017. p.85. ซึ่งได้กล่าวถึงการประชุมของผู้เชี่ยวชาญเรื่อง “เส้นทางอันเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของเรา” (กรุงแมดริด 24-25 พฤศจิกายน 1994) (ดูเอกสาร WHC-94/CONF.003/INF.13) มีการหารือระหว่างคณะกรรมการมรดกโลกในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 19 (กรุงเบอร์ลิน 1995) (ดูเอกสาร WHC-95/CONF.203/16)

การขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกประเภทอื่นๆ¹⁸

ในการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกตามปกติแล้วนั้นต้องมีที่ตั้งในขอบเขตอธิปไตยของประเทศใดประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีสภาพของอาณาเขตที่ตั้งที่แตกต่างออกไปจากเงื่อนไขข้างต้น เช่น แหล่งมรดกที่อยู่ระหว่างแนวพรมแดนของชาติ หรือแหล่งมรดกที่มีอาณาเขตพื้นที่ของแหล่งที่ไม่ต่อเนื่องกัน ก็สามารถเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนได้ ทว่าในการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนต้องมีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติมในการขอพิจารณา ดังนี้

1. แหล่งมรดกที่มีอาณาเขตข้ามพรมแดน (Transboundary property)

กรณีที่เป็นแหล่งมรดกที่มีอาณาเขตตั้งอยู่ระหว่างพรมแดนของชาติ ในเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกมีข้อเสนอแนะสำหรับแหล่งที่มีคุณลักษณะของที่ตั้งดังกล่าวไว้ว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือองค์กร ที่ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อดูแลบริหารจัดการแหล่งมรดกที่ตั้งอยู่ข้ามพรมแดนนั้น ในภาพรวม

นอกจากนี้ อาจจะมีการขยายเขตแดนจากแหล่งที่ได้รับขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจากเดิมที่ตั้งอยู่ในขอบเขตของรัฐภาคีสมาชิกรัฐใดรัฐหนึ่งอยู่แล้ว ทว่าเมื่อพิจารณาแล้วเห็นสมควรเพิ่มเติมหรือธำรงรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งด้วยการเสนอพื้นที่เพิ่มเติม ทว่าพื้นที่ที่ผนวกเพิ่มเติมนั้นเป็นพื้นที่ของอีกรัฐชาติก็ทำให้แหล่งมรดกโลกดังกล่าวนี้มีสถานะเป็น “แหล่งมรดกโลกข้ามพรมแดน” ได้

2. แหล่งที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง (Serial property)

ในเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ฯ ได้ให้นิยามของคำว่า “แหล่งที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง (Serial Property)” ว่าเป็นแหล่งที่ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วน หรือมากกว่า โดยสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันได้อย่างชัดเจน ในที่นี้เรียกว่า “การนำเสนอแบบรวมกลุ่ม” ดังมีรายละเอียดนี้

- องค์ประกอบแต่ละส่วนของแหล่งนั้น ต้องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อกันในทางหน้าที่ สังคม หรือวัฒนธรรม ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาโดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันเชิงภูมิทัศน์ นิเวศวิทยา วิวัฒนาการ หรือถิ่นที่อยู่อาศัยอย่างใดอย่างหนึ่ง

- องค์ประกอบต่างๆ ของแหล่งนั้นต้องแสดงความสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ และภาพรวมของ “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Out-standing Universal Value)” ทั้งในแง่กายภาพ วิทยาศาสตร์ และคำจำกัดความที่สามารถแสดงให้เห็นได้ชัดเจน รวมไปถึงคุณลักษณะที่จับต้องไม่ได้

¹⁸ ดูเพิ่มเติมใน “Paragraph 134-139” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp. 44-45.

ทั้งนี้ “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” จะต้องมีการละเอียดที่สามารถเข้าใจและสื่อสารได้ง่าย

- เพื่อไม่ให้แหล่งที่นำเสนอแบบรวมกลุ่มนั้นประกอบด้วยเนื้อหาขององค์ประกอบที่ซับซ้อนและมีมากเกินไป เพราะฉะนั้นกระบวนการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่จะเสนอแบบรวมกลุ่มนั้น และต้องแสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการของแหล่งต่างๆ ที่ได้นำเสนอแบบรวมกลุ่มได้

นอกจากนี้ การนำเสนอแหล่งแบบรวมกลุ่มนั้นต้องคำนึงว่าองค์ประกอบของแหล่งที่นำเสนอจะต้องแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเชิง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล(Outstanding Universal Value)” ที่มีร่วมกัน ไม่ใช่เพียงส่วนขององค์ประกอบใดขององค์ประกอบหนึ่ง

โดยแหล่งที่ขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแบบรวมกลุ่มนั้นอาจมีลักษณะของอาณาเขตอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- กลุ่มของแหล่งที่นำเสนอเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนนั้น ตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิกใดหนึ่ง กรณีนี้ถือว่าเป็นกลุ่มของแหล่งที่มี “ความต่อเนื่องเชื่อมโยงในระดับชาติ (Serial National Property)”

- กลุ่มของแหล่งที่นำเสนอเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนนั้น ทว่ามีทำเลที่ตั้งอยู่ในแต่ละอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ หากไม่ได้มีพื้นที่ของแหล่งที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน แต่ทว่าได้รับความเห็นชอบจากรัฐภาคีสมาชิกทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการเสนอขอเป็นแหล่งมรดกโลก กรณีนี้ ถือเป็นแหล่งที่มี “ความต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างชาติ (Serial Transnational Property)”

สำหรับแหล่งมรดกที่มีการแสดงคุณลักษณะของ “ความต่อเนื่องเชื่อมโยง” ในที่นี้เรียกว่า “การเสนอแบบรวมกลุ่ม” ทั้งในแง่ของทำเลที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตรัฐชาติของรัฐภาคีสมาชิกเพียงแหล่งเดียว หรืออาจมีทำเลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหลายๆ รัฐภาคีสมาชิก อาจจะมีการเสนอเพื่อการประเมินในหลายๆ รอบของการนำเสนอ ซึ่งทำให้แหล่งที่ได้รับการเสนอในครั้งแรกมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในสิทธิของรัฐภาคีสมาชิก นั้นเอง

ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกที่มีแผนการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนในลักษณะ “แหล่งมรดกโลกแบบรวมกลุ่ม” โดยผ่านการนำเสนอหลายรอบนั้น ควรแจ้งความจำนงค์กล่าวให้กับคณะกรรมการมรดกโลกรับทราบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจเกี่ยวกับแผนของการดำเนินการ

เมืองมะละกา

เมืองจอร์จทาวน์

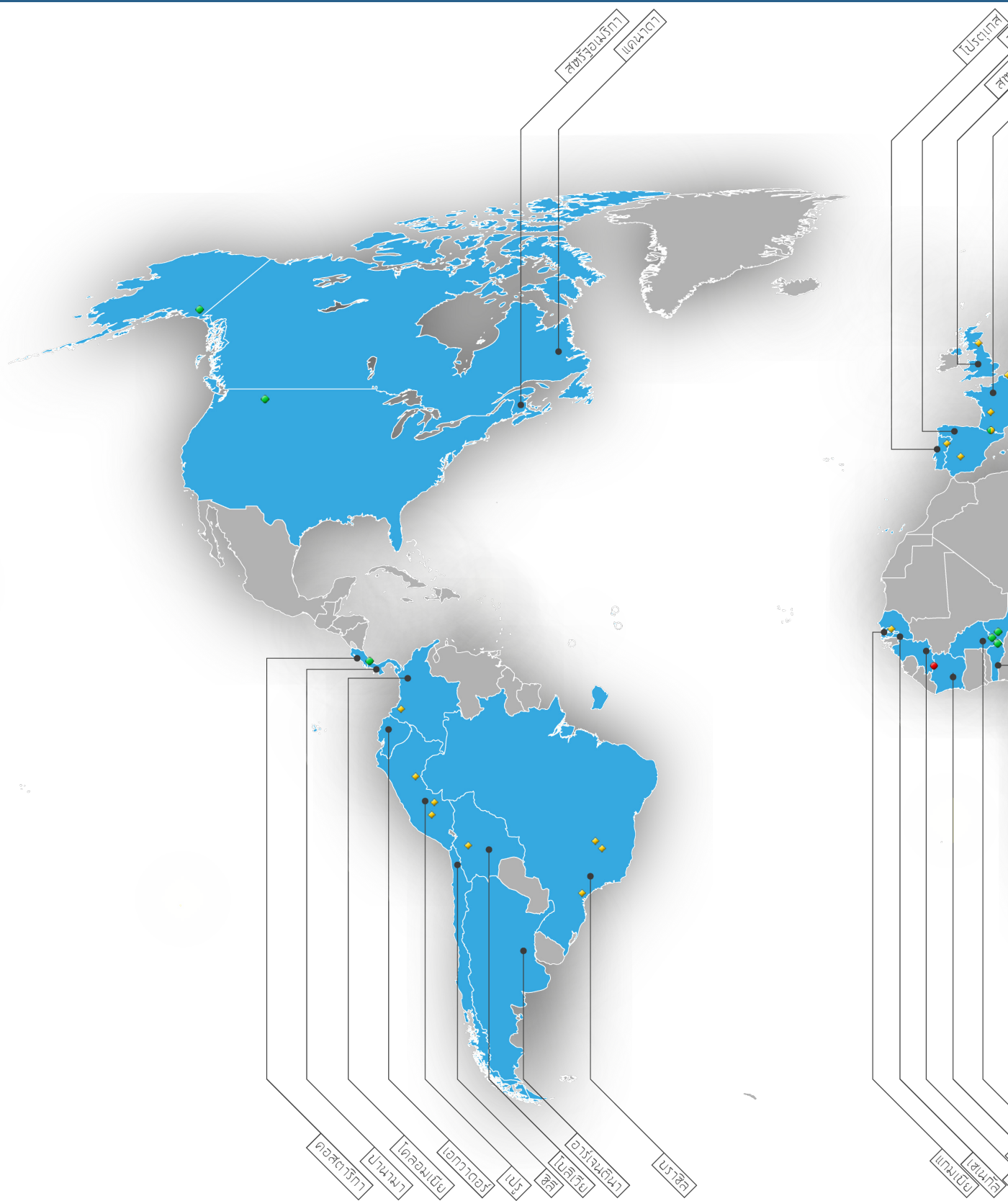

แหล่งมรดกโลกมะละกาและจอร์จทาวน์ เมืองประวัติศาสตร์บนคาบสมุทรมะละกา (Melaka and George Town, Historic Cities of the Straits of Malacca) เป็นตัวอย่างของแหล่งมรดกโลก ประเภทแหล่งที่มีเกี่ยวเนื่องความเชื่อมโยง (Serial property) โดยทำการผนวก รวมเมืองท่าการค้าชายทางทะเลบนคาบสมุทรมะละกาจำนวน 2 เมืองคือ เมืองมะละกา และเมืองจอร์จทาวน์ เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณค่า โดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดก และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปีพ.ศ.2554 | ค.ศ.2011 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 2, 3, และ 4

แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns) เป็นตัวอย่างของแหล่งมรดกโลก ประเภทแหล่งที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง (Serial property) ซึ่งนอกเหนือจากเมือง ประวัติศาสตร์สุโขทัยแล้ว ได้ทำการผนวกรวมเมืองในวัฒนธรรมร่วมสุโขทัยอีก 2 แหล่งคือ เมืองศรีสัชนาลัย เมืองกำแพงเพชร เข้าไว้ ในด้วยกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่ง และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปีพ.ศ.2534 | ค.ศ.1991 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 1 และ 3

ตำแหน่งของแหล่งมรดกโลก ประเภทแหล่งมรดกที่ตั้งอยู่ระหว่างพรมแดน

[illegible]

World Heritage List: Transboundary property

The map displays transboundary World Heritage sites across various continents. Labels in Thai script identify the countries associated with each site:

- Top Labels (Left to Right):** สเปน, ฝรั่งเศส, อิตาลี, เยอรมนี, สวิตเซอร์แลนด์, เดนมาร์ก, โปแลนด์, ลิทัวเนีย, เอสโตเนีย, โนแวนด์, สโลวาเกีย, ฮังการี, ลัตเวีย, เอลโดเนีย, ฟินแลนด์, นอร์เวย์, โรมาเนีย, มอลโดวา, เบลารุส, ยูเครน, อุซเบกิสถาน, ตูร์กเมนิสถาน, คาซัคสถาน, รัสเซีย.
- Bottom Labels (Left to Right):** บราซิล, อาร์เจนตินา, โบลิเวีย, ชิลี, แอฟริกาใต้, โมซัมบิก, ซิมบับเว, แซมเบีย, ไบรูน, แคเมอรูน, สาธารณรัฐคองโก, แอฟริกาใต้, เลโซโท, ซิมบับเว, แซมเบีย, บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา, สโลวาเกีย, โครเอเชีย, มอนเตเนโกร, อัลเบเนีย, เซอร์เบีย, อินเดีย, จีน, มองโกเลีย, ญี่ปุ่น.

ประโยชน์ และความสำคัญของ การขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

จากการศึกษาในรายงานวิจัยเรื่อง “The Costs and Benefits of World Heritage Site Status in the UK”¹⁹ เสนอว่า การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกเป็นแหล่งมรดกโลกนั้นมีประโยชน์ในหลายมิติ ได้แก่ การสร้างพันธมิตรในการดำเนินงาน (Partnership) การเพิ่มจำนวนของทุนสมทบ (Additional Funding) การอนุรักษ์ (Conservation) การฟื้นฟูพื้นที่หรือเมืองอันเป็นที่ตั้งของแหล่ง (Regeneration) การท่องเที่ยว (Tourism) การสร้างความภาคภูมิใจของพลเมือง (Civic Pride) การสร้างประโยชน์ด้านต้นทุนทางสังคม (Social Capital) ในที่นี้ ขออธิบายขยายความเพื่อสร้างความเข้าใจ ดังมีรายละเอียดดังนี้

¹⁹ Department of Culture, Media and Sport. The Costs and Benefits of World Heritage Site Status in the UK. UK: Department for culture, media and sport. 2007.

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ (Conservation)

ประโยชน์สำคัญที่สุดของการที่แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก คือ ประโยชน์ “ด้านการอนุรักษ์ (Conservation)” อันเนื่องมาจากการได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้นต้องดำเนินการด้านต่างๆ ที่เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งมีเป้าหมายให้แหล่งมรดก ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนนั้นต้องสามารถรักษา “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” และ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” เพื่อธำรงรักษาสภาพของการเป็นแหล่งมรดกโลกเอาไว้ด้วยนั่นเอง

ประโยชน์ด้านการสร้างพันธมิตร (Partnership)

สำหรับประเด็นว่าด้วย “พันธมิตร (Partnership)” ซึ่งในที่นี้ หมายถึงไปถึง “เครือข่าย (Network)” การดำเนินการในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ซึ่งหมายถึงไปถึงพันธมิตรหรือเครือข่ายในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพราะการเสนอชื่อแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก หรือแม้แต่การบริหารจัดการแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้รักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งเอาไว้ในขณะที่จะต้องตอบโจทย์การใช้สอยร่วมสมัยในด้านต่างๆ นั้น ต่างก็ต้องการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงความร่วมมือในระดับนานาชาติ

ทั้งนี้ หากมองในแง่ของหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็อาจจะจำแนกได้เป็น ภาคการบริหารจัดการ ซึ่งย่อมหมายถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนกลไกการบังคับใช้กฎหมาย และแรงจูงใจต่างๆ ที่นำไปสู่การสร้างบรรยากาศของการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก สำหรับภาควิชาการ ซึ่งได้แก่ สถาบันการศึกษาทุกระดับชั้น ตลอดจนหน่วยวิจัยเฉพาะทางต่างๆ ที่จะมีหน้าที่ในการสร้าง และขยายต่อองค์ความรู้เกี่ยวกับแหล่งอันเป็นประโยชน์เพื่อการศึกษา ซึ่งจะมีประโยชน์สืบเนื่องไปสู่การเสริมสร้างการตระหนักรู้ และจิตสำนึกในคุณค่าที่นำไปสู่การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ ภาคส่วนที่สำคัญอีกประการ คือ ภาคเอกชน ซึ่งเป็นภาคส่วนที่มีส่วนร่วมอย่างมากในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์ และการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

ทั้งนี้ มีการศึกษาแหล่งมรดกโลกจำนวนมากในต่างประเทศ ซึ่งภาคเอกชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่สนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลก รวมไปถึงสนับสนุนการสร้างและพัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกให้ได้รับการพัฒนาความรู้ที่ทันสมัย ตลอดจนมีอุปกรณ์เครื่องมือทันสมัยต่างๆ ในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาแหล่งมรดกโลกอีกเป็นจำนวนมากที่ภาคเอกชนได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาระบบการสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว มรดกโลกและพิพิธภัณฑ์ เนื่องมาจากการเรียนรู้และการสื่อความหมายนั้นต้องการ การปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ทั้งในประเด็นขององค์ความรู้ใหม่ และเทคนิควิธีในการสื่อสาร ซึ่งต่างต้องใช้งบประมาณที่สูง และมีระยะเวลาที่ต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ทันสมัยตลอดเวลา ในการนี้ ภาคเอกชนจึงเหมาะสมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน การดำเนินการในประเด็นดังกล่าวมานี้

ประโยชน์ด้านงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม (Additional Funding)

สำหรับประเด็นเรื่อง “งบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม (Additional Funding)” จะเห็นได้ว่าแหล่งมรดกโลกทั้งทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติจะได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรประเภทต่างๆ โดยเฉพาะการเงินจากภาครัฐที่เป็นผู้ดูแลแหล่งมรดกโลกนั้น เพื่อใช้ในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจ ประจำ และพันธกิจเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งมรดกโลก อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ด้านการฟื้นฟูพื้นที่หรือเมืองอันเป็นที่ตั้งของแหล่ง (Regeneration)

จากกรณีศึกษาของแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมหลายแห่งที่มีสถานะเป็นเมืองหรือชุมชนที่เคยรุ่งเรืองมาในอดีต ทว่าได้ลบลบตาบดไปด้วยเหตุผลแวดล้อมนานา เมื่อแหล่งดังกล่าวได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลกได้ทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งอิทธิพลให้เกิดกระบวนการ “ฟื้นฟูพื้นที่หรือเมืองอันเป็นที่ตั้งของแหล่ง (Regeneration)” จึงพบแหล่งมรดกโลกในลักษณะเมืองที่ยังมีพลวัตได้มีการเป็นแหล่งมรดกโลกเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการฟื้นฟูเมือง และชุมชน เพื่อทำให้เกิดการกลับมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย ประกอบธุรกิจการค้าขาย ตลอดจนกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการใช้สอยในบริบทร่วมสมัยในด้านต่างๆ เช่น การปรับประโยชน์ใช้สอยบ้านเรือนเป็นที่พักในลักษณะเรือนพัก (Home Stay) ที่ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือการปรับเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น (Museum and Interpretation Center) ตลอดจนพื้นที่สำหรับเรียนรู้และการทำความเข้าใจในคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นแหล่งมรดกโลก เป็นต้น

ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism)

การที่แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ย่อมเป็นกลไกสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มาเยี่ยมชมเยือนในฐานะของนักท่องเที่ยว ซึ่งย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่แหล่งมรดกโลกและพื้นที่โดยรอบ ดังตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนาในโครงการท่องเที่ยวเพื่อลดผ่นความยากไร้ (Pro Poor Tourism)²⁰ เช่น โครงการในกัมพูชา ลาว และเวียดนาม เป็นต้น ซึ่งนอกจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งมรดกโลก องค์ประกอบต่างๆ ที่เรียงร้อยกันขึ้นเป็นแหล่งมรดกโลกดังกล่าวนั้นก็ได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว (Tourism Destination) ยังส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ข้างเคียง ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจเกี่ยวเนื่องไปยังชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวก็อาจกลายเป็นดาบสองคมได้หากมีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่คำนึงถึงความยั่งยืน หรือเน้นการท่องเที่ยวเชิงปริมาณ (Mass Tourism) ซึ่งแม้ว่าจะสร้างรายได้อย่างมากมาย แต่อาจไม่คุ้มกับทรัพยากรในมิติต่างๆ ที่ต้องสูญเสียไป รวมไปถึงประเด็นว่าด้วยเรื่องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ความเป็นของแท้ดั้งเดิม และความครบถ้วนสมบูรณ์อันเป็นคุณสมบัติหลักของแหล่งมรดกโลกต้องเสื่อมลงด้วย

ประโยชน์ด้านการเรียนรู้และการศึกษา (Learning and education) และการสร้างความภาคภูมิใจของพลเมือง (Civic Pride) และต้นทุนทางสังคม (Social Capital)

ประโยชน์สำคัญของการได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก คือ การเป็นต้นทุนในการพัฒนาการศึกษาซึ่งไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อรัฐภาคีสมาชิกผู้ดูแลรักษาแหล่งเท่านั้น หากยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้ของมนุษยชาติ

นอกจากนี้ แหล่งมรดกโลกยังนำไปสู่การสร้าง “ความภาคภูมิใจของพลเมือง” ซึ่งเช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาข้างต้น เพราะมีเพียงแต่การสร้างความภาคภูมิใจของพลเมืองของรัฐภาคีสมาชิกเท่านั้น หากแต่ยังเป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่พึงประสงค์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวถือเป็น “ทุนทางสังคม” อันเป็นต้นทุนสำคัญของการศึกษา และการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมอุดมปัญญาที่ใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษยชาติ และสิ่งแวดล้อมต่อไป ตลอดจนสันติภาพของมนุษยชาติอันเป็นอุดมคติของ “แหล่งมรดกโลก” ทั้งทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ

²⁰ การท่องเที่ยวเพื่อลดผ่นความยากไร้ (Pro Poor tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวสำคัญที่ขับเคลื่อนในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อส่งเสริมและยกระดับเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่นเพื่อคนท้องถิ่น เป็นความพยายามเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ากับชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งนอกจากส่งเสริมการจ้างงานในท้องถิ่น และการค้าขายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวแล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

บทบาท และหน้าที่ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานระดับนานาชาติ

คณะกรรมการมรดกโลก (The world Heritage Committee)

“คณะกรรมการมรดกโลก” เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกตัวแทน 21 ประเทศ และมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม โดยหน้าที่หลักของคณะกรรมการมรดกโลกคือ

1) จำแนกโดยอาศัยพื้นฐานจากเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) และข้อเสนอที่ยื่นโดยรัฐภาคี ซึ่งแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลจะได้รับการคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และได้รับการขึ้นทะเบียนแหล่งดังกล่าวไว้ในแหล่งบัญชีมรดกโลก

2) ตรวจสอบสถานภาพการอนุรักษ์ของแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีแหล่งมรดกโลก ผ่านกระบวนการ “ติดตามประเมินผล (Reactive Monitoring)”²¹ และ “การรายงานประจำงวด (Periodic Reporting)”²²

3) ตัดสินว่าแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลกยังสมควรดำรงสถานภาพ หรือถอดถอนออกจากบัญชีมรดกโลกที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย

4) ตัดสินว่าแหล่งมรดกใด ที่สมควรถอดถอนออกจากบัญชีมรดกโลก²³

5) กำหนดขั้นตอนการร้องขอรับความช่วยเหลือระดับนานาชาติที่ต้องพิจารณาและดำเนินการศึกษาและให้คำปรึกษาตามความจำเป็นก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาตัดสินใจ²⁴

6) กำหนดการใช้ทรัพยากรของกองทุนมรดกโลกให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการช่วยเหลือรัฐภาคีสมาชิกในการคุ้มครองแหล่งมรดกที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

7) หาแนวทางที่จะเพิ่มจำนวนงบประมาณของกองทุนมรดกโลก

8) ส่งรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมของคณะกรรมการทุกๆ สองปีต่อคณะกรรมการกลางของรัฐภาคีและต่อที่ประชุมสามัญของ UNESCO

9) ทบทวนและประเมินตามรอบที่กำหนดถึงการดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

10) ปรับปรุงและลงมติเกี่ยวกับแนวปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

²¹ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter IV” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 56-58.

²² ดูเพิ่มเติมใน “Chapter V” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 63-65.

²³ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter IV” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 58-62.

²⁴ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter VII” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 67-74.

คณะกรรมการมรดกโลก จำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์ของวัตถุประสงค์ และต้องมีการทบทวนและปรับปรุงตามรอบ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์และ วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าปัจจัย

ความใหม่ ๆ ที่มีต่อมรดกโลกจะได้ถูกรับทราบอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ ในปัจจุบันมีดังนี้

1) เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นที่สูงมากขึ้นต่อบัญชีมรดกโลก

2) เพื่อรับรองว่าการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ

3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพในการสร้างสมรรถนะ

ในรัฐภาคีสมาชิก

4. ใช้การสื่อสารเพื่อเพิ่มความตระหนักรู้ของสาธารณะ การมี

ส่วนร่วม และสนับสนุนสำหรับมรดกโลก

5. เพื่อเพิ่มบทบาทของชุมชนท้องถิ่น ในการดำเนินการตาม

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการมรดกโลก

(The Secretariat to the world Heritage Committee)

หรือศูนย์มรดกโลก (World Heritage Centre – WHC)

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก หรือศูนย์มรดกโลก ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.1992 | พ.ศ.2535 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการมรดกโลก ทำหน้าที่ ช่วยเหลือ และดำเนินการประสานงานระหว่างรัฐภาคีสมาชิกและองค์กร ที่ปรึกษา เพื่อทำให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องต่างๆ²⁵ ทั้งนี้ หน้าที่หลักของศูนย์มรดกโลก²⁶ ประกอบด้วย

1) การจัดการประชุมสมัชชาสามัญ และการประชุมคณะกรรมการ มรดกโลก

2) ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการมรดกโลก และจากที่ ประชุมสมัชชาสามัญ และรายงานผลการดำเนินการ

3) รับหนังสือ การลงทะเบียน การตรวจสอบความสมบูรณ์ของ เอกสาร การเก็บรักษาเอกสาร และส่งเอกสารไปยังคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำแหล่งเสนอเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่ง มรดกโลก

4) ประสานงานเพื่อการศึกษา และกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์ระดับโลก สำหรับความเป็นตัวแทนความสมดุล และความ น่าเชื่อถือของแหล่งมรดกโลก

5) จัดเตรียมรายงานประจำปีตามที่กำหนด

²⁵ ดูเพิ่มเติมใน “Article 14”. อ้างใน UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Paris: UNESCO, 1972. p.8.

²⁶ UNESCO. Operational Guide- lines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 16-17.

6) ประสานงานและจัดการติดตามตรวจสอบ รวมไปถึงภารกิจติดตามตรวจสอบ และการประสานความร่วมมือในกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาตามความเหมาะสม

7) ประสานการช่วยเหลือในระดับนานาชาติ

8) หนุนเวียนทรัพยากรของกองทุนเสริมเพื่อการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก

9) ช่วยเหลือรัฐภาคีสมาชิกในการดำเนินการโครงการที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด

10) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมด้านมรดกโลก และอนุสัญญามรดกโลกแก่รัฐภาคีสมาชิกคณะอนุกรรมการมรดกโลก องค์การที่ปรึกษา ตลอดจนสาธารณชน

ทั้งนี้ กิจกรรมที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการมรดกโลก หรือตามมติของที่ประชุมสามัญของรัฐภาคีสมาชิก จะต้องดำเนินการร่วมกับองค์การที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด

องค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก²⁷ (Advisory Bodies to the World Heritage Committee)

องค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก ประกอบด้วย 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่

1) ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษา การอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the International Centre for Study of the Preservation and Restoration of Cultural Properties) หรือเรียกชื่อว่า “อิคโครม (ICCROM)”

2) สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites) หรือเรียกชื่อว่า “ไอโคโมส (ICOMOS)”

3) สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the World Conservation Union) หรือเรียกชื่อว่า “ไอยูซีเอ็น (IUCN)”

โดยบทบาทและหน้าที่ขององค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก มีดังนี้

1) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ตามความเชี่ยวชาญ

2) ให้คำแนะนำช่วยเหลือสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการมรดกโลก ในการเตรียมเอกสารสำหรับคณะกรรมการ เตรียมวาระการประชุม และการดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการมรดกโลก

3) ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนา และดำเนินการตามยุทธศาสตร์สากล เพื่อให้แหล่งมรดกโลกนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทน มีความสมดุล ตลอดจนมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของการฝึกอบรมในภาพรวม และจัดทำรายงานตามรอบที่กำหนด รวมทั้งการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนมรดกโลก

4) ติดตามสถานะการอนุรักษ์มรดกโลก และปฏิบัติพันธกิจตามที่คณะกรรมการมรดกโลกมอบหมาย และภารกิจที่ปรึกษาตามการร้องขอของรัฐภาคีสมาชิก และทบทวนข้อเรียกร้องสำหรับความช่วยเหลือระดับนานาชาติ

5) ในกรณีของ ICOMOS และ IUCN ให้ประเมินแหล่งมรดกที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และให้คำแนะนำและรับฟังกับรัฐภาคีสมาชิกที่กำลังเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และเสนอรายงานการประเมินต่อคณะกรรมการมรดกโลก

6) เข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการมรดกโลก และสถาบันที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษา

ICCROM (the International Centre for Study of the Preservation and Restoration of Cultural Properties) หรือ อิคครอม

1. ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษา การอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the International Centre for Study of the Preservation and Restoration of Cultural Properties) หรือ อิคครอม (ICCROM)

เป็นองค์กรระดับนานาชาติสำหรับการศึกษาการพิทักษ์รักษา และการบูรณะมรดกวัฒนธรรม สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี จัดตั้งขึ้นโดย UNESCO ในปีพ.ศ.2499 | ค.ศ.1956 ทั้งนี้ ICCROM มีบทบาททำหน้าที่ด้านการวิจัย การบันทึกข้อมูล การให้ความช่วยทางด้านเทคนิค การฝึกอบรม และการโครงการสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณะในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์

บทบาทหน้าที่ของ ICCROM ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญามรดกโลก คือ เป็นผู้มีส่วนร่วมหลักในการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก จัดเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

ICOMOS (the International Council on Monuments and Sites) หรือ ไอโคโมส

2. สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites) หรือ ไอโคโมส (ICOMOS)

เป็นองค์กรระดับนานาชาติ ด้านอนุสรณ์สถานและแหล่ง เป็นหน่วยงานอิสระ สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2508 | ค.ศ.1965 มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการใช้ทฤษฎีวิธีการ และเทคนิคทางวิชาการในการอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรม และโบราณคดีบนหลักการของสนธิสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์และบำรุงรักษาอนุสรณ์สถานและพื้นที่ประวัติศาสตร์ (International Charter on the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (the Venice Charter)) ปีพ.ศ.2507 | ค.ศ.1964

บทบาทหน้าที่เฉพาะของ ICOMOS ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญามรดกโลกประกอบด้วย การประเมินมรดกทางวัฒนธรรมที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลก การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก และการเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

²⁷ UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp 17-19.

3. สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature) หรือ ไอยูซีเอ็น (IUCN)

IUCN เป็นสหภาพการอนุรักษ์ธรรมชาติแห่งแรกของโลก สำนักงานตั้งอยู่ที่เมือง Gland ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ.2491 | ค.ศ.1948 จากการรวมขององค์กรระดับรัฐ องค์กรภาคเอกชน และนักวิทยาศาสตร์จากทั่วโลกมาทำงานร่วมกัน โดยมีพันธกิจหลักเพื่อสร้างการโน้มน้าว และการกระตุ้นเตือน ตลอดจนความช่วยเหลือต่อสมาคมทางวิทยาศาสตร์ต่างๆของโลก เพื่อการขับเคลื่อนประเด็นการอนุรักษ์ ความสมบูรณ์และความหลากหลายของธรรมชาติและทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นไปอย่างเท่าเทียมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ

บทบาทหน้าที่เฉพาะของ IUCN ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกประกอบด้วย การประเมินแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลก การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกและการเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature) หรือ ไอยูซีเอ็น (IUCN)

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก²⁸

“คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก”
เรียกโดยย่อว่า “กอม.” มีองค์ประกอบ ประกอบด้วย

1) รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กำกับการบริหารราชการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ

2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง

3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นรองประธานคนที่สอง

4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานคนที่สาม

5) ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย เลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ และผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

6) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีผลงาน หรือ ประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านศิลปกรรมศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านมานุษยวิทยา หรือด้านกฎหมาย เป็นกรรมการ ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

7) เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

8) อธิบดีกรมศิลปากร อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ และ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

²⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 132ก วันที่ 29 ธันวาคม 2560. กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560.

1) เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ป้องกัน และอนุรักษ์มรดกโลกที่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้แจ้งหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตาม

2) กำหนดแผนงาน มาตรการและกลไกในการคุ้มครอง ป้องกัน และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ และมรดกแบบผสม ที่ตั้งอยู่ในประเทศ

3) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการกำหนดให้มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ และมรดกแบบผสมที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยเป็นมรดกโลก ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) หรือบัญชีรายชื่อมรดกโลก เพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญา และสอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก

4) ประสานงานและติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายตามข้อ (1) และแผนงาน มาตรการและกลไกตาม (2) รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน เร่งรัด ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกโลก

5) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญตามระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่เห็นสมควร อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

6) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

7) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ.2559 หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี มอบหมาย

ทั้งนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (กอม.) ดำเนินการช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กอม. ดังนี้

1) ติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการมรดกโลกในฐานะเป็นหน่วยประสานงานกลางภายใต้อนุสัญญา

2) ประสานงานและให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกชนเพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ มรดกแบบผสม หรือภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญา และแนวทางการอนุรักษ์ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ.2559

3) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงานและมาตรการที่ต้องดำเนินการตามอนุสัญญา ในการคุ้มครอง ป้องกัน และอนุรักษ์มรดกโลก ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และรายงานต่อ กอม.

4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กอม. มอบหมาย

ในกรณีที่ กอม. เห็นว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานใดไม่เป็นไปตามพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา หรือไม่สอดคล้อง กับแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกที่ คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด หรือไม่สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน หรือมาตรการและกลไกที่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ของ กอม. ในข้อ 1) และ 2) หรือที่หน่วยงานของรัฐ กำหนดขึ้นตามอำนาจ หน้าที่ของตน เพื่อรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ให้ กอม. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม วรคหนึ่ง หรือไม่ดำเนินการ ภายในระยะเวลาอันสมควรให้ กอม. รายงานปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยสั่งการ ตามที่เห็นสมควร

คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม

คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธาน และอธิบดีกรมศิลปากร เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้านการเสนอชื่อ การพิจารณา ปรับปรุงเพิ่มเติม การกำกับดูแล การประสานงาน การยกย่องรายงาน และพิจารณาดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลกทางวัฒนธรรม

คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ

คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน และอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้านการ เสนอชื่อ การพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติม การกำกับดูแล การประสานงาน การยกย่องรายงาน และพิจารณา ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลกทางธรรมชาติ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม²⁷

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพันธกิจด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเสนอแนะนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนการจัดการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนติดตามตรวจสอบ มาตรการเงื่อนไข ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดี

ทั้งนี้ ในภารกิจด้านมรดกโลกนั้น จะมอบหมายให้ “กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม” เป็นผู้ดำเนินการ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านมรดกโลก ดังต่อไปนี้

1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน แนวทาง มาตรฐาน และมาตรการการอนุรักษ์ คัดกรอง และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ในพื้นที่แหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า และพื้นที่มรดกโลก รวมทั้งการจัดทำแผนแม่บท แผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการที่คำนึงถึงการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

2) เสนอแนะแนวทาง และมาตรการในการบริหารจัดการเพื่อควบคุม ป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม รวมทั้งมาตรการมุ่งเน้นการอนุรักษ์ คัดกรอง และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เหมาะสม และยั่งยืน

3) ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินคุณค่าและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ และ แหล่งศิลปกรรมเพื่อจัดลำดับความสำคัญ การขึ้นทะเบียนและการประกาศเขตคุ้มครองแหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรมอันควรอนุรักษ์ พื้นที่เมืองเก่า และพื้นที่มรดกโลก

4) ประสานการอนุรักษ์ตามพันธกรณี และประสานกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลกและอนุสัญญาอื่นที่เกี่ยวข้อง

5) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง
แวดล้อม

หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้นว่าด้วยหน่วยงานระดับนานาชาติ และหน่วยงานระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ทว่าในความเป็นจริงแล้วยังมีหน่วยงานอีกมากมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลก ทั้งแหล่งทางวัฒนธรรม แหล่งทางธรรมชาติ และแหล่งแบบผสม โดยเฉพาะในฐานะผู้ดูแลแหล่งโดยตรงตามภาระหน้าที่ ตลอดจนหน่วยงานเกี่ยวเนื่อง อาทิเช่น

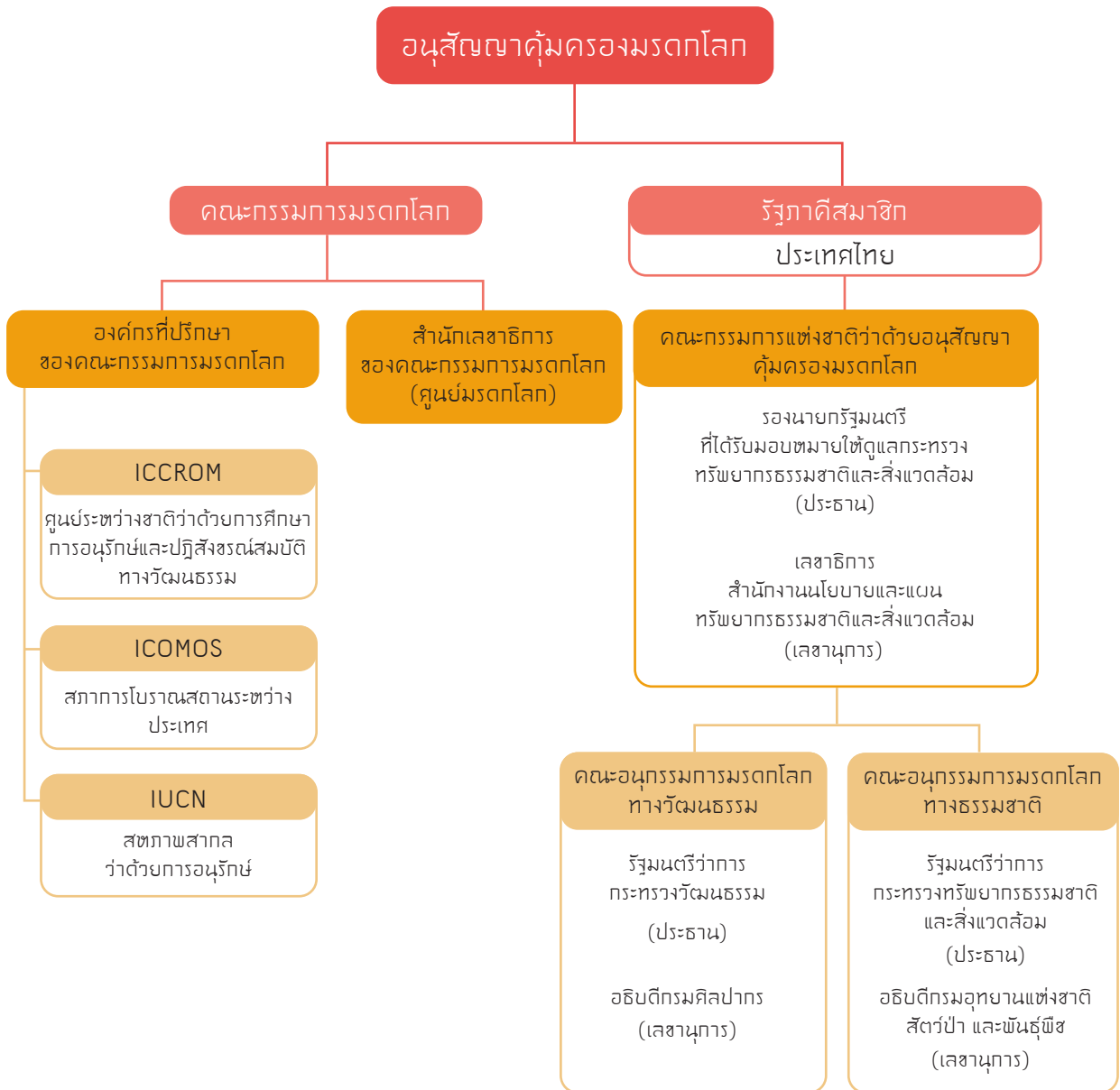
สำหรับ “แหล่งมรดกทางธรรมชาติ” ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานในสังกัด อาทิ กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะของหน่วยงานตามพันธกิจมีหน้าที่ดูแลแหล่งโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่สัมพันธ์ในการธำรงรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดก อาทิเช่น กรมทรัพยากรธรณี, กรมทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, กรมควบคุมมลพิษ, กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สำหรับ “แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม” ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งนี้ แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ มรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, มรดกโลกเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร, มรดกโลกแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแหล่งในลักษณะที่เป็น “ซากมรดกวัฒนธรรม หรือ ซากโบราณสถาน (Relic)” หรือเป็น “โบราณสถาน” ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกรมศิลปากรซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมโดยตรง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะเห็นได้ว่าในบางแหล่งนั้นแม้จะเป็นแหล่งโบราณสถานทว่าก็มีการใช้ประโยชน์ในบริบทร่วมสมัย เช่น วัดวาอารามต่างๆ ที่จัดทะเบียนตามกฎหมาย ในการนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นยังเกี่ยวข้องกับกรมการศาสนา ซึ่งมีหน่วยงานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลวัดต่างๆ อีกด้วย

สำหรับ “แหล่งมรดกแบบผสม” ซึ่งแม้ว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีแหล่งมรดกประเภทนี้ได้รับการขึ้นทะเบียน ทว่าแนวโน้มของคณะกรรมการมรดกโลกมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญของแหล่งมรดกโลกแบบผสมนั้นมากขึ้น ซึ่งในอนาคตนั้นประเทศไทยอาจมีการนำเสนอแหล่งในลักษณะดังกล่าวเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งจึงย่อมมีความหลากหลาย และมีจำนวนมากขึ้นตามคุณลักษณะของแหล่ง ตลอดจนบริบทแวดล้อมต่างๆ ของที่ตั้งของแหล่ง

สุดท้าย ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลก นับตั้งแต่การศึกษา วิเคราะห์แหล่งเพื่อค้นคว้าในมิติต่างๆ เพื่อหาคุณค่าเพื่อประกอบการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ยังสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษา และสถาบันตามความเชี่ยวชาญต่างๆ นอกจากนี้ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่แหล่งมรดกดังกล่าวที่ตั้งอยู่ก็ยังเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้แหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ตลอดจนการรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล อาทิเช่น หน่วยงานในระดับจังหวัด และหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชนต่างๆ ในพื้นที่ด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

แนวคิดเกี่ยวเนื่องในการนำเสนอ
แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และ
แหล่งมรดกทางธรรมชาติ
เป็นแหล่งมรดกโลก

แนวคิดเรื่องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)

“คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” หมายถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม และ/หรือทางธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งอยู่เหนือขอบเขตพรมแดนรัฐชาติ และเป็นคุณค่าสากลของมนุษยชาติ ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการปกป้องคุ้มครองมรดกจึงเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในฐานะที่เป็นมรดกของมนุษยชาติ ในที่นี้ คณะกรรมการมรดกโลก จึงต้องจำแนกแหล่งมรดกตามเงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลก

ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต่างๆ จะได้รับเชิญให้นำเสนอแหล่งมรดกที่มีคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรม และ/หรือธรรมชาติที่ได้พิจารณาแล้วว่ามีความโดดเด่นอันเป็นสากลเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

ในการเสนอแหล่งเพื่อรับการขึ้นทะเบียนสู่บัญชีมรดกโลกนั้น คณะกรรมการมรดกโลกต้องมีการถลงถึง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” ของแหล่งดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำคัญในการประกาศคุ้มครองป้องกัน และการบริหารจัดการในอนาคต

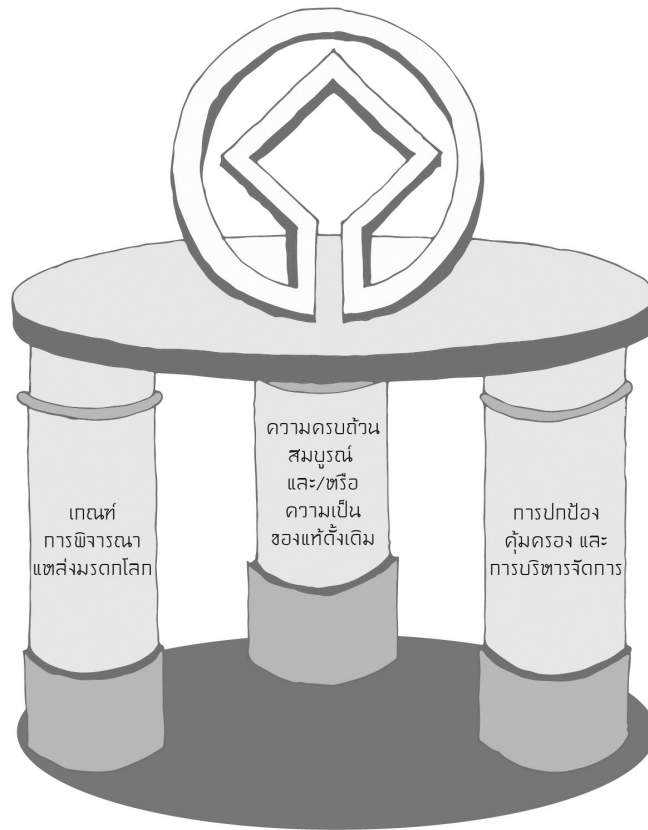
ทั้งนี้ เนื่องจากแนวทางของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกนั้น มีอากุประสงค์ที่จะให้สามารถทำการปกป้องแหล่งมรดกทุกแหล่งบนโลกใบนี้ได้ ดังนั้นในการดำเนินการจะคัดสรรเฉพาะแหล่งมรดกที่มีคุณค่าโดดเด่นสูงสุดตามความคิดเห็นในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ จึงไม่ควรคาดหวังว่าแหล่งมรดกที่มีความโดดเด่นระดับชาติหรือภูมิภาคนั้น จะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกเสมอไป

ขั้นตอนการเสนอข้อมูลของแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต่อคณะกรรมการมรดกโลกนั้น รัฐภาคีสมาชิกต้องแสดงให้เห็นถึงพันธะสัญญาอันมุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาแหล่งมรดกให้คงคุณค่าไว้ตามพันธะสัญญาดังกล่าว แสดงให้เห็นผ่านการดำเนินมาตรการต่างๆ อาทิ นโยบายกฎหมาย การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาด้านเทคนิค ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเงิน ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปกป้องแหล่งมรดกและคุณค่าที่โดดเด่นอันเป็นสากล

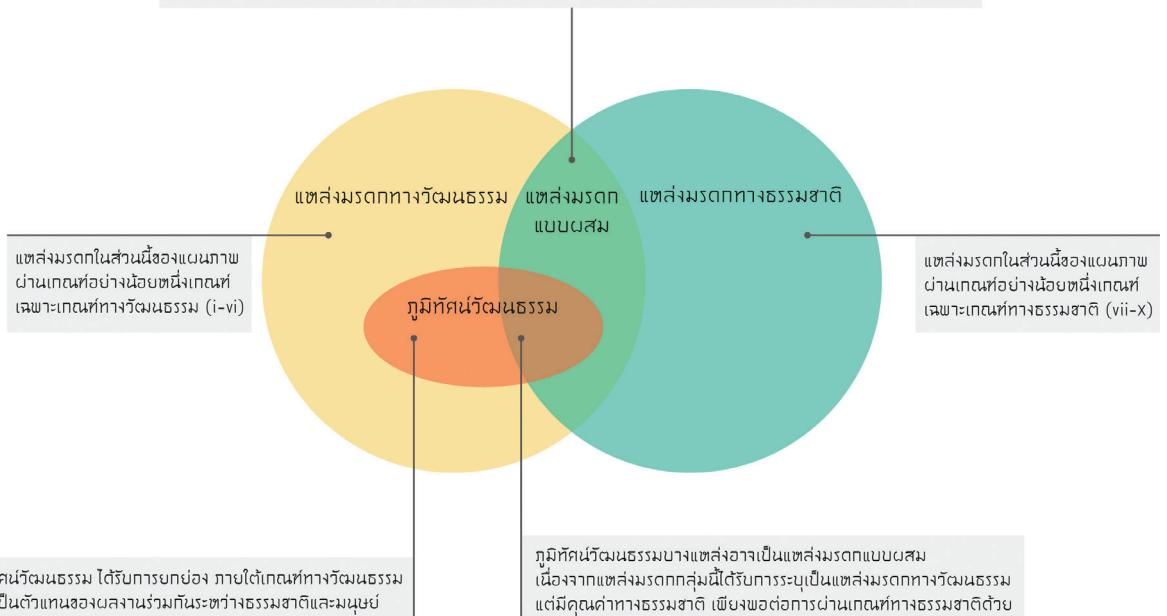
ทั้งนี้ กระบวนการประเมิน “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” จะพิจารณาองค์ประกอบ 3 ส่วนหลัก คือ

- 1) เกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลก (World Heritage criteria)
- 2) ความครบถ้วนสมบูรณ์ และ/หรือ ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Integrity and/or Authenticity)
- 3) การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการ (Protection and Management)

คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

แช่งมรดกแบบผสม คือแช่งที่มีคุณสมบัติผ่านอย่างน้อยหนึ่งเกณฑ์ทางวัฒนธรรม กับอีกหนึ่งเกณฑ์ทางธรรมชาติ

เกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลก (World Heritage Criteria)

ในการพิจารณาเพื่อเสนอแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น UNESCO ได้กำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณา “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” ตาม “เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention)” โดยเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าความโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่ง เพื่อนำเสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้นจะมีเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวน 10 ข้อ โดยแบ่งเป็นเกณฑ์ทางด้านวัฒนธรรมจำนวน 6 ข้อ (i-vi) และเกณฑ์ทางด้านธรรมชาติจำนวน 4 เกณฑ์ (vii-x) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้¹

สำหรับหลักเกณฑ์ในการประเมิน “มรดกทางวัฒนธรรม” เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของคณะกรรมการมรดกโลก (The World Heritage Committee) มีอยู่ 6 ประการ คือ

¹ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ คุ้มครองแหล่งมรดกโลกเล่มที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2556. หน้าที่ 12-14.

เกณฑ์ข้อที่ 1 - i

เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรม หรือตัวแทนของความงดงามและเป็นผลงานอันเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดยิ่ง
to represent a masterpiece of human creative genius

เกณฑ์ข้อที่ 2 - ii

แสดงถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนคุณค่าของมนุษย์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือในพื้นที่วัฒนธรรมใดๆ ของโลกผ่านการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมหรือทางเทคโนโลยี อนุสรณ์ศิลปกรรม การวางแผนบ้านเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์
to exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design

เกณฑ์ข้อที่ 3- iii

เป็นเอกลักษณ์ หายากยิ่ง หรือเป็นของแท้ดั้งเดิม

to bear a unique or at least exceptional testimony to a cultural tradition or to a civilization which is living or which has disappeared

เกณฑ์ข้อที่ 4- iv

เป็นตัวอย่างของลักษณะโดยทั่วไปของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม

to be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (a) significant stage(s) in human history

เกณฑ์ข้อที่ 5 - v

เป็นตัวอย่างลักษณะอันเด่นชัด หรือของชนบทย่อมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่มีความเปราะบางด้อยตัวมันเอง หรือเสื่อมสลายได้ง่ายเพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดั้งเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

to be an outstanding example of a traditional human settlement, land-use, or sea-use which is representative of a culture (or cultures), or human interaction with the environment especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change

เกณฑ์ข้อที่ 6- vi

มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์

to be directly or tangibly associated with events or living traditions, with ideas, or with beliefs, with artistic and literary works of outstanding universal significance. (The Committee considers that this criterion should preferably be used in conjunction with other criteria)

สำหรับหลักเกณฑ์ในการประเมิน “มรดกทางธรรมชาติ” เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของคณะกรรมการมรดกโลก (The World Heritage Committee) มีอยู่ 4 ประการ คือ

เกณฑ์ข้อที่ 7 - vii

เป็นแหล่งที่เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเห็นได้ชัด หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติหาพื้นที่อื่นเปรียบเทียบไม่ได้

to contain superlative natural phenomena or areas of exceptional natural beauty and aesthetic importance

เกณฑ์ข้อที่ 8- viii

เป็นตัวอย่างที่มีความโดดเด่นสะท้อนถึงวิวัฒนาการความเป็นมาของโลกในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ซึ่งรวมไปถึงร่องรอยของสิ่งมีชีวิตหรือกระบวนการทางธรณีวิทยาที่สำคัญอันทำให้เกิดรูปลักษณ์ของแผ่นดินหรือลักษณะธรณีสัณฐาน หรือลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญ

to be outstanding examples representing major stages of earth's history, including the record of life, significant on-going geological processes in the development of landforms, or significant geomorphic or physiographic features

เกณฑ์ข้อที่ 9 - ix

เป็นตัวอย่างที่มีความโดดเด่นสะท้อนถึงกระบวนการนิเวศวิทยา และชีววิทยาซึ่งก่อให้เกิดและมีพัฒนาการของระบบนิเวศทางบก หรือระบบนิเวศน้ำจืด หรือระบบนิเวศชายฝั่งและทางทะเล และสังคมสัตว์และพืช

to be outstanding examples representing significant on-going ecological and biological processes in the evolution and development of terrestrial, fresh water, coastal and marine ecosystems and communities of plants and animals

เกณฑ์ข้อที่ 10 - x

เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญสูงสุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นกำเนิด ซึ่งรวมไปถึงถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์พืช และ/หรือชนิดพันธุ์สัตว์ ที่มีคุณค่าโดดเด่นเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงอนุรักษ์ระดับโลก

to contain the most important and significant natural habitats for in-situ conservation of biological diversity, including those containing threatened species of outstanding universal value from the point of view of science or conservation.

ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)

ในกระบวนการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)”² ทั้งแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ต้องได้รับการประเมินด้านความสมบูรณ์หรือความมีอยู่อย่างครบถ้วนของคุณสมบัติต่างๆ ที่ถ่ายทอด คุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลด้วยเหตุนี้เอง การสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนต่อประเด็นด้านศักยภาพคุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการก่อนที่จะพิจารณาในประเด็นว่าด้วยความครบถ้วนของแหล่งมรดก

ความครบถ้วนสมบูรณ์เป็นเครื่องบ่งชี้คุณสมบัติของลักษณะความเป็นองค์รวม ตลอดจนการดำรงอยู่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมและ/หรือทางธรรมชาติ และคุณลักษณะประกอบ ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวเนื่องของแหล่งมรดกนั้นด้วย กล่าวคือ

- 1) มีความจำเป็นที่ต้องผนวกรวมทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้คุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลของแหล่งมรดกนั้นเป็นประจักษ์
- 2) แหล่งต้องมีขนาดใหญ่พอเพียงที่จะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าจะมีคุณสมบัติเป็นตัวแทนที่แสดงออกถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของลักษณะเด่น ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ซึ่งถ่ายทอดนัยสำคัญของแหล่งมรดก
- 3) แหล่งได้รับผลกระทบในทางลบจากการพัฒนาและ/หรือการถูกทอดทิ้ง

โดยแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 1 (i) - 6 (vi) นั้น แหล่งมรดกจะต้องมีโครงสร้างทางกายภาพและ/หรือองค์ประกอบสำคัญที่อยู่ในสภาพที่ดี รวมทั้งได้รับการควบคุมผลกระทบจากการเสื่อมสภาพ

ทั้งนี้ สัดส่วนขององค์ประกอบที่มีนัยสำคัญนั้นต้องแสดงให้เห็นถึงองค์รวมของคุณค่าของแหล่งมรดกที่ควรผนวกเข้าไว้ ความสัมพันธ์และพลวัตของหน้าที่ในบริบทร่วมสมัยในภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองประวัติศาสตร์หรือแหล่งมรดกอื่นๆ ที่มีพลวัตที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสิ่งอื่นๆ ต้องรักษาไว้ด้วยเช่นกัน

สำหรับแหล่งมรดกที่เสนอภายใต้ข้อเกณฑ์ข้อที่ 7(vii) - 10(x) นั้น แหล่งมรดกต้องมีกระบวนการทางชีวกายภาพ และการคุณลักษณะของภูมิทัศน์ต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าพื้นที่เก่าแก่ และแหล่งธรรมชาติใดๆ ต่างมีพลวัตและมีความสัมพันธ์กับมนุษย์และกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ซึ่งรวมไปถึงประเพณีของสังคมและชุมชนท้องถิ่น มักเกิดขึ้นในพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ นั้นควรจะสัมพันธ์กับการสร้างมั่นคงให้แก่คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่ซึ่งมีความยั่งยืนทางระบบนิเวศวิทยา

² บางครั้งแปลคำว่า “Integrity” ว่า “บูรณภาพ” ซึ่งในที่นี้ พิจารณาว่า ศัพท์บัญญัติดังกล่าวนี้ยังไม่เป็นที่รับรู้กว้างขวาง ในการเรียบเรียงนี้ จึงใช้คำอธิบายว่า “ความครบถ้วนสมบูรณ์”

นอกจากนี้ คุณสมบัติของแหล่งมรดกที่ได้รับการเสนอชื่อภายใต้เกณฑ์ข้อ 7 (vii) - 10 (x) ยังกำหนดเงื่อนไขที่สอดคล้องกันสำหรับความสมบูรณ์ไว้สำหรับแต่ละเกณฑ์

แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 7 (vii) ต้องมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่ผนวก รวมถึงพื้นที่ที่จำเป็นต่อการรักษาความงามของแหล่งมรดกนั้น ตัวอย่างเช่น แหล่งมรดกที่มีคุณค่าด้านทิวทัศน์ซึ่งสัมพันธ์อยู่กับน้ำตก เพราะฉะนั้นเงื่อนไขเรื่องความสมบูรณ์แบบนั้นต้องผนวก รวมถึงไปถึงพื้นที่ต้นน้ำ และปลายน้ำซึ่งความสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องเชื่อมโยงพื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องคุ้มครองคุณภาพของสุนทรียภาพของแหล่งมรดกไว้ด้วย

แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 8 (viii) ควรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กันทั้งหมดรวมทั้งองค์ประกอบที่เป็นเอกเทศ ซึ่งต่างก็สัมพันธ์กับธรรมชาติ เช่น “ยุคน้ำแข็ง” ต้องอยู่ในเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยต้องรวมถึงลานหิมะ ธารน้ำแข็ง และตัวอย่างของรอยตัด การทับถม และการรวมตัว ตัวอย่างเช่น ตำแหน่งที่น้ำแข็งพัดมาทับถม ซ่อนทับควรมีความสมบูรณ์ และควรมีตัวอย่างของประเภทหินที่เกิดขึ้นจากการไหลของแมกมา และการระเบิดของภูเขาไฟ

แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 9 (ix) ควรมีขนาดของแหล่งที่เพียงพอ และมีองค์ประกอบที่จำเป็นเพื่อแสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการอนุรักษ์ในระยะยาวของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในแหล่ง เช่น เงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าดิบฝนเขตร้อนจะสัมพันธ์อยู่กับระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเล และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ และชนิดของดิน ระบบแบบแผนและการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ เช่นเดียวกับแนวปะการังนั้นควรต้องอยู่ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย เช่น แหล่งหญ้าทะเล ป่าชายเลน หรือระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกันที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณธาตุอาหารและตะกอนให้เข้ามาสู่แนวปะการัง

แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 10 (x) ควรเป็นแหล่งมรดกที่มีคุณสมบัติสำคัญยิ่งสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะแหล่งมรดกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และ/หรือเป็นตัวแทนที่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่หลากหลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชีวมณฑล และระบบนิเวศ เช่น ป่าทุ่งเขตร้อนต้องมีสภาพตามข้อกำหนดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ต้องประกอบด้วยสัตว์กินพืชและพืชที่มีการพัฒนาร่วมกัน ตัวอย่าง แหล่งมรดกระบบนิเวศหมู่เกาะนั้นต้องเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น และต้องมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอต่อการอยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะวิกฤตให้มั่นใจได้ว่าประชากรของชนิดพันธุ์เหล่านั้นจะดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ สำหรับพื้นที่อื่นเป็นที่พิทักษ์ของสิ่งมีชีวิตที่มีการโยกย้ายถิ่น เป็นแหล่งที่ผสมพันธุ์และสร้างรังตามฤดูกาล และเส้นทางในการโยกย้ายถิ่น

ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)

แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อ 1 (i) ถึง ข้อ 6 (vi) นั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิม ตามที่กล่าวไว้ใน ภาคนว 4³ ในเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งได้ผนวกแนวคิดจากเอกสารนาราว่าด้วยความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Nara Document on Authenticity) ที่ให้ประเด็นพื้นฐานสำหรับทดสอบ ประเด็นความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่ง และได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

- ความรับผิดชอบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและการจัดการที่ แหล่งมรดกนั้นตั้งอยู่ “ในขั้นแรกเป็นหน้าที่ของชุมชนของวัฒนธรรมนั้นๆ” ที่ได้สร้างและรักษาวัฒนธรรมนั้นไว้ตามลำดับ
- ในการพิจารณาและตัดสินใจแหล่งมรดก ต้องอยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพต่อทุกวัฒนธรรม และภายใต้บริบทแวดล้อมที่มรดกนั้น สัมพันธ์อยู่
- ในแต่ละวัฒนธรรมนั้น การยอมรับ [ต้อง] สอดคล้องกับลักษณะ เฉพาะของคุณค่ามรดกวัฒนธรรมนั้น รวมถึงความน่าเชื่อถือ และข้อเท็จจริง ของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- คุณค่าของแหล่งมรดก จะต้องถูกประเมินจากคุณค่าที่มีต่อชุมชน ผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ ที่ซึ่งสร้างและ/หรือรักษาวัฒนธรรมนั้นไว้ ทั้งนี้ นัยสำคัญของแหล่งมรดกขึ้นอยู่กับการศึกษา, ความเข้าใจและ ยอมรับต่อสภาพความจำเพาะและบริบททางวัฒนธรรมที่แหล่งมรดกนั้น สังกัดอยู่

สำหรับประเด็นว่าด้วย “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมจะถูกตัดสินจากความน่าเชื่อถือ และความ เป็นจริงในแง่มุมต่างๆ ที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ความสามารถในการทำความเข้าใจคุณค่าของแหล่งมรดกนั้นจะขึ้นอยู่กับ ระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่าเสนอ ตลอดจนการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของแหล่งมรดก ทางวัฒนธรรมซึ่งหมายถึงคุณค่าที่ส่งสมมายาวนาน ทั้งนี้ในการประเมิน จะพิจารณาความเป็นของแท้ดั้งเดิมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแหล่ง

การตัดสินใจประเด็นเรื่องคุณค่าที่อยู่คู่กับแหล่งมรดกวัฒนธรรม อาจแตกต่างกันไปตามอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพราะแม้แต่วัฒนธรรม ประเภทเดียวกัน ก็ยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การประเมินอยู่ บนพื้นฐานของการเคารพในความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม และใน การประเมินต้องตัดสินอยู่ภายใต้กรอบความคิดในบริบทวัฒนธรรมนั้น

³ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 4” อ้างใน “UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp.96-100.

นอกจากนี้ “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” ยังขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและบริบทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อธิบายผ่านโครงสร้างการนำเสนอข้อมูลดังนี้

- 1) รูปทรง และการออกแบบ (Form and Design)
- 2) สาระ และสิ่งประกอบ (Materials and Substance)
- 3) การใช้สอย และหน้าที่ (Use and Function)
- 4) จารีตประเพณี เทคนิค และระบบการจัดการ (Traditions, Techniques and Management systems)
- 5) ทำเลที่ตั้ง และการตั้งถิ่นฐาน (Location and Setting)
- 6) ภาษาและรูปแบบอื่นๆของมรดกที่สัมผัสได้ (Language, and Other Forms of Intangible Heritage)
- 7) จิตวิญญาณ และความรู้สึก (Spirit and Feeling)
- 8) ปัจจัยภายในและภายนอกอื่นๆ (Other Internal and External Factors)

คุณลักษณะเช่น จิตวิญญาณและความรู้สึกมิได้เป็นสิ่งพิจารณาได้โดยง่ายในทางปฏิบัติที่จะนำมาใช้เป็นเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวก็มีความสำคัญในฐานะเครื่องบ่งชี้ถึงคุณลักษณะและสำนึกในถิ่นที่ เช่น ในชุมชนที่ยังคงสืบทอดจารีตประเพณีและความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมเอาไว้

การใช้ข้อมูลเหล่านี้อนุญาตให้สามารถอธิบายและขยายความคุณลักษณะทางสุนทรียภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง ประวัติศาสตร์ สังคม และข้อมูลวิทยาศาสตร์ด้านต่างๆ ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่กำลังได้รับการพิจารณา ในที่นี้ “แหล่งข้อมูลสารสนเทศ” นั้นหมายรวมถึงที่เป็นสภาพทางกายภาพ การเขียน การพูดสัมภาษณ์ และข้อมูลรูปภาพ ที่ทำให้สามารถทราบถึงคุณลักษณะตามธรรมชาติ ความเฉพาะเจาะจง ความหมาย และประวัติของมรดกทางวัฒนธรรม เมื่อเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิมได้รับการพิจารณาในขั้นตอนการเตรียมเอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก สิ่งแรกที่รัฐภาคีสมาชิกต้องดำเนินการ คือ การจำแนกว่าคุณลักษณะใดเป็นความเป็นของแท้ดั้งเดิมที่สำคัญที่สุด คำแถลงเกี่ยวกับความเป็นของแท้ดั้งเดิมควรประเมินระดับของความเป็นของแท้ดั้งเดิม หรืออธิบายโดยจำแนกแต่ละส่วนประกอบของคุณลักษณะ

โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นของแท้ดั้งเดิมนั้น การปฏิสังขรณ์ซากโบราณสถาน หรืออาคารทางประวัติศาสตร์ หรือย่านประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะตัวของแต่ละกรณี จะยอมรับการปฏิสังขรณ์ได้ก็ต่อเมื่ออยู่บนพื้นฐานของการมีข้อมูลหรือรายละเอียดที่ทำการบันทึกไว้โดยสมบูรณ์ และต้องไม่ดำเนินการเกินขอบเขตไปด้วยการคาดคะเน

การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการ (Protection and management)

การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกนั้น ต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่า สามารถรักษาคคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ตลอดจนเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือ ความเป็นของแท้ดั้งเดิมในช่วงเวลาของการได้รับการขึ้นทะเบียนเอาไว้ได้ เพื่อให้รักษาคคุณค่าดังกล่าว ไว้ต่อไป การทบทวนทั่วไปของสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดก และคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ควรจะดำเนินการตามกรอบกระบวนการติดตามแหล่งมรดกโลกตามที่ได้ระบุไว้ในแนวปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

แหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นต้องได้รับการคุ้มครองในระยะยาว ทั้งในด้านกฎหมาย ระเบียบ การจัดตั้งสถาบัน และ/หรือ การปกป้องคุ้มครองประเพณี และการจัดการเพื่อให้แน่ใจแหล่งมรดกโลกจะมีความยั่งยืน การปกป้องคุ้มครองควรรวมถึง การกำหนดขอบเขตอย่างเพียงพอ ในขณะเดียวกันในกระบวนการนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รัฐภาคีสมาชิกต้องแสดงให้เห็นว่ามีการปกป้องคุ้มครองทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และ/หรือ ในระดับของกลุ่มคนร่วมวัฒนธรรมประเพณี และควรแนบเอกสารที่แสดงรายละเอียดที่ชัดเจนของแนวทางการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกที่ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียน

มาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาเพื่อจัดการปกป้องคุ้มครอง

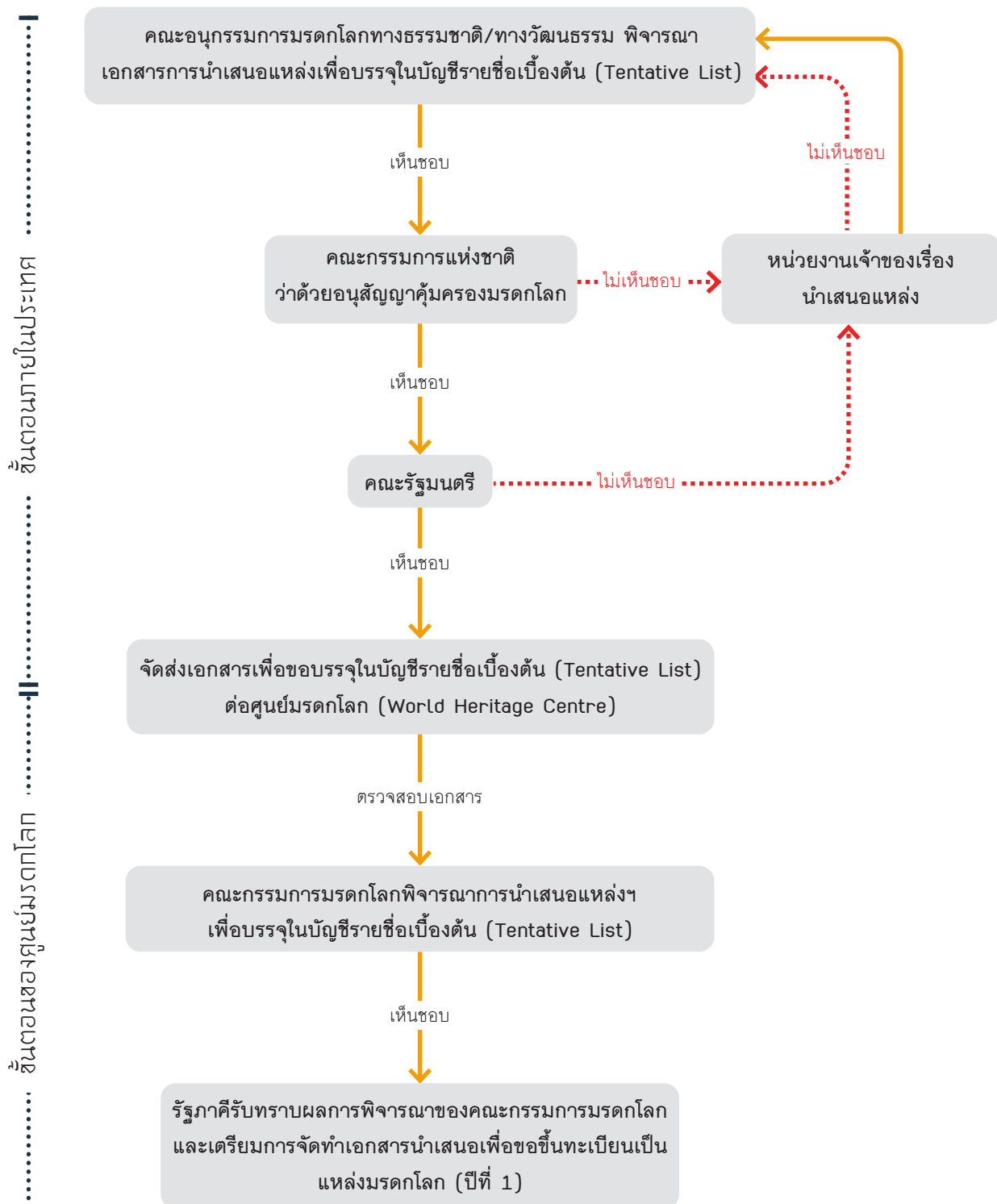
มาตรการทางกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นกลไกในการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลก ให้รอดพ้นจากผลกระทบอันเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อาทิ สังคม เศรษฐกิจ และ แรงกดดัน หรือความเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลกระทบด้านลบ รวมทั้งประเด็นเรื่องความครบถ้วนสมบูรณ์ และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งด้วย โดยรัฐภาคีสมาชิกต้องสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะมีการดำเนินการอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

พุกาม (Bagan) ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list)
ในปี พ.ศ.2539 | ค.ศ.1996 เสนอด้วยเกณฑ์ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6

การขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน บัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก

“บัญชีรายชื่อเบื้องต้น” ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Tentative List” เป็นการบรรจุชื่อแหล่งที่ต้องการเสนอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ซึ่งการเตรียมการเสนอชื่อเพื่อบรรจุเข้าไปในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) นั้น รัฐบาลสมาชิกจะต้องทำการศึกษาสำรวจศักยภาพและคุณค่าเบื้องต้นของแหล่งมรดกประเภทต่างๆ เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น และนำเสนอรายชื่อไปที่ศูนย์มรดกโลก (World Heritage Centre) ทั้งนี้ อาจจะเสนอพร้อมกันทีละหลายชื่อ แต่ควรจะมีแผนการในการดำเนินการที่ชัดเจน กล่าวคือ หากมีแผนการจะนำเสนอชื่อแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณาในอีก 5-10 ปีข้างหน้า ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเสนอชื่อแหล่งมรดกดังกล่าวไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นนี้ก่อน เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ ก่อนที่จะมีการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก

ทั้งนี้ หากว่าแหล่งมรดกนั้นไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น จะไม่ได้รับการพิจารณาในการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก¹

องค์ประกอบของการเสนอขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นในเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกนั้นได้กำหนดรายละเอียดของการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการเสนอขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ซึ่งประกอบด้วยเอกสารทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่

- 1) ชื่อของแหล่งมรดก
- 2) ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
- 3) รายละเอียดของแหล่งมรดกโดยสังเขป
- 4) รายละเอียดของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกประกอบด้วย

- เกณฑ์ที่จะนำเสนอ
- ความเป็นของแท้ดั้งเดิม
- การเปรียบเทียบกับแหล่งต่างๆ

ทั้งนี้ ในการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการเสนอขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นนั้น รัฐบาลสมาชิกควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในพื้นที่ของแหล่งมรดก เช่น ผู้จัดการพื้นที่ องค์กรปกครองระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน รวมไปถึงภาคีของผู้ที่สนใจและผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ

¹ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ คุ้มครองแหล่งมรดกโลก เล่มที่ 3 การเตรียมการขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลก. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2556. หน้า 25.

กรอบเวลาการเสนอบัญชีรายชื่อเบื้องต้น

ในการนำเสนอรายชื่อของแหล่งเพื่อบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นหรือการปรับปรุงรายชื่อของแหล่งที่เสนอบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นไปแล้วนั้น รัฐภาคีสมาชิกสามารถดำเนินการในช่วงเวลาใดก็ได้

เนื่องจากขั้นตอนของการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น รายชื่อของแหล่งดังกล่าวจะต้องได้รับการบรรจุเข้าอยู่ในทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี อย่างไรก็ตาม ในกรณีของแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นแล้ว แต่ยังไม่มีแผนในการยื่นเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก จะต้องมีการตรวจสอบและทบทวนรายละเอียดของบัญชีรายชื่อเบื้องต้น อย่างน้อยทุกๆ รอบ 10 ปี

การลงทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น

สำหรับบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่มีการจัดเตรียมเอกสารไว้สมบูรณ์ และมีการลงนามโดยผู้ที่ได้รับมอบอำนาจดำเนินการจากรัฐภาคีสมาชิกเรียบร้อยแล้ว ให้นำส่งต่อไปยังสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก (World Heritage Committee) ยังศูนย์มรดกโลก (World Heritage Centre) แห่งองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส

หลังจากที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกได้รับเอกสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในลำดับแรก จะดำเนินการตรวจสอบว่ามีรูปแบบเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หากในกรณีที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบมาตรฐาน เอกสารดังกล่าวจะถูกส่งกลับไปยังรัฐภาคีสมาชิก เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ส่วนเอกสารที่ผ่านการตรวจสอบรูปแบบเรียบร้อยแล้ว จะมีการลงทะเบียนและดำเนินการในขั้นถัดไป

แนวทางปฏิบัติและการช่วยเหลือเพื่อการจัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้น

การนำเสนอเพื่อขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นนั้น เป็นขั้นตอนพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก ทั้งนี้ มีแนวทางปฏิบัติ และแนวทางการช่วยเหลือเพื่อการจัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ดังนี้

1) รัฐภาคีสมาชิก ควรดำเนินการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ในส่วนของบัญชีมรดกโลก และบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่คณะกรรมการมรดกโลกได้ประกาศไว้แล้ว ซึ่งดำเนินการโดย ICOMOS และ IUCN ซึ่งเป็นองค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลกด้านมรดกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ ตามลำดับ โดยผลวิเคราะห์ดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ เพื่อหาช่องว่างที่ปรากฏอยู่ในบัญชีแหล่งมรดกโลกเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกที่ต้องการจะนำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

2) รัฐภาคีสมาชิก ควรพิจารณาข้อมูลร่วมกับการศึกษาเฉพาะด้านที่ดำเนินการโดยองค์กรที่ปรึกษา โดยเป็นการศึกษาที่มีผลมาจากการทบทวนเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่ถูกเสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกต่างๆ และข้อมูลจากรายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดแบ่งกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกันของแหล่งที่เสนออยู่ในบัญชี นอกจากนี้ ควรจะศึกษาเอกสารทางด้านวิชาการอื่นๆ ขององค์กรที่ปรึกษา รวมไปถึงองค์กร และบุคคลที่ได้รับการรับรอง

3) รัฐบาลสมาชิก ควรจัดแบ่งกลุ่มบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งในระดับภูมิภาค และรายประเด็นหัวข้อ ด้วยการช่วยเหลือขององค์กรที่ปรึกษา เพื่อประเมิน ภาพรวมของบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเหล่านั้น และค้นหาช่องว่างและหัวข้อที่มีประเด็นร่วมกัน โดย การจัดแบ่งกลุ่มดังกล่าว อาจนำไปสู่การปรับปรุงบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่น่าสนใจ และอาจมีข้อเสนอใหม่จากรัฐสมาชิกต่างๆ รวมไปถึงการก่อให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่มของรัฐบาลสมาชิกในการจัดเตรียมการขอรับการขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก

4) เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ระดับนานาชาติ การขยายขีดความสามารถในการสร้างเสริมสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเหลือรัฐบาลสมาชิก เพื่อนำไปสู่ความเชี่ยวชาญในการจัดเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการในปัจจุบัน ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่อยู่ระหว่างการขอรับ การขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก

5) รัฐบาลสมาชิก สามารถขอความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากหน่วยงานระดับนานาชาติ (International Assistance) เพื่อเตรียมการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแหล่งที่บรรจุบัญชีรายชื่อ เบื้องต้น (Tentative List) เพื่อขอรับการขึ้นทะเบียน

6) องค์กรที่ปรึกษาทั้ง ICOMOS และ IUCN และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ มรดกโลก อาจจะมีการประเมินเพื่อจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการ จัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้นและการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก เพื่อช่วยเหลือ รัฐบาลสมาชิก

การช่วยเหลือและการสร้างสมรรถนะสำหรับรัฐบาลสมาชิก ในการเตรียมบัญชี รายชื่อเบื้องต้น

เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับโลก ความร่วมมือในการสร้างสมรรถนะ และการฝึกอบรมอาจมีความจำเป็นในการช่วยเหลือรัฐบาลสมาชิกในการหาข้อมูลและ/หรือ การรวบรวมข้อมูลด้วยความเชี่ยวชาญของตนในการจัดเตรียมข้อมูล การปรับปรุงเอกสารให้มี เนื้อหาสาระที่เป็นสถานภาพความรู้ปัจจุบัน ตลอดจนการจัดทำเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน บัญชีรายชื่อเบื้องต้นให้สมบูรณ์และเตรียมความพร้อมสู่การเสนอเอกสารประกอบการนำเสนอ แหล่งเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นมรดกโลก

รัฐบาลสมาชิก สามารถร้องขอรับความช่วยเหลือจากระดับนานาชาติเพื่อการเตรียม การด้านเอกสาร และการปรับปรุงเอกสารให้มีเนื้อหาสาระที่เป็นสถานภาพความรู้ปัจจุบัน ตลอดจน การบรรณาธิการเอกสารเพื่อให้ได้คุณภาพ

องค์กรที่ปรึกษาและสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกจะใช้โอกาสนี้ในการปฏิบัติ การกิจในการประเมินการปฏิบัติงานด้านการจัดการฝึกอบรมและปฏิบัติการระดับภูมิภาคเพื่อ การช่วยเหลือรัฐบาลสมาชิก ในด้านวิธีการสำหรับการเตรียมข้อมูลสำหรับบัญชีรายชื่อชั่วคราว และเอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก

การกำหนดขอบเขตพื้นที่ศูนย์กลาง (Core Zone) และพื้นที่กันชน (Buffer Zone)

ขอบเขตของการปกป้องคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ (Boundaries for effective protection)

การกำหนดขอบเขตพื้นที่ศูนย์กลาง (Core Zone) เป็นการดำเนินการขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการสร้างกลไกการปกป้องคุ้มครองแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขอบเขตของพื้นที่ที่กำหนดต้องครอบคลุมพื้นที่ที่แสดงถึงคุณลักษณะของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล พร้อมด้วยความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งมรดกดังกล่าว

สำหรับแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 1 (i) - 6 (vi) ต้องกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมพื้นที่หลักและสิ่งเสริมคุณค่าทั้งที่แสดงออกโดยตรงเป็นรูปธรรมของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกและเช่นเดียวกันกับพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยในอนาคตที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้าใจต่อพื้นที่แหล่งต่อไป

สำหรับแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 7 (vii) - 10 (x) ขอบเขตพื้นที่ต้องสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของพื้นที่สำหรับถิ่นที่อยู่อาศัย ชนิตพันธุ์ กระบวนการ หรือปรากฏการณ์ของแหล่งที่ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนบรรจชื่อในบัญชีมรดกโลก ทั้งนี้ ขอบเขต พื้นที่ต้องมีขนาดเพียงพอต่อการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล เพื่อป้องกันผลกระทบทางตรงจากการบุกรุกของมนุษย์และผลกระทบจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนอกพื้นที่ศูนย์กลางที่ได้นำเสนอ

ขอบเขตของแหล่งมรดกที่นำเสนอ อาจมีอาณาเขตที่ตั้งติดต่อกับพื้นที่คุ้มครองหนึ่ง หรือหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติต่างๆ หรือพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ พื้นที่อนุรักษ์ชีวมณฑล หรือพื้นที่คุ้มครองประวัติศาสตร์ ในขณะที่พื้นที่ที่ก่อตั้งการป้องกันนั้น อาจประกอบด้วยเขตการจัดการหลายแบบ เฉพาะบางส่วนของพื้นที่เหล่านั้นอาจเหมาะสมตามข้อกำหนดในการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

พื้นที่แนวกันชน (Buffer zones)

แนวคิดเรื่อง “พื้นที่แนวกันชน (Buffer zones)” เกิดขึ้นจากความจำเป็นและความต้องการเพื่อการอนุรักษ์เฉพาะแหล่งมรดกนั้นๆ โดยพื้นที่กันชนที่มีประสิทธิภาพจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกที่ได้นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

พื้นที่แนวกันชนคือ พื้นที่ที่ล้อมรอบแหล่งมรดกที่ได้นำเสนอ โดยต้องมีสิ่งประกอบที่เป็นทางการและ/หรือเป็นธรรมเนียมประเพณีที่มีการกำหนดอย่างเข้มงวดไว้ในด้านการใช้ประโยชน์และการพัฒนาเพื่อเพิ่มระดับขั้นของการคุ้มครองต่อแหล่งมรดกนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องกำหนดโดยทันทีสำหรับแหล่งที่ได้นำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยเฉพาะแหล่งมรดกที่มีวิวัฒนาการที่สำคัญ และพื้นที่หรือส่วนประกอบอื่นๆ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนคุณค่าของแหล่งมรดกและการปกป้องคุ้มครอง

ทั้งนี้ ขอบเขตของพื้นที่แนวกันชน ต้องพิจารณาตามแต่ละกรณีด้วยกลไก และเงื่อนไขต่างๆ ที่เหมาะสม ทั้งรายละเอียดด้านขนาดของพื้นที่ คุณลักษณะและการอนุญาตใช้พื้นที่ในเขตพื้นที่แนวกันชน

โดยใช้แผนที่เป็นเครื่องมือในการบ่งบอกความถูกต้อง และความชัดเจนของขอบเขตของพื้นที่แหล่งมรดกและพื้นที่แนวกันชน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องจัดเตรียมไว้ในเอกสารการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

ทั้งนี้ ควรใส่คำอธิบายรายละเอียดให้ชัดเจนว่าพื้นที่แนวกันชนทำหน้าที่ปกป้องแหล่งมรดกนั้นได้อย่างไร หากไม่มีการกำหนดแนวกันชนไว้ในเอกสาร การเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจะต้องเตรียมข้อชี้แจง ว่าเหตุใดจึงไม่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่แนวกันชน

แม้ว่าพื้นที่แนวกันชนมิได้เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งมรดกที่จะนำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก แต่การดัดแปลงใดๆ ก็ตามในพื้นที่แนวกันชนของแหล่งมรดกโลกนั้น จะต้องได้รับการตรวจสอบโดยคณะกรรมการมรดกโลกตามแนวปฏิบัติว่าด้วยการดัดแปลง/ปรับปรุงแนวเขตโดยไม่กระทบสาระหลัก² ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนแนวพื้นที่กันชนจะถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนแนวเขตเพียงเล็กน้อย (Minor boundary modification)

การปรับเปลี่ยนแนวเขตตามข้อกำหนดในการใช้ประโยชน์

1. การปรับปรุงแนวเขตพื้นที่เพียงเล็กน้อย

หากมีการปรับเปลี่ยนแนวเขตพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่ไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อขอบเขตของแหล่งมรดกหรือกระทบต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ให้ดำเนินการแจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกทราบ

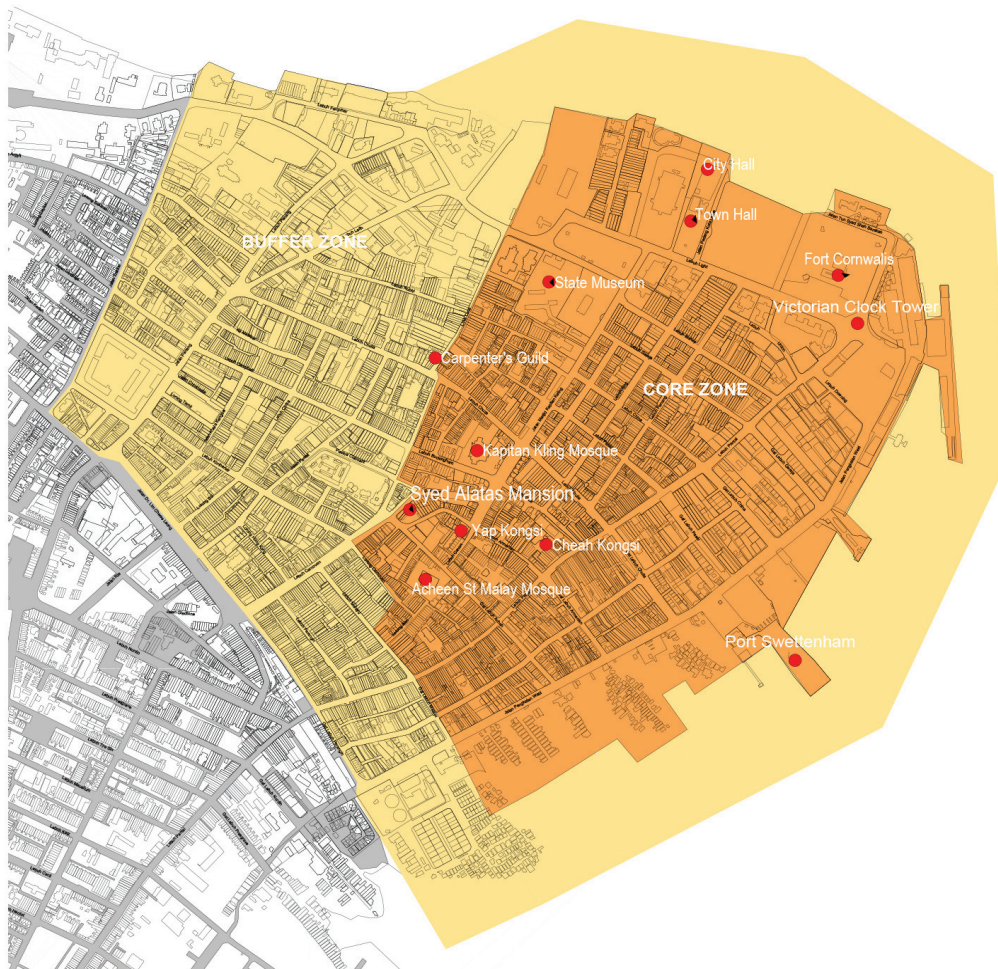
ในกรณีที่รัฐภาคีสมาชิกประสงค์จะปรับแก้แนวขอบเขตพื้นที่ของแหล่งมรดกที่มีอยู่ในบัญชีมรดกโลก ให้จัดทำเอกสารตามภาคผนวก 11³ และต้องยื่นขอภายในวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ ทั้งนี้ ผลการพิจารณาจะมาจากองค์กรที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งอาจตัดสินใจให้มีการแก้ไขเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีการแก้ไข จากนั้นสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกจะนำผลการพิจารณาขององค์กรที่ปรึกษาเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งอาจมีมติอนุมัติให้ดำเนินการปรับแก้แนวเขตพื้นที่ดังกล่าวหรือหากคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาแล้วเห็นว่าการปรับแก้แนวเขตพื้นที่ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อแหล่งมรดกโลกอย่างมีนัยสำคัญ ในกรณีนี้ รัฐภาคีสมาชิกอาจจะต้องดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอพิจารณาใหม่

2. การปรับแก้แนวเขตพื้นที่ที่มีนัยสำคัญ

ในกรณีที่รัฐภาคีสมาชิกต้องการปรับแก้แนวเขตแหล่งมรดกที่อยู่ในบัญชีมรดกโลกแล้ว ซึ่งการปรับแก้แนวเขตดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อแหล่งมรดกโลกอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องยื่นเอกสารเสนอใหม่เช่นเดียวกับการยื่นเสนอแหล่งใหม่เพื่อขอรับการพิจารณา โดยต้องยื่นเอกสารภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ และจะดำเนินการพิจารณาภายในช่วงรอบระยะเวลาหนึ่งปี

² UNESCO. Operational Guide-lines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. 34.

³ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 11” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. 154-155.

 Scale 1cm : 160m	MAP 1.13 THE CORE AND BUFFER ZONES OF THE HISTORIC CITY OF GEORGE TOWN										
Source : Town and Country Planning Department, Penang	Legend : <table><tr><td></td><td>Core Zone</td><td>109.38 hectares</td></tr><tr><td></td><td>Buffer Zone</td><td>150.04 hectares</td></tr><tr><td colspan="2">Total</td><td>259.42 hectares</td></tr></table>		Core Zone	109.38 hectares		Buffer Zone	150.04 hectares	Total		259.42 hectares	
	Core Zone	109.38 hectares									
	Buffer Zone	150.04 hectares									
Total		259.42 hectares									

ตัวอย่าง เอกสารการกำหนดขอบเขตพื้นที่ศูนย์กลาง (Core Zone) และพื้นที่กันชน (Buffer Zone) ในเมืองจอร์จทาวน์ รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งมรดกโลกมะละกาและจอร์จทาวน์ เมืองประวัติศาสตร์บนช่องแคบมะละกา (Melaka and George Town, Historic Cities of the Straits of Malacca)

การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative and Related studies)³

ในกระบวนการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้นคณะกรรมการมรดกโลกจะทำการประเมินคุณสมบัติของแหล่ง โดยพิจารณาจาก “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” อย่างไรก็ตามด้วยนโยบายจำกัดจำนวนของแหล่งมรดกโลก⁴ ทำให้การประเมินโดยใช้แนวคิดของ “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” ถูกนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในขั้นตอนการคัดเลือกแหล่งเพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาแหล่งที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ในการนี้คณะกรรมการมรดกโลก อาจร้องขอให้องค์กรที่ปรึกษา⁵ คือ ICOMOS และ IUCN เป็นผู้ดำเนินการประเมินคุณสมบัติเบื้องต้น

สำหรับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเปรียบเทียบนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่าแหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกมีคุณค่าโดดเด่นที่สามารถเป็นตัวแทนของแหล่งมรดกแต่ละประเภททั้งนี้ กระบวนการสำคัญที่จะได้มาซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ องค์กรที่ปรึกษาจะพิจารณาจากกระบวนการศึกษาเปรียบเทียบ ทั้งนี้ เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ระบุไว้ว่า “เมื่อแหล่งมรดกที่อยู่ในขั้นตอนการขอรับการพิจารณาและนำเสนอข้อมูล คณะทำงานต้องเตรียมข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา และควรเตรียมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกอื่นที่อยู่ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน”⁶

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการมรดกโลกมีการส่งเสริมให้รัฐภาคีสมาชิก ดำเนินการคัดกรองเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นอยู่ในขั้นตอนการนำเสนอแหล่งใน “บัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list)” แล้ว ทั้งนี้ กระบวนการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นจะตัดสินจาก “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” โดยใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบแหล่งมรดกที่ต้องการนำเสนอ กับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่มีคุณลักษณะที่คล้ายกับแหล่งที่อยู่ภายในและภายนอกขอบเขตของรัฐภาคีสมาชิก⁷

ในกระบวนการศึกษาเปรียบเทียบนั้น ควรประเมินและวิเคราะห์จากข้อมูลหลักฐานที่ได้รับการสนับสนุนด้วยข้อมูลทางวิชาการที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อให้การประเมินมีความเที่ยงตรงและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งนี้การศึกษาเปรียบเทียบควรมีขอบเขตการศึกษาที่กว้างขวางครอบคลุม กล่าวคือ นอกเหนือจากการเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคแล้ว ควรทำการเปรียบเทียบแหล่งมรดกที่มีบริบทความสัมพันธ์กันภายในภูมิภาคอื่นๆของโลกด้วย เพื่อให้ผลการศึกษา มีความครอบคลุมและสะท้อนระดับคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกนั้นๆ ได้อย่างเที่ยงตรงและชัดเจน

³ UNESCO. Comparative and Related studies carried out by ICOMOS, 1992-1996. Mexico: UNESCO. 1996. pp.1-8.

⁴ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter VI” อ้างถึงใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 1996. p.3

⁵ ดูเพิ่มเติมใน “Article 13(7)” และ “Article 14(2)” อ้างถึงใน UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Paris: UNESCO, 1972. p.8.

⁶ UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 1996. p.5.

⁷ ดูเพิ่มเติมใน “Paragraph 8” อ้างถึงใน Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 1996. p.4.

การบ่งชี้คุณสมบัติของแหล่งที่เสนอเป็นมรดกโลกที่ตรงตามเกณฑ์การพิจารณามรดกโลกข้อหนึ่งหรือหลายข้อ จะต้องมีการประเมินสถานภาพในประเด็นด้านการปกป้องคุ้มครองโดยการศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันทั้งที่เป็นแหล่งภายในและภายนอกพรมแดนของรัฐภาคีสมาชิก

ทั้งนี้ การศึกษาเปรียบเทียบควรเลือกแหล่งมรดกที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อให้ข้อเสนอในการขอขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อชั่วคราว และเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น มีความเป็นเอกภาพ

ผลสรุปของการวิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) แหล่งมรดกที่มีคุณค่าอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่คล้ายกัน แหล่งมรดกลักษณะนี้มีศักยภาพสูงในการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกและสามารถเติมเต็มช่องว่างที่สำคัญของบัญชีมรดกโลก

2) แหล่งมรดกที่มีคุณค่าอยู่ในระดับเดียวกับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่คล้ายกัน แหล่งมรดกลักษณะนี้มีคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง-น้อย ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก อย่างไรก็ตาม แหล่งมรดกดังกล่าวนั้นอาจนำเสนอในลักษณะของ “แหล่งที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง (Serial property)” หรือ “แหล่งมรดกที่มีอาณาเขตข้ามพรมแดน (Transboundary property)” เพื่อเพิ่มศักยภาพในประเด็นด้านคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งให้สูงขึ้น

3) แหล่งมรดกที่มีคุณค่าอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่คล้ายกัน เป็นแหล่งมรดกที่ไม่มีศักยภาพในการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก อีกทั้งยังไม่สามารถเติมเต็มช่องว่างใดๆ ของบัญชีมรดกโลก ดังนั้น รัฐภาคีสมาชิก ควรพิจารณาการนำเสนอและทบทวนแหล่งมรดกอย่างรอบคอบอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีที่ผลการศึกษาเปรียบเทียบไม่หนักแน่นและไม่มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ อันเนื่องมาจากการขาดเอกสารข้อมูลสนับสนุน หรือขอบเขตของแหล่งที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบไม่ครอบคลุมเพียงพอ หรือมีการเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกที่มีความคุณค่าน้อยกว่าอย่างชัดเจนเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับแหล่งที่นำเสนอ หรือแหล่งมรดกที่นำมาเปรียบเทียบมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันสิ้นเชิง เหล่านี้ทำให้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบไม่มีความเที่ยงตรง

ดังนั้น กระบวนการที่ดี คือ เมื่อรัฐภาคีสมาชิกรับดำเนินการจัดทำร่างเอกสารการวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้วควรส่งต่อยังผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และนอกประเทศ เพื่อพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ และขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับพัฒนากระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

นอกจากนี้ รัฐภาคีสมาชิกสามารถร้องขอ ไปยังองค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก คือ ICOMOS ในกรณีที่เป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และ IUCN ในกรณีของแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ในการนี้ องค์กรที่ปรึกษาจะทำการสรรหาผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ซึ่งสามารถจะให้ข้อมูลหรือบทวิเคราะห์ที่ตรงประเด็น หรือมีการร่วมตรวจสอบความถูกต้อง และเที่ยงตรงของข้อมูลได้

การขึ้นทะเบียนเป็น
แหล่งมรดกโลก

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (Ban Chiang Archaeological Site) ที่นี่ได้รับการ
ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปีพ.ศ.2535 | ค.ศ.1992 โดยมี
คุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 3

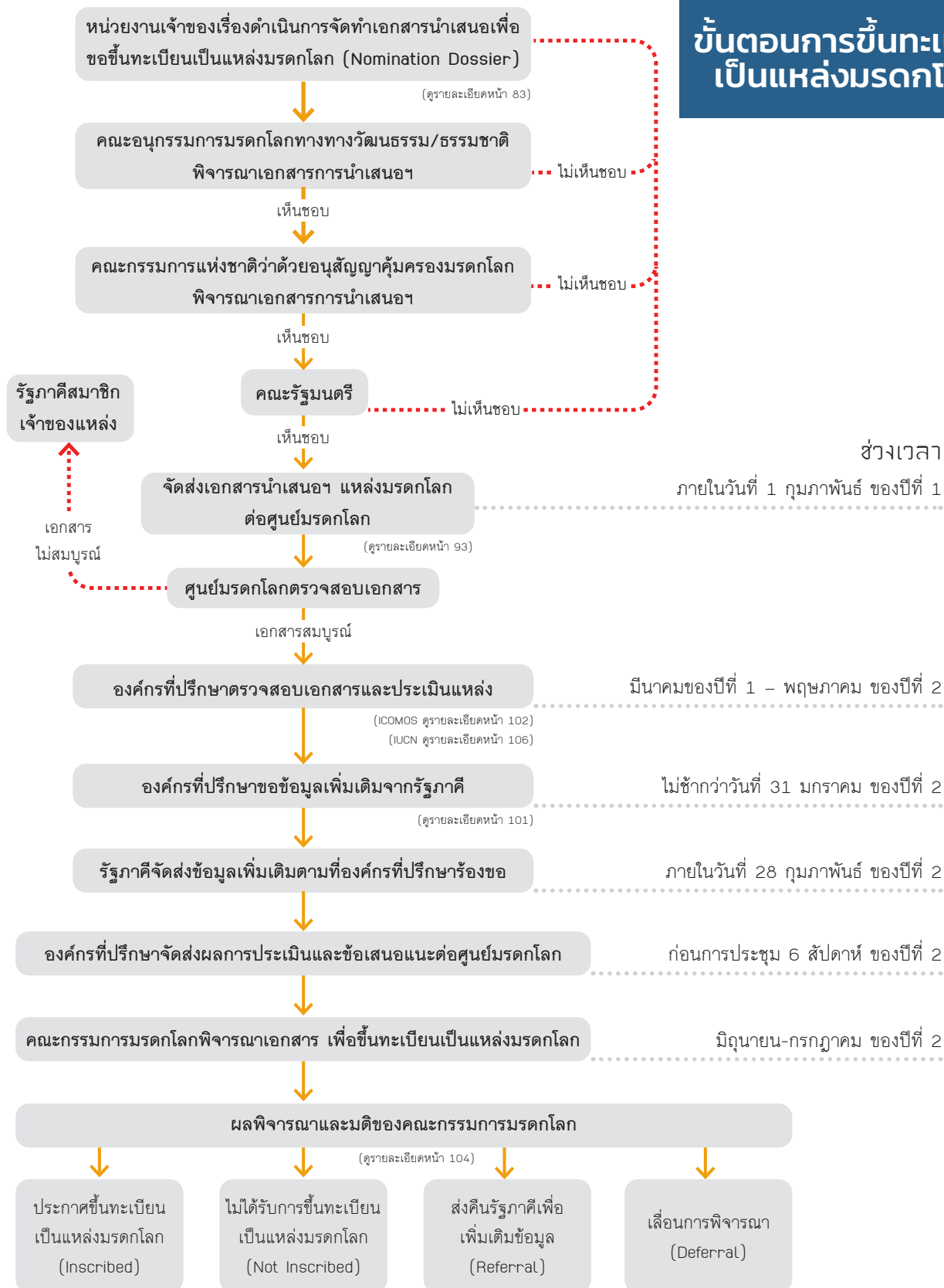

ศาสนสถานมีเสน (My Son Sanctuary) เป็นแหล่งโบราณคดีเนื่องในวัฒนธรรมและศาสนาฮินดูแห่งอาณาจักรจามปา ซึ่งสันสุญไปแล้วจากเวียดนาม ซึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปีพ.ศ. 2542 | ค.ศ.1999 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 2 และ 3

กลุ่มอนุสรณ์สถานแห่งเว (Complex of Hué Monuments) มีโบราณสถานต่างๆ ทั้งที่เป็นเมือง พระราชวัง สุสานจักรพรรดิ ศาสนสถาน และภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่ประกอบสร้างกันขึ้นเป็น “นครจักรพรรดิเวแห่งราชวงศ์ชางน” ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตอนกลางของเวียดนาม ซึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในปีพ.ศ. 2536 | ค.ศ.1993 โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ข้อที่ 4

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน เป็นแหล่งมรดกโลก

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

ในขั้นตอนของการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รัฐภาคีสมาชิกหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการ ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การพิจารณารับรองการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น จะพิจารณาจากข้อมูลเอกสารที่ปรากฏภายใต้หลักเกณฑ์ความมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของ “แหล่งมรดก” ที่รัฐภาคีสมาชิกได้นำเสนอ และเห็นว่าสมควรได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก โดยในการพิจารณานั้นจะเน้นความเป็นเหตุเป็นผลบนพื้นฐานของความน่าเชื่อถือของหลักฐานประกอบ ไม่ใช่การพิจารณาจากรูปลักษณ์และปริมาณของเอกสารที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นแหล่งมรดกโลก

ดังนั้น ในกระบวนการจัดทำเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ทั้งนี้ แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบ ทบทวนข้อมูล รวมทั้งการสอบทวนกันระหว่างเอกสารต่างๆ เป็นอย่างดี

รายละเอียดเอกสารประกอบการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

สำหรับเอกสารประกอบการเสนอแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น ได้อ้างอิงมาจากเอกสาร “แนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก” ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดของการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ประกอบด้วยเอกสารทั้งหมด 9 ส่วน¹ ได้แก่

- 1) การจำแนกประเภทแหล่งมรดก
- 2) คำบรรยายเกี่ยวกับแหล่งมรดก
- 3) การให้เหตุผลเพื่อรับการขึ้นทะเบียน
- 4) สถานภาพของการอนุรักษ์และปัจจัยที่มีผลต่อแหล่งมรดก
- 5) การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ
- 6) การติดตามประเมินผล
- 7) เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 8) ข้อมูลสำหรับการติดต่อกับผู้ที่มีอำนาจรับผิดชอบ
- 9) ลายมือชื่อในนามของรัฐภาคีสมาชิก (หรือกลุ่มของรัฐภาคีสมาชิก)

¹ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter III.B” อ้างใน UNESCO. Operational Guide lines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp. 41-44.

1. การจำแนกแหล่งมรดก

“แหล่งมรดก” ที่ต้องการเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ต้องมีการกำหนดขอบเขตของแหล่งอย่างชัดเจน ในกรณีที่มี “พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)” ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่อยู่โดยรอบของแหล่งมรดกที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ต้องจัดทำแผนที่ประกอบเพื่อแสดงขอบเขตของแหล่งมรดกที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน โดยต้องใช้แผนที่ภูมิประเทศฉบับล่าสุดที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการของรัฐบาลสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบ่งชี้ขอบเขตที่มีความคลุมเครือระหว่างแนวเขตของ “แหล่ง (Site, Core Zone)” กับ “พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)” ซึ่งในแผนที่ที่ใช้ในการอ้างอิงนั้นจะต้องระบุรายละเอียดของแนวเขตของแผ่นดินและ/หรือผืนน้ำที่อยู่ในพื้นที่ของ “แหล่ง” ที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกอย่างชัดเจน ซึ่งหากการระบุขอบเขตของ “แหล่ง” ไม่มีความชัดเจนจะถูกพิจารณาว่า เอกสารประกอบการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแห่งนั้น “ไม่สมบูรณ์”

2. คำบรรยายเกี่ยวกับแหล่งมรดก

เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดของ “แหล่งมรดก” ที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ประกอบด้วย “การจำแนกประเภทของแหล่งมรดก” “ภาพรวมความเป็นมาทางประวัติศาสตร์” และ “พัฒนาการของแหล่งมรดก” โดยจะต้องแสดงรายละเอียด และอธิบายองค์ประกอบทุกส่วนที่ถูกระบุไว้ในขอบเขตของแผนที่ โดยเฉพาะกรณีของ “แหล่งมรดก” ที่มีการขอรับการขึ้นทะเบียนในลักษณะของ “แหล่งมรดกโลกแบบรวมกลุ่ม (Serial Nomination)” ซึ่งจำเป็นจะต้องมีรายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละส่วนที่ชัดเจน

นอกจากนี้ จะต้องอธิบายความสัมพันธ์ที่แสดงคุณค่าของเชื่อมโยงความเป็นมาของแต่ละแหล่งได้อย่างชัดเจน รวมถึงเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับ “แหล่งมรดก” เหล่านั้นด้วย โดยรายละเอียดทั้งหมดจะต้องแสดงให้เห็นถึง “ความจริงอันสำคัญ” ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้เป็นเหตุผลในการสนับสนุนว่า รายละเอียดของข้อมูลมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่อง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)”
และ ๑ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” และ/หรือ “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)”

3. ข้อเหตุผลในการขอรับการขึ้นทะเบียน

เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดและอธิบายว่า “แหล่งมรดก” ที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก มีหลักเกณฑ์ตรงตามคุณสมบัติข้อใดของการพิจารณาเรื่อง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” โดยการอธิบายจะต้องระบุให้ชัดเจนถึงเหตุผลความสำคัญของ “แหล่งมรดก” ที่สัมพันธ์กับหลักเกณฑ์นั้นๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่า และศักยภาพที่เพียงพอต่อการได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งสำคัญในบัญชีมรดกโลก

นอกจากนี้ ยังต้องนำเสนอข้อมูลว่าด้วยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแหล่งที่นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ “แหล่งมรดก” แห่งอื่นๆ ที่มีลักษณะที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือมีคุณสมบัติที่แสดงความคล้ายคลึงกัน ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ทั้งนี้ อาจเป็นแหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

เป็นแหล่งมรดกโลกก็ได้ หรือเป็นแหล่งที่ทรงคุณค่าอื่นๆ ก็ได้

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบนั้น จำเป็นต้องอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในบริบทที่สัมพันธ์กับแหล่งที่ยกขึ้นมาเป็นคู่เปรียบเทียบ และจะต้องเขียน “เอกสารแถลงการณ์ (Statement)” ที่แสดงรายละเอียดถึง “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” และ “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” ของ “แหล่งมรดก” นั้น ให้มีความสอดคล้องกับสภาพที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 79-95 ของเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก²

4. สถานภาพของการอนุรักษ์และปัจจัยที่มีผลต่อแหล่งที่เสนอรายชื่อ

เป็นเอกสารข้อมูลที่แสดงรายละเอียดต่างๆ ของแหล่งที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพทางกายภาพ สถานภาพของการอนุรักษ์ ตลอดจนมาตรการในการอนุรักษ์แหล่งที่นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยเนื้อหาของเอกสารต้องแสดงข้อมูลทั้งปัจจัยสนับสนุน (Opportunity) และปัจจัยคุกคาม (Threat) ที่อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งที่นำเสนอ ทั้งนี้ ในเนื้อหาข้อมูลส่วนนี้ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการประเมินผล การติดตามผล ตลอดจนการตรวจสอบ สถานการณ์การอนุรักษ์แหล่งที่นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในอนาคตด้วย

5. การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ

เอกสารแสดงข้อมูลทางด้าน “การปกป้องคุ้มครอง” โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการปกป้องคุ้มครองคุณค่าของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ซึ่งอาจประกอบด้วยมาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ สัญญา แผนงาน สถาบัน และ/หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีผลโดยตรงต่อการปกป้องคุ้มครองที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น ทั้งนี้ต้องระบุข้อมูลโดยละเอียดที่แสดงถึงวิธีการหรือแนวทางการปกป้องคุ้มครองที่สามารถดำเนินการได้จริง ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าว สามารถจัดทำได้ทั้งเอกสารภาษาอังกฤษ หรือภาษาฝรั่งเศสที่มีรายละเอียดของแผนงาน และ/หรือเอกสารของสถาบัน หรือสาระเชิงกฎหมาย กฎระเบียบ และ/หรือสัญญา

ในขณะที่เอกสารที่แสดงถึงข้อมูลด้าน “การบริหารจัดการ” เป็นเอกสารที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการบริหารจัดการ หรือระบบการจัดการอื่นๆ ที่มีความเหมาะสมกับแหล่งมรดก และสามารถนำไป

² ดูเพิ่มเติมใน “Chapter II.6” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp.30-32.

ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนการบริหารจัดการหรือระบบการจัดการดังกล่าวจะต้องแสดงถึงการบูรณาการที่มีฐานคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเอกสารแผนการจัดการหรือเอกสารที่เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการซึ่งต้องมีข้อมูลการวิเคราะห์นั้นจะต้องผนวกรวมเข้าไปในเอกสารเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

ทั้งนี้ หากแผนการบริหารจัดการดังกล่าวอยู่ในภาษาอื่นๆ ที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศส จะต้องดำเนินการแปลเป็นภาษาใดภาษาหนึ่งแนบไปด้วย สำหรับการทำเอกสารเพื่อนำเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น ต้องแนบเอกสารที่แสดงแผนการบริหารจัดการหรือระบบการบริหารจัดการที่แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ในประเด็นที่ว่าด้วยประสิทธิภาพของแผนหรือระบบการบริหารจัดการเข้าไว้ด้วย เนื่องจากเป็นเอกสารที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพิจารณาของคณะกรรมการมรดกโลก

อย่างไรก็ตาม หากรัฐภาคีสมาชิกที่นำเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกไม่จัดเตรียมเอกสารดังกล่าวแนบไปด้วยนั้น คณะกรรมการมรดกโลกอาจพิจารณาว่าเอกสารเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น เป็นเอกสารที่ “ไม่สมบูรณ์” และจะไม่มีการดำเนินการใดๆ ต่อ ยกเว้นในกรณีที่เอกสารประกอบอื่นๆ ที่สามารถสื่อถึงแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งมรดกที่นำเสนอขึ้นต่อไป

6. การตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการ

สำหรับเอกสารการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จะต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับแนวทางในการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินการ โดยจะต้องมีการระบุตัวชี้วัดหลักซึ่งอาจจะเป็นตัวชี้วัดที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว หรืออาจมีการนำเสนอมตัวชี้วัดใหม่ๆ ขึ้นมาเพิ่มเติมก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อใช้ในการตรวจวัดและประเมินสภาพของการอนุรักษ์ของแหล่งมรดกที่ขอรับการขึ้นทะเบียนว่าได้รับการบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรการในการอนุรักษ์ที่กำหนดหรือไม่ ช่วงเวลาของการตรวจสอบ และเอกลักษณ์ของผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

7. การจัดทำเอกสาร

ในการจัดทำเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้นจะต้องมีมาตรฐานในรายละเอียดและคุณภาพของเอกสาร ดังต่อไปนี้

- ไฟล์ภาพที่ประกอบในเอกสาร ต้องมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการจัดพิมพ์ โดยมีความละเอียดของภาพอย่างน้อย 300 dpi และหากเป็นไปได้ควรใช้ภาพสไลด์ขนาด 35 มิลลิเมตร นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สื่อวัตถุอื่น ๆ เช่น ฟิล์ม วิดีโอ หรือสื่อภาพและเสียงอื่นๆ ประกอบเป็นหลักฐานได้

- ในเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ข้อมูลการสำรวจที่จัดแสดงเป็นภาพ สื่อภาพ และเสียง พร้อมทั้งแบบฟอร์มการมอบอำนาจให้ดำเนินการ จะต้องอยู่ในรูปแบบของการจัดพิมพ์ หรือทำเป็นเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของ Word หรือ PDF

8. ข้อมูลสำหรับการติดต่อกับหน่วยงานรับผิดชอบ

ในเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น ต้องให้รายละเอียดข้อมูลสำหรับติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและได้รับมอบอำนาจจากรัฐภาคีสมาชิก

9. ลายมือชื่อในนามของรัฐภาคีสมาชิก

การจัดทำเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น เอกสารสมบูรณ์จะต้องมีการลงลายมือชื่อต้นฉบับของผู้ที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการจากรัฐภาคีสมาชิก

10. จำนวนของสำเนาที่ต้องนำเสนอ

การจัดทำเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต้องทำสำเนาของเอกสารโดยมีจำนวนเอกสารในการทำสำเนาที่มีความแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งมรดก ดังนี้

- การขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ (ไม่รวมภูมิทัศน์วัฒนธรรม) ใช้เอกสารสำเนา จำนวน 2 ฉบับ

- การขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแบบผสม และภูมิทัศน์วัฒนธรรม ใช้เอกสารสำเนา จำนวน 3 ฉบับ

11. กระดาษและรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

เอกสารในการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จะต้องนำเสนอบนกระดาษขนาดมาตรฐาน A4 ทั้งในลักษณะของการจัดพิมพ์ และเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของ Word หรือ PDF

12. การจัดส่ง

รัฐภาคีสมาชิกต้องเสนอเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ หรือฝรั่งเศส ที่มีการลงนามจากผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องแล้วและดำเนินการจัดส่งที่ UNESCO World Heritage Centre เลขที่ 7, Place de Fontenoy 75352 Paris 07 SP, France Tel: +33 (0) 1 4568 1136 E-mail: wh-nominations@unesco.org

ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิก อาจจะเสนอร่างเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต่อสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อขอความเห็นและขอรับการตรวจสอบในประเด็นต่างๆ ก่อนที่จะนำเสนออย่างเป็นทางการต่อคณะกรรมการมรดกโลก โดยมีกำหนดการส่งภายในวันที่ 30 กันยายนของแต่ละปี ซึ่งในขั้นตอนการเสนอร่างเพื่อขอความเห็นและตรวจสอบเป็นขั้นตอนที่รัฐภาคีสมาชิกจะดำเนินการหรือไม่ก็ได้ตามความสมัครใจ โดยเอกสารที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทั้งหมด รวมทั้งที่เป็นแผนที่ แผนผัง วัสดุภาพ ฯลฯ จะถูกจัดเก็บโดยสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก

มติของคณะกรรมการมรดกโลก

แหล่งมรดกที่ต้องการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกหลังจากที่ผ่านขั้นตอนการประเมินจากองค์กรที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนถัดไปจะนำเข้าสู่วาระการประชุมเพื่อให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาและตัดสินใจว่าแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณาดังกล่าวนั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมสมควรได้รับการขึ้นทะเบียนลงในบัญชีมรดกโลกหรือไม่ รวมทั้งขั้นตอนในการส่งกลับคืนไปยังรัฐภาคีสมาชิก หรือการเลื่อนการพิจารณาออกไป โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับผลการพิจารณา ดังนี้

1) การพิจารณามติ “เห็นชอบให้ขึ้นทะเบียน (Inscribe)” เป็นแหล่งมรดกโลก แสดงว่าคณะกรรมการโดยการแนะนำขององค์กรที่ปรึกษายอมรับเหตุผลเกี่ยวกับการมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกซึ่งรัฐภาคีสมาชิกได้นำเสนอข้อมูล ต่อจากนั้นคณะกรรมการมรดกโลกจะจัดทำข้อแถลงของผลสรุปการพิจารณาอย่างเป็นทางการ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ระบุถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งที่นำเสนอ รวมไปถึงรายละเอียดของการประเมินสภาพของความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิม และแผนการปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการที่มีผลบังคับใช้ และความต้องการสำหรับการปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ

ทั้งนี้ ข้อแถลงการดังกล่าวจะนำไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการปกป้องคุ้มครอง และการจัดการแหล่งที่นำเสนอในอนาคต นอกจากนี้ คณะกรรมการอาจให้คำแนะนำอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการซึ่งแหล่งที่นำเสนอเป็นมรดกโลกนั้น โดยข้อแถลงข้างต้นมีการบันทึกไว้ในรายงานและตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

2) การพิจารณามติ “ไม่เห็นชอบให้ขึ้นทะเบียน (Decides not to Inscribe)” ในกรณีนี้ คณะกรรมการมรดกโลกมีมติไม่เห็นชอบ แหล่งที่นำเสนอดังกล่าวนั้นจะไม่สามารถยื่นข้อเสนอเพื่อพิจารณาขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกได้อีก ยกเว้นว่าแหล่งดังกล่าวนั้นได้มีการศึกษาใหม่และมีการค้นพบหลักฐานใหม่ และพบข้อมูลที่สำคัญที่มีหลักฐานและเป็นวิทยาศาสตร์ หรือการใช้หลักเกณฑ์ใหม่ที่ไม่ปรากฏอยู่ในข้อเสนอเดิม ซึ่งในกรณีนี้ แหล่งที่นำเสนอจะสามารถยื่นข้อเสนอเพื่อพิจารณาขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกใหม่ได้

3) หากการพิจารณามติว่าให้ “ส่งกลับคืน (Referral)” เกิดขึ้นในกรณีที่คณะกรรมการมรดกโลกต้องการข้อมูลหลักฐานเพิ่มเติม โดยรัฐภาคีสมาชิกสามารถยื่นเอกสารเสนอใหม่เพิ่มเติมเพื่อรับการตรวจสอบในวาระการประชุมถัดไป โดยเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมจะต้องดำเนินการส่งถึงสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของปี ที่คณะกรรมการมรดกโลกต้องการตรวจสอบ จากนั้นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกจะดำเนินการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการประเมินในทันที ทั้งนี้ หากไม่มียื่นเอกสารการเสนอเพิ่มเติมภายใน 3 ปีหลังการพิจารณา “ส่งกลับคืน” ของคณะกรรมการมรดกโลกในครั้งแรกแล้ว จะถือว่า การยื่นเอกสารข้อเสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกใหม่นั้นเป็นข้อเสนอใหม่ ซึ่งเป็นไปตามวิธีการและกรอบเวลาตามปกติ

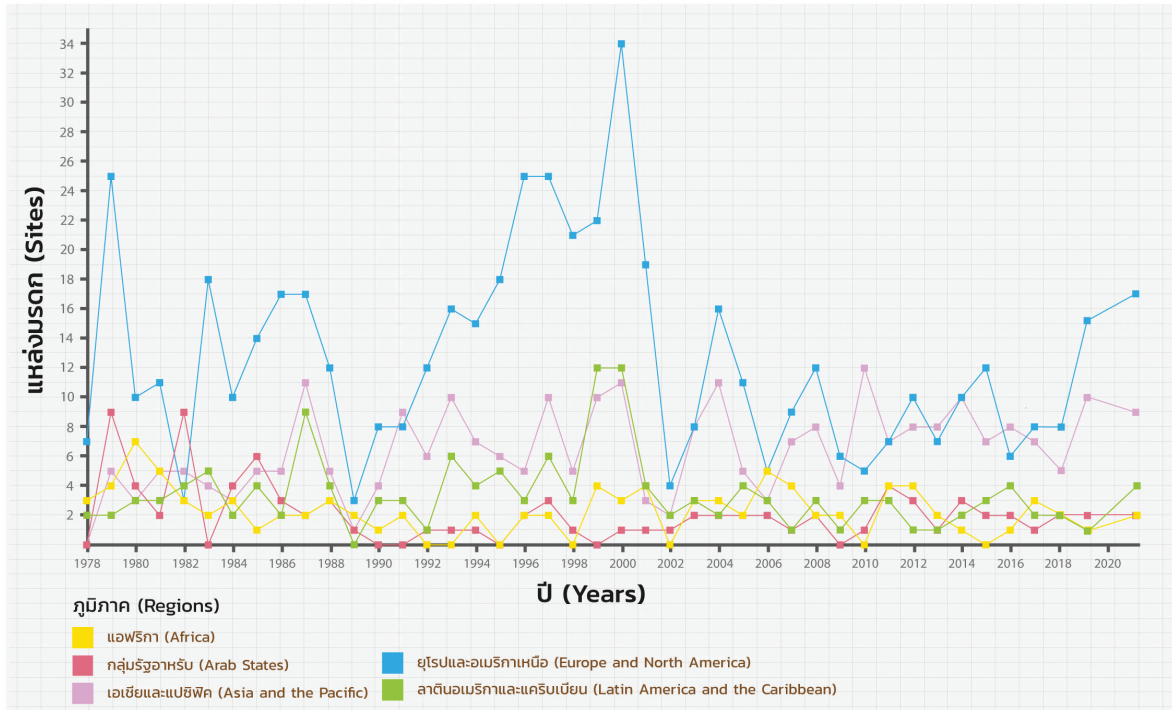
4) การมีมติ “เลื่อนการพิจารณา (Deferral)” เกิดขึ้นในกรณีที่คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาให้รัฐภาคีสมาชิกทำการประเมินแหล่งของตนเอง และทำการศึกษาหรือ ทบทวนรายละเอียด

ของการประเมินใหม่ โดยองค์กรที่ปรึกษามีความเห็นให้เพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ในเชิงลึกมากขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลอิสลามียาสามารถยื่นเอกสารเสนอกลับเข้าไปให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาใหม่ในปีใดก็ได้ โดยเอกสารที่เสนอกลับเข้าไปใหม่ จะต้องส่งถึงสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ โดยการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของ “แหล่งมรดก” ที่เสนอกลับเข้าไปใหม่นั้น จะได้รับการประเมินใหม่ตามกรอบระยะเวลาปกติ

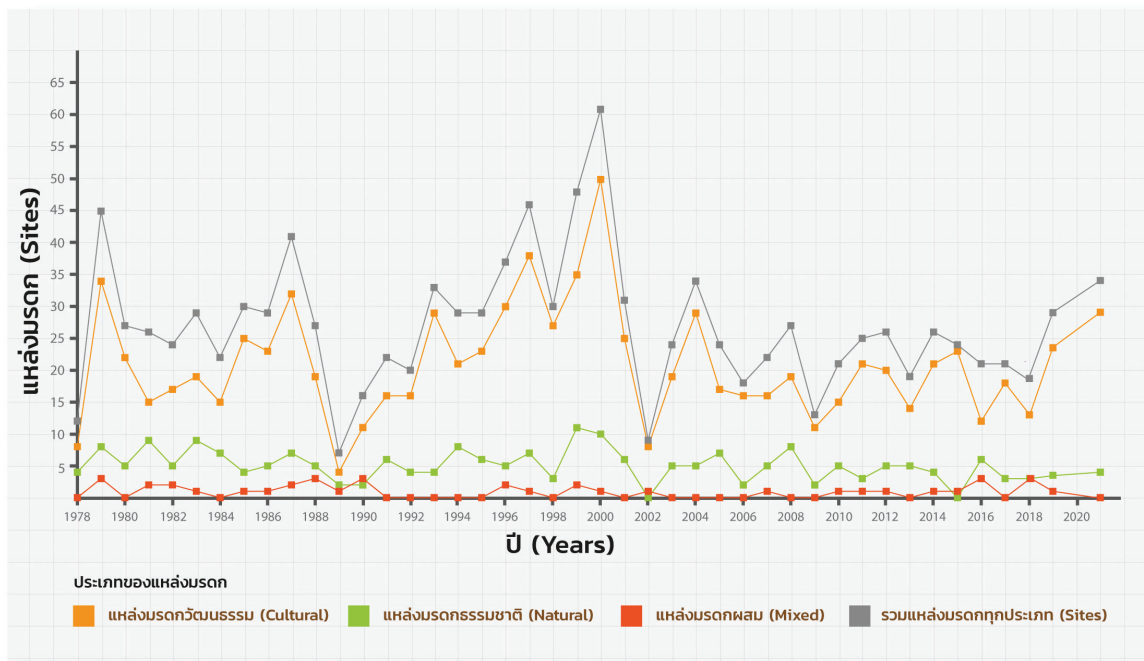

บรรยากาศการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ 39 ประจำปีพ.ศ.2558 | ค.ศ. 2015 8 ณ เมืองบอนน์ ประเทศเยอรมัน (39th World Heritage Committee 2015 in Bonn, Germany)

จำนวนแหล่งมรดกที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำแนกตามภูมิภาค

จำนวนแหล่งมรดกที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำแนกตามประเภท

ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/list/stat/> เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม พ.ศ.2564

จากแผนภูมิเส้น (Line Graph) แสดงข้อมูลแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ตั้งแต่ปีพ.ศ.2521 | ค.ศ.1978 จนถึง พ.ศ.2564 | ค.ศ.2021 นับเป็นเวลา 43 ปีผ่านมา ซึ่งมีแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทั้งสิ้น 1,154 แหล่ง

ทั้งนี้ จากแผนภูมิเส้น (Line Graph) จะเห็นว่า ในปีแรกของการพิจารณาแหล่งมรดกโลกในปีพ.ศ.2521 | ค.ศ.1978 นั้น ในภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือมีแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกมากที่สุด คือ จำนวน 7 แหล่ง, รองลงมา คือ ภูมิภาคแอฟริกา มีจำนวน 3 แหล่ง และภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน จำนวน 2 แหล่ง ในขณะที่กลุ่มอาหรับ และภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกไม่มีแหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกเลย และในปีถัดมาคือพ.ศ.2522 | ค.ศ.1979 เป็นปีที่มีการขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลกจำนวนมาก โดยภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือมีแหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนถึง 25 แหล่ง ในขณะที่กลุ่มอาหรับได้รับการขึ้นทะเบียนถึง 9 แหล่ง และเอเชียและแปซิฟิกมีแหล่งได้รับการขึ้นทะเบียน 5 แหล่งจากที่ปีก่อนหน้าไม่มีแหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนเลย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าในปีพ.ศ.2543 | ค.ศ.2000 นั้น มีแหล่งมรดกโลกจากภูมิภาคต่างๆ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแหล่งในภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ ซึ่งมีแหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกถึง 34 แหล่ง และมีอัตราการเพิ่มจำนวนแหล่งมาตั้งแต่ก่อนหน้าตั้งแต่ปีค.ศ.1991 | พ.ศ.2534 เป็นต้นมา

ทั้งนี้ ในระยะเวลาต่อมาในภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือก็มีแหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนต่อเนื่องกันทุกปี และมีจำนวนแหล่งที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ตลอดจนราวสองทศวรรษนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา จนกระทั่งปีพ.ศ.2553 | ค.ศ.2010 ที่ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก มีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจำนวนที่สูงกว่าภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ เนื่องมาจากการเข้าเป็นรัฐภาคีสมาชิกของประเทศต่างในเอเชียและแปซิฟิกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลาต่อมาได้มีแนวความคิดเรื่องการควบคุมจำนวนแหล่งมรดกโลกด้วยเกณฑ์เชิงคุณภาพ และเกณฑ์เชิงปริมาณ กล่าวคือ มีข้อกำหนดในการพิจารณาแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลกไม่เกินปีละ 35 แหล่ง³ ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิเส้น หน้าที่ 86 โดยเริ่มต้นนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2548 | ค.ศ.2005 เป็นต้นมา

.....
³ UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.26.

การเสนอเพื่อรับการพิจารณาภายใต้ความเร่งด่วน

กำหนดการทั่วไปในของการยื่นนำเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รวมถึงการพิจารณาความสมบูรณ์ของเอกสารสำหรับการยื่นนำเสนอ จะได้รับการยกเว้นสำหรับการยื่นของแหล่งมรดกที่กำลังตกอยู่ในสภาวะถูกคุกคาม เนื่องมาจากความเสียหาย หรือกำลังเผชิญอันตรายอย่างร้ายแรง เหตุฉุกเฉินในที่นี้อาจเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยทางธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ ดังนั้นคณะกรรมการมรดกโลกมีความจำเป็นที่จะต้องแน่ใจว่าสามารถป้องกันคุณค่าของแหล่งที่กำลังตกอยู่ในสภาวะถูกคุกคามได้ทันเวลาที่ ทั้งนี้ รายงานของหน่วยงานที่ปรึกษานั้นอาจจะสะท้อนให้เห็นคุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลของแหล่งที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามได้ ดังนั้น ในกระบวนการยื่นเสนอแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีฉุกเฉินและการตรวจสอบจะรวมอยู่ในวาระการประชุมของคณะกรรมการชุดถัดไป ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ แหล่งดังกล่าวอาจได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และจะถูกจัดให้อยู่ในรายชื่อมรดกโลกที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม

วิธีการสำหรับการแหล่งที่ต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วนมีดังนี้

1) รัฐภาคีสมาชิกนำเสนอเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลกพร้อมทั้งขอเรียกร้องให้ดำเนินการบนฐานของความเร่งด่วน ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องได้นำเสนอแหล่งมรดกดังกล่าวอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเพื่อขอรับการพิจารณาอยู่แล้ว

2) เอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา ประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา ดังนี้

- คำอธิบายของแหล่ง และการกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ไม่มีความคลาดเคลื่อน
- การบ่งชี้คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่เป็นไปตามเกณฑ์
- การบ่งชี้ความครบถ้วนสมบูรณ์และความเป็นของแท้ดั้งเดิม
- อธิบายการปกป้องคุ้มครอง และระบบการบริหารจัดการ
- อธิบายถึงความจำเป็นเร่งด่วน สภาพและขอบเขตของความเสียหาย หรือ

สภาพการถูกคุกคาม และแสดงถึงการดำเนินการตามความจำเป็นเร่งด่วนของคณะกรรมการมรดกโลก ในการพิจารณาเพื่อให้มั่นใจว่าจะเป็นกลไกการปกป้องคุ้มครองแหล่งเอาไว้ได้

3) สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ต้องส่งข้อเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อร้องขอการประเมินคุณภาพของแหล่งโดยทันที เพื่อให้การประเมินคุณภาพของแหล่ง และบ่งชี้ถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และคณะกรรมการมรดกโลก ดำเนินการตัดสินใจในประเด็นที่ว่าด้วยลักษณะของการเสื่อมสภาพตามธรรมชาติและความจำเป็นเร่งด่วน ทั้งนี้ ในการสำรวจภาคสนามในพื้นที่อาจมีความจำเป็นถ้าหากองค์กรที่ปรึกษาเห็นว่าสมควร และเหมาะสม ตลอดจนมีระยะเวลาเอื้ออำนวย

4) เมื่อดำเนินการตรวจสอบเอกสารเสนอขอรับการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ในกรณีนี้คณะกรรมการมรดกโลก มีหน้าที่ต้องพิจารณาถึง

- ดำเนินการจัดสรรทรัพยากรในระดับนานาชาติแก่รัฐภาคีสมาชิก เพื่อช่วยเหลือในการเรียบเรียงเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกให้มีความสมบูรณ์

- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก และองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการติดตามพันธกิจตามความจำเป็นภายหลังที่แหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนนั้น และดำเนินการอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ทว่าอยู่ภายใต้เงื่อนไขความเหมาะสม

การช่วยเหลือหรือการร้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการมรดกโลก

ในขั้นตอนของการเตรียมการที่เกี่ยวกับการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น รัฐภาคีสมาชิกสามารถติดต่อ หรือประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกได้ตลอด ทั้งนี้ คณะกรรมการมรดกโลกได้กำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือเพื่อการเตรียมการเอกสาร (Preparatory Assistance) เพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดย การให้ความช่วยเหลืออาจจะถูกร้องขอในลักษณะต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดเรียงลำดับตามความสำคัญได้ดังนี้

1) การจัดเตรียมหรือปรับปรุงบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของแหล่งที่สมควรได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยการร้องขอลักษณะนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะมีภาระผูกพันในการเสนอแหล่งเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกตามข้อแนะนำจากการศึกษาเฉพาะเรื่องที่ได้รับการรับรอง เช่น การศึกษาเฉพาะเรื่องที่ทำขึ้นโดยองค์กรที่ปรึกษาที่สอดคล้องกับผลการศึกษาถึงช่องว่างของบัญชีมรดกโลก เป็นต้น

2) การจัดให้มีการประชุมเพื่อการแบ่งกลุ่มหรือประเภทของบัญชีรายชื่อเบื้องต้นระดับชาติภายในเขตพื้นที่ภูมิวัฒนธรรมเดียวกัน

3) การจัดเตรียมเอกสารเพื่อการนำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขต และความเป็นไปได้ในการแสดงถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity) และความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) ซึ่งการศึกษาเชิงเปรียบเทียบของแหล่งอื่นๆ ที่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน รวมไปถึงการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับช่องว่างของบัญชีมรดกโลกที่ทำขึ้นโดยองค์กรที่ปรึกษา ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวยังมุ่งความสำคัญถึงแหล่งที่ได้รับการรับรองตามข้อแนะนำจากการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Framework) ซึ่งจะสอดคล้องกับช่องว่างของแหล่งในบัญชีมรดกโลกในประเด็นที่ยังขาดหรือมีอยู่น้อย และ/หรือเป็นแหล่งที่มีผลมาจากการสำรวจเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นว่า การสำรวจเพิ่มเติมจะทำให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอ โดยเฉพาะในกรณีของรัฐบาลภาคีสมาชิกที่มีแหล่งมรดกอยู่น้อยหรือมีความเป็นตัวแทนน้อยในบัญชีมรดกโลกที่มีอยู่ในปัจจุบัน

4) การขอความช่วยเหลือในการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการเพื่อนำข้อมูลที่เหมาะสมเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการมรดกโลก

นอกจากนี้ คณะกรรมการมรดกโลกยังได้กำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่รัฐภาคีสมาชิกในการจัดเตรียมเอกสารเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในด้านอื่นๆ ดังนี้

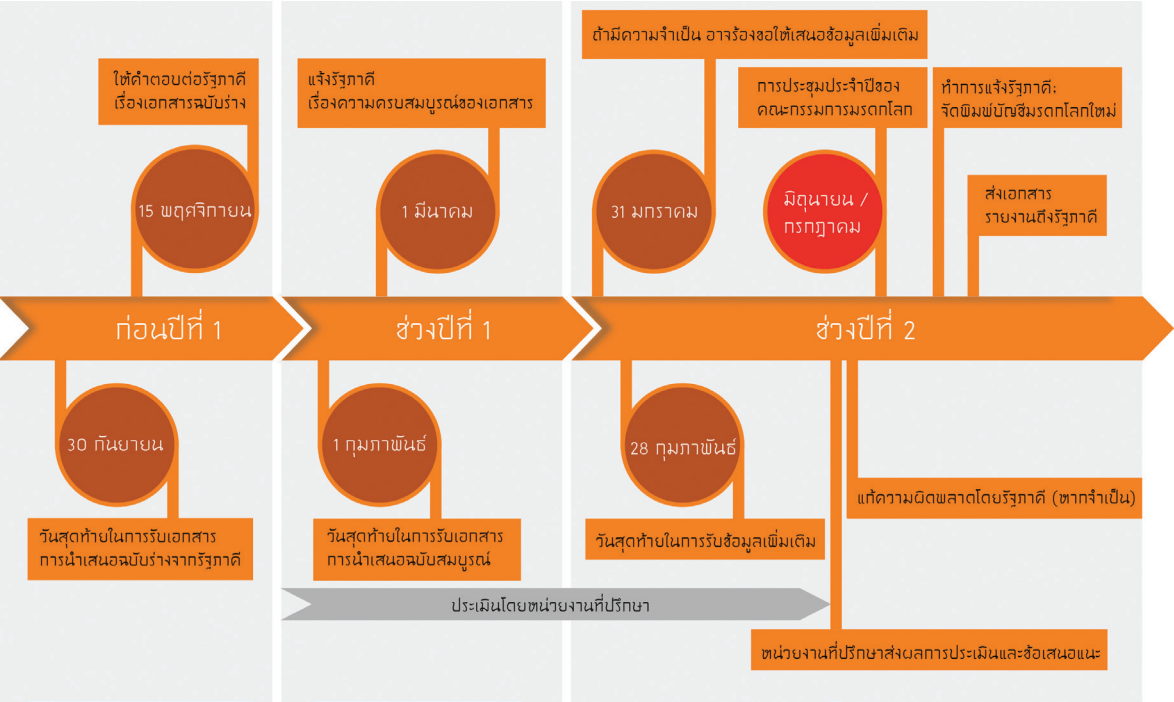
1) ความช่วยเหลือในการจำแนกแผนที่และภาพถ่ายที่เหมาะสม รวมไปถึงข้อมูลขององค์กรระดับชาติที่สามารถติดต่อขอรับความช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลแผนที่และภาพถ่าย

2) ข้อมูลตัวอย่างต่างๆ แหล่งที่ประสบความสำเร็จในการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รวมไปถึงข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดทางด้านการบริหารจัดการและทางกฎหมาย

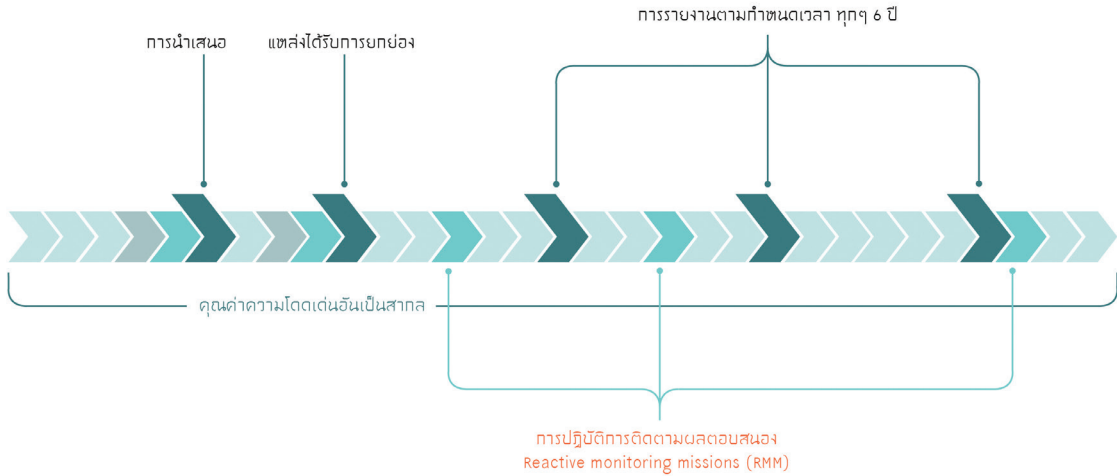
3) ข้อแนะนำสำหรับการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ในกลุ่มของแหล่ง ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป เช่น แหล่งภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมือง คลอง และเส้นทางมรดก

4) ข้อแนะนำสำหรับการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของแหล่งทั้งที่มีลักษณะความต่อเนื่องเชื่อมโยงเป็นกลุ่ม รวมทั้งแหล่งที่เสนอในลักษณะการรวมกลุ่มซึ่งมีตั้งอยู่บนเขตแดนระหว่างรัฐภาคี

ลำดับเวลาของกระบวนการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

กระบวนการติดตามและรายงานตามกำหนดเวลา

คุณค่าความโดดเด่นระดับสากล เป็นเหมือนหัวใจหลักของกระบวนการมรดกโลก และเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างกระบวนการมรดกโลกทั้งหมดเข้าด้วยกัน
 Reaffirming Outstanding Universal Value as the back bone of all World Heritage processes and linking the different World Heritage processes

กระบวนการประเมินของ องค์กรที่ปรึกษา

กระบวนการประเมินขององค์กรที่ปรึกษา

สำหรับเอกสารการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์จะดำเนินการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษา เพื่อทำการประเมินคุณค่าและให้ความเห็นว่าแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการเสนอสมควรที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกหรือไม่ ทั้งนี้ องค์กรที่ปรึกษามี 2 หน่วยงานหลัก คือ

1) “สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (International Council on Monuments and Sites)” หรือที่เรียกตัวย่อว่า “ICOMOS” ซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลกด้านมรดกทางวัฒนธรรม ดำเนินการพิจารณาและประเมินแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

2) “สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources)” หรือที่เรียกตัวย่อว่า “IUCN” ซึ่งเป็นองค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลกด้านมรดกทางธรรมชาติ ดำเนินการพิจารณา และประเมินแหล่งมรดกทางธรรมชาติ

นอกจากนี้ ในกรณีการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในกลุ่มของ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape)” จะดำเนินการพิจารณาและประเมินโดย ICOMOS ภายใต้การปรึกษาหารือกับ IUCN ในขณะที่ “แหล่งมรดกแบบผสม (Mixed Cultural and Natural Heritage)” จะดำเนินการพิจารณาและประเมิน โดยความร่วมมือกันระหว่าง ICOMOS และ IUCN

ทั้งนี้ หน่วยงานปรึกษาจะทำการประเมินด้านต่างๆ ของแหล่งที่ได้นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ทั้งในประเด็นของ “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” และ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” และ/หรือ “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” ตลอดจนแผนบริหารจัดการ และข้อกำหนดในการปกป้องคุ้มครองแหล่ง

โดยขั้นตอน และรูปแบบของการประเมินของ ICOMOS และ IUCN จะดำเนินการตามเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งมีหลักการพื้นฐานในการประเมิน 10 ข้อ ดังต่อไปนี้¹

1) ต้องเคร่งครัดต่ออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ และปฏิบัติตามข้อแนะนำในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง และนโยบายในภาคผนวกอื่นๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยมติของคณะกรรมการมรดกโลก

¹ UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.47.

2) การประเมินจะต้องยึดหลักเหตุผลและตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐาน และความเข้มงวดทางวิชาการ

3) การให้คำแนะนำแก่รัฐภาคีสมาชิก ต้องดำเนินการบนมาตรฐานของความเชี่ยวชาญที่เที่ยงตรง และโปร่งใส

4) การดำเนินการต้องเป็นไปตามรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดทั้งในส่วนของการประเมิน และการนำเสนอ และเพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก จึงต้องบันทึกชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ดำเนินการประเมิน ยกเว้นเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาที่ให้ความเห็นที่เป็นความลับ โดยรายละเอียดภาคผนวกได้แสดงรายการค่าใช้จ่ายของการประเมิน

5) การดำเนินการประเมินควรใช้ผู้เชี่ยวชาญในภูมิภาคเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญมีความคุ้นเคยกับบริบทของแหล่งที่ดำเนินการประเมิน

6) การประเมินต้องมีความชัดเจนและสามารถชี้แจงรายละเอียดของแหล่งที่นำเสนอว่ามี “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” และ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” และ/หรือ “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” มีแผนบริหารจัดการหรือระบบการบริหารจัดการ และมีกฎเกณฑ์เพื่อการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่

7) ในการประเมินแหล่งมรดกแต่ละแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถานภาพการอนุรักษ์และความสัมพันธ์ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกโลกอื่นๆ ที่อยู่ในรูปแบบเดียวกัน ทั้งแหล่งที่อยู่ในและนอกอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิก

8) ต้องมีการอ้างอิงการตัดสินใจและข้อเรียกร้องต่างๆ ของคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณา

9) ในการประเมินจะไม่พิจารณาข้อมูลหรือเอกสารอ้างอิงใดๆ ที่ส่งหลังจากวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะได้รับแจ้งหากข้อมูลเหล่านั้นมาถึงภายหลังกำหนดดังกล่าว และข้อมูลเหล่านั้นจะไม่ถูกนำเข้าสู่การประเมิน ซึ่งการกำหนดวันดังกล่าวจะต้องมีการถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

10) ต้องเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากบัญชีรายการอ้างอิง (เอกสาร) ที่ใช้อย่างเหมาะสม ตามความเป็นจริง

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างกระบวนการของการประเมิน หากคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาเห็นสมควรว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติม โดยจะมอบหมายให้ ICOMOS และ IUCN ทำการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Studies) ซึ่งอาจจะเป็นการประเมินแหล่งที่เสนอในบริบทระดับภูมิภาค ระดับโลก หรือระดับเฉพาะเรื่อง หรืออาจจะเป็นการศึกษาเพื่อจัดแบ่งกลุ่มประเภทของแหล่งมรดกโลก

ทั้งนี้ ระหว่างการประเมินด้านต่างๆ หากองค์กรที่ปรึกษามีข้อสงสัย หรือมีการร้องขอข้อมูล ตลอดจนการร้องขอเอกสารเพิ่มเติมนั้น จะมีการแจ้งให้รัฐภาคีสมาชิกทราบภายในวันที่ 31 มกราคมของปีถัดไปเพื่อให้เตรียมข้อมูลตามที่องค์กรที่ปรึกษาต้องการ

ทว่าหากรัฐภาคีสมาชิกตรวจพบว่ามีข้อผิดพลาดในเอกสารที่เสนอไปในระหว่างที่องค์กรที่ปรึกษากำลังประเมินนั้น รัฐภาคีสมาชิกสามารถส่งเอกสารที่แสดงรายละเอียดที่ผิดพลาดที่ตรวจพบตามเอกสารแนบที่ 12² โดยต้องส่งเอกสารขอแก้ไขดังกล่าวถึงศูนย์มรดกโลกภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน ก่อนการเปิดวาระการประชุมของคณะกรรมการมรดกโลก พร้อมทั้งจะต้องมีการสำเนาแจ้งองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และให้จัดเตรียมหนังสือดังกล่าวสำหรับเป็นเอกสารแนบท้ายในระเบียบวาระการประชุมที่สัมพันธ์กับเรื่องดังกล่าว ไม่ช้ากว่าวันแรกของการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้ ศูนย์มรดกโลกและองค์กรที่ปรึกษาอาจเพิ่มเติมความเห็นในเอกสารดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องก่อนจะนำเสนอ

รัฐภาคีสมาชิกสามารถยกเลิกการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่ได้ยื่นเอกสารไว้ในช่วงเวลาใดก็ได้ ก่อนที่จะถึงกำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก โดยรัฐภาคีสมาชิกจะต้องแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการที่จะขอถอนการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกดังกล่าว ทั้งนี้ แหล่งมรดกที่ได้ทำการยื่นถอนข้อเสนอไปแล้ว สามารถนำกลับมายื่นเสนอเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกใหม่ได้

หลังจากที่องค์กรที่ปรึกษาได้ประเมิน และพิจารณาข้อเสนอเพื่อการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะมีผลการประเมินและข้อเสนอแนะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) แหล่งมรดกที่ “ผ่านการพิจารณา (Inscribe)” ให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ
- 2) แหล่งมรดกที่ “ไม่ผ่านการพิจารณา (Not-Inscribe)” ให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก
- 3) แหล่งมรดกที่พิจารณาและมีข้อเสนอแนะให้ “ส่งกลับคืน (Referral)” หรือ “เลื่อนการพิจารณา (Deferral)” ออกไป

โดยข้อเสนอแนะขององค์กรที่ปรึกษาข้างต้นจะถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการมรดกโลกในวาระการประชุมที่จะมาถึง เพื่อพิจารณาในขั้นสุดท้ายว่าแหล่งที่ได้ทำการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนนั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมและจะได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลกหรือไม่ หรือในที่ประชุมจะมีมติความเห็นเป็นในแนวทางอื่น

.....
² ดูเพิ่มเติมใน “Annex 12” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.156.

กระบวนการประเมินของ ICOMOS ในการประเมินมรดกทางวัฒนธรรม

การดำเนินการประเมินข้อเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของ ICOMOS (The international Council of Monuments and Sites) จะดำเนินการภายใต้กรอบแนวทางจากเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ตามหลักการพื้นฐาน 10 ข้อ³ ที่กล่าวไว้ข้างต้น

แหล่งมรดกที่ยื่นเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น จะเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบความครบถ้วนโดยศูนย์มรดกโลก โดยเอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา (Nomination Dossier) ที่ได้รับจากรัฐภาคีสมาชิกนั้น จะถือว่าเป็นเอกสารที่สมบูรณ์แบบ และจะถูกส่งต่อไปยัง ICOMOS ซึ่งจัดการอยู่ภายใต้ “หน่วยมรดกโลกของ ICOMOS” จากขั้นตอนนี้ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการให้คำปรึกษากับรัฐภาคีสมาชิกจะเริ่มขึ้นและดำเนินการต่อเนื่องไป⁴

ตลอดระยะเวลาของกระบวนการประเมิน ICOMOS จะใช้โอกาสนี้ในความพยายามกระจายโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเที่ยงธรรม มีประสิทธิภาพ และขยายโอกาสในการสร้างกลไกปรึกษาหารือกับรัฐภาคีสมาชิกที่น่าเสนอแหล่ง

1. การร้องขอข้อมูลเพิ่มเติม

ในกรณีที่จำเป็นต้องร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือเรียกขอให้มีการชี้แจงข้อมูลที่มีอยู่ ICOMOS จะเริ่มต้นกระบวนการหารือร่วมกับรัฐภาคีสมาชิกในการแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่จำเป็น ซึ่งอาจมีวิธีการหลายรูปแบบ อาทิ การใช้จดหมาย การประชุมร่วมกัน การประชุมทางไกล หรือการสื่อสารระหว่างกันในรูปแบบอื่นๆ ตามที่ทั้ง ICOMOS และรัฐภาคีสมาชิกตกลงกัน

ทั้งนี้ ในการประชุมเพื่อประเมินแหล่งที่ขอรับการพิจารณานั้น จะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับแหล่งที่เสนอในบริบทเรื่องภูมิวัฒนธรรม และเป็นที่ปรึกษาในข้อเสนอเรื่อง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” ของแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณา ส่วนนี้อาจเรียกได้เป็น “คลังองค์ความรู้” ที่ผ่านกระบวนการอภิปรายพิจารณาอย่างลึกซึ้งโดยนักวิชาการที่เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นสมาชิกของ ICOMOS รวมทั้งคณะทำงานระดับชาติและระดับนานาชาติ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่เป็นปัจเจกบุคคลต่างๆ เพื่อสร้างให้เกิดเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือสถาบันที่จะได้รับประโยชน์จากเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

³ ดูเพิ่มเติมใน “Paragraph 148” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.47.

⁴ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 6” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp.116-126.

2. ปฏิบัติการในพื้นที่

หน้าที่ในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ ทั้งทางด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ และคุณสมบัติด้านความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่ง ทั้งนี้ ในกระบวนการคัดสรรผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เครือข่ายของ ICOMOS

ในการนี้ คณะกรรมการที่ปรึกษานานาชาติว่าด้วยวิทยาศาสตร์และสมาชิกปัจเจก จะต้องถูกเลือกเฟ้นเช่นเดียวกันกับคณะผู้เชี่ยวชาญที่เป็นพันธมิตรของ ICOMOS ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการนานาชาติสำหรับการอนุรักษ์มรดกทางอุตสาหกรรม (TICCIH) สหพันธ์นานาชาติว่าด้วยสถาปัตยกรรมภูมิทัศน์ (IFLA) และคณะกรรมการนานาชาติเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลและการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานและแหล่งของอนุสรณ์สถานที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทความเป็นสมัยใหม่ (DoCoMoMo)

นโยบายในการเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อปฏิบัติการภาคสนามประเมินของ ICOMOS จะทำการเลือกผู้เชี่ยวชาญในภูมิภาคที่แหล่งมรดกที่เสนอนั้นตั้งอยู่ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องมีประสบการณ์ด้านการจัดการและการอนุรักษ์มรดกในประเภทเดียวกันกับแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณา ทั้งนี้ คณะผู้เชี่ยวชาญนั้น อาจจะไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเสมอไป แต่ทว่าความคิดหวังต่อคณะผู้เชี่ยวชาญคือ สามารถอธิบายต่อผู้บริหารจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่เสนอขอรับการพิจารณาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการแหล่ง อาทิ การประเมินแผนด้านการบริหารจัดการ ปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์ การดำเนินการกับผู้มาเยือน และอื่นๆ

ทั้งนี้ คณะผู้เชี่ยวชาญจะได้รับงานโดยสังเขป รวมถึงสำเนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารประกอบขอรับการพิจารณา (Nomination Dossiers) ทั้งนี้ กำหนดการและรายละเอียดของการลงภาคสนามในพื้นที่ จะเป็นการตกลงกันระหว่างรัฐภาคีสมาชิกกับคณะผู้เชี่ยวชาญของ ICOMOS ในการเสนอรายงานที่อยู่บนฐานของการประเมินสาระหลักของการปฏิบัติการด้านต่างๆ ของแหล่ง ตลอดจนอาจมีการเพิ่มเติมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ ลงในรายงานการเสนอขอรับการพิจารณาได้ด้วย

3. การประเมินทบทวนโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ (Peer Review) โดยคณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS

คณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS ประกอบด้วยสมาชิกปัจเจกของ ICOMOS ซึ่งเป็นผู้แทนจากภูมิภาคต่างๆ และเป็นผู้มีความสามารถ มีทักษะความชำนาญ และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ สมาชิกบางรายอาจถูกกำหนดให้เป็นองค์คณะที่มีกำหนดเวลาที่ชัดเจน ในขณะที่บางรายอาจมีกำหนดการเฉพาะกิจ

เป็นระยะเวลา 1 ปี ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแหล่งที่นำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ ในการประเมิน ทั้งนี้ ICOMOS จะผนวกรายชื่อเข้ากับคณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในฐานะสมาชิกกิตติมศักดิ์จากรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ หากผู้เชี่ยวชาญท่านใดไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการมรดกโลกนั้น ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะส่วนบุคคลและเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

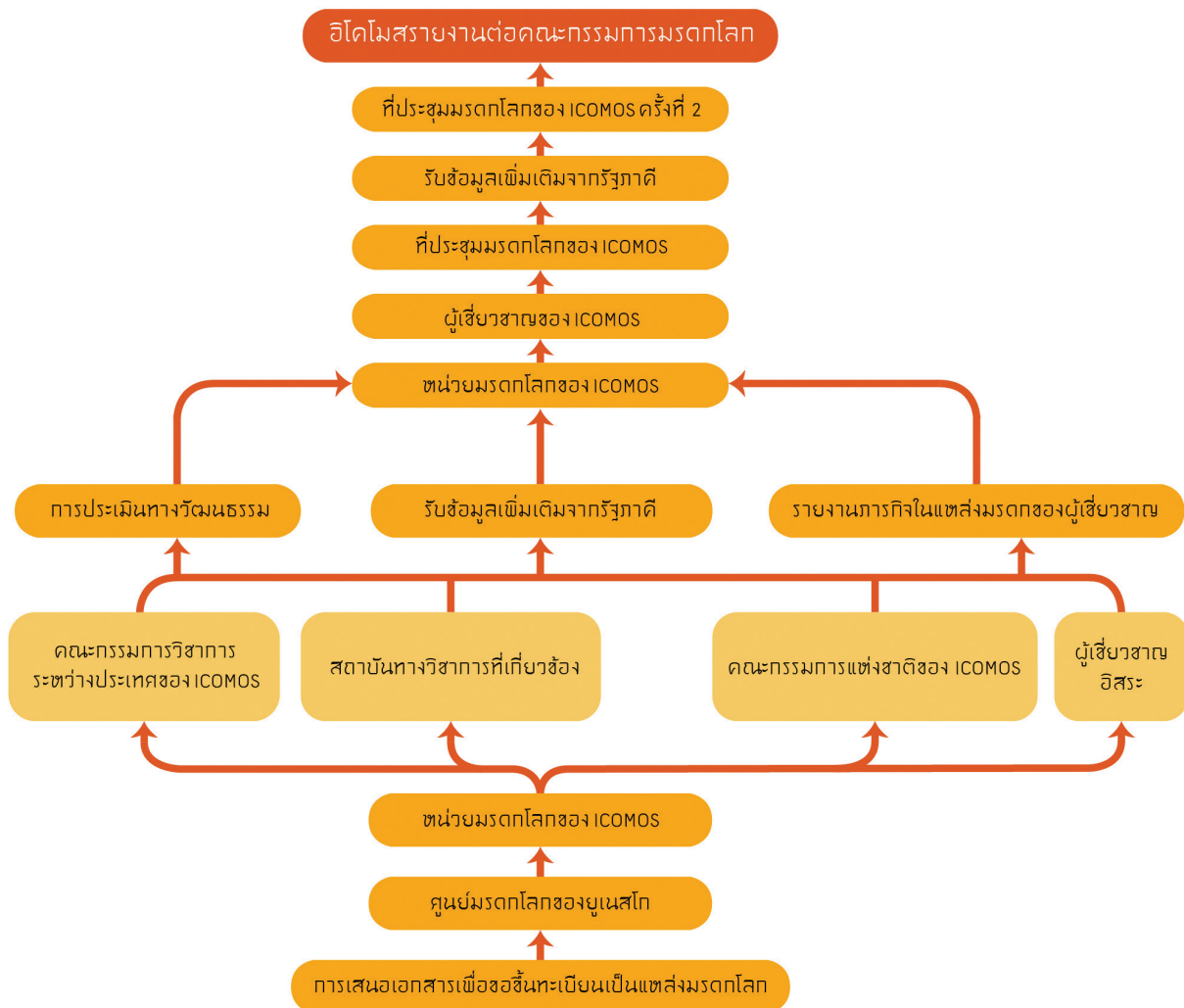
คณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS (ICOMOS World Heritage Panel) จะดำเนินการประชุมตามกำหนด คือ 2 ครั้ง ในรอบปีการดำเนินงาน ทั้งนี้ วาระของการประชุมครั้งที่ 1 จัดในเดือนธันวาคม และครั้งที่ 2 จัดในเดือนมีนาคม สำหรับการประชุมครั้งที่ 1 นั้น คณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS จะประเมินข้อมูลของแหล่งที่เสนอชื่อเพื่อขอรับการพิจารณา โดยประเมินจากเอกสารรายงานจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญที่ลงภาคสนามเพื่อตรวจสอบข้อมูล โดยคณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งที่ขอรับการพิจารณาโดยฉันทามติ

ในกรณีที่คณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS ได้พิจารณาและลงมติว่าเป็นแหล่งที่ไม่มีศักยภาพในการบ่งชี้ถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ในการนี้ ICOMOS จะประสานงานต่อไปยังรัฐภาคีสมาชิกที่นำเสนอแหล่งดังกล่าวเพื่อแจ้งผลในขั้นตอนนี้ รายงานเบื้องต้นขนาดสั้นของแต่ละแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณาจะถูกเตรียมในภาษาใดภาษาหนึ่งซึ่งเป็นภาษาที่ถูกใช้ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงสถานะและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผล และรวมไปถึงข้อที่ร้องขอเพิ่มเติมให้จัดทำข้อมูลต่างๆถูกจัดเตรียมให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม เพื่อส่งไปยังรัฐภาคีสมาชิกผู้เสนอแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณา และนำเสนอต่อไปยังศูนย์มรดกโลกเพื่อนำส่งต่อไปยังประธานคณะกรรมการมรดกโลก

คณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS ประชุมครั้งที่ 2 จะพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสนอชื่อเพื่อขอรับการพิจารณา รวมทั้งผลการหารือกับรัฐภาคีสมาชิก โดยหลังจากการประชุมของคณะกรรมการมรดกโลกของ ICOMOS ครั้งที่ 2 ผลการประเมินจะถือเป็นขั้นสุดท้ายและจะถูกส่งไปยังศูนย์มรดกโลกเพื่อส่งต่อไปยังรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ รายชื่อและคุณสมบัติของคณะกรรมการจะถูกส่งไปยังศูนย์มรดกโลกและทำการเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ ICOMOS

การประเมินของ ICOMOS จะพิจารณาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล รวมไปถึงคุณค่าของแหล่งที่สอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณา ตลอดจนประเด็นเรื่องความครบถ้วนสมบูรณ์ และความเป็นของแท้ดั้งเดิม นอกจากนี้ ยังประเมินในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการว่ามีศักยภาพเพียงพอต่อการรักษาแหล่งให้สามารถดำรงคุณค่าได้หรือไม่ อาทิเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครอง แผนการบริหารจัดการ และสถานภาพการอนุรักษ์ของแหล่ง และร่างรายงานข้อเสนอแนะฉบับสมบูรณ์เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจะถูกส่งให้คณะกรรมการมรดกโลก

กระบวนการประเมินของ ICOMOS

ดูเพิ่มเติมใน “Annex 6” อ้างใน
UNESCO. Operational Guidelines
for the Implementation of the
World Heritage Convention.
Paris: UNESCO. 2021. p.120.

กระบวนการประเมินของ IUCN ในการประเมินมรดกทางธรรมชาติ

การประเมินของแหล่งมรดกทางธรรมชาติของ IUCN จะดำเนินการตามเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ทั้งนี้ กระบวนการประเมินจะดำเนินไปในช่วงระยะ 1 ปี นับจากที่ IUCN ได้รับเอกสารการนำเสนอแหล่งมรดกทางธรรมชาติในเดือนมีนาคม และ IUCN จะนำเสนอรายงานผลการประเมินไปยังศูนย์มรดกโลก ภายในเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป โดยกระบวนการประเมิน IUCN ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน⁵ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับเอกสารการนำเสนอจากศูนย์มรดกโลกแล้ว IUCN ต้องดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกที่เสนอขอรับการพิจารณา โดยใช้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ และฐานข้อมูลสากลของ IUCN และการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Studies) โดยในขั้นตอนนี้ อาจจะมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพที่ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือกับศูนย์ติดตามตรวจสอบการอนุรักษ์โลก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP World Conservation Monitoring, UNEP-WCMC) ข้อมูลที่สำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลคือข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับรัฐภาคีสมาชิกในระหว่างภารกิจการประเมินผล และในขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการ

2. การประเมินทบทวนโดยบุคคลภายนอก

เอกสารการนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจะถูกส่งให้ผู้เชี่ยวชาญอิสระที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่ง และ/หรือ คุณค่าขององค์ประกอบที่นำเสนอ โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระอาจเป็นสมาชิกผู้เชี่ยวชาญและเครือข่ายของ IUCN หรือสมาชิกผู้เชี่ยวชาญของเครือข่ายพันธมิตรของ IUCN ทั้งนี้ เอกสารที่เป็นแนวทางสำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาจะเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ IUCN ที่ www.iucn.org/worldheritage

3. ภารกิจการประเมินผล

คณะผู้เชี่ยวชาญของ IUCN ที่ทำการประเมินแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณาแต่ละแห่งในภาคสนามจะมีจำนวน 1 หรือ 2 คน เพื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆ ของพื้นที่ ตลอดจนการประเมินการบริหารจัดการแหล่ง และปรึกษาหารือกับหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของแหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณา ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญของ IUCN จะคัดเลือกจากทั่วโลกโดยพิจารณาจากประวัติในด้านการอนุรักษ์และธรรมชาติ และความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ซึ่งมักเป็นสมาชิกของคณะกรรมการพื้นที่อนุรักษ์ในระดับโลกของ IUCN (IUCN World Commission on Protected Areas) ซึ่งในบางกรณีจะต้องดำเนินการร่วมกับ ICOMOS ทั้งนี้ รูปแบบของรายงานภารกิจการประเมินผลภาคสนาม ของ IUCN ปรากฏบนเว็บไซต์ www.iucn.org/worldheritage

⁵ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 6” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.118.

4. ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ

IUCN อาจพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารและข้อคิดเห็นจากองค์กรอิสระระหว่างประเทศ (NGOs) ชุมชน กลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง (indigenous peoples) และภาคีที่มีความสนใจต่อการเสนอแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณา รวมทั้ง IUCN ยังร่วมมือกับหน่วยงานการอนุรักษ์ในระดับนานาชาติอื่นๆ เช่น อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention)⁶ โครงการมนุษย์และชีวนธรณี (Man and the Biosphere Program | MAB)⁷ เครือข่ายอุทยานธรณีโลก (Global Geoparks Network | GGN)⁸ ตลอดจนหารหรือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยต่าง ๆ

5. การประเมินทบทวนโดยคณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN

คณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN (IUCN World Heritage Panel) ที่แต่งตั้งโดยผู้อำนวยการ IUCN มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์อย่างอิสระและมีคุณภาพสูง กับ IUCN ในการดำเนินงานในฐานะที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก และคำแนะนำเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของ IUCN เกี่ยวกับมรดกโลกผ่านโครงการต่างๆ ของ IUCN

ทั้งนี้ หน้าที่เฉพาะของคณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN คือเตรียมการประเมินผลแหล่งมรดกทางธรรมชาติและแหล่งมรดกแบบผสม (Mixed Site) ที่เสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รวมไปถึงวางแนวทางในการให้คำแนะนำของ IUCN ต่อแหล่งมรดกต่างๆ ที่เสนอขอรับการพิจารณาตามแนวทางการดำเนินงานตามเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

นอกจากนี้ คณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN ยังต้องดำเนินการให้ข้อคิดเห็นกับ ICOMOS ในการพิจารณาแหล่งมรดกแบบภูมิทัศน์วัฒนธรรม ที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยมีวาระการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง วาระการประชุมครั้งที่ 1 จัดในเดือนธันวาคม ของปีที่ 1 และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนมีนาคม/เมษายน ของปีที่ 2

คณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN จะประกอบด้วย เจ้าหน้าที่อาวุโสของ IUCN สมาชิกคณะกรรมการ IUCN และผู้เชี่ยวชาญภายนอก ซึ่งคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์สูง และผู้เชี่ยวชาญชั้นนำที่เป็นที่รู้จัก และมีองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับหัวข้องานที่ IUCN รับผิดชอบเกี่ยวกับมรดกโลกและความสมดุลของจำนวนผู้มีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ และ/หรือระดับภูมิภาค รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในฐานะผู้แทนรัฐภาคีสมาชิก ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการมรดกโลก

คณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN จะทำการประเมินรายงานภาคสนาม คำแนะนำของผู้ประเมิน ข้อมูลการวิเคราะห์จากศูนย์ติดตาม

⁶อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) คือ อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

⁷โครงการมนุษย์และชีวนธรณี (Man and the Biosphere Programme | MAB) ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีพ.ศ. 2514 | ค.ศ.1971 เป็นหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์ในระดับนานาชาติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยบูรณาการแนวคิดด้านธรรมชาติเข้ากับสังคม-ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ยกระดับการแบ่งปันของมนุษยชาติอย่างเป็นธรรม และการรักษาสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการนิเวศ และประชาสัมพันธ์การแนวทางการวัดกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ซึ่งพื้นที่โครงการมนุษย์และชีวนธรณี จำนวน 669 แห่ง กระจายใน 120 ประเทศ รวมทั้ง 20 แหล่งข้ามพรมแดน

⁸เครือข่ายอุทยานธรณีโลก (Global Geoparks Network | GGN) ก่อตั้งขึ้นเมื่อค.ศ. 2004 | พ.ศ.2547 ด้วยมุ่งหมายของการเป็นเครือข่ายของสมาชิกที่ปฏิญาณว่าจะรวมกับทำงานเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดี และการร่วมมือในโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมมาตรฐานว่าด้วยการสร้างความรู้เกี่ยวกับธรณีวิทยาต่างๆ

ตรวจสอบการอนุรักษ์โลก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP World Conservation Monitoring, UNEP-WCMC) และข้อมูลจากการวิเคราะห์อื่นๆ ตลอดจนเอกสารประเภทต่างๆ ก่อนที่จะจัดทำสรุปรายงานผลการประเมินของ IUCN ทั้งนี้ รายชื่อสมาชิก ข้อกำหนดอ้างอิง และเครื่องมือในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN จะเผยแพร่ต่อสาธารณะชนในเว็บไซต์ของ IUCN และส่งต่อไปยังคณะกรรมการมรดกโลกต่อไป

รายงานการประเมินแต่ละฉบับจะนำเสนอบทสรุปที่สั้นกระชับในประเด็นที่ว่าด้วยเรื่องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งที่เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งแหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแล้ว และพื้นที่อนุรักษ์อื่นๆ นอกจากนี้ ยังประเมินความครบถ้วนสมบูรณ์ของแหล่ง และบริบทด้านการบริหารจัดการ รวมไปถึงการบ่งชี้คุณสมบัติของแหล่งว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาข้อใด รวมทั้ง ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก

ทั้งนี้ รายชื่อของผู้เชี่ยวชาญผู้มีส่วนร่วมในการประเมินจะปรากฏอยู่ในรายงานการประเมินขั้นสุดท้าย ยกเว้นในกรณีที่ผู้ประเมินไม่ประสงค์จะให้เปิดเผย

IUCN จะทำการปรึกษารื้อกับรัฐภาคีสมาชิกในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา โดย IUCN จะดำเนินการโดยใช้ความพยายามที่ดีที่สุดในการกระจายการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ อย่างเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างโอกาสสูงสุดสำหรับการปรึกษารื้อกับรัฐภาคีสมาชิก โดยการปรึกษารื้อจะเริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงแรกของกระบวนการประเมิน และเพิ่มความเข้มข้นขึ้นภายหลังจากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN ในเดือนธันวาคม โดยมีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) ก่อนเข้าสู่กระบวนการการประเมิน IUCN จะร้องขอให้เพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่อเอกสารที่นำเสนอ ซึ่งรัฐภาคีสมาชิกต้องชี้แจงประเด็นดังกล่าว และ IUCN จะติดต่อกับรัฐภาคีสมาชิกเพื่อเตรียมนัดหมายการลงพื้นที่เพื่อภารกิจการประเมิน

- 2) ในระหว่างภารกิจการประเมิน คณะผู้ประเมินของ IUCN จะใช้กระบวนการสนทนาเชิงลึกกับตัวแทนของรัฐภาคีสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 3) ภายหลังจากภารกิจการประเมินของ IUCN แล้วเสร็จ IUCN อาจจะหารือหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐภาคีสมาชิกเกี่ยวกับประเด็นที่พบในการประเมิน

- 4) ภายหลังจากคณะกรรมการมรดกโลกของ IUCN ประชุมครั้งที่ 1 ในเดือนธันวาคม IUCN อาจมีการหยิบยกประเด็นและขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐภาคีสมาชิก และจัดทำเป็นรายงานฉบับย่อเกี่ยวกับการประเมินและข้อมูลที่ร้องขอเพิ่มเติม และจัดส่งไปยังรัฐภาคีสมาชิก และสำเนาให้ศูนย์มรดกโลก เพื่อส่งต่อไปยังประธานคณะกรรมการมรดกโลก และอาจมีการสนทนาและปรึกษารื้อเพื่อตกลงร่วมกันผ่านระบบการสื่อสารทางไกล และ/หรือการพบปะร่วมกัน

ทั้งนี้ IUCN จะพิจารณาประเมินผลข้อมูลทั้งหมดที่รัฐภาคีสมาชิกจัดส่งอย่างเป็นทางการต่อศูนย์มรดกโลกภายในระยะเวลาที่กำหนด⁹ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนที่กล่าวมาผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนำเสนอแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก สามารถประสานงานกับ IUCN เพื่อเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ให้ได้ตลอดเวลาตามที่เกี่ยวข้องประสงค์

IUCN มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของคณะกรรมการมรดกโลกเกี่ยวกับการเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก รวมทั้งการนำเสนอเพื่อ “ขอรับการพิจารณาใหม่” (*Renominations*)” ในกรณีที่มีการขยายหรือปรับปรุงแนวขอบเขตพื้นที่ของแหล่งมรดกโลก และทำหน้าที่ในการพิจารณาเกี่ยวกับสถานภาพการอนุรักษ์ของแหล่งมรดกโลกด้วย

การจำแนกชีวภูมิศาสตร์เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบขั้นต้น (Biogeographic classification systems as a basis for comparison)

ในการประเมินของ IUCN จะใช้ระบบการจำแนกชีวภูมิศาสตร์ของ Miklos D.F. Udvardy ว่าด้วย “การจำแนกเขตพื้นที่ชีวภูมิศาสตร์โลก (*A Classification Biogeographical Province of the World*)”¹⁰ ซึ่งระบบดังกล่าวนี้ จะใช้ในการจำแนกสำหรับพื้นที่แหล่งน้ำจืด และบนบก ซึ่งสามารถคาดการณ์ และสมมติฐานที่จะทำได้สำหรับเขตชีวภูมิศาสตร์ที่คล้ายกัน ทั้งนี้ ระบบการจำแนกชีวภูมิศาสตร์ของ Miklos D.F. Udvardy เตรียมไว้เพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบแหล่งมรดกที่นำเสนอกับสถานที่ที่มีสภาพภูมิอากาศและสภาพทางนิเวศวิทยาภายใต้เงื่อนไขแบบเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ขอให้พึงระลึกอยู่เสมอว่า ระบบการจำแนกชีวภูมิศาสตร์นี้ถูกใช้เพื่อเป็นตัวชี้วัดในการศึกษาเปรียบเทียบเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าคุณสมบัติของแหล่งมรดกโลกจะได้รับการเลือกบนพื้นฐานของข้อกำหนดนี้เพียงอย่างเดียว และมีได้เป็นตัวแทนของระบบการจำแนกทั้งหมดที่เป็นพื้นฐานของกระบวนการคัดเลือก เนื่องจากเกณฑ์หลักที่สำคัญของการเป็นแหล่งมรดกโลกคือ จะต้องมีความโดดเด่นเป็นสากล”

⁹ ดูเพิ่มเติมใน “Paragraph 148” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.47.

¹⁰ Miklos D.F. Udvardy. *A Classification of the Biogeographical Provinces of the World*. Switzerland: IUCN. 1975.

ระบบในการจำแนกลำดับความสำคัญก่อนหลังของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ (Systems to identify priority areas for conservation)

IUCN ได้ใช้ระบบต่างๆ ในการจำแนกลำดับความสำคัญของพื้นที่อนุรักษ์ ดังตัวอย่างโครงการต่างๆ อาทิ กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (The Worldwide Fund for Nature's, WWF), เขตภูมิภาคนิเวศของโลก (Global Ecoregions), ศูนย์กลางของความหลากหลายทางชีวภาพของพืช (Centres of Plant Diversity), พื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Conservation International's Biodiversity Hotspots), และพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกเฉพาะถิ่น และพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งกำหนดโดยองค์กรอนุรักษ์นกสากล (Birdlife International's Endemic Bird Areas and Important Bird Areas) ทั้งนี้ระบบได้จัดเตรียมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในกระบวนการเสนอชื่อเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าไม่ใช่ทุกแหล่งที่จะได้รับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก เนื่องจากเกณฑ์หลักที่สำคัญของการเป็นแหล่งมรดกโลกคือจะต้องมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

การประเมินแหล่งมรดกสำหรับคุณค่าทางธรณีวิทยา (Systems to evaluate properties for earth science value)

การประเมินแหล่งมรดกที่นำเสนอเกี่ยวกับคุณค่าทางธรณีวิทยานั้น IUCN ต้องปรึกษากับหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา เช่น ส่วนวิชาการด้านธรณีขององค์การ UNESCO (UNESCO-Earth Sciences Division), สหภาพนานาชาติเกี่ยวกับถ้ำ (the International Union of Speleology) และสหภาพนานาชาติเกี่ยวกับศาสตร์ทางธรณี (the International Union of Geological Sciences, IUGS) เป็นต้น

ทั้งนี้ กระบวนการประเมินนั้นต้องใช้เอกสารสิ่งพิมพ์อ้างอิงต่างๆ ซึ่งดำเนินการจัดพิมพ์เผยแพร่โดย IUCN, UNEP, UNEP-WCMC ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ทัศนคติความรู้เกี่ยวกับระบบของพื้นที่อนุรักษ์ในภูมิภาคโอเชียเนีย, แอฟริกา และเอเชีย (Reviews of Protected Area Systems in Oceania, Africa, and Asia)
- 2) เอกสารแนะนำเกี่ยวกับพื้นที่อนุรักษ์ของโลก (The Protected Area of the World)
- 3) แผนที่แนวปะการังโลก (The World Atlas of Coral Reefs)
- 4) ชุดแผนที่การอนุรักษ์ (Conservation Atlas Series)
- 5) ตัวแทนพื้นที่อนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยาชายฝั่ง (A Global Representative System of Marine Protected Areas)
- 6) ศูนย์ความหลากหลายของพืชพันธุ์ (Centres of Plant Diversity)
- 7) ถิ่นฐานสำคัญของนก และถิ่นฐานของนกเฉพาะถิ่นโลก (Important Bird Areas and Endemic Bird Areas of the World)

กระบวนการประเมินเหล่านี้เกิดขึ้นจากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยอ้างอิงจากสิ่งตีพิมพ์ของ IUCN ในหนังสือว่าด้วย “แหล่งอนุรักษ์ของโลก (World’s Protected Areas)” และหน่วยงานการอนุรักษ์ในระดับนานาชาติ ซึ่งช่วยพัฒนามุมมองและกรอบทัศน์ในภาพรวมต่อการเปรียบเทียบการอนุรักษ์ในแหล่งต่างๆของโลก นอกจากนี้ IUCN ยังรับผิดชอบการจำแนกแหล่งตามการศึกษาประเด็นเฉพาะ (Thematic Studies) เพื่อค้นหาช่องว่างของแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติที่มีศักยภาพ ทั้งนี้สามารถค้นข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของ IUCN ที่ (http://www.iucn.org/world_heritage)

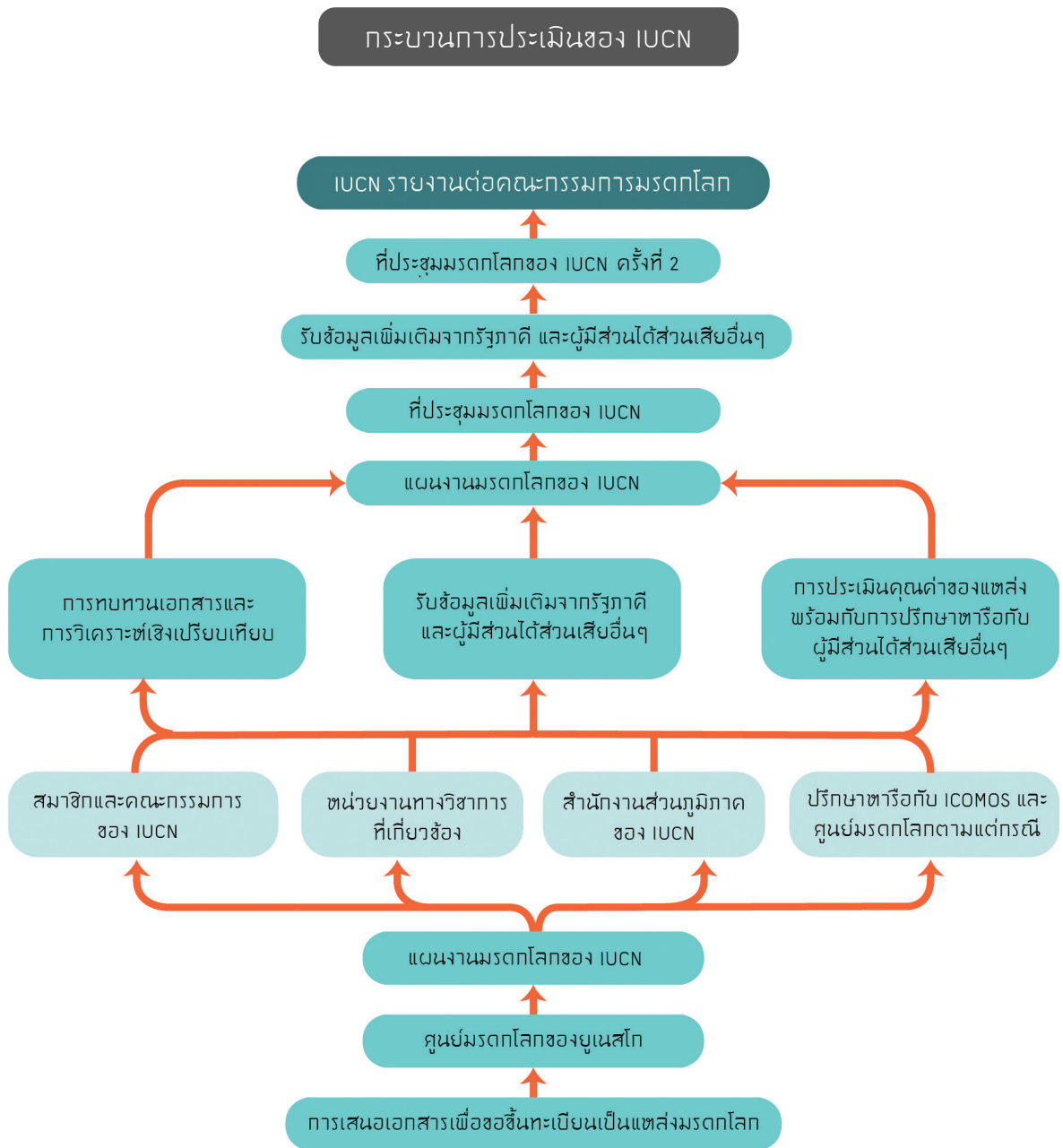
การประเมินภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Evaluation of Cultural Landscape)

IUCN มีความสนใจแหล่งมรดกหลายลักษณะด้วยกัน โดยเฉพาะแหล่งมรดกที่นำเสนอในรูปของภูมิทัศน์วัฒนธรรมร่วมกับ ICOMOS ทั้งนี้ในการประเมินแหล่งที่ดำเนินการโดย IUCN ได้ใช้เอกสาร “การประเมินคุณค่าทางธรรมชาติของภูมิทัศน์วัฒนธรรม” เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเว็บไซต์ของ IUCN ที่ <http://www.iucn.org/themes/wcpa/wheritage/culturallandscape.htm>

เพื่อความสอดคล้องกับคุณภาพตามธรรมชาติของภูมิทัศน์วัฒนธรรมบางประเภทที่ระบุไว้ในภาคผนวก 3 ย่อหน้าที่ 11¹¹ ทั้งนี้การประเมินแหล่งของ IUCN ให้มีความสำคัญกับปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) การอนุรักษ์ระบบธรรมชาติ และถิ่นธรรมชาติ ตลอดจนชนิดพันธุ์สัตว์และพันธุ์พืช
- 2) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพผ่านกระบวนการใช้สอยอย่างยั่งยืน เช่น (การทำฟาร์มแบบดั้งเดิม, การประมงพื้นบ้าน และ การทำไม้แบบดั้งเดิม)
- 3) การใช้ประโยชน์ที่ดิน และน้ำอย่างยั่งยืน
- 4) การยกระดับซึ่งความงดงามของทิวทัศน์
- 5) การรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพสิ่งมีชีวิตนอกถิ่นที่อาศัยเพื่อการศึกษาวิจัย เช่น สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ
- 6) ตัวอย่างที่โดดเด่นที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
- 7) การค้นพบความสำคัญทางประวัติศาสตร์

.....
¹¹ ดูเพิ่มเติมใน “Annex 3” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp.123-124.

ดูเพิ่มเติมใน “Annex 6” อ้างใน
UNESCO. Operational Guidelines
for the Implementation of the
World Heritage Convention.
Paris: UNESCO. 2021. pp.125.

การทำงานขององค์กรที่ปรึกษาในการประเมิน แหล่งมรดกแบบผสม และภูมิทัศน์วัฒนธรรม

1. การเสนอขอรับการพิจารณาของแหล่งมรดกแบบผสมระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรม

แหล่งมรดกที่ได้นำเสนอเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนจะประกอบด้วยคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางธรรมชาติ ซึ่งเรียกร้องให้มีความร่วมมือปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสองหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษา คือ IUCN และ ICOMOS ในการพิจารณาคุณค่าของแหล่งมรดกนั้น หลังจากการปฏิบัติงานร่วมกันดังกล่าวแล้ว IUCN และ ICOMOS จะดำเนินการเตรียมจัดทำรายงานการประเมินแหล่งมรดกนั้นแยกจากกันตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

2. ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscapes)

แหล่งมรดกที่นำเสนอในรูปแบบ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” จะต้องได้รับการประเมินจาก ICOMOS ในเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของคุณค่าในข้อที่ 1 (i) – 6 (vi)¹² และสำหรับการประเมินของ IUCN จะทำหน้าที่สำรวจตรวจสอบคุณค่าทางธรรมชาติและการจัดการของแหล่งมรดกที่ได้นำเสนอสิ่งนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตกลงกันระหว่างองค์กรที่ปรึกษา ในบางกรณีการปฏิบัติการร่วมกันอาจเป็นความจำเป็นเพื่อให้ข้อเสนอแนะสมบูรณ์ขึ้น

3. ความเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรม

แหล่งมรดกส่วนใหญ่ที่ได้นำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งที่สัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมนั้น องค์กรที่ปรึกษาทั้ง 2 หน่วยงาน คือ IUCN ที่รับผิดชอบพิจารณาข้อมูลในส่วนมิติทางธรรมชาติ และ ICOMOS ที่รับผิดชอบพิจารณาข้อมูลในส่วนมิติทางวัฒนธรรมนั้น อาจมีการขยายขอบเขตของการปรึกษาหารือกันในช่วงกระบวนการประเมินคุณค่า

¹² ดูเพิ่มเติมใน “paragraph 77” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. pp. 29-30.

บัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย (The List of World Heritage in Danger)

ตามมาตรา 11 ย่อหน้าที่ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาตินั้น ระบุว่า คณะกรรมการมรดกโลก อาจดำเนินการเสนอรายชื่อแหล่งเข้าสู่ในบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย เมื่อพิจารณาแล้วเป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้¹³

- 1) แหล่งมรดกนั้นถูกขึ้นทะเบียนอยู่ในบัญชีมรดกโลก
- 2) แหล่งมรดกนั้นถูกคุกคามโดยปัญหาที่รุนแรง และมีอันตรายเฉพาะบางประการ
- 3) ต้องการได้รับการดำเนินการอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญ
- 4) แหล่งมรดกโลกดังกล่าวนี้ต้องการความช่วยเหลือภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ซึ่งทางคณะกรรมการมรดกโลกได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพบางอย่างอาจมีข้อจำกัดที่ต้องพิจารณาให้บรรจุชื่อเป็น แหล่งมรดกโลกที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย และคณะกรรมการมรดกโลก คนใดคนหนึ่ง หรือสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก สามารถร้องขอให้มีความช่วยเหลือได้

ข้อกำหนดเพื่อบรรจุรายชื่อในบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย

แหล่งมรดกโลกที่จำแนกไว้ในมาตรา 1 และ 2 ของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกนั้น สามารถขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตรายได้ โดยเมื่อคณะกรรมการมรดกโลก พิจารณาพบว่า เงื่อนไขสถานการณ์ของแหล่งนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดอย่างน้อยข้อหนึ่ง จากข้อกำหนด 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. กรณีแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

อันตรายที่เกิดขึ้นแล้ว แหล่งมรดกนั้นประสบกับอันตรายที่เกิดขึ้นจริงหรือพิสูจน์ว่ากำลังจะมีอันตราย เช่น

- การเสื่อมสลายของวัสดุเกิดขึ้นอย่างรุนแรง
- การเสื่อมสลายของโครงสร้าง และ/หรือสิ่งประดับตกแต่งเกิดขึ้นอย่างรุนแรง
- การเสื่อมสลายของสถาปัตยกรรม หรือองค์ประกอบระดับเมืองเกิดขึ้นอย่างรุนแรง
- การเสื่อมสลายลงของชุมชนเมือง หรือชุมชนชนบท หรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินั้นเกิดขึ้นอย่างรุนแรง
- ความเป็นของแท้ดั้งเดิมทางประวัติศาสตร์เกิดการสูญสลายไปอย่างมีนัยสำคัญ
- ความสำคัญทางวัฒนธรรมเกิดการสูญสลายอย่างมีนัยสำคัญ

¹³ ดูเพิ่มเติมใน “paragraph 177” อ้างใน UNESCO. Operational Guide-lines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2021. p.58.

ปัจจัยที่ทำให้แหล่งมรดกได้รับผลกระทบที่ส่งผลให้คุณลักษณะของแหล่งเสื่อมสภาพ เช่น

- การปรับเปลี่ยนสถานภาพทางกฎหมายที่คุ้มครองแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
- ที่แสดงให้เห็นถึงการลดระดับของการปกป้องคุ้มครอง
- ขาดนโยบายในการอนุรักษ์
 - ได้รับผลกระทบจากโครงการวางผังระดับภาค
 - ได้รับผลกระทบจากการวางผังเมือง
 - เป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ
 - การคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิลักษณะ หรือปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

2. กรณีแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ

แหล่งมรดกทางธรรมชาตินั้นกำลังประสบปัญหาจนมีความเสี่ยงอันตรายที่เกิดขึ้นแล้ว หรือพิสูจน์ว่ากำลังจะมีอันตราย เช่น

- การลดลงของประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์หรือชนิดพันธุ์อื่นๆ ที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลจนเข้าสู่ภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งแหล่งมรดกนั้นได้ถูกกำหนดให้จัดตั้งขึ้นเพื่อการปกป้องรักษา ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้ อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น โรคระบาดหรือปัจจัยที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การลักลอบล่า

- เกิดการเสื่อมสภาพอย่างรุนแรงของความงามตามธรรมชาติ หรือคุณค่าของทิวทัศน์อันเกิดขึ้นจากผลกระทบหลายอย่าง เช่น การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ทำให้เกิดพื้นที่น้ำท่วมด้านเหนือเขื่อนเก็บน้ำ และส่งผลกระทบต่อพื้นที่ของแหล่งมรดกนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมและการเกษตร รวมถึงการใช้จ่ายกำจัดศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี ผลกระทบจากโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ การทำเหมืองแร่ มลพิษ การทำป่าไม้ การเก็บหาไม้เพื่อทำเชื้อเพลิง และอื่นๆ

- การบุกรุกของประชาชนเข้าไปในเขตพิทักษ์รักษา หรือพื้นที่ต้นน้ำซึ่งเป็นสิ่งคุกคามต่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของแหล่งมรดกดังกล่าวนี้

ความเสี่ยงอันตรายที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาตินั้นกำลังอยู่ในสภาวะที่เผชิญกับผลกระทบที่มีแนวโน้มว่าจะมีผลต่อการเสื่อมสภาพของแหล่ง เช่น

- การปรับเปลี่ยนสถานภาพทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองป้องกันพื้นที่นั้น
- การตั้งถิ่นฐาน หรือการพัฒนาโครงการต่างๆ ภายในพื้นที่แหล่งมรดกโลกซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบคุกคามต่อแหล่งมรดก
- แหล่งมรดกทางธรรมชาตินั้นอยู่ภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ
- แผนการบริหารจัดการ หรือระบบการบริหารจัดการไม่มีหรือมีไม่เพียงพอ หรือไม่นำแผนดังกล่าวขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างสมบูรณ์
- การคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศ ภูมิลักษณะ หรือปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

สิ่งที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม คือ การคุกคาม และ/หรือผลกระทบอันเป็นอันตรายต่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของแหล่ง ต้องเป็นสิ่งที่สามารถแก้ไขได้โดยการลงมือปฏิบัติของมนุษย์ ในกรณีของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ต่างก็ก่อให้เกิดผลกระทบขึ้นและกลายเป็นการคุกคามที่เกิดขึ้นต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมได้ ในขณะที่แหล่งมรดกทางธรรมชาตินั้น ปัจจัยคุกคามส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ มีน้อยมากที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางธรรมชาติ (เช่น โรคระบาดจากภายนอกพื้นที่)

ที่คุกคามต่อความมั่นคงของแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ในบางกรณี ปัจจัยที่คุกคามต่อความมั่นคงของแหล่งมรดกนั้นอาจแก้ไขได้โดยการบริหารจัดการ หรือการออกกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ เช่น การยกเลิกโครงการสาธารณะขนาดใหญ่ที่ดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ หรือการพัฒนายกระดับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กับแหล่ง เป็นต้น

คณะกรรมการมรดกโลก อาจต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ เมื่อพิจารณาาร่วมกันของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในสภาวะอันตราย คือ

1) การตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งมรดกโลกที่ดำเนินการโดยภาครัฐภายหลังจากการปรับความสมดุลระหว่างปัจจัยทั้งหมด ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการมรดกโลกจะเป็นการชี้ชัด ถ้าหากได้กำหนดมาก่อนที่แหล่งมรดกโลกได้รับการคุกคาม

2) ในกรณีที่ตรวจพบว่าแหล่งอยู่ในสภาวะอันตราย ทั้งนี้ การเสื่อมสภาพทางกายภาพและทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกโลกนั้นต้องได้รับการพิจารณาตัดสินใจถึงลำดับความรุนแรงของผลกระทบและการวิเคราะห์ตามแต่ละกรณี

3) ในกรณีของความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อแหล่งมรดก ต้องพิจารณาประเด็นต่างๆ ดังนี้

- สิ่งคุกคามควรประเมินด้วยวิธีการประเมินแบบปกติ ในแนวทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในบริบทของแหล่งมรดกโลกดังกล่าว

- ในการประเมินภัยคุกคาม บ่อยครั้งที่ภัยคุกคามบางประการ เช่น การคุกคามจากการขัดแย้งที่ใช้อาวุธที่มีผลกระทบต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางธรรมชาติไม่อาจประเมินได้

- การคุกคามบางประการจากธรรมชาติอาจไม่เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่ทำการแก้ไขได้โดยการบริหารจัดการล่วงหน้าเช่นในประเด็นเรื่องประชากร

4) ลำดับสุดท้าย ในการประเมินนั้น คณะกรรมการมรดกโลก ต้องคำนึงถึงว่า มีสาเหตุที่ไม่อาจทราบได้ หรือเป็นสาเหตุที่ไม่ได้คาดคิดถึงสาเหตุมาก่อน ซึ่งได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือธรรมชาติ

ขั้นตอนการบรรจุชื่อแหล่งในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย

ในการพิจารณารายชื่อแหล่งมรดกโลกในบัญชีรายชื่อแหล่งที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย คณะกรรมการมรดกโลก จะต้องพิจารณาและลงความเห็นเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้การปรึกษาหารือกับรัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องต่อสถานการณ์การอนุรักษ์อันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับรัฐภาคีสมาชิกในการถอนรายชื่อแหล่งจากรายชื่อมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย โดยใช้โครงการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องบ่งชี้

การพัฒนาโครงการเพื่อการแก้ไขให้แหล่งมรดกคงคุณค่าและได้รับการถนอมออกจากบัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตรายดังที่กล่าวมาแล้วในย่อหน้าที่ผ่านมา นั้น คณะกรรมการมรดกโลก ต้องร้องขอให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ดำเนินการประสานงานกับรัฐภาคีสมาชิกเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของแหล่งมรดกโลก ความเสี่ยงอันเกิดขึ้นต่อแหล่งมรดกโลก ตลอดจนเครื่องบ่งชี้ผลลัพธ์ที่มีความเป็นไปได้

คณะกรรมการมรดกโลก อาจตัดสินใจดำเนินการประเมินเชิงรุกจากองค์การที่ปรึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปยังแหล่งเพื่อประเมินสภาพทางกายภาพ ปัจจัยที่คุกคาม และแจ้งวิธีการบ่งชี้ที่จะใช้ในการชี้วัด ตลอดจนการส่งผู้สังเกตการณ์จากองค์การที่ปรึกษาหรือจากองค์การอื่นๆ ลงภาคสนามเพื่อพิจารณาแหล่งมรดกโลกนั้น เพื่อดำเนินการประเมินสภาพปัจจุบัน และสิ่งคุกคาม

พร้อมทั้งเสนอมาตรการที่รัฐภาคีสมาชิกควรดำเนินการ ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกอาจเชิญผู้ได้รับมอบหมายดังกล่าวให้คำปรึกษาและแนวทางปฏิบัติได้

ข้อมูลที่ได้มารวมกับข้อคิดเห็นตามความเหมาะสมของรัฐภาคีสมาชิกและองค์กรที่ปรึกษาหรือองค์กรอื่นๆ ต้องนำเสนอให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณา โดยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้ รวบรวมข้อมูลและความเห็นจากรัฐภาคีสมาชิก องค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานอื่นๆ ดังกล่าวนั้นจะถูกเสนอต่อไปยังคณะกรรมการมรดกโลกผ่านเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก

คณะกรรมการมรดกโลกจะดำเนินการพิจารณาตรวจสอบข้อมูล และมีมติเกี่ยวกับคำอธิบายของแหล่งมรดกโลกที่บรรจุในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตราย มติดังกล่าวต้องดำเนินการชี้ขาดโดยใช้เสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของคณะกรรมการมรดกโลก ที่ปรากฏและออกเสียง จากนั้นคณะกรรมการมรดกโลก จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่รัฐภาคีสมาชิกพึงปฏิบัติ และจะส่งให้รัฐภาคีสมาชิกรับทราบและดำเนินการโดยเร่งด่วน

รัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องต้องแจ้งมติของคณะกรรมการมรดกโลก และข้อสังเกตของสาธารณะในการตัดสินใจอย่างเร่งด่วนต่อคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 11.4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกดำเนินการปรับปรุงบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในสถานะอันตรายให้มีข้อมูลใหม่และจัดพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ <http://whc.unesco.org/en/danger>

คณะกรรมการมรดกโลกต้องบริหารจัดการทรัพยากรจากกองทุนมรดกโลกไปใช้ในประเด็นเฉพาะ ในสัดส่วนที่มีนัยสำคัญที่จะสามารถช่วยเหลือทางการเงินต่อแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตราย

การตรวจสอบสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย

คณะกรรมการมรดกโลกต้องดำเนินการตรวจสอบสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตรายเป็นประจำทุกปี รวมถึงวิธีการติดตามผล และข้อมูลจากการลงปฏิบัติการของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาตามความจำเป็นที่คณะกรรมการมรดกโลกเห็นว่าสมควร

พื้นฐานของการตรวจสอบทบทวนสถานภาพนั้น คณะกรรมการมรดกโลกต้องตัดสินใจภายใต้ความร่วมมือกับรัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) มาตรการการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกที่ต้องการให้เพิ่มเติม
- 2) จะตัดรายชื่อของแหล่งมรดกโลกออกบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตรายก็ต่อเมื่อประเมินแล้วพบว่าแหล่งมรดกโลกดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้ปัจจัยคุกคามต่อไป
- 3) การพิจารณาการตัดชื่อแหล่งมรดกโลกออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตรายและบัญชีมรดกโลก หากแหล่งมรดกโลกนั้นมีสถานการณ์ที่เสื่อมสภาพลงถึงระดับที่ได้สูญเสียคุณลักษณะจากที่กล่าวไว้ในคำอธิบายการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ซึ่งเป็นไปตามข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ 192-198 ในเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

วิธีการในการประเมินเพิกถอนแหล่งมรดกออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก

หลักเกณฑ์ในการเพิกถอนแหล่งออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก ในกรณีต่อไปนี้

1) เมื่อแหล่งนั้นเสื่อมสภาพจนถึงขั้นสูญเสียคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และคุณลักษณะอื่นๆ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกและ

2) เมื่อคุณค่าของแหล่งมรดกโลกได้รับการคุกคามจนสูญเสียไปจากคุณลักษณะที่ได้นำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ เมื่อรัฐภาคีสมาชิกไม่ดำเนินการแก้ไขตามมาตรการและระยะเวลาที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด

เมื่อแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นมีการเสื่อมสภาพอย่างรุนแรง และเมื่อรัฐภาคีสมาชิกไม่ดำเนินการแก้ไขตามแนวทาง และในระยะเวลาที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด รัฐภาคีสมาชิกต้องแจ้งสถานการณ์ดังกล่าวต่อคณะกรรมการมรดกโลก

เมื่อสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกได้รับรายงานผลจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่เป็นรายงานผลของรัฐภาคีสมาชิกเองโดยตรง ต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริง และแหล่งที่มาของข้อมูลโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยดำเนินการภายใต้การปรึกษากับรัฐภาคีสมาชิก

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกต้องดำเนินการร้องขอให้องค์กรที่ปรึกษาซึ่งเกี่ยวข้องให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับต่อไป

คณะกรรมการมรดกโลกต้องพิจารณาข้อมูลและมีมติ ทั้งนี้ การลงมติใดแล้วต้องเป็นไปตามมติดังกล่าวนั้น ตามที่กำหนดในมาตรา 13(8) ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ทั้งนี้ มติโดยเสียงข้างมากสองในสามของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมและออกเสียง คณะกรรมการมรดกโลกต้องไม่ตัดสินใจเพิกถอนแหล่งมรดกโลกใดออกจนกว่าจะได้รับคำตอบจากข้อซักถามกับรัฐภาคีสมาชิกเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนั้นก่อน

รัฐภาคีสมาชิกต้องได้รับแจ้งมติของคณะกรรมการมรดกโลก และต้องประกาศต่อประชาคมที่เกี่ยวข้องกับมติให้รับทราบโดยทันทีที่มีมติของคณะกรรมการมรดกโลกหากมติของคณะกรรมการมรดกโลกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายชื่อแหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก จะต้องปรับปรุงเอกสารบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกและตีพิมพ์เผยแพร่

ปัญหาที่ส่งผลทำให้แหล่งมรดกโลกตกอยู่ในภาวะอันตราย

จากการศึกษาสถิติของปัญหาที่ส่งผลทำให้แหล่งมรดกตกอยู่ในสภาวะอันตราย พบว่า มีแหล่งมรดกโลกทั้งสิ้น 55 แหล่ง ที่ตกอยู่ภายใต้สภาวะอันตราย ที่ทำให้ “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” และ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” อยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการสิ้นสูญ หรือเปลี่ยนแปลงคุณค่าไปจากคำประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก

ในที่นี่ จากการสำรวจแหล่งมรดกโลกในสภาวะอันตราย พบว่า เป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมจำนวน 39 แห่ง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 70.90 และแหล่งมรดกทางธรรมชาติ จำนวน 16 แห่ง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 29.10

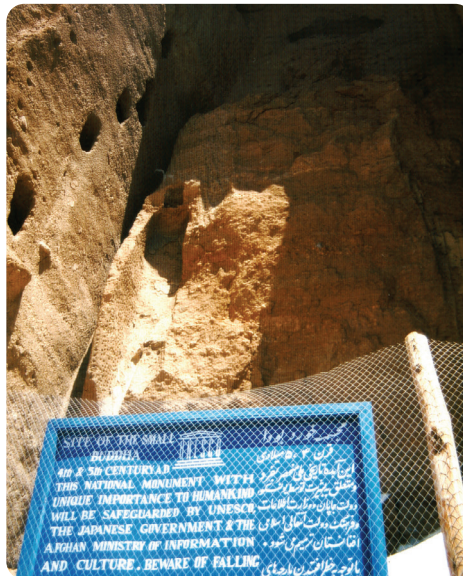
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาที่ส่งผลต่อการทำให้แหล่งมรดกโลกอยู่ในสภาวะอันตราย ซึ่งสามารถจำแนกมูลเหตุของปัญหาได้ดังนี้ คือ

- ปัญหาจากการบริหารจัดการ
- ปัญหาการจัดการที่ดิน และการพัฒนาที่อยู่อาศัย
- ปัญหาขาดกฎหมายการอนุรักษ์ ขาดการบังคับใช้กฎหมาย และการละเมิดกฎหมาย
- ปัญหาจากผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม
- ปัญหาขาดการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งใน

ชุมชนท้องถิ่น

- ปัญหาจากการขาดแคลนงบประมาณ
 - ปัญหาขาดแคลนบุคลากรในการอนุรักษ์ และพิทักษ์รักษาแหล่ง
 - ปัญหาจากผลกระทบจากการท่องเที่ยว
 - ปัญหาจากการที่แหล่งขาดการวิจัยผลกระทบของกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบ
 - ปัญหาจากผลกระทบจากสงคราม
 - ปัญหาการรุกรานจากพืชและสัตว์ต่างถิ่น
 - ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมมีจำนวนสาเหตุของปัญหา

ที่มากและมีความซับซ้อนเนื่องจากปฏิสัมพันธ์กับการพัฒนา และกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่แหล่งมรดกโลก ทว่าปัญหาดังกล่าวก็เป็นปัญหาที่อยู่ในวิสัยของการวางแผนปรับปรุงเพื่อก้าวข้ามไปได้หากมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทว่ากรณีแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาตินั้น แม้จะมีจำนวนหัวข้อของการคุกคามที่ทำให้ตกอยู่ในภาวะอันตรายที่มีจำนวนน้อยกว่าแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ทว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และภูมิอากาศซึ่งเป็นปัญหาที่ใหญ่และซับซ้อนมากกว่าการแก้ปัญหาด้วยการบริหารจัดการที่ใช้ระยะเวลาอันสั้น เช่น แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

แหล่งมรดกโลกภูมิทัศน์วัฒนธรรมและแหล่งโบราณคดีแห่งหุบเขามิยัน (Cultural Landscape and Archaeological Remains of the Bamiyan Valley) ประเทศอัฟกานิสถาน ถูกขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย เนื่องจากภัยสงครามที่คุกคามจากการทำลายพระพุทธรูปขนาดใหญ่ การเสื่อมสลายอย่างรุนแรงของจิตรกรรมฝาผนัง การสลายตัวของหินและซากปรักหักพังที่ผุพังตามอายุ และเป็นพื้นที่ภายใต้ภาวะสงครามและการใช้อาวุธ ซึ่งยังมีระเบิดตกค้าง

ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/list/208>

การเพิกถอนรายชื่อแหล่งมรดกโลก ออกจากบัญชีรายชื่อ

หลังจากที่คณะกรรมการมรดกโลกมีกลไกการบรรจุรายชื่อแหล่งมรดกโลกใน “บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตราย (World Heritage in Danger)” เพื่อเตือนให้รัฐภาคีสมาชิก วางแผนดำเนินการ และปฏิบัติการเพื่อการกู้ภัย หรือปฏิบัติการเพื่อเร่งรัดให้มีการดำเนินการฟื้นฟู “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)”, “ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)” และ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” ของแหล่งมรดกโลกให้มีคุณสมบัติตามที่ได้อนุมัติขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

มาตรการดังกล่าวได้ผลักดันให้รัฐภาคีสมาชิกต่างก็ดำเนินการวางแผนบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อฟื้นฟูคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกที่กำลังถูกคุกคามให้ฟื้นคืน และมีการรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการมรดกโลกตามกลไกที่วางไว้ ทว่าจากที่ผ่านมามีแหล่งที่ไม่อาจสามารถรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และคุณลักษณะอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวไว้ในกรอบการพิจารณาขึ้นทะเบียนจำนวน 3 แหล่ง คือ

1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโอริกซ์สายพันธุ์อาระเบีย (Arabian Oryx Sanctuary) ซึ่งเป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่มีระบบนิเวศที่เป็นเอกลักษณ์ มีชนิดพันธุ์พืชและสัตว์เฉพาะถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยเฉพาะโอริกซ์สายพันธุ์อาระเบียซึ่งเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ตามประกาศ “IUCN Red List” หรือ “Red Data List” ของ IUCN และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 18 เมื่อปีพ.ศ.2537 | ค.ศ.1994 สาเหตุที่แหล่งมรดกนี้ ถูกบรรจุเป็น “แหล่งมรดกโลกในภาวะอันตราย (World Heritage in Danger)” เนื่องจากภัยคุกคามต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่เกิดจากนโยบายการบริหารจัดการของรัฐภาคีสมาชิกที่เป็นเจ้าของแหล่งได้ประกาศลดขนาดของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์ให้มีขนาดเล็กลง อันเป็นเหตุให้พื้นที่หากินและดำรงชีวิตของโอริกซ์สายพันธุ์อาระเบียซึ่งอยู่ในสภาวะใกล้สูญพันธุ์นั้นประสบปัญหาสายเลือดชิดกันเนื่องจากผสมพันธุ์กันในกลุ่มย่อย อันจะนำไปสู่การสูญพันธุ์ของโอริกซ์สายพันธุ์อาระเบียได้ในอนาคต

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการมรดกโลกจึงได้ลงมติเพิกถอนชื่อ “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโอริกซ์สายพันธุ์อาระเบีย (Arabian Oryx Sanctuary)” ออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 31 เมื่อปี พ.ศ.2550 | ค.ศ.2007 นับเป็นแหล่งแรกที่ถูกเพิกถอนการเป็นแหล่งมรดกโลก

สัญลักษณ์ Red List ของ IUCN
สำหรับสิ่งมีชีวิตที่เสี่ยงต่อการ
สูญพันธุ์

โอริกซ์สายพันธุ์อาระเบีย สิ่งมีชีวิตที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์

ตำแหน่งของแท่งมรดกโลที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย

แท่งมรดกทางธรรมชาติ

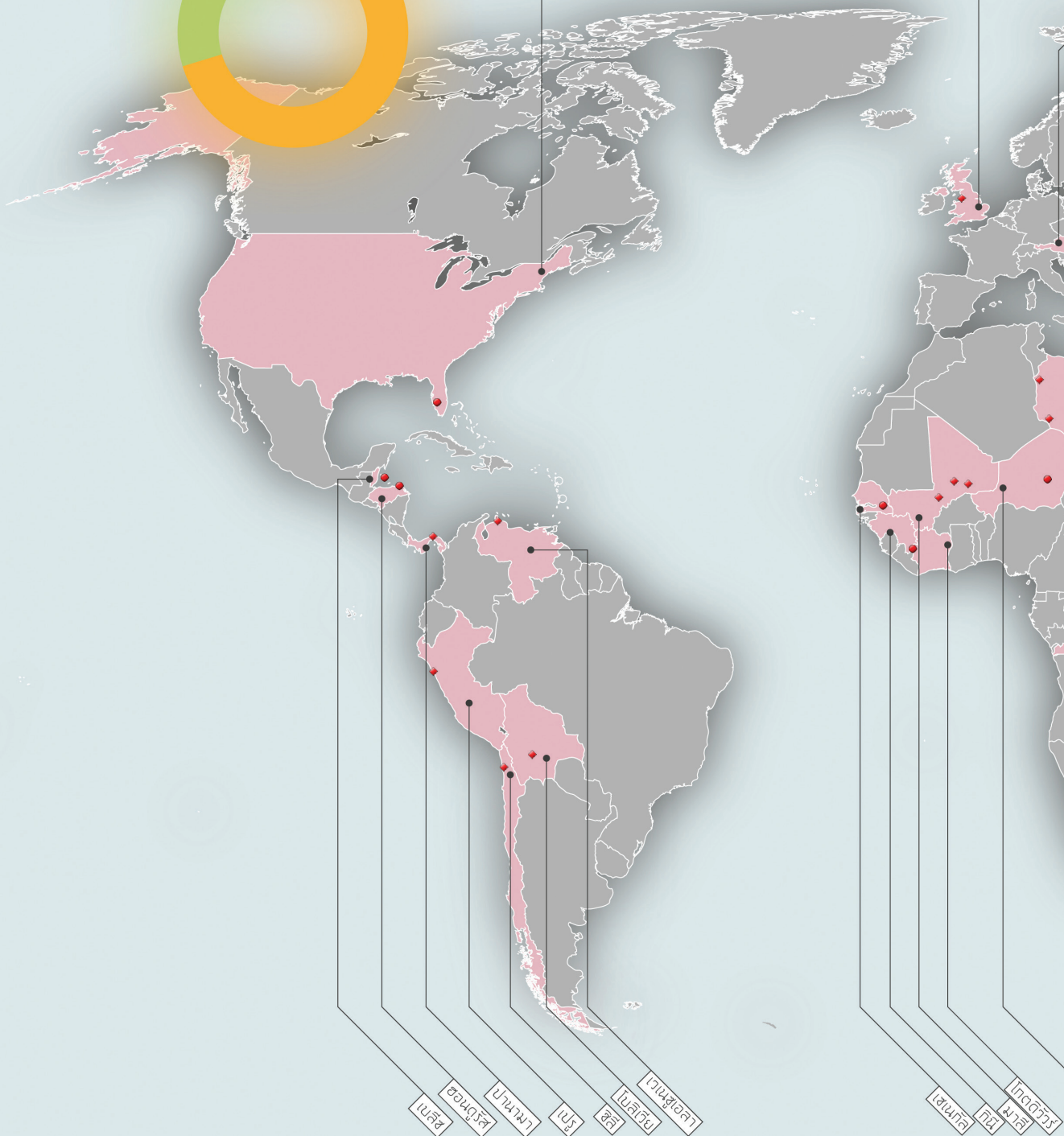
29.62%

แท่งมรดกทางวัฒนธรรม

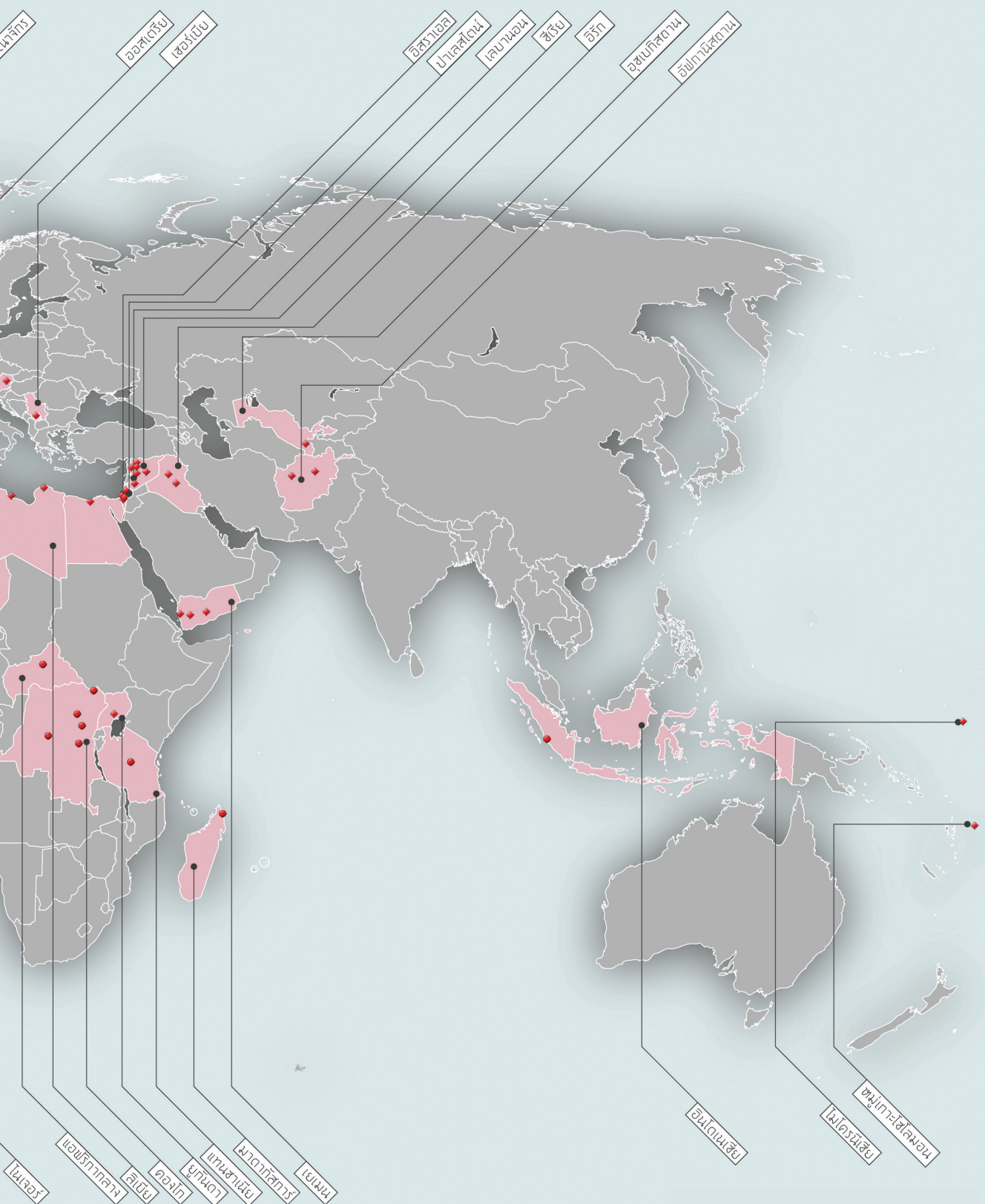
70.37%

สหรัฐอเมริกา

สหราชอาณาจักร

List of World Heritage in Danger

ข้อมูลอ้างอิง: UNESCO (ตุลาคม 2564)

2) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเดรสเดรนแห่งหุบเขาเอลเบอ (Dresden Elbe Valley) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในการประชุม คณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 28 เมื่อปีพ.ศ.2547 | ค.ศ.2004 ตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี ด้วยความงดงามของภูมิทัศน์เมืองที่ตั้งอยู่สองฝั่งของแม่น้ำเอลเบอความยาวกว่า 18 กิโลเมตร และองค์ประกอบของเมือง เช่น สถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรมที่มีอายุเก่าแก่ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16-20

แต่ทว่าจากการประชุมสภาเมือง เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2549 | ค.ศ.2006 ได้มีแผนการจะก่อสร้างสะพานขนาดสี่ช่องจราจร แห่งใหม่เพื่อข้ามแม่น้ำเอลเบอ โดยมีมติผ่านเสียง 39 ต่อ 29 ที่สนับสนุนให้ดำเนินการสร้างสะพานดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value) ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) และความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity) ของแหล่ง

ทั้งนี้ คณะจากองค์กรที่ปรึกษาที่เข้าไปประเมินผลกระทบได้เสนอให้สร้างเป็นอุโมงค์เพื่อควบคุมมลพิษทางสายตา ทว่าเทศบาลเดรสเดรนยังยืนยันที่จะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำตามผลการลงมติ คณะกรรมการมรดกโลกจึงลงมติในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 33 เมื่อในปีพ.ศ. 2552 | ค.ศ.2009 พิจารณาให้เพิกถอนชื่อออกจากความเป็นแหล่งมรดกโลกทางภูมิทัศน์วัฒนธรรม

ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเดรสเดรนแห่งหุบเขาเอลเบอ
ที่ถูกถอดถอนจากการเป็นแหล่งมรดกโลก
ที่มา: Google Map

3) ลิเวอร์พูล-เมืองค้าขายทางทะเล (Liverpool – Maritime Mercantile City) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 28 เมื่อปีพ.ศ.2547 | ค.ศ.2004 ตั้งอยู่ที่สหราชอาณาจักร เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าทางทะเลของโลกและมีบทบาทสำคัญในการขยายอิทธิพลและเครือข่ายการค้าทางทะเลของจักรวรรดิอังกฤษ ในช่วงศตวรรษที่ 18 - 19

อย่างไรก็ตาม จากโครงการ “ลิเวอร์พูล วอเตอร์ส” (Liverpool Waters) ที่มีแผนการพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเมืองลิเวอร์พูล ทั้งการก่อสร้างอาคารสูงและอาคารอาศัยเพื่อการพัฒนาเชิงพาณิชย์และที่อยู่อาศัยใหม่ ซึ่งได้สร้างผลกระทบต่อพื้นที่และภูมิทัศน์บริเวณชายฝั่งของเมืองลิเวอร์พูล ทำให้เป็นการลดทอนคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นเหตุให้สูญเสียคุณลักษณะที่สำคัญของเมืองท่าค้าขายทางทะเลของลิเวอร์พูล

ดังนั้น คณะกรรมการมรดกโลกจึงลงมติในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 44 เมื่อในปีพ.ศ. 2564 | ค.ศ.2021 พิจารณาให้เพิกถอนชื่อ ออกจากการเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

แหล่งมรดกโลกเมืองการค้าทางทะเลลิเวอร์พูล (Liverpool Maritime Mercantile City) สหราชอาณาจักร ถูกถอดถอนจากการเป็นแหล่งมรดกโลก เนื่องมาจากการสร้างสิ่งปลูกสร้างสมัยใหม่บริเวณเมืองท่า ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพของเส้นขอบฟ้า (Skyline) ซึ่งเป็นการลดทอนคุณค่าที่สำคัญของแหล่งมรดกโลกเมืองการค้าทางทะเลลิเวอร์พูล

ที่มา: <http://whc.unesco.org/en/soc/3519>

แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร
(Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns)
ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปีพ.ศ.2534 | ค.ศ.1991
โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อที่ 1 และ 3

**แหล่งมรดกโลก และ
แหล่งที่บรรจุอยู่ในบัญชีเบื้องต้น
(Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก
และ
แหล่งในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น
ของประเทศไทย**

แหล่งมรดกโลกในประเทศไทย

จากธรรมนูญของ “องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization)” หรือที่รู้จักกันในนามว่า “องค์การยูเนสโก (UNESCO)” เป็นทบวงการชำนัญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) มีพันธกิจเพื่อสร้างสรรค์สันติภาพของโลก ด้วยการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของมวลมนุษยชาติผ่านการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า “สงครามเกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ ดังนั้นจึงต้องสร้างความหวงแหนสันติภาพให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ด้วย” โดยมีหน้าที่ คือ “เพื่อให้เกิดความเคารพในความยุติธรรม กฎหมาย สิทธิ และเสรีภาพ ที่มนุษย์พึงมีโดยไม่ถือเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ตามกฎบัตรสหประชาชาติ” ซึ่งกลไกในการขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเป็น “แหล่งมรดกโลก” จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะผลักดันให้วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การยูเนสโกดังกล่าวมาข้างต้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กปรกับสถานการณ์ปัจจุบันที่แหล่งมรดกทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรมตกอยู่ในภาวะอันตรายจากการคุกคามด้วยสาเหตุอันการ จนมรดกทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอาจสิ้นสูญลงอย่างไม่อาจหวนคืน มูลเหตุดังกล่าวทำให้องค์การยูเนสโกได้สร้างกลไกผลักดันการประเมินและให้คุณค่าแหล่งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมให้มีสถานภาพเป็นแหล่งมรดกโลก เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกทรงคุณค่าเหล่านั้นให้เป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติสืบไป

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันมีแหล่งมรดกโลกทั้งสิ้น 6 แห่ง จำแนกออกได้เป็น “แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม” จำนวน 3 แห่ง และ “แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ” จำนวน 3 แห่ง คือ

แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

- 1) เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร (Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns)
- 2) เมืองประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (Historic City of Ayutthaya)
- 3) แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (Ban Chiang Archaeological Site)

แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ

- 1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง (Thungyai-Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries)
- 2) พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (Dong Phrayayen-Khao Yai Forest Complex)
- 3) พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน (Kaeng Krachan Forest Complex)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทยนั้นมีลักษณะเป็นแหล่งโบราณคดีที่เป็น “ซากปรักหักพังที่ยุติบบาทหลงแล้ว (Relic Cultural Properties)” และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร ทว่ายังไม่มีแหล่งมรดกโลกประเภทภูมิทัศน์วัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของแหล่งที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งที่แหล่งมรดกหลายแห่งในประเทศไทยนั้น มีความโดดเด่นอย่างสูงยิ่ง หากแต่ถูกจัดให้สังกัด หรือดูแลภายใต้หน่วยงานราชการต่างกระทรวงกัน

แหล่งมรดกโลกในประเทศไทย

ประเทศไทย THAILAND

มรดกโลกพื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาไถ่ (2548)
Dong Phrayayen-Khao Yai Forest Complex (2005)

มรดกโลกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง (2534)
Thungyai-Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries (1991)

มรดกโลกเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร (2534)
Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns (1991)

มรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (2534)
Historic City of Ayutthaya (1991)

มรดกโลกแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (2535)
Ban Chiang Archaeological Site (1992)

มรดกโลกพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน (2564)
Kaeng Krachan Forest Complex (2021)

3 แหล่ง

3 แหล่ง

แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง (Thungyai-Huai Kha Khaeng wildlife Sanctuaries)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติตามเกณฑ์

พ.ศ.2534 | ค.ศ.1991
ข้อที่ 7, 9 และ 10

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง ครอบคลุมพื้นที่ 622,200 เฮกตาร์ ทอดตัวตามแนวชายแดนไทย-พม่า ทั้งนี้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งยังคงรักษาสภาพของผืนป่าไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ปรากฏตัวอย่างและประเภทของป่าเกือบทุกประเภทในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความหลากหลายของพันธุ์สัตว์จำนวนมาก โดยพบสัตว์เสี่ยงสูญพันธุ์อย่างน้อย 77 ชนิด (โดยเฉพาะช้างและเสือ) นกขนาดใหญ่จำนวน 50% และ คิดเป็นสัตว์บกมีกระดูกสันหลังจำนวน 33% ของจำนวนชนิดที่พบในภูมิภาคนี้

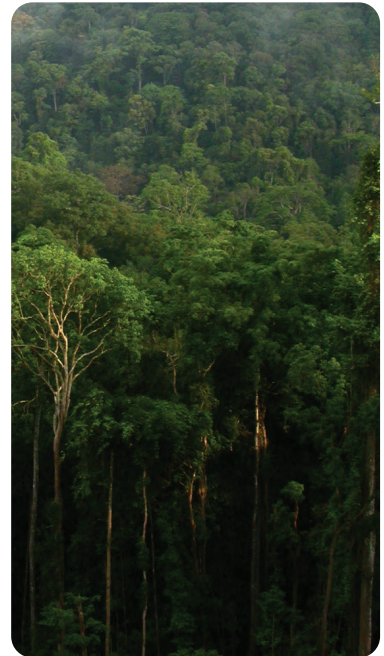

พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่น (Dong Phrayayen-Khao Yai Forest Complex)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติตามเกณฑ์

พ.ศ.2548 | ค.ศ.2005
ข้อที่ 10

อุทยานแห่งชาติดงพญาเย็น-เขาใหญ่น ครอบคลุมพื้นที่ 615,500 เฮกตาร์ ในเขตอนุรักษ์ 5 พื้นที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่น อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่น โดยมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์มากกว่า 800 ชนิด ได้แก่ สัตว์เสี่ยงสูญพันธุ์อย่างน้อย 112 สายพันธุ์ สายพันธุ์นก 392 ชนิด และสายพันธุ์ สัตว์เลื้อยคลาน 200 ชนิด นับเป็นแหล่งทางธรรมชาติที่มีความสำคัญในระดับ สากล พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่น เป็นพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติที่ สำคัญในระดับสากล เนื่องจากเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ที่มีความเสี่ยงใน การสูญพันธุ์ 19 สายพันธุ์ สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ 4 ชนิด และสัตว์อีก 1 ชนิดที่กำลัง จะสูญพันธุ์ไปจากโลก โดยมีระบบนิเวศป่าเขตร้อนซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย สำคัญ ที่สามารถช่วยให้สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ดังกล่าวอยู่รอดได้ในระยะยาว

พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน (Kaeng Krachan Forest Complex)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติตามเกณฑ์

พ.ศ.2564 | ค.ศ.2021
ข้อที่ 10

ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งเป็นพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาหินแกรนิตและหินปูนทางเหนือและใต้ ที่ทอดตัวยาวตักแนวคาบสมุทรมาเลย์เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ตรงกลางทางเชื่อมระหว่างเทือกเขาดีมาลย์ อินโดจีน และระบบนิเวศน์ทั้งสัตว์และพืชของสุมาตรา แหล่งมรดกแห่งนี้จึงอุดมไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ผสมผสานกับป่าผลัดใบ ป่าดิบเขาและป่าเต็งรัง มีรายงานการค้นพบสายพันธุ์ของพืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลกในแหล่งมรดกที่ซ้อนทับกันกับพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (Important Bird Area : IBA) ที่สำคัญ 2 แห่ง และได้รับการยอมรับในด้านความหลากหลายทางชีวภาพของนก ซึ่งรวมถึงสายพันธุ์สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ 8 สายพันธุ์ด้วยกัน แหล่งมรดกแห่งนี้เป็นที่อยู่ของสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น จระเข้น้ำจืดสายพันธุ์ไทย (*Crocodylus siamensis*) หมูป่า (*Cuon alpinus*) วัวแดง (*Bos javanicus*) ช้างเอเชีย (*Elephas maximus*) เต่าเตลิ่ง (*Indotestudo elongata*) เต่าหกดำ (*Manouria emys*) และสายพันธุ์นกและสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่มีความเสี่ยงสูงอีกหลายสายพันธุ์

นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่ของสายพันธุ์แมวและเสือ 8 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์ที่ใกล้การสูญพันธุ์ คือ เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) เสือปลา (*Prionailurus viverrinus*) สายพันธุ์ที่เกือบอยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ คือ เสือดำ (*Panthera pardus*) เสือไฟ (*Catopuma temminckii*) สายพันธุ์ที่เกือบอยู่ในข่ายใกล้การสูญพันธุ์ (vulnerable) คือ เสือลายเมฆ (*Neofelis nebulosi*) แมวลายหินอ่อน (*Pardofelis marmorata*) และสายพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่ำต่อการสูญพันธุ์ คือ แมวป่า (*Felis chaus*) และแมวตา (*Prionailurus bengalensis*)

ที่มา: whc.unesco.org/en/documents/137018

เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร (Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติตามเกณฑ์

พ.ศ.2534 | ค.ศ.1991
ข้อที่ 1 และ 3

เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ครอบคลุมพื้นที่ 11,852 เฮกตาร์ ประกอบด้วยเมืองเก่าที่สำคัญ คือ เมืองสุโขทัย เมืองศรีสัชนาลัย และเมืองกำแพงเพชร มีเมืองสุโขทัยเป็นเมืองหลวงทางการบริหารและการเมืองของอาณาจักรแห่งแรกของอาณาจักรสยามในคริสต์ศตวรรษที่ 13-15 และเมืองศรีสัชนาลัยเป็นศูนย์กลางทางศาสนาของอาณาจักร โดยมีวัดและศาสนสถานจำนวนมาก นอกจากนี้ เมืองศรีสัชนาลัยยังเป็นศูนย์กลางของการผลิตเซรามิคเพื่อการส่งออกที่สำคัญ ส่วนเมืองที่สามคือเมืองกำแพงเพชร ตั้งอยู่ในทิศใต้ของอาณาจักรมีความสำคัญทางการทหาร โดยเป็นปราการป้องกันการรุกรานของอาณาจักรทางทิศใต้ ซึ่งมีองค์ประกอบเมืองในการปกป้องการรุกราน และยังเป็นเมืองที่ช่วยขยายโครงข่ายทางการค้าของอาณาจักรอีกด้วย รวมไปถึงเมืองทั้งสามได้แบ่งปันสาธารณูปโภคร่วมกัน คือ ควบคุมทรัพยากรน้ำและเชื่อมโยงกันด้วยถนนหลักที่ชื่อว่า “ถนนพระร่วง”

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (Historic City of Ayutthaya)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติตามเกณฑ์

พ.ศ.2534 | ค.ศ.1991
ข้อที่ 3

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมพื้นที่ 289 เฮกตาร์ ถูกสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ.1893 | ค.ศ.1350 โดยเป็นเมืองหลวงแห่งที่สองของอาณาจักรสยาม ซึ่งรุ่งเรืองขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 14-18 ด้วยความเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการทูตของเมือง ส่งผลให้ในช่วงเวลาดังกล่าวอยุธยาเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเมืองหนึ่งของโลก อยุธยาตั้งอยู่บนเกาะที่ล้อมรอบไปด้วยแม่น้ำสามสายซึ่งเชื่อมเมืองเข้าสู่ทะเล โดยพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกเลือกใช้ในการตั้งเมืองเพราะอยู่เหนือขอบเขตของคลื่นทะเลหนุนจากอ่าวไทย จึงสามารถหลีกเลี่ยงการโจมตีเมืองด้วยเรือรบจากชาติอื่นได้ และช่วยป้องกันเมืองจากน้ำท่วมตามฤดูกาล

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (Ban Chiang Archaeological Site)

ปีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัตินามเกณฑ์

พ.ศ.2535 | ค.ศ.1992
ข้อที่ 3

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ครอบคลุมพื้นที่ 30 เฮกตาร์ เป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบใต้เนินดินบริเวณพื้นที่เกษตรกรรมในตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี บริเวณสันปันน้ำของแม่น้ำโขง โดยบริเวณเนินดินที่พบการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีขนาด 500 เมตร x 1,350 เมตร และมีความสูง 8 เมตร ถูกค้นพบครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1966 ซึ่งได้เริ่มขยายการุดสำรวจ และส่วนที่เหลือโดยนักวิชาการชาวไทยและนานาชาติ ตั้งแต่ ค.ศ.1966

การกำหนดช่วงระยะเวลาของพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงตามการศึกษาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งนี้ ได้ตรวจพิสูจน์ด้วยอายุด้วยเทคนิคการกำหนดอายุจากคาร์บอนกัมมันตรังสี (radiometric dating) ทำให้ทราบช่วงอายุที่แท้จริงจากการวิจัย อยู่ที่ 1,495 ปีก่อนคริสตกาล รวมถึงการพบหลักฐานการทำเกษตรกรรมในยุคเริ่มแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากหลักฐานของการปลูกข้าวในที่ลุ่ม ประกอบเข้ากับเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ การผลิตเซรามิก และเทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้จากสำริด

แหล่งมรดกโลกกับเกณฑ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

ปีที่ขึ้นทะเบียน เป็นมรดกโลก	แหล่งมรดกในประเทศไทย	เกณฑ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
พ.ศ.2534	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง										
พ.ศ.2534	นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา										
พ.ศ.2534	เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร										
พ.ศ.2535	แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง										
พ.ศ.2548	พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่										
พ.ศ.2564	พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน										

แหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก

นอกจากแหล่งมรดกโลกทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรมทั้ง 6 แห่ง ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในปัจจุบันมีแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรมอีก 7 แห่งที่ถูกบรรจุอยู่ใน “บัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)” ของศูนย์มรดกโลก ซึ่งอยู่ในระหว่างการจัดทำแผนการบริหารจัดการ และเตรียมนำเสนอเพื่อรับการพิจารณา และประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในโอกาสต่อไป คือ

1) อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี (Phuphrabat Historical Park) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2547 | ค.ศ.2004

2) วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดพระบรมธาตุ) จังหวัดนครศรีธรรมราช (Wat Phra Mahathat Woramahawihan, Nakhon Si Thammarat) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2555 | ค.ศ.2012

3) อนุสรณ์สถาน แหล่งต่างๆ และภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเชียงใหม่ นครหลวงของล้านนา (Monuments, Sites and Cultural Landscape of Chiang Mai, Capital of Lanna) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2558 | ค.ศ.2015

4) พระธาตุพนม กลุ่มสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง (Phra That Phanom, its related historic buildings and associated landscape) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปีพ.ศ.2560 | ค.ศ.2017

5) กลุ่มโบราณสถานปราสาทพนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ (Ensemble of Phanom Rung, Muang Tam and Plai Bat Sanctuaries) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2562 | ค.ศ.2019

6) เมืองโบราณศรีเทพ (The Ancient Town of Si Thep) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2562 | ค.ศ.2019

7) พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน (The Andaman Sea Nature Reserves of Thailand) ขึ้นทะเบียนบัญชีเบื้องต้นปี พ.ศ.2564 | ค.ศ.2021

ปีที่ขึ้นทะเบียน	แหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นในประเทศไทย	เกณฑ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
พ.ศ.2547	อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี										
พ.ศ.2555	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดพระบรมธาตุ) จังหวัดนครศรีธรรมราช										
พ.ศ.2558	อนุสรณ์สถาน แหล่งต่างๆ และภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเชียงใหม่ นครหลวงของล้านนา										
พ.ศ.2560	พระธาตุพนม กลุ่มสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง										
พ.ศ.2562	กลุ่มโบราณสถานปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทปลายบัด										
พ.ศ.2562	เมืองโบราณศรีเทพ										
พ.ศ.2564	พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน										

1 แหล่ง

6 แหล่ง

อนุสรณ์สถาน แหล่งต่างๆ และภูมิทัศน์วัฒนธรรม
ของเชียงใหม่ นครหลวงของล้านนา (2557)
Monuments, Sites and Cultural Landscape of Chiang Mai,
Capital of Lanna (2015)

เมืองโบราณศรีเทพ (2562)
The Ancient Town of Si Thep (2019)

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี (2547)
Phu Phrabat Historical Park (2004)

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดพระบรมธาตุ) จังหวัดนครศรีธรรมราช (2555)
Wat Phra Mahathat Woramahawihan, Nakhon Si Thammarat (2012)

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน (2564)
The Andaman Sea Nature Reserves of Thailand (2021)

พระธาตุพนม กลุ่มสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง (2560)
Phra That Phanom, its related historic buildings and associated landscape (2017)

เส้นทางเชื่อมต่อทางวัฒนธรรม ปราสาทหินพิมายกับศาสนสถานที่เกี่ยวข้อง ปราสาท ดินพนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ (2547)
Phimai, its Cultural Route and the Associated Temples of Phanomroong and Muangtam (2004)

รายชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของประเทศไทย

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก เห็นชอบให้บรรจุแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของประเทศไทย เพื่อเตรียมการนำเสนอเพื่อขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้นแหล่งมรดกโลก (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก และขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต่อไป ดังนี้

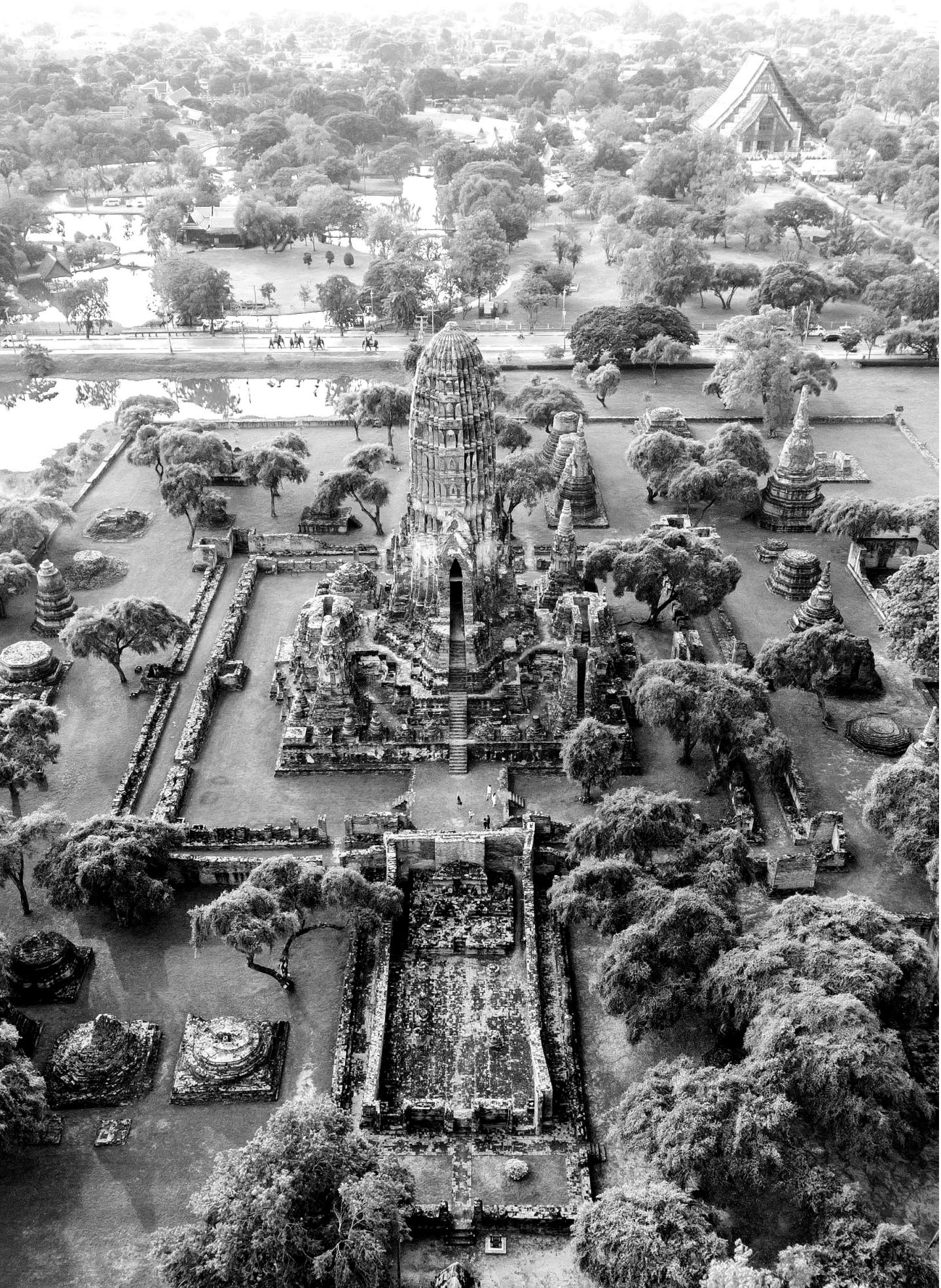
แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

- 1) สถาปัตยกรรมสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (รวมวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม)
- 2) ภูมิทัศน์แห่งแม่น้ำเจ้าพระยา
- 3) เส้นทางรถไฟสายมรณะ จังหวัดกาญจนบุรี
- 4) วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร และเสาชิงช้า
- 5) วัดราชนัดดารามวรวิหาร และพื้นที่ต่อเนื่อง
- 6) แหล่งโบราณคดี และแหล่งวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน
- 7) เส้นทางวัฒนธรรมไชยา นครศรีธรรมราช สทิงพระ ยะรัง ไทรบุรี (รัฐเกอดะฮ์ สหพันธรัฐมาเลเซีย)
- 8) แหล่งโบราณคดีเมืองเก่าเชียงใหม่ และสุวรรณโคฒคำ (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว)
- 9) พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

แหล่งมรดกทางธรรมชาติ

- 1) พื้นที่กลุ่มป่าเทือกเขาเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวและพื้นที่ต่อเนื่อง

**อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก
ทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ**

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage

“อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)” ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของแนวคิด และแนวทางปฏิบัติว่าด้วยแหล่ง “มรดกทางวัฒนธรรม” และ “แหล่งมรดกทางธรรมชาติ” ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนใน “บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก (World Heritage List)” โดยยกร่างขึ้นโดยยูเนสโก ในปีพ.ศ.2515 | ค.ศ.1972

ข้อสำคัญของอนุสัญญาฯ คือ การบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการพิทักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรม กล่าวคือ อนุสัญญานับน้อมอยู่บนฐานความคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และพื้นฐานในการอนุรักษ์ทั้งสองประเด็นอย่างสมดุล

ทั้งนี้ ในเอกสาร “ประกาศบูดาเปสต์ พ.ศ.2545 | Budapest Declaration (2002)” ได้ให้ข้อมูลวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของอนุสัญญามรดกโลกว่ามี 4 ประเด็น คือ “ความน่าเชื่อถือ (Credibility)” “การอนุรักษ์ (Conservation)” “การสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building)” และ “การสื่อสาร (Communication)” และด้วยสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบันซึ่งไม่อาจมองข้าม “ความเป็นชุมชน (Communities)”

ในการนี้ จึงมีการเพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวไปในวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของอนุสัญญามรดกโลก เมื่อปีพ.ศ.2550 | ค.ศ.2007 ในการประชุมที่กรุงโครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์ นับเป็น “C” ลำดับที่ “5” ของวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของอนุสัญญามรดกโลก

อนุสัญญามรดกโลกได้กำหนดหน้าที่ของรัฐภาคีสมาชิกในการจำแนกแหล่งที่มีศักยภาพของแหล่ง และมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งให้คงสภาพ โดยการลงนามในอนุสัญญาทั้งนี้ หน้าที่ของรัฐภาคีสมาชิกล้วนไม่เพียงแต่จะต้องดูแลอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกที่อยู่ในขอบเขตรัฐของตนแล้ว รัฐภาคีสมาชิกยังต้องทำหน้าที่ในการอนุรักษ์แหล่งมรดกอื่นๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ที่แม้ว่าจะไม่ได้มีสถานะเป็นแหล่งมรดกโลกควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการแผนการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในการวางแผนและการวางแผนผังต่างๆ ด้วย รวมไปถึงยังต้องมีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ และการบริการต่างๆ แก่ผู้มาเยือนแหล่งมรดกโลก ตลอดจนมีการวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการอนุรักษ์ และการวางแผนการชีวิตประเพณีผล โดยมีผลัดกันให้มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของผู้คนในชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวเนื่องกับ “กองทุนมรดกโลก | World Heritage Fund” เพื่อการบริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับแหล่งมรดกโลกตามความจำเป็นเร่งด่วน อนุสัญญาฯ ยังกำหนดพันธะกิจผูกพันของรัฐภาคีสมาชิกให้ต้องการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานสถานการณ์การอนุรักษ์ของแหล่งมรดกโลกต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลต่อคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งรายงานต่างๆ มีความสำคัญต่อการทำงานของคณะกรรมการในการติดตามประเมินสถานภาพต่างๆ ของแหล่ง การตัดสินใจในกิจกรรมเฉพาะที่มีความจำเป็น และจัดการปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ รัฐภาคีสมาชิกยังมีหน้าที่ในการสร้างจิตสำนึก และการรับรู้สาธารณะให้แก่ประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับแหล่งมรดกโลก อันเป็นการส่งเสริมและขับเคลื่อนให้เกิดการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านการให้ความรู้และข้อมูลต่างๆ

แนวคิดในการผลักดันความเคลื่อนไหวในระดับนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์แหล่งมรดกเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งอนุสัญญามรดกโลกได้พัฒนาขึ้นจากกระแสความเคลื่อนไหวในช่วงเวลาดังกล่าวในสองแนวทาง คือ การพิทักษ์รักษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติ สำหรับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เป็นกระแสที่เกิดขึ้นในแวดวงวิชาการระดับนานาชาติ โดยเฉพาะเหตุการณ์การตัดสินใจก่อสร้างเขื่อนอาสวานในอียิปต์ของประเทศอียิปต์และชูดาน ซึ่งเมื่อเขื่อนสร้างแล้วเสร็จจะทำให้ทะเลสาบเหนือเขื่อนนั้นท่วมทับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมอียิปต์ที่สำคัญ หลายแหล่ง อันจุดเริ่มต้นให้เกิดความร่วมมือในระดับนานาชาติขึ้นเพื่อดำเนินการยกยาศาสนสถานอัมบูซิมเบล และฟิลเลเพื่อให้พ้นจากพื้นที่น้ำท่วมของทะเลสาบเหนือเขื่อน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายแปดสิบล้านเหรียญ โดยได้รับการบริจาคจากรัฐภาคีสมาชิก 50 ประเทศ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงถึงการรวมพลังในการร่วมรับผิดชอบในการอนุรักษ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกวัฒนธรรม และนำไปสู่ความร่วมมือในระดับนานาชาติในพิทักษ์รักษาแหล่งมรดกโลกอื่นๆ อาทิ เวนิส และทะเลสาบโดยรอบ (Venice and its Lagoon) ในอิตาลี แหล่งซากโบราณคดีโมเ็นโจดาร์ (Archaeological Ruins at Moenjodaro) ในปากีสถาน และแหล่งศาสนสถานบوروبอดูร์และองค์ประกอบ (Borobodur Temple Compounds) ในอินโดนีเซีย เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับมรดกทางวัฒนธรรมขององค์การยูเนสโก นั้น ได้รับความร่วมมือกับสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites | ICOMOS) เพื่อเตรียมเอกสารเพื่อการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรม

การเชื่อมโยงการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมกับมรดกทางธรรมชาติ

แนวคิดในการบูรณาการการอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรมกับธรรมชาติเข้าด้วยกัน เริ่มต้นมาจากการประชุมที่กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปีพ.ศ.2508 | ค.ศ. 1965 ซึ่งเป็นการประชุมภายใต้ความร่วมมือของนานาชาติในการประชุมว่าด้วย “แหล่งธรรมชาติและทิวทัศน์ที่งดงามเป็นเลิศ และแหล่งประวัติศาสตร์ของปัจจุบัน และอนาคตของประชาคมโลก (The World's Superb Natural and Scenic Areas and Historic Sites for the Present and the Future of the Entire World Citizenry)” ต่อมาในปีพ.ศ.2511 | ค.ศ.1968 “สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature) หรือ ไอยูซีเอ็น (IUCN)” ได้พัฒนาข้อเสนอต่อสมาชิก และได้นำเสนอข้อเสนอดังกล่าวในที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (Human and Environment) ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งความเคลื่อนไหวทั้งสองประการดังกล่าวนับเป็นจุดหมายสำคัญต่อการพัฒนามุมมองต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในระดับสากล ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลกที่ยกร่างเสนอในที่ประชุมสามัญในปีพ.ศ.2515 | ค.ศ.1972 ซึ่งมีหัวใจสำคัญในการพิจารณาประเด็นทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมอย่างครบถ้วน และสมดุล

คุณประโยชน์ของการลงนามเข้าร่วมอนุสัญญาฯ คือ การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความตระหนักรู้ในคุณค่าการอนุรักษ์ในระดับนานาชาติที่มีต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ การเข้าร่วมของรัฐบาลสมาชิกในอนุสัญญามรดกโลกนั้น จึงหมายถึงความร่วมมือในการปกป้องคุ้มครองและการสร้างความหวงแหนต่อมรดกโลกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่จะร่วมแบ่งปันความร่วมมือและสัญญาร่วมกันในการพิทักษ์รักษาสิ่งที่ทรงคุณค่านี้ไปตอยังอนุชนรุ่นหลัง ทั้งนี้ ความภาคภูมิใจของประชาชนในรัฐบาลสมาชิกเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการพิทักษ์รักษามรดกของมนุษยชาติผ่านกลไกของการลงนามในอนุสัญญา และยิ่งมีมากขึ้นเมื่อแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของรัฐของตนได้รับการยกย่องขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (World Heritage List) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ช่วยสร้างเสริมสำนึกในการกระบวนกรพิทักษ์รักษามรดก

หัวใจหลักของการลงนามในอนุสัญญาฯ คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศต่างๆ ให้สามารถเข้าถึง “กองทุนมรดกโลก (World Heritage Fund)” ซึ่งในแต่ละปีมีเม็ดเงินในกองทุนประมาณ 4 ล้านดอลลาร์ที่สามารถให้ความช่วยเหลือต่อรัฐบาลสมาชิกในการวินิจฉัย จำแนก จัดเตรียมข้อมูลต่างๆ สำหรับการนำเสนอข้อมูลของแหล่ง การปกป้องคุ้มครอง และการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งมรดกโลกเป็นที่รับทราบในวงกว้าง ตลอดจนยังเป็นกองทุนที่สามารถให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนในกรณีที่มีความต้องการอนุรักษ์โดยเร่งด่วนอันเป็นผลกระทบทางลบมาจากการกระทำของมนุษย์ เช่น ภัยสงคราม หรือการซาร์ุดพังทลายอันเป็นภัยมาจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย และแผ่นดินไหว ในกรณีที่แหล่งมรดกโลกนั้นได้รับการขึ้น “บัญชีแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย (List of World Heritage in Danger)” ซึ่งทั้งหน่วยงานระดับชาติผู้เป็นเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานระดับนานาชาติต้องมีส่วนร่วมในการดูแลแหล่งดังกล่าวอย่างใกล้ชิดเพื่อปลดแหล่งออกจากสถานะภาวะอันตราย

แนวคิดที่ว่าด้วย “แหล่งมรดกโลก” ในปัจจุบันเข้าใจกันดีว่าจะมีศักยภาพต่อการดึงดูดความร่วมมือระดับนานาชาติให้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย และการอนุรักษ์ ตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกจากช่องทางต่างๆ

นอกจากนี้ การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกยังมีประโยชน์ในแง่มุมอื่นๆ อาทิ การดำเนินการปฏิบัติใช้แผนการบริหารจัดการที่ออกแบบไว้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแวดล้อม โดยมีฐานความคิดของการธำรงรักษา “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value)” ของแหล่งไว้ ทั้งนี้ ในการแผนการบริหารจัดการดังกล่าวนี้ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผลกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนการที่วางไว้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ข้างต้นจะได้รับการสนับสนุนทั้งในแง่ของผู้เชี่ยวชาญ เทคนิควิธีต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการอนุรักษ์จากระดับนานาชาติต่อแหล่งมรดกโลกในพื้นที่ต่างๆ

สุดท้าย การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกยังดึงดูดให้เกิดการสร้างสำนึกสาธารณะที่มีต่อแหล่งมรดกโลกและคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ ในแหล่ง ทั้งนี้ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนรับมือผลกระทบทางลบ โดยเคารพหลักการแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้นจะสร้างให้เกิดทรัพยากรหลากหลายมิติรวมทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวที่จะกระจายลงสู่แหล่งมรดกโลก ตลอดจนชุมชนและเศรษฐกิจท้องถิ่น

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ

(Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)

รับรองโดย การประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ 17
ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
กรุงปารีส 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 | ค.ศ.1972

ในการประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ 17 ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ 17 ตุลาคม ถึง 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 | ค.ศ.1972 ที่ประชุมรับทราบในประเด็นว่า

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติถูกคุกคามเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ไม่ได้มีมูลเหตุจากการประตั้นทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจซึ่งยังทำให้ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้นรุนแรงขึ้น และเหตุประการหลังยังทำให้เงื่อนไขปรากฏการณ์ความเสียหายนั้นรุนแรงมากขึ้นหรือเสื่อมสูลง

ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่า ความเสื่อมโทรมลง หรือเสื่อมสูลงไปของมรดกทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาติ จะเกิดเป็นสภาวะอันน่าวิตกกังวลที่สืบเนื่องมาจากมรดกต่างๆ ของมนุษยชาติถูกทำลายลงไป

ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่า การปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกในระดับรัฐนั้น บ่อยครั้งไม่อาจดำเนินการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรประเภทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของรัฐอันเป็นที่ตั้งของแหล่งมรดก

อ้างถึง ธรรมนูญแห่งองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีข้อบัญญัติให้มีพันธกิจในการทำนุบำรุง พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกโลก และเสนอแนะต่อรัฐต่างๆ ที่ให้ความสำคัญจากการลงนามในอนุสัญญา

ที่ประชุมฯ พิจารณาเห็นว่า อนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศที่มีอยู่นั้น ต่างมีข้อเสนอและมติที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติของมนุษยชาติ ในการพิทักษ์รักษาแหล่งอันเป็นเอกลักษณ์และไม่อาจสามารถหาสิ่งใดทดแทนได้เพื่อเป็นสมบัติของมนุษยชาติ

ที่ประชุมฯ พิจารณาเห็นว่า ส่วนต่างๆ ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติต่างมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่มีความน่าสนใจ และต้องการการปกป้องคุ้มครองในฐานะของการเป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลกของมนุษยชาติ

ที่ประชุมฯ พิจารณาเห็นว่า เกิดการคุกคามต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติในรูปแบบใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชามนานาชาติที่จะมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ด้วยการระดมความช่วยเหลือต่างๆ อย่างเต็มกำลัง แม้ว่าแหล่งดังกล่าวนั้นจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับรัฐนั้นก็ตาม

ที่ประชุมฯ พิจารณาเห็นว่า วัตถุประสงค์สำคัญในการรับรองบทบัญญัติฉบับใหม่ในรูปแบบของอนุสัญญาเพื่อจัดตั้งระบบที่มีประสิทธิภาพในการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล, อันเป็นการจัดการที่หนักแน่นและใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่

ที่ประชุมฯ ตัดสินใจ, ในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 6 เพื่อพิจารณาประเด็นคำถามต่างๆ และเห็นสมควรจัดตั้งอนุสัญญาระดับนานาชาติขึ้น

มติ, รับรอง อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 | ค.ศ.1972

หมวดที่ 1

คำจำกัดความเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ

มาตราที่ 1

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญา, เนื้อหาต่อจากนี้จะเกี่ยวข้องกับ “มรดกวัฒนธรรม”

อนุสรณ์สถาน (Monuments) ได้แก่ ผลงานการสร้างสรรคทางสถาปัตยกรรม, ผลงานประติมากรรม และจิตรกรรมที่มีความเป็นเลิศ หรือโครงสร้างของแหล่งโบราณคดี จารึก ถ้าที่อยู่อาศัย ตลอดจนการผสมผสานองค์ประกอบต่างๆ อันทำให้เกิดคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลในมุมมองทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์;

กลุ่มอาคาร (Group of Building) กลุ่มของสิ่งก่อสร้างที่สร้างแยกจากกัน หรือสร้างต่อเนื่องกัน โดยลักษณะทางสถาปัตยกรรมหรือความสอดคล้องกลมกลืน หรือที่ตั้งในภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลในมุมมองทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์;

แหล่ง (Sites) ผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ หรือ การผสมผสานร่วมกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ และรวมถึงแหล่งโบราณคดีซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมุมมองด้านประวัติศาสตร์สุนทรียภาพ, ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

มาตราที่ 2

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญา, เนื้อหาต่อจากนี้จะเกี่ยวข้องกับ “มรดกธรรมชาติ” :

คุณลักษณะทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยการก่อรูปทางกายภาพและทางชีวภาพแบบเดี่ยวและกลุ่ม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมุมมองทางสุนทรียภาพ หรือวิทยาศาสตร์;

คุณลักษณะทางธรณีวิทยา และการก่อรูปของธรณีสัณฐาน และขอบเขตพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นฐานของสายพันธุ์สัตว์และพืชที่กำลังตกอยู่ในสภาวะถูกคุกคาม ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมุมมองทางวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์;

แหล่งทางธรรมชาติ หรือขอบเขตพื้นที่ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล ในมุมมองทางวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ หรือความงดงามตามธรรมชาติ.

มาตราที่ 3

ภารกิจของรัฐภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญา ในการวินิจฉัยรายละเอียด และวิเคราะห์ความแตกต่างของแหล่งมรดก ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐของตน.

ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของรัฐภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญา ที่ต้องจัดทำการศึกษาวิจัยแหล่ง และการเขียนพรรณนาให้เห็นถึงความแตกต่างของแหล่งที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐตน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2.

หมวดที่ 2

การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ในระดับชาติและระดับนานาชาติ

มาตราที่ 4

หน้าที่ของรัฐภาคีสมาชิกตามอนุสัญญา ต้องดำเนินการวินิจฉัยแหล่ง การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการส่งต่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม และธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐตนไปยังคนรุ่นต่อไป ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ที่ตั้งอยู่ในดินแดนของตนเพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไปในอนาคต ทั้งต้องดำเนินการโดยตลอดโดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ ของตน และสามารถรับความช่วยเหลือและความร่วมมือบางส่วนจากนานาชาติตามความเหมาะสม ทั้งในประเด็นเฉพาะ การสนับสนุนด้านการเงิน ด้านศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคนิควิธี และสิ่งอื่นๆ ที่อาจจะมี.

มาตราที่ 5

รัฐภาคีสมาชิกต้องสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องในการชีวิตว่ามีการปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญานี้ ควรจะพยายามมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการดำเนินการต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น โดยดำเนินการตามความเหมาะสมกับบริบทของตน:

- (a) กำหนดนโยบายสามัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อวิถีของชุมชน และบูรณาการการป้องกันคุ้มครองมรดก และขับเคลื่อนไปสู่การวางแผนการดำเนินการต่างๆ อย่างครอบคลุม;

- (b) ภายในพื้นที่ขอบเขตดินแดนแห่งรัฐภาคีสมาชิก หากยังไม่มีหน่วยงานเกี่ยวข้องรับผิดชอบ จะต้องจัดให้มีอย่างน้อยหนึ่งหน่วยงานหรือมากกว่าเพื่อดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครอง, การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ด้วยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และกระบวนการปฏิบัติงานที่เหมาะสม;
- (c) พัฒนาการศึกษาและการวิจัยด้วยวิธีวิทยาศาสตร์และเทคนิควิธีการ และทดลองปฏิบัติเพื่อจำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของรัฐภาคีสมาชิกให้มีความพร้อมในการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอันตรายและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นต่อมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ;
- (d) การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคนิควิธี การบริหารจัดการ และการเงิน ตามความจำเป็นสำหรับการวินิจฉัยแหล่ง การปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการฟื้นฟูมรดก; และ
- (e) สนับสนุนให้จัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์การฝึกปฏิบัติระดับชาติหรือระดับภูมิภาค เพื่อสนับสนุนให้เกิดการวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ในการปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการนำเสนอ มรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ.

มาตราที่ 6

1. ด้วยความเคารพสูงสุดต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีสมาชิกที่มีอยู่เหนือพื้นที่ตั้งของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ โดยปราศจากอคติใดๆ ต่อสิทธิในแหล่งตามกฎหมายของรัฐภาคีสมาชิก ดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ พึงรับรู้ว่าการคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกโลกเป็นหน้าที่ของประชาคมนานาชาติในการประสานความร่วมมือ.
2. รัฐภาคีสมาชิกมีพันธะสัญญาที่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ โดยต้องช่วยเหลือในการวินิจฉัยแหล่ง การปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ในมาตรา 11 หากรัฐภาคีสมาชิกอันเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาตินั้นร้องขอ.
3. รัฐภาคีสมาชิกตามอนุสัญญาฯ จะต้องละเว้นไม่ดำเนินการใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 อันตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐภาคีอื่น.

มาตราที่ 7

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญา การปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติในระดับนานาชาติมีความหมายถึงการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ และความช่วยเหลือในระดับนานาชาติ เพื่อสนับสนุนต่อรัฐภาคีสมาชิกในการดำเนินการอนุรักษ์และวินิจัยแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ.

หมวดที่ 3

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกัน
มรดกโลกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ

มาตราที่ 8

1. คณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐบาลเพื่อการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เรียกว่า “คณะกรรมการมรดกโลก” จัดตั้งโดยองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ประกอบด้วยผู้แทนของรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาจำนวน 15 ประเทศ โดยมาจากการเลือกตั้งในการประชุมใหญ่สามัญในวาระทั่วไปขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยจำนวนองค์ประกอบของคณะกรรมการมรดกโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 21 ประเทศ นับจากการประชุมใหญ่สามัญในวาระทั่วไป ซึ่งมีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีแล้วไม่น้อยกว่า 40 ประเทศ.
2. การเลือกตั้งสมาชิกเป็นคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องเชื่อมั่นได้ว่าการกระจายอย่างเท่าเทียมโดยพิจารณาจากความหลากหลายของภูมิภาค และวัฒนธรรมของโลก.
3. ผู้แทนจากศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาการอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property : ICCROM) กรุงโรม, ผู้แทนจากสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites : ICOMOS), ผู้แทนจากสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature : IUCN), ผู้แทนอื่นๆ อาจได้รับการพิจารณาเพิ่มเติม, ตามการร้องขอจากรัฐภาคีสมาชิกในการประชุมสมัยสามัญขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, ทั้งนี้ ผู้แทนขององค์กรระหว่างรัฐบาล หรือองค์กรเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน สามารถเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกในฐานะที่ปรึกษา.

มาตราที่ 9

1. สมาชิกในคณะกรรมการมรดกโลกที่เป็นผู้แทนจากรัฐภาคีสมาชิก มีวาระการดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเสร็จสิ้นการประชุมสมัยสามัญในครั้งที่ได้รับเลือก จนถึงวันเสร็จสิ้นการประชุมสมัยสามัญในอีก 3 ครั้งถัดไป.
2. กรรมการในคณะกรรมการมรดกโลกที่ได้รับการเลือกตั้งในวาระเริ่มต้นจำนวน 1 ใน 3 จะหมดวาระลงในการประชุมสมัยสามัญครั้งถัดไปจากครั้งที่ได้รับการเลือกตั้ง ส่วนกรรมการอีก 1 ใน 3 ต่อมาจะหมดวาระลงในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 2 นับจากครั้งที่ได้รับการเลือกตั้ง รายงานสมาชิกในคณะกรรมการมรดกโลกที่จะหมดวาระตามความที่ระบุข้างต้น ได้มาจากการจับฉลากโดยประธานการประชุมสมัยสามัญองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติในการเลือกตั้งของวาระเริ่มต้น.
3. สมาชิกในคณะกรรมการมรดกโลกที่เป็นผู้แทนจากรัฐภาคีสมาชิก ต้องคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านมรดกทางวัฒนธรรมหรือมรดกทางธรรมชาติ.

มาตราที่ 10

1. ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องรับรองกฎระเบียบ และขั้นตอน
2. ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ในบางโอกาสอาจมีการเชิญองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน หรือบุคคล เข้าร่วมการประชุมเพื่อให้คำปรึกษาในกรณีเฉพาะบางกรณีที่เป็นปัญหา
3. คณะกรรมการมรดกโลก อาจจัดตั้งองค์กรที่ปรึกษาเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามภารกิจให้สัมฤทธิ์ผลได้ตามความจำเป็น

มาตราที่ 11

1. หากเป็นไปได้ รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาทุกรัฐ ควรนำเสนอรายการสำรวจ ของแหล่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของรัฐภาคีสมาชิก ซึ่งพิจารณาว่ามีความเหมาะสมที่จะได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้ โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก โดยรายการสำรวจนี้ ถึงแม้จะยังไม่มีการพิจารณาอย่างละเอียด แต่ก็ควรผนวกเอกสารแสดงที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งด้วย.
2. ข้อมูลพื้นฐานของรายการสำรวจที่ยื่นเสนอตามย่อหน้าที่ 1 ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลกจะพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ให้มีข้อมูลที่ทันสมัย ภายใต้ “บัญชีรายชื่อมรดกโลก” ซึ่งรายชื่อของแหล่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 แห่งอนุสัญญา ซึ่งพิจารณาเห็นว่ามีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ บัญชีรายชื่อที่เป็นปัจจุบันจะถูกเผยแพร่อย่างน้อยทุกๆ 2 ปี.

3. การพิจารณาบรรจุรายชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติให้อยู่ใน “บัญชีรายชื่อมรดกโลก” จะต้องได้รับความยินยอมจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ในแหล่งที่ได้รับการพิจารณาบรรจุใน “บัญชีรายชื่อมรดกโลก” มีที่ตั้งอยู่ในขอบเขต อำนาจอธิปไตย หรือการตัดสินใจของศาลมากกว่าหนึ่งรัฐภาคีสมาชิก ต้องไม่นำไปเป็นเหตุให้เกิดการโต้แย้งความชอบธรรมของรัฐภาคีสมาชิกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีเหตุพิพาท
4. คณะกรรมการมรดกโลก ควรจัดตั้งและเผยแพร่ “บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย” ซึ่งหมายถึงบัญชีรายชื่อของมรดกโลกที่มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ครั้งใหญ่หรือให้ความช่วยเหลือตามการร้องขอภายใต้อนุสัญญา การขึ้นทะเบียนแหล่งบัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตรายต้องประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทั้งนี้ บัญชีรายชื่อดังกล่าวอาจรวมแหล่งที่ถูกคุกคามอย่างวิกฤต และการคุกคามที่มูลเหตุเฉพาะเจาะจง ตัวอย่างเช่น การคุกคามอย่างรวดเร็วที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงที่รุนแรงจนอาจทำให้แหล่งเสื่อมสลายลงจนสูญไป แหล่งได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ทั้งที่เป็นโครงการของรัฐหรือเอกชน หรือความเป็นเมืองและการพัฒนาการท่องเที่ยว, การทำลายอันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือเจ้าของที่ดิน การเปลี่ยนแปลงที่หาสาเหตุมิได้ การปล่อยปละละเลยด้วยเหตุผลใดๆ, การจลาจลหรือความขัดแย้งในสภาวะการสงคราม, ความเสียหายขั้นวิกฤติจากอัคคีภัยที่ร้ายแรง, แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม, ภูเขาไฟระเบิด, การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำ, น้ำท่วม และกระแสคลื่น ในกรณีฉุกเฉินคณะกรรมการมรดกโลกอาจขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกดังกล่าวไว้ใน “บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย” และเผยแพร่แก่สาธารณะโดยทันที.
5. คณะกรรมการมรดกโลกควรต้องกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดพื้นฐานของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้.
6. ก่อนการปฏิเสธคำร้องขอการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อใดรายชื่อหนึ่งจากสองบัญชีรายชื่อ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลกควรจะหารือกับรัฐภาคีสมาชิก ที่แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติตั้งอยู่ในขอบเขตของรัฐภาคีสมาชิกนั้นก่อน.
7. คณะกรรมการมรดกโลกควรมีข้อตกลงกับรัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือ และส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยที่จำเป็น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้.

มาตราที่ 12

ในความเป็นจริงนั้น แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อทั้งสองรูปแบบตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 จะยังไม่มีสถานะความหมายในเรื่องคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล เนื่องจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกทั้งสองรูปแบบนั้น ต้องผนวกรวมประเด็นดังกล่าวไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกด้วย

มาตราที่ 13

1. คณะกรรมการมรดกโลกควรได้รับและศึกษาคำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศสำหรับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของรัฐภาคีสมาชิก และรวมไปถึงการศึกษาความเป็นไปได้ในการขึ้นทะเบียนแหล่งในบัญชีรายชื่อ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของคำร้องขอดังกล่าว อาจเป็นประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ หรือการฟื้นฟูแหล่ง
2. การร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานนานาชาติ ตามที่กล่าวในย่อหน้าที่ 1 ของมาตรานี้ ควร มีข้อมูลการวินิจฉัยแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 และเมื่อผลการตรวจสอบเบื้องต้นประจักษ์แล้วการสอบถามข้อมูลขั้นถัดไปจึงเริ่มดำเนิน
3. คณะกรรมการมรดกโลก สามารถตัดสินใจว่าจะการดำเนินการเกี่ยวกับการร้องขอข้อมูลอย่างไร จึงจะเป็นไปอย่างเหมาะสม, ธรรมชาติและขอบเขตของความช่วยเหลือ และการสรุปผล ตาม ข้อตกลงที่จำเป็นภายใต้การรับรู้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
4. คณะกรรมการมรดกโลกสามารถจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ โดยให้ความสำคัญ กับความเร่งด่วนของการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ, ความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือระดับนานาชาติ ต้องคำนึงถึงระดับของความสำคัญในการเป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรืออัจฉริยภาพและประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ, ความเร่งด่วนของงานที่จะต้องดำเนินการ, ทรัพยากรที่เข้าถึงได้ในขอบเขตดินแดนของรัฐภาคี สมาชิกของแหล่งมรดกที่อยู่ในสภาวะถูกคุกคาม ตลอดจนขีดความสามารถในการปกป้องรักษา แหล่งมรดกบนเงื่อนไขต่างๆของรัฐภาคีนั้นเอง
5. คณะกรรมการมรดกโลก มีหน้าที่จัดทำและปรับปรุงข้อมูลต่างๆ ให้ทันสมัย และจัดพิมพ์เผยแพร่ บัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ ที่ได้รับทุนช่วยเหลือจากระดับ นานาชาติ
6. คณะกรรมการมรดกโลกสามารถตัดสินใจใช้ทรัพยากรต่างๆ จากกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 15 แห่งอนุสัญญา รวมทั้งมีหน้าที่ในการแสวงหาวิธีการและดำเนินการต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มทรัพยากรต่างๆ ให้แก่กองทุน และใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด
7. คณะกรรมการมรดกโลก ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับองค์กรระดับนานาชาติ และระดับชาติ ของรัฐภาคีสมาชิก และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์สัมพันธ์กับอนุสัญญา. เพื่อปฏิบัติงานตาม แผนงานและโครงการ, คณะกรรมการอาจขอรับความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ โดยเฉพาะศูนย์ ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาการอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property : ICCROM) กรุงโรม, ผู้แทนจากสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites : ICOMOS), ผู้แทนจากสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature : IUCN) ทั้งในระดับสาธารณะ ระดับ องค์กร และระดับบุคคล
8. การตัดสินใจต่างๆ ของคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้าง มากที่เข้าร่วมการประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ขององค์ประชุม

มาตราที่ 14

1. คณะกรรมการมรดกโลกจะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเลขานุการซึ่งได้รับการแต่งตั้ง จากผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
2. ผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติจะใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพเท่าที่เป็นไปได้จากศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาการอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property : ICCROM) กรุงโรม, ผู้แทนจากสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites : ICOMOS), ผู้แทนจากสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature : IUCN), ในฐานะของตัวแทนที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ รวมทั้งระเบียบวาระการประชุม ตลอดจนรับผิดชอบในการดำเนินการต่างๆ ตามมติหรือการตัดสินใจของคณะกรรมการ

หมวดที่ 4

กองทุนเพื่อการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ

มาตราที่ 15

1. กองทุนเพื่อการปกป้องคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล เรียกว่า “กองทุนมรดกโลก”
2. กองทุนมรดกโลกมีลักษณะเป็นกองทุนเงินฝากที่มีกฎข้อบังคับด้านการเงินเช่นเดียวกับองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
3. แหล่งที่มาของกองทุนมรดกโลก ประกอบด้วย:
 - (ก) ค่าธรรมเนียมรายปี และเงินบริจาคจากรัฐภาคีสมาชิกที่ลงนามในอนุสัญญา
 - (ข) เงินบริจาค หรือทรัพย์สิน หรือมรดกตามพินัยกรรมที่ได้รับจาก:
 - (1) รัฐอื่นๆ
 - (2) องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ องค์การอื่นๆ ภายใต้ระบบของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือองค์กรนานาชาติอื่นๆ
 - (3) หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานเอกชน หรือบุคคลทั่วไป
 - (ค) เงินเบี้ย และทรัพยากรอื่นๆ ที่เกิดจากกองทุน;
 - (ง) เงินที่ได้จากการระดมทุน และการจัดกิจกรรมเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับกองทุน; และ

(จ) ทรัพยากรอื่นๆ ที่ได้มา ทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับของกองทุน ซึ่งกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการ
มรดกโลก

4. การอุดหนุนเงินกองทุนและความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการ
มรดกโลกกำหนดไว้ คณะกรรมการมรดกโลกจะให้การอุดหนุนเงินกองทุนกับแผนงานหรือ
โครงการที่มีความชัดเจน ทั้งนี้ ในการอุดหนุนเงินกองทุนนั้นไม่อาจกำหนดเงื่อนไขทางการเมือง
ใดๆ ได้

มาตราที่ 16

1. ทั้งนี้ โดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ กับเงินบริจาคโดยสมัครใจ รัฐบาลีสมาชิกในอนุสัญญาได้รับที่จะ
ชำระเงินเข้ากองทุนมรดกโลก 2 ปีครั้ง จำนวนเงินอุดหนุนเงินกองทุนของแต่ละรัฐภาคีจะมีวิธี
คำนวณสัดส่วนเช่นเดียวกัน

โดยการพิจารณาในการประชุมสามัญรัฐบาลีสมาชิกในอนุสัญญา ซึ่งมีขึ้นระหว่างการประชุมสมัย
สามัญขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ การตัดสินใจของ
ที่ประชุมใหญ่ รัฐบาลีสมาชิกแห่งอนุสัญญาจะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้างมากที่
เข้าร่วมการประชุม ทั้งนี้ ซึ่งไม่ต้องประกาศผลตามความที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้
หากไม่มีกรณีเป็นอย่างอื่น ค่าบำรุงประจำปีของรัฐบาลีจะเป็นจำนวนเท่ากับร้อยละ 1 ของเงิน
อุดหนุนประจำปีที่รัฐบาลีสมาชิกมอบให้กับองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม
แห่งสหประชาชาติ

2. อย่างไรก็ตาม ทุกรัฐบาลีสมาชิกที่อ้างถึงในมาตรา 31 หรือมาตรา 32 ของอนุสัญญา จะต้อง
แจ้งเงินสมทบให้กองทุนมรดกโลกในทันทีที่ยื่นหลักฐานการให้สัตยาบัน หรือการรับรอง หรือการ
ภาคยานุวัติ แต่หลักปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะไม่มีผลผูกพันต่อข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ 1 ของ
มาตรานี้
3. รัฐบาลีสมาชิกในอนุสัญญา ที่ได้ประกาศตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้ สามารถถอนคำ
ประกาศเมื่อใดก็ได้ โดยแจ้งเพื่อทราบต่อผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ทั้งนี้ การถอนคำประกาศจะยังไม่มีผลให้ยุติการชำระค่าบำรุง
ประจำปีของรัฐบาลีในครั้งนั้น จนกว่าจะถึงวันประชุมสมัชชารัฐบาลีสมาชิกแห่งอนุสัญญาครั้งถัดไป
4. เพื่อให้คณะกรรมการมรดกโลกวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลีสมาชิกใน
อนุสัญญา ควรแจ้งจำนวนเงินค่าบำรุงที่จะมอบให้แก่กองทุนมรดกโลกตามความที่ระบุไว้ในย่อ
หน้าที่ 2 ของมาตรานี้ และชำระเงินค่าบำรุงจำนวนดังกล่าว เป็นประจำทุกๆ 2 ปีเป็นอย่างช้า
นอกจากนั้น จำนวนเงินค่าบำรุงที่ชำระต้องไม่น้อยกว่าวงเงินตามเงื่อนไขของข้อบัญญัติในย่อ
หน้าที่ 1 ของมาตรานี้
5. รัฐบาลีสมาชิกในอนุสัญญาใดที่ค้างชำระค่าบำรุง หรือเงินบริจาคประจำปีภายในปีปฏิทินนั้น จะไม่
มีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก อย่างไรก็ตาม ความ
ดังกล่าวข้างต้นไม่มีผลบังคับใช้กับการเลือกตั้งในครั้งแรก ทั้งนี้ ช่วงเวลาของการดำรงตำแหน่ง
ของผู้แทนรัฐในตำแหน่งกรรมการนั้นจะสิ้นสุดเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ อ้างถึงในมาตรา 8 ย่อ
หน้า 1 ของอนุสัญญา

มาตราที่ 17

รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาจะต้องตัดสินใจหรือส่งเสริมให้จัดตั้งองค์กรสาธารณะของรัฐ และมูลนิธิ เอกชน หรือองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการบริจาค เพื่อการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ของ อนุสัญญา

มาตราที่ 18

รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา จะต้องให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมการระดมทุนในระดับนานาชาติ สำหรับกองทุนมรดกโลก ซึ่งอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ตามที่ได้ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 3 ของมาตรา 15

หมวดที่ 5

เงื่อนไขและการเตรียมการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

มาตราที่ 19

รัฐภาคีสมาชิกอาจขอรับความช่วยเหลือระดับนานาชาติเพื่อนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือ มรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลซึ่งตั้งอยู่ในขอบเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งควร จะส่งเอกสารพร้อมไปกับคำร้อง โดยต้องเตรียมข้อมูลและเอกสารตามวิธีการที่ระบุไว้ในมาตรา 21 ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คณะกรรมการมรดกโลกใช้ในการประกอบการพิจารณา ตัดสินใจ

มาตราที่ 20

ภายใต้บทบัญญัติในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรา 13 ย่อยย่อ (ค) ของมาตรา 22 และมาตรา 23 อนุสัญญา ๑ ได้เตรียมความช่วยเหลือระดับนานาชาติ ไว้จัดสรรให้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและ มรดกทางธรรมชาติที่คณะกรรมการมรดกโลกได้พิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลก หรือ อยู่ในขั้นตอนที่จะเห็นชอบให้อยู่ในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของ มาตรา 11 เท่านั้น

มาตราที่ 21

1. คณะกรรมการมรดกโลกควรกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การร้องขอความช่วยเหลือระดับนานาชาติมีแนวทางการพิจารณาและมีสาระสำคัญประกอบการร้องขอ โดยกำหนดแนวทางการพิจารณาการดำเนินการ ความเป็นไปได้ของเนื้อหางาน, การประมาณการค่าใช้จ่าย, ระดับความเร่งด่วนและเหตุผลว่าเหตุใดทรัพยากรของรัฐบาลฯ สมาชิกผู้ร้องขอความช่วยเหลือ จึงไม่เอื้ออำนวยให้สามารถดำเนินการได้ด้วยงบประมาณของตนเอง โดยการร้องขอความช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องได้รับการสนับสนุนโดยรายงานของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเท่าที่เป็นไปได้
2. การร้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการมรดกโลก เนื่องจากแหล่งได้รับความเสียหาย หรือภัยทางธรรมชาติ เป็นเหตุผลเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญในลำดับแรกเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ ควรมีการสำรองงบประมาณฉุกเฉินไว้ เพื่อใช้จ่ายในเหตุการณ์สุดวิสัยที่อาจเกิดขึ้น
3. ก่อนมีการพิจารณาลงมติ คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องกำหนดให้มีการศึกษาและการปรึกษาหารือตามความจำเป็น

มาตราที่ 22

- ความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากกองทุนมรดกโลก จะดำเนินการได้ภายใต้กรอบกิจกรรม ดังนี้
- (ก) การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสุนทรียภาพ, วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ในการป้องกันคุ้มครอง การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการฟื้นฟู มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 แห่งอนุสัญญาฯ
 - (ข) การเตรียมความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญ ช่างฝีมือด้านต่างๆ และแรงงานที่มีทักษะ เพื่อให้เชื่อมั่นว่าจะงานที่ได้มอบหมายให้ดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง
 - (ค) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ชำนาญการเฉพาะในทุกระดับเพื่อปฏิบัติงานการวินิจฉัย การปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ การนำเสนอ และฟื้นฟู แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ
 - (ง) การสนับสนุนเครื่องมือ ที่รัฐบาลฯสมาชิกไม่สามารถผลิตได้หรือไม่สามารถจัดให้มีได้
 - (จ) การให้ยืมเงินทุนด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดดอกเบี้ย ในกรณีที่สามารถใช้คืนได้ในระยะยาว
 - (ฉ) การช่วยเหลือทุนในบางกรณียกเว้น และด้วยเหตุผลพิเศษ ในกรณีที่ไม่สามารถชำระคืนเงินคืนกลับได้

มาตราที่ 23

คณะกรรมการมรดกโลก อาจให้การสนับสนุนความช่วยเหลือระดับนานาชาติแก่ศูนย์ระดับชาติ หรือภูมิภาคเพื่อฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญในทุกระดับ เพื่อดำเนินงานในการวินิจฉัย การปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการฟื้นฟูแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

มาตราที่ 24

การให้ความช่วยเหลือในระดับนานาชาติต่อโครงการขนาดใหญ่จะต้องนำเสนอรายละเอียดด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคนิควิธี ทั้งนี้ การศึกษาต่างๆ ดังกล่าวต้องเป็นไปในทิศทางที่ใช้เทคนิควิธีขั้นสูงในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ซึ่งต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ การศึกษาต้องคำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่เข้าถึงได้ในในรัฐภาคีสมาชิกล้วนๆ ด้วย

มาตราที่ 25

โดยหลักการทั่วไป บางส่วนของค่าใช้จ่ายในการทำงาน ควรเป็นความรับผิดชอบของประชาคมนานาชาติ การสนับสนุนความช่วยเหลือในระดับนานาชาติต่อรัฐภาคีสมาชิกล้วนๆ ควรประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ การแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ให้แต่ละแผนงาน หรือโครงการ, ยกเว้นว่าทรัพยากรดังกล่าวจะไม่เอื้ออำนวย

มาตราที่ 26

คณะกรรมการมรดกโลกและรัฐภาคีสมาชิกล้วนๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติ ต้องทำเอกสารข้อตกลงที่ระบุเงื่อนไขการปฏิบัติงานในแผนงานหรือโครงการอยู่ภายใต้ขอบเขตที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นความรับผิดชอบของรัฐภาคีที่ได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ และนำเสนอแหล่งตามกฎเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลง

หมวดที่ 6

แผนงานการศึกษา

มาตราที่ 27

1. รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ ต้องพยายามดำเนินการต่างๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และมีลักษณะเฉพาะด้วยการศึกษาและแผนงานสารสนเทศต่างๆ เพื่อสร้างสำนึกสำนึกอันเข้มแข็งในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติให้กับสาธารณชน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2
2. รัฐภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาฯ ควรดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการคุกคามแหล่งมรดกสู่สาธารณะอย่างกว้างขวาง เพื่อให้บรรลุผลตามอนุสัญญาฯ

มาตราที่ 28

รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือในระดับนานาชาติภายใต้กรอบของอนุสัญญาฯ ต้องกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการรับรู้ความสำคัญของแหล่งสำหรับการรับความช่วยเหลือและบทบาทหน้าที่ของความช่วยเหลือ

หมวดที่ 7

รายงาน

มาตราที่ 29

1. รัฐภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาฯ จะต้องนำเสนอรายงานต่อที่ประชุมสมัยสามัญองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ตามเวลาที่กำหนด โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขเวลาและรูปแบบรายงานที่กำหนด ประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ข้อกำหนดกฎหมาย และการบริหารจัดการที่ได้ปฏิบัติ และกิจกรรมอื่นๆ ที่ได้ดำเนินการตามอนุสัญญาฯ พร้อมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่มีประสบการณ์ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2. รายงานต่างๆ จะถูกนำเสนอเพื่อคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาในลำดับแรก
3. คณะกรรมการมรดกโลก จะนำส่งรายงานการดำเนินการในการประชุมสมัชชาสามัญขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

หมวดที่ 8

หมวดสุดท้าย

มาตราที่ 30

อนุสัญญาฉบับนี้เขียนขึ้นเป็นภาษาอาราบิก อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซียและสเปน ทั้งห้าภาษามีความเป็นต้นฉบับเท่าเทียมกัน

มาตราที่ 31

1. อนุสัญญาฯ จะถูกนำเสนอเพื่อให้รัฐภาคีสมาชิกขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคยานุวัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญขององค์การฯ ตามลำดับ
2. หลักฐานการให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคยานุวัติจะถูกเก็บรักษาที่ผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

มาตราที่ 32

1. อนุสัญญาฉบับนี้ จะเปิดให้รัฐต่างๆ ซึ่งรวมทั้งรัฐที่มีได้เป็นรัฐภาคีสมาชิกขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติพิจารณาเข้าร่วมเป็นภาคี
2. การภาคยานุวัติของรัฐ จะมีผลอย่างเป็นทางการต่อเมื่อมีการยื่นหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

มาตราที่ 33

อนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้เมื่อครบเวลา 3 เดือนนับจากวันที่ได้รับหลักฐานการให้สัตยาบัน หรือ การรับรอง หรือการภาคยานุวัติ ในกรณีของรัฐที่ยื่นหลักฐานการให้สัตยาบัน การรับรอง หรือการ ภาคยานุวัติในช่วงระยะเวลาก่อนการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญาตามนัยของความใน ส่วนแรก อนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้กับรัฐอื่นๆ เมื่อครบ 3 เดือน นับจากการยื่นหลักฐานการให้สัตยาบัน หรือ การรับรอง หรือ การภาคยานุวัติของรัฐนั้นๆ

มาตราที่ 34

ข้อบัญญัติต่อไปนี้ บังคับใช้กับรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาที่มีการปกครองในระบบสหพันธรัฐ หรือ ประเทศที่มีได้ปกครองโดยระบบรัฐธรรมนูญรวม:

- (ก) ในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติของอนุสัญญาฯ ซึ่งส่งผลให้มีการดำเนินการต่างๆ เกิดขึ้นภายใต้ ขอบเขตอำนาจตามกฎหมายของรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ หรืออำนาจรัฐบาลกลาง มีพันธะผูกพัน ที่มีต่อรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ หรือรัฐบาลกลาง มีลักษณะเช่นเดียวกับรัฐภาคีที่ไม่ได้มีการ ปกครองแบบสหพันธรัฐ
- (ข) ข้อสัญญาของอนุสัญญาฯ ซึ่งการดำเนินการต่างๆ ภายใต้ขอบเขตอำนาจตามกฎหมายแห่ง รัฐธรรมนูญของรัฐ จังหวัด มณฑล หรือ ซึ่งมีได้มีพันธะผูกพันโดยระบบรัฐธรรมนูญของรัฐ ใน การกำหนดมาตรการทางกฎหมาย รัฐบาลกลางต้องแจ้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการ ดำเนินการต่างๆ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบริหารกฎหมายของรัฐ จังหวัด มณฑล หรือเขตการ ปกครองเหล่านั้นเพื่อทราบด้วย

มาตราที่ 35

1. รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ มีสิทธิในการบอกยกเลิกการเป็นสมาชิกในอนุสัญญาฯ
2. การบอกยกเลิกต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรยื่นต่อผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
3. การบอกยกเลิกจะมีผลเมื่อครบระยะเวลา 12 เดือน นับจากวันที่มีหนังสือแจ้งตอบรับการบอก เลิกของรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้จะไม่มีผลต่อพันธะผูกพันทางการเงินของรัฐภาคีสมาชิกที่บอกยกเลิก จนกว่าจะถึงวันที่หนังสือบอกเลิกมีผลบังคับใช้

มาตราที่ 36

ผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จะมีหนังสือเวียนแจ้งแก่รัฐภาคีสมาชิกขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และรัฐที่มีได้เป็นสมาชิกขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 32 รวมทั้งองค์การสหประชาชาติ เกี่ยวกับหลักฐานของรัฐภาคีในการให้สัตยาบัน หรือการรับรอง หรือการภาคยานุวัติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 31 และ 32 และหลักฐานที่รัฐภาคีสมาชิกบอกเลิกการเป็นสมาชิกในอนุสัญญาฯ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 35

มาตราที่ 37

1. การแก้ไขอนุสัญญาฯ จะกระทำได้ก็เป็นการแก้ไขโดยที่ประชุมสมัชชาสามัญขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และการแก้ไขนี้จะมีผลต่อเฉพาะรัฐซึ่งเข้าร่วมกับอนุสัญญาที่แก้ไขนี้
2. หากที่ประชุมสมัชชาสามัญขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เห็นชอบอนุสัญญาฯ ฉบับแก้ไข ซึ่งจะเป็นการเห็นชอบทั้งหมดหรือเห็นชอบบางส่วนก็ตาม เว้นแต่จะได้มีการดำเนินการเพื่อให้อนุสัญญาฯ ฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ไว้ในอีกทางหนึ่งแล้ว อนุสัญญาฯ นี้จะสิ้นสุดลง เพื่อเปิดให้อนุสัญญาฯ ฉบับใหม่มีการดำเนินการตามกระบวนการการให้สัตยาบัน หรือการรับรอง หรือภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ต่อไป

มาตราที่ 38

โดยอนุโลมตามมาตรา 102 ของกฎบัตรแห่งองค์การสหประชาชาติอนุสัญญาฉบับนี้ จะได้รับการจดทะเบียนไว้ที่สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ โดยการร้องขอของผู้ผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

กรุงปารีส วันที่ 23 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2515 | คริสต์ศักราช 1972, ต้นฉบับจำนวน 2 ชุด ที่ลงนามโดยประธานการประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ 17 ขององค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และผู้อำนวยการใหญ่องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยจะดำเนินการเก็บรักษาไว้ที่หอจดหมายเหตุขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ส่วนสำเนาฉบับจริงที่มีการรับรองอย่างเป็นทางการจะถูกส่งไปยังรัฐภาคีทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 31 และ 32 และองค์การสหประชาชาติ

เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention

I. บทแนะนำ (Introduction)

I.A แนวทางการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก

1. จาก เอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (ดังต่อไปนี้ อ้างถึงในฐานะของ *แนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญา*) มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ในที่นี้ หมายถึง อนุสัญญามรดกโลก หรือใช้คำว่าอนุสัญญา) โดยจัดตั้งแนวทาง 4 เรื่องดังต่อไปนี้
 - a) การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก และบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย;
 - b) การปกป้องคุ้มครอง และอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก;
 - c) การให้ทุนการช่วยเหลือระดับนานาชาติภายใต้กองทุนมรดกโลก; และ
 - d) การขับเคลื่อนกลไกในระดับชาติและนานาชาติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามอนุสัญญา
2. แนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญา มีการปรับปรุงเป็นระยะเพื่อให้เนื้อหาสอดคล้องกับมติของคณะกรรมการมรดกโลก
3. ผู้ดำเนินการหลักตาม *แนวทางการดำเนินการตามอนุสัญญา* คือ
 - a) รัฐบาลสมาชิกตามอนุสัญญามรดกโลก
 - b) คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ซึ่งต่อไปจะใช้คำว่า “คณะกรรมการมรดกโลก” หรือ “คณะกรรมการฯ”
 - c) ศูนย์มรดกโลก (World Heritage Centre) โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งต่อไปในที่นี้จะใช้คำว่า “สำนักเลขาธิการฯ”
 - d) องค์กรที่ปรึกษา (Advisory Bodies) ของคณะกรรมการมรดกโลก
 - e) ผู้บริหารจัดการแหล่ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ให้ความร่วมมือ ในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลก

I.B อนุสัญญาามรดกโลก (The World Heritage Convention)

4. มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้ อีกทั้งก็ไม่อาจหาสิ่งใดทดแทนได้ ไม่ได้มีคุณค่าต่อชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น ทว่าเป็นสมบัติของมนุษยชาติทั้งปวง การสูญหายลงไปจากการเสื่อมสภาพ หรือการสูญสิ้นไปขององค์ประกอบต่างๆ ของมรดกอันทรงคุณค่าจะทำให้สูญเสียมรดกอันเป็นต้นทุนสำคัญของมนุษยชาติ เพราะว่าคุณสมบัติพิเศษนี้สามารถตัดสินใจได้ว่ามีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และควรค่าแก่การปกป้องคุ้มครองเป็นพิเศษจากอันตรายและปัจจัยคุกคามที่เพิ่มมากขึ้น
5. เพื่อสร้างความมั่นใจให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในการวินิจฉัยแหล่ง, การปกป้องคุ้มครอง, การอนุรักษ์ และการนำเสนอแหล่งมรดกโลก, รัฐภาคีสมาชิกของ UNESCO จึงได้ก่อตั้งอนุสัญญาามรดกโลกขึ้นในปี.ศ.2515 | ค.ศ.1972 จากอนุสัญญาฯ ได้นำไปสู่การจัดตั้ง “คณะกรรมการมรดกโลก” และ “กองทุนมรดกโลก” ซึ่งทั้งคณะกรรมการและกองทุนได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี.ศ.2516 | ค.ศ.1976
6. นับตั้งแต่การก่อตั้งอนุสัญญาฯ เมื่อปีพ.ศ.2515 | ค.ศ.1972, ทั้งนี้ คณะกรรมการระดับนานาชาติได้ประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งการปกป้องคุ้มครองและการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
7. อนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์ในการวินิจฉัยแหล่ง, การคุ้มครองป้องกัน, การอนุรักษ์, การนำเสนอ และการส่งผ่านมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลไปยังอนุชนรุ่นหลัง
8. หลักเกณฑ์การพิจารณาความมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อมรดกโลกได้พัฒนาขึ้นเพื่อประเมินคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดก และเพื่อเป็นแนวทางให้รัฐภาคีสมาชิกในการปกป้องคุ้มครอง และจัดการแหล่งมรดกโลกต่างๆ เหล่านั้น
9. หากแหล่งมรดกที่ขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลกได้รับการคุกคามอันเกิดจากปัญหาวิกฤติ และปัญหาเฉพาะเจาะจง คณะกรรมการมรดกโลกสามารถพิจารณาบรรจุชื่อของแหล่งในบัญชีแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย ทั้งนี้ หากว่าคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่ทำให้แหล่งได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกได้ถูกทำลาย คณะกรรมการฯ สามารถพิจารณาถอดถอนแหล่งมรดกนั้นออกจากบัญชีรายชื่อมรดกโลก

I.C รัฐภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก (The States Parties to the World heritage Convention)

10. รัฐภาคีสมาชิกต่างๆ ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามาร่วมเป็นรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา ทั้งนี้ รูปแบบเครื่องมือในการให้สัตยาบัน/การยอมรับ และภาคียานวัตได้รวบรวมไว้ในภาคผนวกที่ 1 โดยเอกสารต้นฉบับที่ได้รับลงนามต้องส่งให้อำนาวยการของ UNESCO
11. บัญชีรายชื่อรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา แสดงข้อมูลในเวปไซด์: <http://whc.unesco.org/en/statesparties>
12. ส่งเสริมให้รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา แสดงความเชื่อมั่นในการคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ อาทิ ผู้บริหารจัดการแหล่ง หน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาค ชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน (NGOs) และภาคีอื่นๆ ที่มีความสนใจในการวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลก
13. รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา ต้องยื่นข้อมูลชื่อและสถานที่ติดต่อของหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก หรือหน่วยงานประสานงานในการดำเนินการตามอนุสัญญา ต่อสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ดังนั้น สำนักเลขาธิการฯ สามารถได้ตอบอย่างเป็นทางการ และเอกสารต่างๆ ถึงหน่วยประสานงานกลางนี้ตามความเหมาะสม บัญชีรายชื่อที่อยู่ดังกล่าวนี้แสดงในเวปไซด์ ซึ่งทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องปรับปรุงฐานข้อมูลดังกล่าวให้ทันสมัย
14. ส่งเสริมให้รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา ประสานงานเชิญผู้เชี่ยวชาญมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติในรัฐภาคีสมาชิกฯ มาร่วมปรึกษาหารือกันเพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญา รัฐภาคีสมาชิกที่ประสงค์เข้าร่วมเป็นตัวแทนในองค์กรที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญสามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสม
- 14.วิ. รัฐภาคีสมาชิกที่ได้รับการส่งเสริมการเผยแพร่แผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา ตามหลักการของนโยบายที่เกี่ยวข้องและถูกรับรองโดยคณะกรรมการมรดกโลก สมัชชารัฐภาคีของอนุสัญญาและหน่วยงานปกครองขององค์การยูเนสโก ตัวอย่างเช่น เอกสารเชิงนโยบายเพื่อบูรณาการมุมมองของการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับกระบวนการของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และนโยบายขององค์การยูเนสโกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมือง ตลอดจนนโยบายและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (the 2030 Agenda for Sustainable Development) และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
15. ด้วยความเคารพสูงสุดต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีสมาชิกที่มีอยู่เหนือพื้นที่ตั้งของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ โดยปราศจากอคติใดๆ ต่อสิทธิในแหล่งตามกฎหมายของรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญา พึงรับรู้ว่าการคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกโลกเป็นหน้าที่ของประชาคมนานาชาติในการประสานความร่วมมือ.

- a) รัฐภาคีสมาชิกมีพันธะสัญญาที่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือในการวินิจฉัยศึกษาข้อมูลต่างๆของแหล่งมรดก การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการส่งผ่านมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติซึ่งตั้งอยู่ในพรมแดนของรัฐภาคีสมาชิกไปยังอนุชนรุ่นหลัง และให้ความช่วยเหลือตามที่รัฐภาคีสมาชิกเรียกร้อง;
- b) กำหนดนโยบายทั่วไปที่จะให้มรดกทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคม;
- c) บูรณาการการปกป้องคุ้มครองมรดกโดยครอบคลุมแผนงานกิจกรรมต่างๆ ;
- d) จัดการบริการเพื่อการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ และการนำเสนอเกี่ยวกับแหล่งมรดก;
- e) พัฒนาวิทยาการศึกษา และเทคนิควิธี ในการวินิจฉัยกิจกรรมที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อแหล่งมรดก;
- f) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมาย, วิทยาการ, เทคนิควิธี การบริหาร และการเงินอย่างเหมาะสมในการปกป้องคุ้มครองมรดก;
- g) สนับสนุนให้จัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมระดับประเทศหรือภูมิภาคเพื่อการปกป้องคุ้มครอง, การอนุรักษ์, การนำเสนอแหล่งมรดก และกระตุ่นการวิจัยอย่างเป็นระบบในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่อง;
- h) ต้องไม่ดำเนินการใดๆ โดยเจตนาที่จะก่อความเสียหายทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อมรดกนั้นหรือรัฐภาคีสมาชิกอื่นๆ ในอนุสัญญาฯ;
- i) ส่งผลการสำรวจแหล่งที่มีความเหมาะสมในการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกต่อคณะกรรมการมรดกโลก (ดังที่อ้างถึงตามเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของศูนย์มรดกโลก);
- j) ชำระค่าสนับสนุนต่อกองทุนมรดกโลกตามกำหนด ตามที่ประชุมสมัชชาภาคีของอนุสัญญาฯ พิจารณากำหนด;
- k) พิจารณาและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนระดับชาติ ตลอดจนกองทุนสาธารณะและกองทุนเอกชน หรือกองทุนสมาคมเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริจาคเพื่อการปกป้องคุ้มครองมรดกโลก;
- l) ให้ความช่วยเหลือในการระดมทุนในโครงการระดับนานาชาติต่างๆ เพื่อกองทุนมรดกโลก;
- m) จัดการศึกษา และกิจกรรมการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักในคุณค่าและเคารพต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามความหมายในมาตรา 1 และ 2 ของอนุสัญญาฯ และเพื่อสร้างการรับรู้ของประชาชนในการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งคุกคามต่อมรดกนี้;
- n) จัดเตรียมข้อมูลต่อคณะกรรมการมรดกโลกเกี่ยวกับการดำเนินการของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยมรดกโลกและสถานภาพของการอนุรักษ์แหล่งนั้น; และ
- o) การมีส่วนร่วมและปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ ในกระบวนการของแหล่งมรดกโลก ระบบการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งมรดก

16. สนับสนุนให้รัฐภาคีสมาชิกเข้าประชุมต่างๆของคณะกรรมการมรดกโลกและองค์กรสนับสนุน

I.D ที่ประชุมสมัชชาภาคีสมาชิกของอนุสัญญามรดกโลก (The General Assembly of States Parties to the World Heritage Convention)

17. การประชุมสมัชชาภาคีสมาชิกในอนุสัญญามรดกโลกจัดประชุมในช่วงเวลาเดียวกันกับการประชุมทั่วไปของ UNESCO โดยจัดการประชุมตามข้อกำหนดและขั้นตอนในการประชุมสมัชชาภาคีสมาชิกในอนุสัญญาฯ ซึ่งแสดงในเว็บไซต์ <http://whc.unesco.org/en/garules>
18. ที่ประชุมสมัชชาภาคี พิจารณาที่ใช้กับรัฐภาคีและการเลือกสมาชิกเข้าเป็นคณะกรรมการมรดกโลก ในการบริจาคเงินเข้ากองทุนมรดกโลกตามสัดส่วน รวมทั้งคณะกรรมการมรดกโลก ต้องรายงานกิจกรรมต่างๆ ต่อที่ประชุมสมัชชาภาคี และที่ประชุมใหญ่ขององค์การ UNESCO

I.E คณะกรรมการมรดกโลก (The World Heritage Committee)

19. คณะกรรมการมรดกโลกประกอบด้วยสมาชิก 21 คน และมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละครั้ง (มิถุนายน/กรกฎาคม) โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานซึ่งจัดประชุมตามความจำเป็นในช่วงที่คณะกรรมการมรดกโลกประชุม ทั้งนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการมรดกโลก และคณะทำงาน ดังแสดงในเว็บไซต์ <http://whc.unesco.org/en/committeemembers>
20. คณะกรรมการมรดกโลกจัดการประชุมตามข้อกำหนดและข้อปฏิบัติ ดังแสดงในเว็บไซต์ <http://whc.unesco.org/en/committeerules>
21. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการฯ มีระยะเวลา 6 ปี แต่เพื่อสร้างความแน่ใจว่าจะเป็นไปอย่างเท่าเทียม และเป็นการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกัน, ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะได้รับเชิญจากที่ประชุมใหญ่ให้พิจารณาเสนอตัวลดวาระการดำรงตำแหน่งจาก 6 ปีลงเป็น 4 ปี และต้องไม่ครองตำแหน่งต่อเนื่องกัน
22. อาจมีการแบ่งที่นั่งจำนวนหนึ่งในคณะกรรมการฯ สำหรับรัฐภาคีสมาชิกที่ไม่มีแหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ทั้งนี้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการในการประชุมก่อนการประชุมสมัชชาภาคีสมาชิกในอนุสัญญามรดกโลก
23. การลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกเป็นไปตามวัตถุประสงค์และการพิจารณาอย่างเป็นระบบ และการประเมินใดๆต้องอยู่บนฐานคิดอันรอบคอบและมีความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ในการตัดสินใจของคณะกรรมการฯ ต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้
- a) ตรวจสอบเอกสารอย่างพิถีพิถัน;
 - b) ละเอียดถี่ถ้วน และมีกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน;
 - c) ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐาน; และ
 - d) หากมีความจำเป็น, ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสิน

24. หน้าที่หลักของคณะกรรมการมรดกโลกในการร่วมมือกับรัฐภาคีสมาชิก คือ

- a) ดำเนินการวินิจฉัยโดยอาศัยพื้นฐานจากเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) และข้อเสนอที่ยื่นโดยรัฐภาคีสมาชิก ซึ่งแหล่งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลจะได้รับการคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาฯ และได้รับการยกย่องแหล่งดังกล่าวไว้ในบัญชีมรดกโลก;
- b) ตรวจสอบสถานภาพการอนุรักษ์ของแหล่งมรดกที่ได้รับการยกย่องในบัญชีมรดกโลก ผ่านกระบวนการ “ประเมินผลติดตาม (Reactive Monitoring)” (บทที่ IV ของแนวปฏิบัติ)⁴ และ “การรายงานตามรอบที่กำหนด (Periodic Reporting)” (บทที่ V ของแนวปฏิบัติ)⁵;
- c) พิจารณาดัดสินว่าแหล่งมรดกที่ได้รับขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลกนั้น ยังสมควรดำรงสถานภาพ หรือถอดถอนออกจากบัญชีมรดกโลกที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย;
- d) พิจารณาดัดสินว่าแหล่งมรดกใดที่สมควรถอดถอนออกจากบัญชีมรดกโลก (บทที่ IV ของแนวปฏิบัติ)⁶;
- e) กำหนดขั้นตอนการร้องขอรับความช่วยเหลือระดับนานาชาติที่ต้องพิจารณาและการดำเนินการศึกษาและให้คำปรึกษาตามความจำเป็นก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาดัดสินใจ (บทที่ VII ของแนวปฏิบัติ)⁷;
- f) กำหนดการใช้ทรัพยากรของกองทุนมรดกโลกให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการช่วยเหลือรัฐภาคีสมาชิกในการคุ้มครองแหล่งมรดกที่มีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล;
- g) หาแนวทางที่จะเพิ่มจำนวนงบประมาณของกองทุนมรดกโลก;
- h) ส่งรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมของคณะกรรมการฯ ทุก 2 ปีต่อที่ประชุมสมัชชาภาคีสมาชิก และต่อที่ประชุมสามัญของ UNESCO;
- (i) ทบทวนและประเมินถึงการดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติตามรอบที่กำหนด;
- j) ปรับปรุงและลงมติเกี่ยวกับแนวปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

25. ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติคณะกรรมการมรดกโลก จำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์ของวัตถุประสงค์ และต้องมีการทบทวนและปรับปรุงตามรอบ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าปัจจัยคุกคามใหม่ๆ ที่มีต่อมรดกโลกจะได้ถูกรับทราบอย่างมีประสิทธิภาพ

26. วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ ในปัจจุบันมีดังนี้

- 1) เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น (Credibility) ที่สูงมากขึ้นต่อบัญชีมรดกโลก

⁴ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter IV” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. pp 169-198.

- 2) เพื่อรับรองว่าการอนุรักษ์ (Conservation) แหล่งมรดกโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพในการสร้างสมรรถนะบุคลากร (Capacity-building) ของรัฐภาคีสมาชิก
- 4) เพื่อใช้การสื่อสาร (Communication) เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้ของสาธารณะ การมีส่วนร่วม และสนับสนุนด้านต่างๆ สำหรับแหล่งมรดกโลก
- 5) เพื่อเพิ่มบทบาทของชุมชนต่างๆ (Communities) ในการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

I.F สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก (The Secretariat to the World Heritage Committee)

27. สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก หรือศูนย์มรดกโลก ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.1992 | พ.ศ.2535 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยเป็นองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อเป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการมรดกโลก ทำหน้าที่ช่วยเหลือ และดำเนินการประสานงานระหว่างรัฐภาคีสมาชิกและองค์กรที่ปรึกษา เพื่อทำให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ
28. สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก มีหน้าที่หลัก ดังนี้
 - a) การจัดการประชุมสามัญ และคณะกรรมการมรดกโลก;
 - b) ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการมรดกโลก และจากที่ประชุมสามัญ และรายงานผลงานที่ดำเนินการ;
 - c) รับหนังสือ การลงทะเบียน การตรวจสอบความสมบูรณ์ของเอกสาร การเก็บรักษาเอกสาร และส่งเอกสารไปยังคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำแหล่งเสนอเพื่อเสนอขอรับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลก;
 - d) ประสานงานเพื่อการศึกษา และกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์โลกเพื่อเป็นตัวแทนความสมดุล และการยกย่องแหล่งสืบทอดรายชื่อแหล่งมรดกโลก;
 - e) จัดเตรียมรายงานประจำปีรอบที่กำหนด;
 - f) ประสานงานและจัดการประเมินติดตาม รวมไปถึงทำหน้าที่ตอบสนองประเมิน และการประสานความร่วมมือในกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาตามความเหมาะสม
 - g) ประสานการช่วยเหลือในระดับนานาชาติ;

⁵ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter V” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. pp 199-222.

⁶ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter IV” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. pp 169-198.

⁷ ดูเพิ่มเติมใน “Chapter VII” อ้างใน UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paris: UNESCO. 2017. pp 223-257.

- h) หนุนเสริมทรัพยากรของกองทุนเสริมเพื่อการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก;
 - i) ช่วยเหลือรัฐภาคีสมาชิกในการดำเนินการโครงการที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด; และ
 - j) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมด้านมรดกโลก และอนุสัญญามรดกโลกแก่รัฐภาคีสมาชิกองค์กรที่ปรึกษา ตลอดจนสาธารณชน
29. ทั้งนี้ กิจกรรมที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการมรดกโลก หรือตามมติของที่ประชุมสามัญของรัฐภาคีสมาชิก จะต้องดำเนินการร่วมกับองค์กรที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด

I.G องค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก (Advisory Bodies to the World Heritage Committee)

30. องค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก (Advisory Bodies to the World Heritage Committee) ประกอบด้วย 3 หน่วยงานหลัก คือ
- ICCROM (the International Centre for Study of the Preservation and Restoration of Cultural Properties) หรือ “อีคโครม”
 - ICOMOS (the International Council on Monuments and Sites) หรือ “ไอโคโมส”
 - IUCN (the World Conservation Union) หรือ “ไอยูเอ็นซี”
31. โดยบทบาทและหน้าที่ขององค์กรที่ปรึกษาของคณะกรรมการมรดกโลก มีดังนี้
- a) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ตามความเชี่ยวชาญ;
 - b) ให้คำแนะนำช่วยเหลือสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการมรดกโลก ในการเตรียมเอกสารสำหรับคณะกรรมการ เตรียมวาระการประชุม และการดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการมรดกโลก;
 - c) ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนา และดำเนินการตามยุทธศาสตร์สากล เพื่อให้แหล่งมรดกโลกนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทน มีความสมดุล ตลอดจนมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของการฝึกอบรมในภาพรวม และจัดทำรายงานตามรอบที่กำหนด รวมทั้งการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนมรดกโลก;
 - d) ติดตามสถานภาพการอนุรักษ์มรดกโลก และปฏิบัติพันธกิจตามที่คณะกรรมการมรดกโลกได้มอบหมาย และภารกิจที่ปรึกษาดำเนินการร้องขอของรัฐภาคีสมาชิก และทบทวนข้อเรียกร้องสำหรับความช่วยเหลือระดับนานาชาติ;
 - e) ในกรณีของ ICOMOS และ IUCN ให้ประเมินแหล่งมรดกที่เสนอขอรับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลก และให้คำแนะนำและรับฟังกับรัฐภาคีสมาชิกที่กำลังเสนอแหล่งมรดกเพื่อ

ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก และเสนอรายงานการประเมินต่อคณะกรรมการมรดกโลก; และ

- f) เข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการมรดกโลก และสถาบันที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ปรึกษา

ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษา การอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (the Inter-national Centre for Study of the Preservation and Restoration of Cultural Properties) หรือ อิคครอม (ICCROM)

- 32. เป็นองค์กรระดับนานาชาติสำหรับการศึกษาปกป้องคุ้มครอง และการบูรณะมรดกวัฒนธรรม สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี จัดตั้งขึ้นโดย UNESCO ในปีพ.ศ.2499 | ค.ศ.1956 ทั้งนี้ ICCROM มีบทบาททำหน้าที่ด้านการวิจัย การบันทึกข้อมูล การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค การฝึกอบรม และการโครงการสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณะในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์
- 33. บทบาทหน้าที่ของ ICCROM ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญามรดกโลก คือ เป็นผู้มีส่วนร่วมหลักในการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก จัดเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (the International Council on Monuments and Sites) หรือ ไอโคโมส (ICOMOS)

- 34. เป็นองค์กรระดับนานาชาติ ด้านอนุสรณ์สถานและแหล่ง เป็นหน่วยงานอิสระ สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2508 | ค.ศ.1965 มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการใช้ทฤษฎี วิธีการ และเทคนิควิธีทางวิชาการในการอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรม และโบราณคดีบนหลักการของสนธิสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์และบำรุงรักษาอนุสรณ์สถานและพื้นที่ประวัติศาสตร์ (International Charter on the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (the Venice Charter)) ปีพ.ศ.2507 | ค.ศ.1964
- 35. บทบาทหน้าที่เฉพาะของ ICOMOS ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญามรดกโลกประกอบด้วยการประเมินมรดกทางวัฒนธรรมที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลก การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก และการเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (the International Union for Conservation of Nature) หรือ ไอยูซีเอ็น (IUCN)

36. เป็นสหภาพการอนุรักษ์ธรรมชาติแห่งแรกของโลก สำนักงานตั้งอยู่ที่เมือง Gland ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ.2491 | ค.ศ.1948 เกิดขึ้นโดยการรวมขององค์กรระดับรัฐ องค์กรภาคเอกชน และนักวิทยาศาสตร์จากทั่วโลกมาทำงานร่วมกัน โดยมีพันธกิจหลักเพื่อสร้างการโน้มน้าว และการกระตุ้นเตือน ตลอดจนความช่วยเหลือต่อสมาคมทางวิทยาศาสตร์ต่างๆของโลก เพื่อการขับเคลื่อนประเด็นการอนุรักษ์ ความสมบูรณ์และความหลากหลายของธรรมชาติและทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นไปอย่างเท่าเทียม และความยั่งยืนของระบบนิเวศ

37. บทบาทหน้าที่เฉพาะของ IUCN ที่สัมพันธ์กับอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกประกอบด้วยการประเมินแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อมรดกโลก การติดตามผลสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ศึกษาทบทวนข้อเสนอเรียกร้องความช่วยเหลือในระดับนานาชาติที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกและการเตรียมการและการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสมรรถนะประเภทต่างๆ

H. องค์กรอื่นๆ (Other organizations)

38. คณะกรรมการมรดกโลกอาจร้องขอต่อองค์กรระดับนานาชาติหรือองค์กรภาคเอกชนอื่นๆ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เหมาะสม เพื่อให้ความช่วยเหลือในกระบวนการทำงานและการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงกระบวนการประเมินตรวจสอบ

I.1 ผู้มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลก (Partners in protection of World Heritage)

39. แนวทางการดำเนินการของผู้มีส่วนร่วม คือ การสรรหา การจัดการ และการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนกระบวนการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกโลก และการปฏิบัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

40. การสร้างผู้มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก ทั้งในระดับบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มน้อย องค์กรของรัฐบาล องค์กรอิสระ องค์กรเอกชน และเจ้าของแหล่งมรดกนั้น ที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการอนุรักษ์และการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก

1.J อนุสัญญา ข้อเสนอแนะ และโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่อง (Other Conventions Recommendations and Programmes)

41. คณะกรรมการมรดกโลกได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการประสานงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างโครงการต่างๆ ของยูเนสโก และระหว่างอนุสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นบัญชีรายชื่อเครื่องมือการอนุรักษ์ต่างๆ ของโลก ทั้งนี้สามารถดูรายละเอียดของอนุสัญญา และโครงการอื่นๆ ที่ย่อหน้า 44
42. คณะกรรมการมรดกโลกโดยการสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการฯ จะสร้างความร่วมมือและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกและอนุสัญญาอื่นๆ รวมไปถึงโครงการและองค์กรระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ
43. คณะกรรมการมรดกโลกอาจเชิญตัวแทนจากองค์กรระหว่างชาติที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาคู่ครองมรดกโลก มาร่วมการประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ หรืออาจแต่งตั้งตัวแทนเพื่อติดตามการประชุมของหน่วยงานระหว่างชาติอื่นๆ ตามที่ได้รับคำเชิญ
44. การเลือกสรรอนุสัญญาฯ และโครงการระดับโลกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

อนุสัญญาและโครงการอื่นๆ ของยูเนสโก (UNESCO Conventions and Programmes)

- อนุสัญญาสำหรับการคุ้มครองสมบัติทางวัฒนธรรมในกรณีที่มีความขัดแย้งทางอาวุธ (1954) พิธีสารที่ I ปีพ.ศ.2497 | ปีค.ศ.1954 พิธีสารที่ II ปีพ.ศ.2542 | ค.ศ.1999 : *Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict* (1954) Protocol I (1954) | Protocol II (1999)
- อนุสัญญาว่าด้วยวิธีการในการห้ามปรามและป้องกันการนำเข้าและส่งออกและโยกย้ายผู้ครอบครองสมบัติทางวัฒนธรรมที่ไม่ถูกต้อง ปีพ.ศ.2513 | ค.ศ.1970) : *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property* (1970)
- อนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ปีพ.ศ.2515 | ค.ศ.1972 : *Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage* (1972)
- อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมใต้พื้นน้ำ พ.ศ.2544 | ค.ศ.2001 : *Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage* (2001)
- อนุสัญญาสำหรับการให้ความปลอดภัยเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ (พ.ศ.2546 | ค.ศ.2003 : *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* (2003)

- โครงการมนุษย์และชีวมณฑล | Man and the Biosphere (MAB) Programme
- อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม พ.ศ.2548 | ค.ศ.2005 : Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005)

อนุสัญญาอื่นๆ

- อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติโดยเฉพาะเพื่อเป็นถิ่นที่อาศัยของนกเปิดน้ำ พ.ศ.2514 | ค.ศ.1971 : Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat (Ramsar) (1971)
- อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ พ.ศ.2516 | ค.ศ.1973 : Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) (1973)
- อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์ซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่โยกย้ายถิ่น พ.ศ.2522 | ค.ศ.1979 : Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS) (1979)
- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายสำหรับท้องทะเล พ.ศ.2525 | ค.ศ.1982 : United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) (1982)
- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.2535 | ค.ศ.1992 : Convention on Biological Diversity (CBD) (1992)
- อนุสัญญาอู๋นีโตรว่าด้วยการลักขโมยและส่งออกวัตถุทางวัฒนธรรมโดยผิดกฎหมาย พ.ศ.2538 | ค.ศ.1995 : UNIDROIT Convention on Stolen or Illegally Exported Cultural Objects (Rome, 1995)
- กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (นิวยอร์ก) พ.ศ.2537 | ค.ศ.1994) United Nations Framework Convention on Climate Change (New York, 1992)

II. แหล่งมรดกโลก (The World Heritage List)

II.A นิยามของมรดกโลก (Definition of World Heritage)

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ (Cultural and Natural Heritage)

45. ในอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก มาตรา 1 และมาตรา 2 ได้ให้คำนิยามของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ดังนี้

มาตราที่ 1

อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกให้นิยาม “มรดกทางวัฒนธรรม” มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

- อนุสรณ์สถาน (Monuments) ได้แก่ ผลงานสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ที่ประกอบเข้าด้วยกันเป็นอาคารที่มีคุณลักษณะของอนุสรณ์สถาน หรือประกอบด้วยแหล่งโบราณคดี จารึก ถ้าที่อยู่อาศัย ตลอดจน การบูรณาการคุณค่าของสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นอันทำให้เกิดคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์;
- กลุ่มอาคาร (Group of Building) กลุ่มของสิ่งก่อสร้างที่แยกจากกันหรือต่อเนื่องกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรมหรือความสอดคล้องกลมกลืน หรือที่ตั้งภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์;
- แหล่ง (Sites) ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือการผสมผสานร่วมกัน ระหว่างผลงานของธรรมชาติและของมนุษย์และรวมถึงแหล่งโบราณคดีซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์, ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา.

มาตราที่ 2

อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกให้นิยาม “มรดกทางธรรมชาติ” มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

- ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพ หรือกลุ่มของสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางสุนทรียศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์;
- สภาพองค์ประกอบทางธรณีวิทยา หรือธรณีสัณฐาน หรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบได้อย่างชัดเจนว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์สัตว์และพืชซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติทางวิทยาศาสตร์หรือการอนุรักษ์ที่กำลังได้รับการคุกคาม;
- สภาพธรรมชาติหรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดเจนว่ามีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงามตามธรรมชาติ.

แหล่งมรดกผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Mixed Cultural and Natural Heritage)

46. “มรดกแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ” จะพิจารณาจากแหล่งที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของคำนิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural landscapes)

47. “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่แสดงถึง “การบูรณาการระหว่างกันของธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น” ตามมาตราที่ 1 ในอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก สิ่งเหล่านั้นได้แสดงออกถึงวิวัฒนาการทางสังคมและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่ผ่านมายาวนาน โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ/หรือโอกาสที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเปิดให้มนุษย์เข้าไปปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนเงื่อนไขจากการวิวัฒนาการของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกพื้นที่

47.1 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่:

- (I) ประเภทแรก เป็นประเภทที่ระบุได้ง่ายที่สุดคือ ภูมิทัศน์ที่ถูกกำหนดขอบเขตไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้รับการออกแบบ และสร้างขึ้นโดยเจตนาจากการกระทำของมนุษย์ครอบคลุมถึงสวนและภูมิทัศน์ที่ก่อสร้างภายใต้เหตุผลด้านสุนทรียศาสตร์ โดยส่วนใหญ่ (แต่ไม่ทุกกรณี) จะความสัมพันธ์กับศาสนา หรือสิ่งก่อสร้างที่มีคุณลักษณะเป็นอนุสรณ์สถานเพื่อการระลึกถึง
- (II) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เกิดจากพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การจัดการ และ/หรือศาสนา ซึ่งมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันภายใต้ความสัมพันธ์และตอบสนองต่อเงื่อนไขทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ภูมิทัศน์นั้นสะท้อนถึงพัฒนาการของรูปทรงและองค์ประกอบ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ
 - a) ภูมิทัศน์ที่เป็นซากโบราณสถาน (Relict landscape) หรือซากดึกดำบรรพ์ (Fossil landscape) เป็นแหล่งที่มีคุณลักษณะของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่กระบวนการพลวัตได้สิ้นสุดลงแล้วในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต ซึ่งอาจเป็นแหล่งที่ได้ยุติลงอย่างกะทันหัน หรือค่อยๆ หมดบทบาทลง โดยมีพัฒนาการครอบคลุมช่วงระยะหนึ่ง ทว่าคงแสดงออกถึงคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญให้เห็นอย่างเด่นชัด
 - b) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีความสืบเนื่อง และยังคงดำรงบทบาทอยู่ในบริบทสังคมร่วมสมัย ที่สัมพันธ์กับประเพณีและวิถีชีวิตอย่างใกล้ชิด ในขณะที่แหล่งมรดกยังคงมีพลวัต ตลอดจนแสดงหลักฐานพัฒนาการของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับช่วงเวลาต่างๆ

- (III) ประเภทที่สามคือ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยง โดยการขึ้นทะเบียนมรดกโลกของภูมิทัศน์ลักษณะดังกล่าว นั้น จะพิจารณาคุณค่าทางศาสนา ศิลปะ หรือความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมขององค์ประกอบทางธรรมชาติ มากกว่าหลักฐานทางวัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งอาจไม่มีนัยสำคัญหรือขาดหายไป

การขึ้นทะเบียนภูมิทัศน์วัฒนธรรมในบัญชีรายชื่อมรดกโลก

47. ดรี ขอบเขตของภูมิทัศน์วัฒนธรรมสำหรับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นต้องสัมพันธ์กับลักษณะการใช้งานและมีความชัดเจน ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม ขอบเขตที่ถูกเลือกจะต้องครอบคลุมพื้นที่มากเพียงพอ ที่สามารถเป็นตัวแทนของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมในภาพรวม และไม่ควรมองข้ามความเป็นไปได้ในการกำหนดพื้นที่เชิงเส้นเป็นแนวยาว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเส้นทางคมนาคมและเครือข่ายความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญ

สำหรับเกณฑ์ทั่วไปในการคุ้มครองและการบริหารจัดการ มีผลบังคับใช้ได้กับแหล่งภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน สิ่งสำคัญคือ ต้องให้ความสำคัญกับคุณค่าต่างๆ ที่แสดงถึงลักษณะของภูมิทัศน์อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ ทั้งนี้ การเสนอเป็นแหล่งมรดกโลกควรดำเนินการบนพื้นฐานของความร่วมมือและการยินยอมจากชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่

การมีหมวดหมู่ "ภูมิทัศน์วัฒนธรรม" ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในย่อหน้า 77 ของแนวทางการอนุรักษ์ ไม่ได้มองข้ามความเป็นไปได้ ในการขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกที่มีความสำคัญเป็นพิเศษทั้งในด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ (ดูคำจำกัดความของแหล่งมรดกแบบผสม ในย่อหน้าที่ 46) ในกรณีดังกล่าว คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลจะต้องได้รับการพิจารณาภายใต้เกณฑ์ทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (ดูย่อหน้าที่ 77)

มรดกที่เคลื่อนที่ได้ (Movable Heritage)

48. การเสนอแหล่งมรดกที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ ทว่ามีแนวโน้มว่าจะมีการเคลื่อนย้ายทำเลที่ตั้งนั้น จะไม่ได้รับการพิจารณา

คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding universal value)

49. คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value) หมายถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและ/หรือทางธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งยู่เหนือขอบเขตพรมแดนรัฐชาติ และเป็นคุณค่าสากลของมนุษยชาติ ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการปกป้องคุ้มครองมรดกจึงเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในฐานะที่เป็นมรดกของมนุษยชาติ ในที่นี้ คณะกรรมการมรดกโลก จึงต้องจำแนกแหล่งมรดกตามเงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลก
50. ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต่างๆ จะได้รับเชิญให้นำเสนอแหล่งมรดกที่มีคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรมและ/หรือธรรมชาติที่ได้พิจารณาแล้วว่ามีความโดดเด่นอันเป็นสากลเพื่อเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

51. ในการเสนอแหล่งเพื่อรับการขึ้นทะเบียนสู่บัญชีมรดกโลกนั้น คณะกรรมการมรดกโลกต้องมีการแถลงถึง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” ของแหล่งดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำคัญในการประกาศคุ้มครองป้องกัน และการบริหารจัดการในอนาคต
52. แนวทางของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกนั้น มีเป้าหมายที่จะทำให้สามารถทำการปกป้องแหล่งมรดกทุกแห่งบนโลกใบนี้ได้ ดังนั้นในการดำเนินการจะคัดสรรเฉพาะแหล่งมรดกที่มีคุณค่าโดดเด่นสูงสุดตามความคิดเห็นในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ จึงไม่ควรคาดหวังว่าแหล่งมรดกที่มีความโดดเด่นระดับชาติหรือภูมิภาคนั้น จะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกเสมอไป
53. ขั้นตอนการเสนอข้อมูลของแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต่อคณะกรรมการมรดกโลกนั้น รัฐภาคีสมาชิกต้องแสดงให้เห็นถึงพันธสัญญาอันมุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาแหล่งมรดกให้คงคุณค่าไว้ตามพันธสัญญาดังกล่าว แสดงให้เห็นผ่านการดำเนินมาตรการต่างๆ อาทิ นโยบาย กฎหมาย การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาด้านเทคนิควิธี ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเงิน ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปกป้องแหล่งมรดกและคุณค่าที่โดดเด่นอันเป็นสากล

II.B ความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความน่าเชื่อถือของบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก (Representative, Balanced and Credible World Heritage)

54. คณะกรรมการมรดกโลกพยายามในการสร้างความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความน่าเชื่อถือของบัญชีแหล่งมรดกโลก เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลยุทธทั้ง 4 ตามมติของคณะกรรมการมรดกโลกในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ 26 ณ เมืองบูดาเปสต์ (Budapest, 2002)

ยุทธศาสตร์ระดับโลกสำหรับความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความน่าเชื่อถือของบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก (The Global Strategy for a Representative, Balanced and Credible World Heritage List)

55. ยุทธศาสตร์ของโลก ในประเด็นเรื่องความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความเชื่อถือต่อบัญชีมรดกโลกได้ออกแบบขึ้นเพื่อการวินิจฉัยและเติมเต็มช่องว่างหลักในบัญชีรายชื่อมรดกโลก เพื่อส่งเสริมให้มีประเทศต่างๆ สมัครเข้าเป็นรัฐภาคีสมาชิกของอนุสัญญาฯ เพิ่มมากขึ้น และการเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก ดังอธิบายในย่อหน้า 62 และการนำเสนอแหล่งขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก (ดู <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>)
56. รัฐภาคีสมาชิกและองค์กรที่ปรึกษาต้องได้รับการสนับสนุนให้เข้ามาร่วมในการดำเนินการในยุทธศาสตร์ระดับโลกโดยการประสานงานกับสำนักเลขาธิการและผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ ผลการประชุมยุทธศาสตร์ระดับโลก ระดับภูมิภาค และองค์กรที่ปรึกษา และการเปรียบเทียบและการศึกษาเรื่องหลักต้องจัดให้มีเพื่อช่วยรัฐภาคีสมาชิกในการเตรียมเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับ

การพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ทั้งนี้ รายงานการประชุมและการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ : <http://whc.org/en/globalstrategy>

57. ควรรักษาความสมดุลของจำนวนระหว่างแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกไว้ให้ได้อย่างเหมาะสม
58. มิได้มีการจำกัดจำนวนแหล่งอย่างเป็นทางการที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก

มาตรการอื่นๆ (Other measures)

59. เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างความเป็นตัวแทน ความสมดุล และความน่าเชื่อถือของบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก รัฐภาคีสมาชิกที่มีแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกอยู่ในบัญชีรายชื่อเป็นจำนวนมากอยู่แล้วนั้น จะได้รับการร้องขอให้พิจารณาในการชะลออัตราการยื่นเสนอแหล่งมรดกเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกโดยวิธีการ ดังนี้
 - a) ให้เว้นระยะห่างในการยื่นเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกโดยความสมัครใจ และตามแต่เงื่อนไขที่รัฐภาคีสมาชิกนั้นๆ กำหนดขึ้น; และ/หรือ
 - b) ให้เสนอเฉพาะแหล่งมรดกที่อยู่ในประเภทยังไม่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก; และ/หรือ
 - c) เชื่อมโยงข้อเสนอแหล่งขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกที่นำเสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกหนึ่งที่มีมรดกที่เป็นตัวแทนอยู่แล้ว
 - d) การตัดสินใจในการระบการยื่นเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกแห่งใหม่ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ
60. รัฐภาคีสมาชิกที่มีแหล่งมรดกอันมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกให้ดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้:
 - a) ให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของศูนย์มรดกโลก และเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก;
 - b) จัดตั้งและรวบรวมผู้มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธี;
 - c) ส่งเสริมความร่วมมือในระดับทวีป และพหุภาคี เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญ และขีดความสามารถทางด้านเทคนิควิธีของสถาบันที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการแหล่งมรดก และ;
 - d) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้กับคณะกรรมการมรดกโลก

60ทวิ. คณะกรรมการได้มีมติให้มีการกำหนดขีดจำกัดการขึ้นทะเบียนแหล่งแต่ละปี และระบบการจัดลำดับความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเบื้องต้นดังต่อไปนี้ (ดูส่วนที่ III):

- a) หน่วยงานที่ปรึกษาจะตรวจสอบคำขอการประเมินเบื้องต้นที่สมบูรณ์ ไม่เกินหนึ่งคำขอต่อรัฐภาคี
- b) คณะกรรมการที่ปรึกษาจะพิจารณาคำขอการประเมินเบื้องต้นไม่เกิน 35 คำขอต่อปี;
- c) หากจำนวนคำขอการประเมินเบื้องต้นเกิน 35 รายการ การจัดลำดับความสำคัญที่นำมาใช้จะอ้างอิงหลักที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 61.c)
- d) กลุ่มรัฐภาคีที่ร่วมกันเสนอชื่อแหล่งมรดกในอนาคต แบบข้ามพรมแดนหรือแบบร่วมกลุ่มข้ามชาติ สามารถตกลงทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อเลือกรัฐภาคีในกลุ่ม ที่จะเป็นผู้ยื่นคำขอการประเมินเบื้องต้น และคำขอการประเมินเบื้องต้นนี้สามารถลงทะเบียนได้เฉพาะภายใต้ข้อจำกัดของรัฐภาคีที่ถือครอง

61. คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณานำใช้กลไก ดังต่อไปนี้

- a) การตรวจสอบเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ฉบับสมบูรณ์ 2 ฉบับ ต่อหนึ่งรัฐภาคีสมาชิก โดยมีอย่างน้อยหนึ่งแห่งที่เสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติ หรือแหล่งมรดกแบบภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม; และ
- b) กำหนดพิจารณาเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก จำนวน 45 แหล่งต่อปี รวมทั้งข้อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนที่ค้างมาและที่อ้างถึงจากการพิจารณามาก่อนของคณะกรรมการมรดกโลก, การขยายขอบเขต (ยกเว้นการปรับแก้เล็กน้อยตามข้อจำกัดของแหล่ง) พื้นที่ระหว่างเขตแดน และที่จัดลำดับการเสนอขอรับการพิจารณา
- c) การจัดลำดับความสำคัญของแหล่ง จะนำมาใช้สำหรับกรณีที่มีการเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาต่อปีที่มีแหล่งยื่นขอรับการพิจารณาเกินกว่า 45 แหล่ง มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - i) แหล่งมรดกที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณา โดยเป็นแหล่งที่ยื่นเสนอขอรับการพิจารณาโดยรัฐภาคีที่ยังไม่มีแหล่งมรดกใดขึ้นทะเบียนอยู่ในบัญชีรายชื่อมรดกโลก
 - ii) แหล่งมรดกที่ยื่นเสนอขอรับการพิจารณาโดยรัฐภาคีสมาชิกที่มีแหล่งมรดกไม่เกิน 3 แหล่งที่ขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก,
 - iii) แหล่งมรดกที่ไม่ได้นำเข้าสู่การพิจารณาในการประชุมรอบที่ผ่านมา เนื่องจากข้อกำหนดเรื่องจำนวนแหล่งที่จะพิจารณาเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกปีละไม่เกิน 45 แหล่ง และจึงได้นำเสนอมาในโอกาสนี้,
 - iv) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติ,
 - v) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งแบบผสม,
 - vi) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดน / แหล่งมรดกที่ตั้งอยู่บนรอยต่อของเขตแดน,

- vii) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในแอฟริกา แอปซิฟิก และแคริบเบียน,
 - viii) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลกในช่วงสิบปีที่ผ่านมา,
 - ix) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลกเป็นเวลาสิบปี หรือมากกว่า,
 - x) เมื่อนำใช้ระบบการจัดลำดับการพิจารณาตามหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ แหล่งที่มีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ให้พิจารณาจาก วันที่ศูนย์มรดกโลกได้รับเอกสารขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก ฉบับสมบูรณ์ เป็นเกณฑ์ลำดับถัดไป
- d) รัฐภาคีสมาชิกที่ร่วมกันเขียนเพื่อเสนอแหล่งมรดกแบบชุดที่มีลักษณะเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดน / แหล่งมรดกที่ตั้งอยู่บนรอยต่อของเขตแดน สามารถเลือกได้ว่าจะนำเสนอเอกสารขอรับการพิจารณาร่วมกันระหว่างรัฐภาคีสมาชิก หรือจัดทำข้อเสนอแยกกัน ภายใต้ระดับความรับผิดชอบของรัฐภาคีนั้น

แนวทางการพิจารณาจัดลำดับต่อจากนี้มีผลตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2564 | ค.ศ. 2021

- a) การตรวจสอบเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ฉบับสมบูรณ์ที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก
- b) กำหนดพิจารณาเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก จำนวน 35 แหล่งต่อปี รวมทั้งข้อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนที่ค้างมา และที่อ้างถึงจากการพิจารณามาก่อนของคณะกรรมการมรดกโลก, การขยายขอบเขต (ยกเว้นการปรับแก้เล็กน้อยตามข้อจำกัดของแหล่ง) พื้นที่ระหว่างเขตแดน และที่จัดลำดับการเสนอขอรับการพิจารณา
- c) การจัดลำดับความสำคัญของแหล่ง จะนำมาใช้สำหรับกรณีที่มีการเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาต่อปีที่มีแหล่งยื่นขอรับการพิจารณาเกินกว่า 45 แหล่ง มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - i) แหล่งมรดกที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณา โดยเป็นแหล่งที่ยื่นเสนอขอรับการพิจารณาโดยรัฐภาคีที่ยังไม่มีแหล่งมรดกใดขึ้นทะเบียนอยู่ในบัญชีรายชื่อมรดกโลก,
 - ii) แหล่งมรดกที่ยื่นเสนอขอรับการพิจารณาโดยรัฐภาคีสมาชิกที่มีแหล่งมรดกไม่เกิน 3 แหล่งที่ขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก,
 - iii) แหล่งที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการส่งเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณาใหม่อีกครั้ง ซึ่งยังไม่ได้ส่งให้หน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องประเมินเพิ่มเติม ตามเนื้อหาวรรค 61.b,
 - iv) แหล่งมรดกที่ไม่ได้นำเข้าสู่การพิจารณาในการประชุมรอบที่ผ่านมา เนื่องจากข้อกำหนดเรื่องจำนวนแหล่งที่จะพิจารณาเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ปีละไม่เกิน 35 แหล่ง และจึงได้นำเสนอมาในโอกาสนี้,

- v) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติ,
 - vi) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งแบบผสม,
 - vii) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณามีลักษณะเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดน / แหล่งมรดกที่ตั้งอยู่บนรอยต่อของเขตแดน,
 - viii) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในแอฟริกา แปซิฟิก และคาริบเบียน,
 - ix) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลกในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา,
 - x) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลกที่เสนอโดยรัฐภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลกเป็นเวลา 5 ปี หรือมากกว่า,
 - xi) แหล่งมรดกโลกที่นำเสนอขอรับการพิจารณาโดยรัฐภาคีสมาชิกที่เคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งในระหว่างการดำรงตำแหน่งนั้นได้สมัครใจว่าจะไม่เสนอชื่อแหล่งมรดกในขอบเขตดินแดนของตนเพื่อขอรับการพิจารณาในช่วงที่ยังมีบทบาทเป็นคณะกรรมการอยู่ เกณฑ์ลำดับความสำคัญนี้จะใช้ 4 ปีหลังจากสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการมรดกโลกของผู้แทนจากรัฐภาคีสมาชิกดังกล่าว,
 - xii) เมื่อนำใช้ระบบการจัดลำดับการพิจารณาตามหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้แหล่งที่มีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ให้พิจารณาจาก วันที่ศูนย์มรดกโลกได้รับเอกสารขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลก ฉบับสมบูรณ์ เป็นเกณฑ์ลำดับถัดไป
 - xiii) เมื่อใช้ระบบการให้ลำดับความสำคัญดังกล่าว วันที่ที่แหล่งมรดกได้รับการเสนอชื่อขึ้นทะเบียนอย่างสมบูรณ์โดยศูนย์มรดกโลกจะถูกใช้เป็นปัจจัยรองในการกำหนดลำดับความสำคัญระหว่างการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่คุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น
- d) รัฐภาคีสมาชิกที่ร่วมกันเขียนเพื่อเสนอแหล่งมรดกแบบชุดที่มีลักษณะเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดน / แหล่งมรดกที่ตั้งอยู่บนรอยต่อของเขตแดน สามารถเลือกได้ว่าจะนำเสนอเอกสารขอรับการพิจารณาร่วมกันระหว่างรัฐภาคีสมาชิก หรือจัดทำข้อเสนอแยกกันภายใต้ระดับความรับผิดชอบของรัฐภาคีนั้น

II.C บัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative Lists)

กระบวนการและรูปแบบ (Procedure and Format)

62. บัญชีรายชื่อเบื้องต้น คือ รายการสำรวจแหล่งมรดกที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิกซึ่งพิจารณาว่าเหมาะสมสำหรับการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ดังนั้น รัฐภาคีสมาชิกควรรวมรายละเอียดของแหล่งมรดกเหล่านั้นไว้ในรายการบัญชีรายชื่อเบื้องต้น โดยเป็นรายละเอียดของแหล่งมรดกที่รัฐภาคีสมาชิกพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความสำคัญและแสดงถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลเพื่อการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในปีถัดไป
63. การขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกจะไม่ได้มีการพิจารณาจนกว่ารัฐภาคีสมาชิกจะเสนอแหล่งมรดกที่ขอขึ้นทะเบียนอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) แล้ว
64. สนับสนุนให้รัฐภาคีสมาชิกจัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารจัดการแหล่งมรดก หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาค ชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และผู้สนใจ และภาคีอื่นๆ
65. รัฐภาคีสมาชิกจะต้องยื่นเสนอบัญชีรายชื่อเบื้องต้นแก่สำนักเลขาธิการฯ อย่างน้อยหนึ่งปีก่อนที่จะเสนอเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รัฐภาคีสมาชิกได้รับการสนับสนุนให้ตรวจสอบและส่งบัญชีรายชื่อเบื้องต้นอย่างน้อยทุกๆ สิบปี
66. เรียกร้องให้รัฐภาคีสมาชิกส่งบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาฝรั่งเศส โดยใช้มาตรฐานตาม Annex 2A และ Annex 2B (สำหรับการขอขึ้นทะเบียน “ข้ามรัฐชาติ transnational” และ “ข้ามเขตแดน transboundary” ในอนาคต) ประกอบด้วย ชื่อของแหล่งมรดก สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ คำอธิบายสั้นๆ ของแหล่งมรดก และค่าแกลงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล
67. ดัชนีบทลงนามรับรองฉบับสมบูรณ์ของบัญชีรายชื่อเบื้องต้นจะต้องยื่นโดยรัฐภาคีสมาชิกถึง:
UNESCO World Heritage Centre
7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France
Tel: +33 (0)1 4568 1136
E-mail: wh-tentativelists@unesco.org
68. ในระหว่างการตอบรับบัญชีรายชื่อเบื้องต้นจากรัฐภาคีสมาชิก ศูนย์มรดกโลกตรวจสอบเอกสารตามคำแนะนำใน Annex 2 หากเอกสารไม่เป็นไปตามคำแนะนำใน Annex 2 ศูนย์มรดกโลกจะส่งกลับไปยังรัฐภาคีสมาชิก เมื่อได้รับข้อมูลทั้งหมดแล้วบัญชีรายชื่อเบื้องต้นจะถูกลงทะเบียนโดยสำนักเลขาธิการฯ และส่งต่อให้องค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นข้อมูลการสรุปบัญชีรายชื่อเบื้องต้นทั้งหมดจะถูกนำเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกเป็นประจำทุกปี สำนักเลขาธิการโดยการหารือกับรัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องจะปรับปรุงบันทึก โดยเฉพาะการ

ถอดถอนออกจากบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ทั้งแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนโลก และแหล่งมรดกที่เสนอขอขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน

บัญชีรายชื่อเบื้องต้นจากรัฐภาคีสมาชิกจะถูกเผยแพร่โดยศูนย์มรดกโลกผ่านทางเว็บไซต์ และ/หรือในเอกสารเพื่อที่จะให้เกิดความโปร่งใส สามารถการเข้าถึงข้อมูลได้ และเพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมประสานกันของข้อมูลบัญชีรายชื่อเบื้องต้นในระดับภูมิภาค และเรื่องเฉพาะ

ความรับผิดชอบในเนื้อหาของบัญชีรายชื่อเบื้องต้นแต่ละรายการขึ้นอยู่กับรัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องแต่เพียงผู้เดียว การประกาศบัญชีรายชื่อเบื้องต้นไม่ได้หมายความถึงการแสดงความเห็นใดๆ ของคณะกรรมการมรดกโลกหรือศูนย์มรดกโลก หรือสำนักเลขาธิการยูเนสโกในสถานะทางกฎหมายของประเทศ อาณาเขตเมือง หรือเขตพื้นที่ หรือเขตแดนใดๆ

69. บัญชีรายชื่อเบื้องต้นของรัฐภาคีสมาชิกสามารถดูได้จากเว็บไซต์ต่อไปนี้ <http://whc.unesco.org/en/tentativelist>

บัญชีเตรียมการในด้านการวางแผน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (Tentative List as a planning and evaluation tool)

70. บัญชีรายชื่อเบื้องต้นเป็นประโยชน์และเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับรัฐภาคีสมาชิก คณะกรรมการมรดกโลก สำนักเลขาธิการฯ และองค์กรที่ปรึกษา เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดของการขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลกในอนาคต
71. บัญชีรายชื่อเบื้องต้นควรได้รับการคัดเลือกบนพื้นฐานของหลักฐานที่ส่งเสริมศักยภาพความโดดเด่นอันเป็นสากล ให้รัฐภาคีสมาชิกพิจารณาการวิเคราะห์ทั้งบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก และบัญชีรายชื่อเบื้องต้น โดยเตรียมการ ตามการร้องขอของคณะกรรมการ ICOMOS และ IUCN เพื่อระบุช่องว่างในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก โดยการวิเคราะห์นี้สามารถช่วยให้รัฐภาคีสมาชิกสามารถเปรียบเทียบประเด็นในการนำเสนอแหล่ง, ภูมิภาค, กลุ่มทางภูมิศาสตร์-วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ชีวภาพ สำหรับคุณสมบัติแหล่งมรดกโลกที่มุ่งหวัง รัฐภาคีสมาชิกได้รับการสนับสนุนให้แสวงหาคำแนะนำด้านทางที่เป็นไปได้จากองค์กรที่ปรึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบัญชีรายชื่อเบื้องต้นตามความเหมาะสม
72. นอกจากนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะได้รับการสนับสนุนเพื่อการศึกษาเฉพาะเรื่อง (thematic studies) ที่ดำเนินการโดยองค์กรที่ปรึกษา (ดูย่อหน้าที่ 147) การศึกษาเหล่านี้จะได้รับการแจ้งจากการทบทวนบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่ส่งโดยรัฐภาคีสมาชิก และรายงานการประชุมเกี่ยวกับการประสานกันของบัญชีรายชื่อเบื้องต้น เช่นเดียวกับการศึกษาในด้านเทคนิคอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยองค์กรที่ปรึกษารวมถึงองค์กรและบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมรายชื่อของการศึกษาที่ดำเนินการเสร็จแล้วสามารถดูได้จากที่อยู่เว็บไซต์ต่อไปนี้: <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>

73. รัฐภาคีสมาชิกได้รับการสนับสนุนในการประสานในเรื่องบัญชีรายชื่อเบื้องต้นในระดับภูมิภาค และเฉพาะเรื่อง การประสานในเรื่องบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเป็นกระบวนการที่รัฐภาคีสมาชิกได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรที่ปรึกษา โดยรวมการประเมินบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนช่องว่างและระบุหัวข้อเรื่องทั่วไป ผลลัพธ์ของการประสานกันนี้สามารถเห็นผลในการปรับปรุงบัญชีรายชื่อเบื้องต้น การขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลกใหม่จากรัฐภาคีสมาชิก และจากความร่วมมือระหว่างกลุ่มของรัฐภาคีสมาชิกในการเตรียมการขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก

การให้ความช่วยเหลือ และสร้างขีดความสามารถแก่รัฐภาคีสมาชิกในการจัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Assistance and Capacity-Building for States Parties in the preparation of Tentative Lists)

74. เพื่อให้การดำเนินการกลยุทธ์ในระดับกว้าง ความพยายามร่วมมือในสร้างขีดความสามารถ และการฝึกอบรมอาจเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยรัฐภาคีสมาชิกในการแสวงหา และ/หรือรวบรวม ความเชี่ยวชาญของตนในการจัดเตรียม ปรับปรุง และประสานการจัดทำบัญชีรายชื่อเบื้องต้น และการเตรียมการเตรียมการขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก
75. รัฐภาคีสมาชิกสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรระดับนานาชาติ ในการเตรียมการ การปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย และทำให้เนื้อหาของบัญชีรายชื่อเบื้องต้นมีความกลมกลืนกัน (ดูบทที่ 7)
76. องค์กรที่ปรึกษา และสำนักเลขาธิการฯ จะใช้โอกาสในการประเมินผลเพื่อจัดการฝึกอบรมใน ภูมิภาคเพื่อช่วยเหลือรัฐที่อยู่ในหลักการของการจัดเตรียมบัญชีรายชื่อเบื้องต้น และการขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก

II.D หลักเกณฑ์การพิจารณาความมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล (Criteria for the assessment of Outstanding Universal Value)

77. คณะกรรมการมรดกโลกจะพิจารณาว่าแหล่งมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (ดูเนื้อหาเพิ่มเติมในข้อ 49-53) เมื่อแหล่งนั้นได้รับการประเมินว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์มรดกโลกหนึ่งข้อหรือหลายข้อ ทั้งนี้ แหล่งมรดกต้องมีคุณสมบัติดังนี้
- (IV) เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรม หรือตัวแทนของความงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดยิ่ง;
 - (V) แสดงถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนคุณค่าของมนุษย์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือในพื้นที่วัฒนธรรมใดๆ ของโลกผ่านการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมหรือทางเทคโนโลยี อนุสรณ์ศิลป์ การวางแผนบ้านเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์;
 - (VI) เป็นเอกลักษณ์ที่หายากยิ่ง หรือเป็นของแท้ดั้งเดิม;
 - (VII) เป็นตัวอย่างของลักษณะโดยทั่วไปของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม;
 - (VIII) เป็นตัวอย่างลักษณะอันเด่นชัด หรือของขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่มีความเปราะบางด้วยตัวมันเอง หรือเสื่อมสลายได้ง่ายเพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดังเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ;
 - (VI) มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์

สำหรับหลักเกณฑ์ในการประเมิน “มรดกทางธรรมชาติ” เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของคณะกรรมการมรดกโลก (The World Heritage Committee) มีอยู่ 4 ประการ คือ

- (VII) เป็นแหล่งที่เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเห็นได้ชัด หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติหาพื้นที่อื่นเปรียบเทียบไม่ได้;
- (VIII) เป็นตัวอย่างที่มีความโดดเด่นสะท้อนถึงวิวัฒนาการความเป็นมาของโลกในช่วงเวลาต่างกัน ซึ่งรวมไปถึงร่องรอยของสิ่งมีชีวิตหรือกระบวนการทางธรณีวิทยาที่สำคัญอันทำให้เกิดรูปลักษณ์ของแผ่นดินหรือลักษณะธรณีสัณฐาน หรือลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญ;
- (IX) เป็นตัวอย่างที่มีความโดดเด่นสะท้อนถึงกระบวนการนิเวศวิทยา และชีววิทยาซึ่งก่อให้เกิดและมีพัฒนาการของระบบนิเวศทางบก หรือระบบนิเวศน้ำจืด หรือระบบนิเวศชายฝั่งและทางทะเล และสังคมสัตว์และพืช;
- (X) เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญสูงสุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นกำเนิด ซึ่งรวมไปถึงถิ่นที่อาศัยของชนิดพันธุ์พืช และ/หรือชนิดพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าโดดเด่นเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงอนุรักษ์ระดับโลก;

78. ประเด็นเรื่องคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลนั้น แหล่งมรดกต้องแสดงถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิม ตลอดจนมีการปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการเพียงพอที่จะทำให้เชื่อมั่นว่าคุณค่าดังกล่าวนั้นสามารถดำรงอยู่ได้

II.E ความครบถ้วนสมบูรณ์และความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Integrity and/or authenticity) และความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)

79. แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อ 1 (i) ถึง ข้อ 6 (vi) นั้นจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิม ตามที่กล่าวไว้ในภาคผนวก 4 ในเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งได้ผนวกแนวคิดจากเอกสารนาราว่าด้วยความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Nara Document on Authenticity) ที่ให้ประเด็นพื้นฐานสำหรับทดสอบประเด็นความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่ง และได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้
80. ความสามารถในการทำความเข้าใจในคุณค่าของแหล่งมรดกนั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่าเสนอ ตลอดจนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งหมายถึงคุณค่าที่สั่งสมมายาวนาน ทั้งนี้ ในการประเมินจะพิจารณาความเป็นของแท้ดั้งเดิมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแหล่ง
81. การตัดสินใจในประเด็นเรื่องคุณค่าที่อยู่คู่กับแหล่งมรดกวัฒนธรรม อาจแตกต่างกันไปตามอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพราะแม้แต่วัฒนธรรมประเภทเดียวกัน ก็ยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การประเมินอยู่บนฐานของการเคารพในความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม และในการประเมินต้องตัดสินใจภายใต้กรอบความคิดในบริบทวัฒนธรรมนั้น
82. ประเภทของมรดกทางวัฒนธรรมและบริบทที่เกี่ยวข้อง ควรจะต้องเข้าใจว่าแหล่งมรดกนั้นได้เป็นไปตามเงื่อนไขในประเด็นเรื่องความจริงแท้ในคุณค่าทางวัฒนธรรมชุดดังกล่าว (เงื่อนไขอันเป็นที่รับทราบในการเสนอรายชื่อเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก) เป็นข้อเท็จจริง และเชื่อถือได้ โดยอธิบายผ่านการนำเสนอข้อมูลดังนี้
- รูปทรง และการออกแบบ (Form and Design)
 - สาร และสิ่งประกอบ (Materials and Substance)
 - การใช้สอย และหน้าที่ (Use and Function)
 - จารีตประเพณี, เทคนิควิธี และระบบการจัดการ (Traditions, Techniques and Management systems)
 - ท่าเลที่ตั้ง และการตั้งถิ่นฐาน (Location and Setting)
 - ภาษาและรูปแบบอื่นๆ ของมรดกที่จับต้องไม่ได้ (Language, and Other Forms of Intangible Heritage)
 - จิตวิญญาณ และความรู้สึก (Spirit and Feeling)
 - ปัจจัยภายในและภายนอกอื่นๆ (Other Internal and External Factors)

83. คุณลักษณะ เช่น จิตวิญญาณและความรู้สึกมิได้เป็นสิ่งพิจารณาได้โดยง่ายในทางปฏิบัติที่จะนำมาใช้เป็นเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวก็มีความสำคัญในฐานะเครื่องบ่งชี้ถึงคุณลักษณะและสำนึกในถิ่นที่ เช่น ในชุมชนที่ยังคงสืบทอดจารีตประเพณีและความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมเอาไว้
84. การใช้ข้อมูลเหล่านี้อนุญาตให้สามารถอธิบายและขยายความคุณลักษณะทางสุนทรียภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง, ประวัติศาสตร์, สังคม และข้อมูลวิทยาศาสตร์ด้านต่างๆ ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่กำลังได้รับการพิจารณา ในที่นี้ “แหล่งข้อมูลสารสนเทศ” นั้นหมายรวมถึงที่เป็นสภาพทางกายภาพ, การนิพนธ์, ข้อมูลขุขปาฐะที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลรูปภาพทำให้สามารถทราบถึงคุณลักษณะตามธรรมชาติ ความเฉพาะเจาะจง ความหมาย และประวัติของมรดกทางวัฒนธรรม
85. เมื่อเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิมได้รับการพิจารณาในขั้นตอนการเตรียมเอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก สิ่งแรกที่รัฐภาคีสมาชิกต้องดำเนินการคือการจำแนกว่าคุณลักษณะใดเป็นความเป็นของแท้ดั้งเดิมที่สำคัญที่สุด คำแถลงเกี่ยวกับความเป็นของแท้ดั้งเดิมควรประเมินระดับของความเป็นของแท้ดั้งเดิม หรืออธิบายโดยจำแนกแต่ละส่วนประกอบของคุณลักษณะ
86. โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นของแท้ดั้งเดิมนั้น การปฏิสังขรณ์ซากโบราณสถาน หรืออาคารทางประวัติศาสตร์ หรือย่านประวัติศาสตร์ เป็นเงื่อนไขเฉพาะตัวของแต่ละกรณี สำหรับการยอมรับต่อการปฏิสังขรณ์ได้ก็ต่อเมื่ออยู่บนพื้นฐานของการศึกษาข้อมูล หรือใช้ข้อมูลรายละเอียดที่ทำการบันทึกไว้โดยสมบูรณ์ และต้องไม่ดำเนินการเกินขอบเขตดังกล่าวไปด้วยการคาดเดา

ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)

87. แหล่งมรดกทุกแหล่งที่เสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกต้องได้รับการประเมินบนเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์
88. ความครบถ้วนสมบูรณ์เป็นเครื่องบ่งชี้คุณสมบัติของลักษณะความเป็นองค์รวม ตลอดจนการดำรงอยู่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมและ/หรือทางธรรมชาติ และคุณลักษณะประกอบ ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวเนื่องของแหล่งมรดกนั้นด้วย กล่าวคือ
- มีความจำเป็นที่ต้องผนวกรวมทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อให้คุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลของแหล่งมรดกนั้นเป็นประจักษ์;
 - แหล่งต้องมีขนาดใหญ่พอเพียงที่จะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าจะมีคุณสมบัติเป็นตัวแทนที่แสดงออกถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของลักษณะและกระบวนการต่างๆ ซึ่งถ่ายทอดนัยสำคัญของแหล่งมรดก;
 - แหล่งได้รับผลกระทบในทางลบจากการพัฒนาและ/หรือการถูกทอดทิ้ง

89. โดยแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 1 (i) - 6 (vi) นั้น แหล่งมรดกจะต้องมีโครงสร้างทางกายภาพและ/หรือองค์ประกอบสำคัญที่อยู่ในสภาพที่ดี รวมทั้งได้รับการควบคุมผลกระทบจากการเสื่อมสภาพ ทั้งนี้ สัดส่วนขององค์ประกอบที่มีนัยสำคัญนั้นต้องแสดงให้เห็นถึงองค์รวมของคุณค่าของแหล่งมรดกที่ควรผนวกเข้าไว้ ความสัมพันธ์และพลวัตของหน้าที่ในบริบทร่วมสมัยในภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองประวัติศาสตร์ หรือแหล่งมรดกอื่นๆ ที่มีพลวัตที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสิ่งอื่นๆ ต้องรักษาไว้ด้วยเช่นกัน
90. สำหรับแหล่งมรดกที่เสนอภายใต้ข้อเกณฑ์ข้อที่ 7(vii) - 10(x) นั้น แหล่งมรดกต้องมีกระบวนการทางชีวภาพ และการคุณลักษณะของภูมิลักษณะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับกันว่าพื้นที่อันเก่าแก่ และแหล่งธรรมชาติใดๆ ต่างก็มีพลวัต และมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ และกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ซึ่งรวมไปถึงประเพณีของสังคมและชุมชนท้องถิ่น มักเกิดขึ้นในพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ นั้นควรจะสัมพันธ์กับการสร้างมั่นคงให้แก่คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่ซึ่งมีความยั่งยืนทางระบบนิเวศวิทยา
91. นอกจากนี้ คุณสมบัติของแหล่งมรดกที่ได้รับการเสนอชื่อภายใต้เกณฑ์ข้อ 7 (vii) - 10 (x) ยังกำหนดเงื่อนไขที่สอดคล้องกันสำหรับความสมบูรณ์ไว้สำหรับแต่ละเกณฑ์
92. แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 7 (vii) ต้องมีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่ผนวก รวมถึงพื้นที่ที่จำเป็นต่อการรักษาความงามของแหล่งมรดกนั้น ตัวอย่างเช่น แหล่งมรดกที่มีคุณค่าด้านทิวทัศน์ซึ่งสัมพันธ์อยู่กับน้ำตก เพราะฉะนั้นเงื่อนไขเรื่องความสมบูรณ์แบบนั้นต้องผนวกรวมไปถึงพื้นที่ต้นน้ำ และปลายน้ำซึ่งความสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องเชื่อมโยงพื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องคุ้มครองคุณภาพของสุนทรียภาพของแหล่งมรดกไว้ด้วย
93. แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 8 (viii) ควรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กันทั้งหมดรวมทั้งองค์ประกอบที่เป็นเอกเทศ ซึ่งต่างก็สัมพันธ์กับธรรมชาติ เช่น “ยุคน้ำแข็ง” ต้องอยู่ในเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยต้องรวมถึงลานหิมะ ธารน้ำแข็ง และตัวอย่างของรอยตัด การทับถม และการรวมตัว ตัวอย่างเช่น ตำแหน่งที่น้ำแข็งพัดมาทับถม ซ่อนทับความมีความสมบูรณ์ ขั้นตอนเบิกนำของพืชในการทดแทน เป็นต้น สำหรับในกรณีของภูเขาไฟนั้น สายธารของแมกม่าที่ไหลมาซ้อนทับควรจะต้องมีความสมบูรณ์ และควรมีตัวอย่างของประเภทหินที่เกิดขึ้นจากการไหลของแมกม่าและการระเบิดของภูเขาไฟ
94. แหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 9 (ix) ควรมีขนาดของแหล่งที่เพียงพอ และมีองค์ประกอบที่จำเป็นเพื่อแสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการอนุรักษ์ในระยะยาวของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในแหล่ง เช่น เงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าดิบฝนเขตร้อนจะสัมพันธ์อยู่กับระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเล และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ และชนิดของดิน ระบบแบบแผนและการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ เช่นเดียวกับแนวปะการังนั้นควรต้องอยู่ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย เช่น แหล่งหญ้าทะเล ป่าชายเลน หรือระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกันที่หาหน้าที่ควบคุมปริมาณธาตุอาหารและตะกอนให้เข้ามาสู่แนวปะการัง

95. แหล่งมรดกที่น่าเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 10 (x) ควรเป็นแหล่งมรดกที่มีคุณสมบัติสำคัญยิ่งสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะแหล่งมรดกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และ/หรือเป็นตัวแทนที่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติที่ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่หลากหลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชีวมณฑล และระบบนิเวศ เช่น ป่าทุ่งเขตร้อนต้องมีสภาพตามข้อกำหนดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือต้องประกอบด้วยสัตว์กินพืชและพืชที่มีการพัฒนาร่วมกัน ตัวอย่าง แหล่งมรดกกระบบนิเวศหมู่เกาะนั้นต้องเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น และต้องมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอต่อการอยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะวิกฤตให้มั่นใจได้ว่าประชากรของชนิดพันธุ์เหล่านั้นจะดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ สำหรับพื้นที่อื่นเป็นที่พักพิงของสิ่งมีชีวิตที่มีการโยกย้ายถิ่น เป็นแหล่งที่ผสมพันธุ์และสร้างรังตามฤดูกาล และเส้นทางในการโยกย้ายถิ่น

II.F การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ (Protection and management)

96. การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกนั้น ต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าสามารถรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ตลอดจนเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมในช่วงเวลาของการได้รับการขึ้นทะเบียนเอาไว้ได้ เพื่อให้รักษาคุณค่าดังกล่าวไว้ต่อไป การทบทวนทั่วไปของสถานภาพการอนุรักษ์แหล่งมรดก และคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลควรจะดำเนินการตามกรอบกระบวนการติดตามแหล่งมรดกโลกตามที่ได้ระบุไว้ในแนวปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก
97. แหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นต้องได้รับการคุ้มครองในระยะยาว ทั้งในด้านกฎหมาย ระเบียบ การจัดตั้งสถาบัน และ/หรือ การปกป้องคุ้มครองประเพณี และการจัดการเพื่อให้แน่ใจว่าแหล่งมรดกโลกจะมีความยั่งยืน การปกป้องคุ้มครองควรรวมถึงการกำหนดขอบเขตอย่างเพียงพอ ในขณะเดียวกันในกระบวนการนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก รัฐภาคีสมาชิกต้องแสดงให้เห็นว่าการปกป้องคุ้มครองทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และ/หรือ ในระดับของกลุ่มคนร่วมวัฒนธรรม ประเพณี และควรแนบเอกสารที่แสดงรายละเอียดที่ชัดเจนของแนวทางการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกที่ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียน

มาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาเพื่อชี้วัดการปกป้องคุ้มครอง (Legislative, regulatory and contractual measures for protection)

98. มาตรการทางกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกให้รอดพ้นจากผลกระทบอันเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อาทิ สังคม เศรษฐกิจ และแรงกดดัน หรือความเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลกระทบด้านลบ รวมทั้งประเด็นเรื่องความครบถ้วนสมบูรณ์ และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งด้วย โดยรัฐภาคีสมาชิกต้องสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะมีการดำเนินการอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ (Boundaries for Effective Protection)

99. การกำหนดขอบเขตพื้นที่ศูนย์กลาง (Core Zone) เป็นการดำเนินการขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการสร้างกลไกการปกป้องคุ้มครองแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขอบเขตของพื้นที่ที่กำหนดต้องครอบคลุมพื้นที่ที่แสดงถึงคุณลักษณะของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล พร้อมด้วยความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งมรดกดังกล่าว
100. สำหรับแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 1 (i) - 6 (vi) ต้องกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมพื้นที่หลักและสิ่งเสริมคุณค่าทั้งที่แสดงออกโดยตรงเป็นรูปธรรมของคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกและเช่นเดียวกันกับพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยในอนาคตที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้าใจต่อพื้นที่แหล่งต่อไป
101. สำหรับแหล่งมรดกที่นำเสนอภายใต้เกณฑ์ข้อที่ 7 (vii) - 10 (x) ขอบเขตพื้นที่ต้องสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของพื้นที่สำหรับถิ่นที่อยู่อาศัย ชนิตพันธุ์ กระบวนการ หรือปรากฏการณ์ของแหล่งที่ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนบรรจุชื่อในบัญชีมรดกโลก ทั้งนี้ ขอบเขต พื้นที่ต้องมีขนาดเพียงพอต่อการปกป้องคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล เพื่อป้องกันผลกระทบทางตรงจากการบุกรุกของมนุษย์ และผลกระทบจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนอกพื้นที่ศูนย์กลางที่ได้นำเสนอ
102. ขอบเขตของแหล่งมรดกที่นำเสนอ อาจมีอาณาเขตที่ตั้งที่ติดต่อกับพื้นที่คุ้มครองหนึ่ง หรือหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติต่างๆ หรือพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ พื้นที่อนุรักษ์ชีวมณฑล หรือพื้นที่คุ้มครองประวัติศาสตร์ ในขณะที่พื้นที่ปกป้องคุ้มครองนั้น อาจประกอบด้วยเขตการจัดการหลายแบบ เฉพาะบางส่วนของพื้นที่เหล่านั้นอาจเหมาะสมตามข้อกำหนดในการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

พื้นที่แนวกันชน (Buffer zones)

103. เพื่อการปกป้องคุ้มครองที่มีความจำเป็นต่อแหล่งมรดก ต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่แนวกันชน
104. เพื่อการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดกที่เสนอขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการกำหนดพื้นที่แนวกันชนล้อมรอบแหล่งมรดกที่มีสถานะตามกฎหมายและ/หรือธรรมเนียมจารีตที่มีข้อกำหนดอย่างเข้มงวดโดยทันที และมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มระดับขั้นของการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดก โดยเฉพาะทิวทัศน์สำคัญ และพื้นที่อื่นๆ หรือส่วนประกอบอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นส่วนสนับสนุนแหล่งมรดกและการปกป้องคุ้มครอง พื้นที่ที่ประกอบเป็นแนวกันชนต้องพิจารณาตามแต่ละกรณีโดยกลไกต่างๆ ที่เหมาะสม รายละเอียดในด้านขนาด คุณลักษณะ และการอนุญาตการใช้พื้นที่ในพื้นพื้นที่แนวกันชน รวมทั้ง โดยใช้แผนที่เป็นเครื่องมือในการบ่งบอกความถูกต้อง และความชัดเจนของขอบเขตของพื้นที่แหล่งมรดกและพื้นที่แนวกันชน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องจัดเตรียมไว้ในเอกสารการเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

105. ต้องจัดเตรียมคำอธิบายว่าพื้นที่แนวกันชนทำหน้าที่ปกป้องแหล่งมรดกนั้นได้อย่างไร ในเอกสารที่น่าเสนอด้วย
106. หากไม่มีการกำหนดแนวกันชนในเอกสารการเสนอขอรับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลก ต้องเตรียมข้อชี้แจงว่าเหตุใดจึงไม่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่แนวกันชน
107. แม้ว่าพื้นที่แนวกันชนมิได้เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งมรดกที่จะนำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก แต่การดัดแปลงใดๆ ก็ตามในพื้นที่แนวกันชนของแหล่งมรดกโลกนั้น จะต้องได้รับการตรวจสอบโดยคณะกรรมการมรดกโลกตามแนวปฏิบัติว่าด้วยการดัดแปลง/ปรับปรุง แนวเขตโดยไม่กระทบสาระหลัก2 ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนแนวพื้นที่กันชน จะถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนแนวเขตเพียงเล็กน้อย (Minor boundary modification)

ระบบการบริหารจัดการ (Management Systems)

- 108 แหล่งมรดกแต่ละแห่งที่ขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียน ควรจะมีแผนบริหารจัดการที่เหมาะสม หรือระบบการจัดการเอกสารซึ่งต้องระบุคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกที่ควรอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการมีส่วนร่วม
- 109 เป้าหมายของระบบการบริหารจัดการ คือ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าการปกป้องแหล่งมรดกที่เสนอขอขึ้นทะเบียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับยุคปัจจุบันและอนุชนรุ่นหลัง
- 110 ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับประเภท คุณลักษณะ และความต้องการของแหล่งมรดกที่เสนอขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก และบริบททางวัฒนธรรมและธรรมชาติของแหล่งมรดก ระบบการบริหารจัดการอาจแปรผันกันตามมุมมองที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม ทรัพยากรที่มีอยู่ และปัจจัยอื่นๆ โดยอาจรวมการปฏิบัติตามแบบดั้งเดิม เครื่องมือในการวางแผนเมือง หรือภูมิภาคที่มีอยู่ และกลไกการควบคุมการวางแผนอื่นๆ ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การประเมินผลกระทบของการแทรกแซงการนำเสนอแหล่งมรดกโลกทั้งหมด
- 111 จากการแสดงให้เห็นความหลากหลายที่กล่าวมาข้างต้น องค์ประกอบโดยทั่วไปของระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย:
 - a) การเข้าใจถึงแหล่งมรดกโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด รวมทั้งการใช้แผนการมีส่วนร่วม และกระบวนการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย;
 - b) การเคารพในความหลากหลาย ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิมนุษยชน และการใช้การวางแผนที่มีการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม และกระบวนการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย;
 - c) รอบของการวางแผน, การดำเนินการ, การติดตาม, การประเมิน และการรายงานผลสะท้อนกลับ;

- f) การจัดสรรทรัพยากรตามความจำเป็น;
- g) การสร้างขีดความสามารถ; และ
- h) ความรับผิดชอบ คำชี้แจงที่โปร่งใสของระบบบริหารจัดการ.

112. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับวงจรของการดำเนินการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อการปกป้องคุ้มครอง, การอนุรักษ์ และการนำเสนอแหล่งมรดกที่ขอขึ้นทะเบียนแหล่งเป็นมรดกโลก วิธีการแบบบูรณาการในการวางแผน และการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งมรดกตลอดช่วงเวลา และเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในทุกด้าน ซึ่งมีประเด็นที่กว้างขวางมากกว่าเพียงแค่แหล่งมรดกรวมกับพื้นที่กันชน ทว่าครอบคลุมไปถึงประเด็นว่าด้วยที่ตั้ง และอาจหมายรวมถึงความสัมพันธ์กับภูมิประเทศของแหล่งมรดก, สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน, รูปแบบการใช้ที่ดิน, การจัดวางพื้นที่ และความสัมพันธ์เชิงทัศนียภาพ

นอกจากนี้ ยังอาจรวมถึงการปฏิบัติทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกระบวนการทางเศรษฐกิจ และมีมรดกที่จับต้องไม่ได้ เช่น การรับรู้และการเชื่อมโยง การบริหารจัดการ แนวที่ตึงค่าที่กว้างขึ้นเกี่ยวข้องกับบทบาทในการสนับสนุนคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

113. นอกจากนี้ ตามแนวทางการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องดำเนินการให้มีกระบวนการติดตามประเมินผล (Reactive Monitoring) (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 4) และขั้นตอนการรายงานประจำปี (Periodic Reporting) (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5)

114. สำหรับกรณีของแหล่งมรดกที่เสนอแบบชุดนั้น เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ระบบการบริหารจัดการหรือกลไกการทำงานมีการประสานรวมกันในแต่ละแหล่งย่อยต่างๆ จึงมีความจำเป็นจะต้องระบุรายละเอียดไว้ในเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (ดูเพิ่มเติมในย่อหน้า 137-139)

115. ลบทิ้ง

116. ในกรณีที่คุณสมบัติความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งมรดกที่เสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกได้รับการคุกคามจากการกระทำของมนุษย์ ทว่าเกณฑ์การพิจารณาและเงื่อนไขการพิจารณาอย่างผูกโยงกับความเป็นของแท้ดั้งเดิม หรือความครบถ้วนสมบูรณ์ ดังที่กำหนดไว้ในย่อหน้า 78-95 ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการที่ระดมมาตรการแก้ไขปัญหา และเสนอไปพร้อมกับเอกสารการเสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกด้วย ทั้งนี้ หากไม่ได้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาภายในระยะเวลาที่ระบุ แหล่งมรดกดังกล่าวจะถูกพิจารณาเพิกถอนจากรายการ ตามขั้นตอนของคณะกรรมการมรดกโลก

117. รัฐภาคีสมาชิกมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดผู้บริหารจัดการแหล่งมรดก, หน่วยงานที่มีอำนาจในการบริหารจัดการ และหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ รวมไปถึงผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการแหล่งมรดก
118. คณะกรรมการมรดกโลกมีข้อเสนอให้รัฐภาคีสมาชิก ผนวกประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมในการรับความเสี่ยง เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนบริหารจัดการและยุทธศาสตร์การฝึกอบรมในพื้นที่แหล่งมรดกโลก
- 118ทวิ. นอกเหนือจากย่อหน้า 179 และ 180 ของแนวทางการอนุรักษ์แล้ว รัฐภาคีจะต้องประกันว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบมรดก และ/หรือการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับโครงการและกิจกรรมการพัฒนาที่วางแผนไว้สำหรับการดำเนินการภายในหรือรอบๆ แหล่งมรดกโลก การประเมินเหล่านี้ควรใช้เพื่อระบุทางเลือกในการพัฒนา ตลอดจนผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่ง และเพื่อนำมาตรการบรรเทาผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมหรือผลกระทบด้านลบอื่นๆ ต่อมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางธรรมชาติภายในแหล่งมรดกหรือบริบทโดยรอบ สิ่งนี้จะช่วยรับประกันว่าคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลจะได้รับการปกป้องในระยะยาว และการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของมรดกทางวัฒนธรรมต่อภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (Sustainable use)

119. แหล่งมรดกโลกอาจสนับสนุนการใช้งานที่หลากหลายและต่อเนื่องอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม รัฐภาคีสมาชิก และเครือข่ายความร่วมมือต้องมั่นใจว่าการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนหรือการเปลี่ยนแปลงอื่นใดจะไม่ส่งผลต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดก ทั้งนี้ มนุษย์ต้องปฏิสัมพันธ์กับแหล่งมรดกอย่างเหมาะสม การออกกฎหมาย การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ใดๆ ที่มีผลต่อแหล่งมรดกโลก ควรให้ความสำคัญในประเด็นด้านการปกป้องคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และสนับสนุนการอนุรักษ์ทั้งมรดกทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมในวงกว้าง รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกอย่างจริงจัง เป็นเงื่อนไขที่มีความจำเป็นต่อการปกป้องคุ้มครองอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการนำเสนอภาพลักษณ์

III. กระบวนการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Process for the Inscription of Properties on the World Heritage List)

III. A การเตรียมเสนอเพื่อรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Preparation of Nominations)

120. ก่อนที่รัฐภาคีจะเริ่มเตรียมการเสนอชื่อแหล่งมรดกเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกโลก (เช่น ก่อนยื่นคำขอการประเมินเบื้องต้นและเสร็จสิ้นการประเมินนั้น) รัฐภาคีควรทำความเข้าใจกับรอบการเสนอชื่อแหล่งมรดก (รวมถึงข้อกำหนดสำหรับ การประเมินเบื้องต้น) ซึ่งอธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 168 ควรที่จะมีการดำเนินการเตรียมการเบื้องต้นเพื่อระบุว่ามีศักยภาพพอที่จะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลรวมถึงความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิมในระยะเริ่มต้นของกระบวนการ โดยอาจหมายถึงรวมถึงขั้นก่อนที่จะมีการเสนอชื่อแหล่งมรดกเต็มรูปแบบหากไปได้ (รวมถึงการประเมินเบื้องต้น) ซึ่งอาจมีราคาแพงและใช้เวลานาน การเตรียมการดังกล่าวอาจรวมถึงการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่บนเว็บไซต์ การศึกษาหัวข้อเฉพาะ (Thematic Study) การศึกษาขอบเขตของศักยภาพในการแสดงให้เห็นถึงโดดเด่นอันเป็นสากล ความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิม หรือการศึกษาเปรียบเทียบเบื้องต้นของเว็บไซต์ในบริบทระดับภูมิภาคหรือทั่วโลกที่กว้างขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์ในบริบทของ การศึกษาช่องว่าง (Gap Studies) ที่จัดทำโดยหน่วยงานที่ปรึกษา งานนี้จะช่วยสร้างความเป็นไปได้ของการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่เป็นไปได้ และหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรในการเตรียมการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่อาจไม่ประสบความสำเร็จ รัฐภาคีได้รับการสนับสนุนให้ขอคำแนะนำตั้งแต่ต้นน้ำจากคณะที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดต่อศูนย์มรดกโลกโดยเร็วที่สุดเพื่อขอข้อมูลและคำแนะนำ ก่อนยื่นเสนอชื่อแหล่งมรดก รัฐภาคีควรหลีกเลี่ยงการหารื้ออย่างสร้างสรรค์ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องกับรัฐภาคีอื่น ๆ

121. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสนอชื่อแหล่งมรดกเพื่อขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อมรดกโลกนั้น “กระบวนการต้นน้ำ” โดยสมัครใจประกอบด้วยคำแนะนำ การปรึกษาหารือ และการวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นก่อนการประเมินเบื้องต้นและการเตรียมเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดก และมีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนของการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่มีปัญหาในระหว่างขั้นตอนการประเมิน หลักการพื้นฐานของกระบวนการต้นน้ำคือการทำให้หน่วยงานที่ปรึกษาและศูนย์มรดกโลกสามารถให้คำแนะนำและเสริมสร้างศักยภาพโดยตรงแก่รัฐภาคี ตลอดระยะเวลากระบวนการทั้งหมดที่นำไปสู่การเตรียมเสนอชื่อแหล่งมรดกที่เป็นไปได้ เพื่อให้การสนับสนุนของกระบวนการต้นน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกสุดของกระบวนการเสนอชื่อแหล่งมรดก ในขณะที่เตรียมการหรือแก้ไขบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของรัฐภาคี กระบวนการขั้นต้นน้ำยังสามารถเกิดขึ้นหลังจากที่ไซต์ถูกรวมไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของรัฐภาคี (ดูย่อหน้าที่ 62-76) แต่ต้องเกิดก่อนที่จะส่งคำขอการประเมินเบื้องต้น คำแนะนำจากกระบวนการต้นน้ำอาจเป็นในรูปแบบของงานเอกสาร แต่ก็อาจรวมไปถึงการเยี่ยมชมสถานที่และ/หรือการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ของคำแนะนำที่ไว้ในบริบทของการเสนอชื่อแหล่งมรดกนั้นถูกจำกัดอยู่ที่การให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียทางเทคนิคของการเสนอชื่อแหล่งมรดกและกรอบทางเทคนิคที่

จำเป็น เพื่อเสนอเครื่องมือที่จำเป็นแก่รัฐภาคีที่ใช้งาน (พวกเขา) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ และ/หรือการดำเนินการที่จำเป็นในการเตรียมการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่เป็นไปได้

คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการต้นน้ำที่ให้ไว้เกี่ยวกับแหล่งมรดกจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการตัดสินใจ ประเมินเบื้องต้นในอนาคต

คำขอสำหรับกระบวนการต้นน้ำจะต้องส่งภายในกำหนดประจำปีคือวันที่ 31 มีนาคม โดยใช้รูปแบบที่เป็นทางการ (ภาคผนวก 15 ของแนวทางการดำเนินงาน) หากจำนวนคำขอเกินความสามารถ ระบบการจัดลำดับความสำคัญตามวรรค 61.c) จะถูกนำมาใช้

การประเมินเบื้องต้น

122. การประเมินเบื้องต้นเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องดำเนินการสำหรับแหล่งมรดกที่มีโอกาสได้รับการเสนอชื่อเข้าสู่บัญชีรายชื่อมรดกโลกทั้งหมด และดำเนินการตามคำร้องจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่อยู่ในคำขอการประเมินเบื้องต้นควรมีพื้นฐานมาจากข้อมูลที่มีอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นและคำแนะนำจากกระบวนการต้นน้ำและ/หรือจากความช่วยเหลือด้านการเตรียมการ (Preparatory Assistance) และผลลัพธ์จะต้องจัดเตรียมไว้อย่างน้อยหนึ่งปีก่อนที่(กลุ่ม)รัฐภาคีจะสามารถส่งเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดก (nomination dossier) ฉบับสมบูรณ์ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- a) การประเมินเบื้องต้นเปิดโอกาสให้รัฐภาคีได้หารือเพิ่มเติมกับองค์กรที่ปรึกษา และจะช่วยสร้างความเป็นไปได้ในการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่มีศักยภาพ รวมถึงหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรเพื่อเตรียมการเสนอชื่อแหล่งที่อาจไม่ประสบความสำเร็จ
- b) การประเมินเบื้องต้นจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งมรดกในการแสดงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล รวมถึงความครบถ้วนสมบูรณ์และ/หรือความเป็นของแท้ดั้งเดิม และหากมีข้อมูล ก็จะสามารถชี้แจงข้อกำหนดสำหรับการป้องกันและการจัดการแหล่งมรดก การตัดสินใจเตรียมเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดกทั้งหมด ไม่ว่าผลลัพธ์ของการประเมินเบื้องต้นจะเป็นอย่างไรก็ตาม จะขึ้นอยู่กับ(กลุ่ม)รัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง
- c) รัฐภาคีจะส่งคำขอการประเมินเบื้องต้นของตนไปยังศูนย์มรดกโลกตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 168 โดยใช้รูปแบบมาตรฐานที่ระบุไว้ในภาคผนวก 3 คำขอจะต้องส่งเป็นภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศสในรูปแบบกระดาษและอิเล็กทรอนิกส์ (Word และ/หรือ PDF) และส่งสำเนาในจำนวนที่กำหนด (เช่นเดียวกับเอกสารเสนอชื่อแหล่งมรดก): สำเนาที่เหมือนกัน 2 ฉบับสำหรับสถานที่ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และสำเนาที่เหมือนกัน 3 ฉบับสำหรับสถานที่ผสมและภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม
- d) เมื่อได้รับการร้องขอการประเมินเบื้องต้นจากรัฐภาคี สำนักเลขาธิการจะรับทราบการตรวจรับ ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ (ตามภาคผนวก 3) และลงทะเบียน สำนักเลขาธิการจะส่งต่อตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ในย่อหน้า 168 กรอกคำร้องขอการประเมินเบื้องต้นไปยังหน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบ หากจำเป็น คณะที่ปรึกษาจะขอข้อมูลเพิ่มเติมใดๆ จากรัฐภาคี ซึ่งควรส่งไปยังสำนักเลขาธิการ จากการเริ่มต้นของการประเมินเบื้องต้น (กลุ่ม)คณะที่ปรึกษาจะเริ่มการเจรจากับ(กลุ่ม)รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดช่องทางการติดต่อประสานงานและตกลงกันเกี่ยวกับกระบวนการแลกเปลี่ยน รัฐภาคีควรที่จะมีการแต่งตั้งหน่วยงานกลางทางเทคนิคเพื่อให้แน่ใจว่าการเจรจามีผลตลอดกระบวนการ และเพื่อให้แน่ใจว่ามีการสื่อสารข้อสรุปของการประเมินเบื้องต้นไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

- e) การประเมินเบื้องต้นจะดำเนินการร่วมกันโดยอีโคโมส และไอยูซีเอ็นเมื่อมีความจำเป็นเกี่ยวข้อง และเป็นการตรวจสอบโดยหน่วยงานอิสระ ซึ่งจะรวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้ตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จะไม่มีการลงสำรวจที่แหล่งมรดกโดยตรง (ดูภาคผนวก 6) เมื่ออ้างอิงจากข้อมูลที่มีอยู่ ข้อสรุปของการประเมินจะรวมถึงการบ่งชี้ว่าไซต์นั้นอาจมีศักยภาพในการประเมินคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้น แนวปฏิบัติและคำแนะนำเฉพาะทางในรูปแบบของข้อเสนอแนะจะถูกจัดเตรียมเพื่อช่วยรัฐภาคีในการพัฒนาเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดก รายงานการประเมินเบื้องต้นโดยหน่วยงานที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งให้(กลุ่ม)รัฐภาคีผ่านทางสำนักเลขาธิการในภาษาใดภาษาหนึ่งจากสองภาษาของอนุสัญญา
- f) รายงานการประเมินเบื้องต้นโดยหน่วยงานที่ปรึกษามีอายุจนถึง 5 ปี และจำเป็นต้องมีการประเมินเบื้องต้นใหม่ในกรณีที่ไม่มี การส่งการเสนอชื่อแหล่งมรดกภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ของปีถัดมาหลังจากมีการส่งรายงานไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง
- g) รัฐภาคีอาจถอนคำขอการประเมินเบื้องต้นที่ส่งไปแล้วเมื่อใดก็ได้ ในกรณีดังกล่าว การพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสนอชื่อแหล่งมรดกที่เป็นไปได้จะต้องได้มีการขอให้ดำเนินการการประเมินเบื้องต้นใหม่
- h) ในการประชุมแต่ละครั้งของคณะกรรมการมรดกโลก สำนักเลขาธิการจะจัดทำรายการคำขอการประเมินเบื้องต้นที่ได้รับและคำขอที่ได้รับดำเนินการ แต่จะไม่ระบุคำแนะนำที่มอบให้โดย (กลุ่ม)องค์กรที่ปรึกษาแก่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องในการประเมินเบื้องต้นฉบับสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเสนอชื่อแหล่งมรดกแล้วให้แนบรายงานการประเมินเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย
- i) ทั้งกระบวนการต้นน้ำและการประเมินเบื้องต้นเป็นการให้คำแนะนำตั้งแต่ระยะแรกเริ่มก่อนการเตรียมการเสนอชื่อแหล่งมรดก อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกระบวนการนี้มีความแตกต่างกัน กระบวนการต้นน้ำเป็นกระบวนการที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในขณะที่การประเมินเบื้องต้นเป็นขั้นตอนที่จำเป็นต้องดำเนินการซึ่งอาจมีการอนุญาตให้เข้าถึงกระบวนการเตรียมเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดก กระบวนการต้นน้ำอาจมีการสำรวจพื้นที่จริงร่วมด้วย ในขณะที่การประเมินเบื้องต้นจะดำเนินการเฉพาะบนพื้นฐานของงานเอกสาร กระบวนการต้นน้ำอาจให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดเบื้องต้นในขณะที่การประเมินเบื้องต้นจะมุ่งเน้นดำเนินการไปที่แหล่งมรดกเดียว (ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นทะเบียนแบบต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม) ที่ถูกรวมอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของรัฐภาคีแล้ว แม้ว่าโดยทั่วไปค่าใช้จ่ายของคำขอกระบวนการต้นน้ำจะเป็นความรับผิดชอบของรัฐภาคีที่เป็นผู้ร้องขอ แต่ค่าใช้จ่ายในการประเมินเบื้องต้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเสนอชื่อแหล่งมรดกจะถูกรวมอยู่ในกระบวนการประเมินที่เกี่ยวข้อง (ดูย่อหน้าที่ 168 ทวิ) สำหรับลำดับการดำเนินการ คำแนะนำจากกระบวนการต้นน้ำควรเกิดก่อนการประเมินเบื้องต้น

123. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนกลุ่มน้อย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานไม่ใช่อารักขา หน่วยงานเอกชน และผู้มีส่วนได้เสียมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันกับรัฐภาคีสมาชิกในการดำรงไว้ซึ่งแหล่งมรดก รัฐภาคีสมาชิกได้รับการสนับสนุนให้จัดเตรียมการเสนอเพื่อรับการพิจารณาแหล่งมรดกกับความเป็นไปได้มากที่สุดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเพื่อแสดงให้เห็นว่าเหมาะสม มีเสรีภาพ ได้รับการยินยอมของกลุ่มชาติพันธุ์ก่อน อีกนัยหนึ่งคือทำให้การเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาแหล่งมรดกเป็นแบบสาธารณะ ในภาษาที่เหมาะสม และเป็นการพิจารณาของสาธารณะ

124. การช่วยเหลือเพื่อการเตรียมความพร้อม ตามที่ระบุไว้ในหมวดที่ VII.E อาจได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีสมาชิกให้ช่วยเหลือในการเตรียมเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก
125. รัฐภาคีสมาชิกควรได้รับการสนับสนุนและประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อเตรียมการช่วยเหลือในการขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก
126. สำนักเลขาธิการ สามารถสนับสนุน ดังนี้
- a) ความช่วยเหลือในการวินิจฉัยแผนที่ และภาพถ่ายที่เหมาะสม ที่หน่วยงานระดับชาติต่างๆ สามารถให้ความช่วยเหลือได้
 - b) จัดเตรียมตัวอย่างต่างๆ ของแหล่งที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก การบริหารจัดการและทบทวนบัญชีรายชื่อทางกฎหมาย
 - c) คำแนะนำสำหรับการนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกที่มีลักษณะแตกต่างออกไป เช่น แหล่งภูมิทัศน์วัฒนธรรม, เมือง คลอง และเส้นทางมรดก (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก 3)
 - d) คำแนะนำสำหรับการเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีมรดกโลกของแหล่งทั้งที่มีลักษณะความต่อเนื่องเชื่อมโยงเป็นกลุ่ม รวมทั้งแหล่งที่เสนอในลักษณะการรวมกลุ่มเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดน (ดูเพิ่มเติมย่อหน้าที่ 134-139)
127. รัฐภาคีสมาชิกต้องนำเสนอร่างเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกต่อสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อรับข้อเสนอแนะ และการทบทวนในช่วงเวลาใดก็ได้ตลอดทั้งปี อย่างไรก็ตาม รัฐภาคีสมาชิกต้องดำเนินส่งเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณาถึงสำนักงานเลขาธิการฯ ภายในวันที่ 30 กันยายน ของปีก่อนหน้า (ดูย่อหน้า 168) และมีกำหนดวันสุดท้าย คือ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้ การส่งร่างเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ทั้งในรูปแบบกระดาษ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (จำนวน 1 ชุด โดยไม่ต้องแนบภาคผนวกใด ยกเว้นแผนที่ต่างๆ) ทั้งสองรูปแบบนั้นต้องมีจดหมายนำส่ง
128. เอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกสามารถนำเสนอในเวลาใดๆ ก็ได้ในระหว่างปี แต่เฉพาะเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกฉบับสมบูรณ์ (ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 132 และภาคผนวก 5) และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกต้องได้รับเอกสารดังกล่าวนี้ ก่อนวันที่ 1 กุมภาพันธ์ (ทั้งนี้ หากวันที่ 1 กุมภาพันธ์เป็นวันหยุด เอกสารดังกล่าวต้องส่งถึงก่อนเวลา 17.00 น. ตามเวลาสากล ของวันก่อนหน้า) ทั้งนี้ เอกสารฉบับสมบูรณ์ดังกล่าวจะใช้ประกอบการพิจารณาขึ้นทะเบียนแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกโดยคณะกรรมการมรดกโลกในปีต่อไป ทั้งนี้ เฉพาะแหล่งของรัฐภาคีสมาชิกฯ ซึ่งเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อเพื่อขอรับการพิจารณาเท่านั้น ที่จะได้รับการตรวจสอบโดยคณะกรรมการมรดกโลก (ดูย่อหน้าที่ 63 65 และ 122)

III. B รูปแบบและสารบัญของเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก (Format and content of nominations)

129. เอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ต้องจัดเตรียมตามรูปแบบที่กำหนดไว้ตามภาคผนวก 5
130. รูปแบบที่กำหนดประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้
- 1) การวินิจฉัยแหล่งมรดก (Identification of the Property)
 - 2) คำบรรยายเกี่ยวกับแหล่งมรดก (Description of the Property)
 - 3) การให้เหตุผลสำหรับการพิจารณาขึ้นทะเบียน (Justification for Inscription)
 - 4) สถานภาพของการอนุรักษ์และปัจจัยที่มีผลต่อแหล่งมรดก (State of conservation and factors affecting the property)
 - 5) การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ (Protection and Management)
 - 6) การติดตามประเมินผล (Monitoring)
 - 7) เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentation)
 - 8) ข้อมูลติดต่อกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ (Contact Information of responsible authorities)
 - 9) ลายมือชื่อในนามของรัฐบาลสมาชิก (หรือกลุ่มของรัฐบาลสมาชิก) Signature on behalf of the State Party(ies)
131. เอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก จะประเมินจากเนื้อหามากกว่ารูปลักษณ์ของเอกสาร
132. สำหรับเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกที่พิจารณาว่า “สมบูรณ์” ต้องมีองค์ประกอบดังนี้

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

เอกสารบทสรุปผู้บริหารต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ (ดูภาคผนวก 5) โดยคัดสรรกลั่นกรองเนื้อหาหลักสำคัญ รวมทั้ง แผนที่ขนาดย่อที่ระบุขอบเขตของพื้นที่ของแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน (ถ้ามี) และร่างแถลงการณ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่ง (เนื้อหาเดียวกับส่วนที่ 3.3 ของเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก)

1) การวินิจฉัยแหล่งมรดก (Identification of the Property)

การกำหนดขอบเขตของแหล่งที่ต้องการนำเสนอเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน ทั้งขอบเขตของแหล่งและขอบเขตพื้นที่กันชน (ในการนำเสนอ) (ดู

เพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 103-107) แผนที่จะต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนเพียงพอ มีความแม่นยำที่แสดงให้เห็นขอบเขตของพื้นที่ และ/หรือแหล่งน้ำ ซึ่งต้องเป็นแผนที่ภูมิประเทศฉบับที่จัดพิมพ์เผยแพร่ล่าสุดโดยรัฐภาคีสมาชิก เพื่อแสดงขอบเขตของแหล่งและขอบเขตของพื้นที่กันชน (ในการนำเสนอ) ในรูปแบบของแผนที่ที่จัดพิมพ์เป็นกระดาษ

หากในเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกไม่ได้แสดงขอบเขตพื้นที่ที่ชัดเจน จะได้รับการตัดสินว่า “ไม่สมบูรณ์ (Incomplete)”

2) คำบรรยายเกี่ยวกับแหล่งมรดก (Description of the Property)

คำบรรยายของแหล่งมรดกควรแสดงข้อมูลการวินิจฉัยแหล่ง, และภาพรวมของประวัติศาสตร์และพัฒนาการของแหล่งมรดก โดยวินิจฉัยและพรรณนาทุกองค์ประกอบที่ระบุในแผนที่ โดยเฉพาะกรณีของ “แหล่งมรดก” ที่มีการขึ้นทะเบียนในลักษณะของ “ชุดแหล่งมรดกโลก (Serial Nomination)”

ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจน ประวัติศาสตร์ และพัฒนาการของแหล่งต้องอธิบายให้เห็นว่าแหล่งมรดกมีพัฒนาการอย่างไรจนมีคุณลักษณะดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และความสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดพัฒนาการดังกล่าว เนื้อหาข้อมูลส่วนนี้ต้องแสดงข้อมูลสำคัญจำเป็นที่สนับสนุนและมีสาระที่สนับสนุนให้แหล่งนั้นมีคุณค่าสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ว่าด้วยคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล และเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity) หรือ ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)

3) ข้อเหตุผลในการขอรับการขึ้นทะเบียน (Justification for Inscription)

เนื้อหาส่วนนี้ต้องมีความชัดเจน ว่าเพราะเหตุใดแหล่งจึงได้รับการพิจารณาว่ามีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

ข้อมูลเนื้อหาในส่วน 3.1-3.1e ต้อง ประกอบด้วยข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (ส่วนที่ 3.3)

เนื้อหาส่วน 3.1b ควรแสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์มรดกโลก (ดูในย่อหน้า 77) ตามที่แหล่งที่นำเสนอได้กำหนด รวมทั้งข้อเขียนแสดงความสำคัญของแหล่งที่กระจ่างชัดที่สัมพันธ์กับเกณฑ์มรดกโลก ความสำคัญของความสมบูรณ์แบบ (Integrity) และหากเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมต้องแสดงเนื้อหา ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) ด้วย และต้องแสดงให้เห็นว่าแหล่งมรดกดังกล่าวนั้นผ่านมาตรฐานตามเงื่อนไข ในย่อหน้าที่ 78-95

เนื้อหาส่วน 3.2 ในการดำเนินการขั้นตอนการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแหล่งที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งที่เป็นแหล่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อเป็นมรดกโลกแล้ว และแหล่งที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งการศึกษาเปรียบเทียบต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งที่นำเสนอขอรับการพิจารณาทั้งในบริบทระดับชาติและนานาชาติ

ในเนื้อหาส่วน 3.3 ข้อเสนอว่าด้วยคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 49-53 และ 155) ของแหล่งที่รัฐภาคีสมาชิกเตรียมการนำเสนอควรแสดงให้เห็นคุณค่าอันเหมาะสมกับการได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก

4) สถานสภาพของการอนุรักษ์และปัจจัยที่มีผลต่อแหล่งที่เสนอรายชื่อ (State of conservation and factors affecting the property)

เนื้อหาในส่วนนี้ควรผนวกเนื้อหาข้อมูลที่ต้องการของสถานภาพการอนุรักษ์ของแหล่ง (รวมทั้งข้อมูล หรือเงื่อนไขทางกายภาพของแหล่ง และการอนุรักษ์ที่ชี้วัดได้ของแหล่ง) และควรผนวกเนื้อหาเชิงอธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อแหล่ง (รวมทั้งปัจจัยคุกคาม) ข้อมูลเนื้อหาในส่วนนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลสถานการณ์การอนุรักษ์ของแหล่งที่นำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกในอนาคต

5) การปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการ (Protection and management)

การปกป้องคุ้มครอง เนื้อหาในส่วนที่ 5 ต้องแสดงข้อมูลที่ครอบคลุมไปถึงบทบัญญัติของกฎหมาย, กฎระเบียบ, สัญญา, การวางแผน, ข้อเสนอทางวิชาการ และ/หรือ การบ่งชี้ทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการปกป้องคุ้มครองแหล่งมรดก และรวมไปถึงการวิเคราะห์รายละเอียดแนวทางในการดำเนินการการปกป้องคุ้มครองแหล่งด้วยกฎหมาย, กฎระเบียบ, การวางแผนการณ, และ/หรือข้อเสนอทางวิชาการ, หรือข้อสรุปของเนื้อหาในประเด็นดังกล่าว โดยดำเนินการจัดทำเป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) ติดตามผล (Monitoring)

รัฐภาคสมาชิกฯ ต้องแสดงข้อมูลว่าด้วยตัวชี้วัดในพื้นที่ และ/หรือ ข้อเสนอว่าด้วยเรื่องการบ่งชี้ และการประเมินผลสถานภาพของการอนุรักษ์ของแหล่งมรดก, ปัจจัยที่มีผลกระทบ, การชี้วัดการอนุรักษ์แหล่งมรดก, รอบการดำเนินการประเมินผล และการวินิจฉัยในประเด็นว่าด้วยความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7) การจัดทำเอกสาร (Documentation)

เอกสารต่างๆ ที่ประกอบเป็น “เอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก” อันประกอบด้วยลักษณะ คือ

- a.) รูปภาพต้องมีคุณภาพสูงสามารถพิมพ์ได้อย่างชัดเจน (รูปดิจิทัลมีความละเอียดอย่างน้อย 300 dpi และหากจำเป็นสามารถแนบฟิล์ม, วิดีทัศน์ หรือวัสดุโสตทัศนูปกรณ์อื่นๆ) และ
- b.) ข้อมูลรูปภาพ/วัสดุโสตทัศนูปกรณ์จากการสำรวจ และแบบฟอร์มการมอบอำนาจให้ดำเนินการ (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก 5, ข้อ 7) เนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนจะต้องอยู่ในรูปแบบที่สามารถจัดพิมพ์ หรือทำเป็นเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ (รูปแบบของ Word หรือ PDF)

8) ข้อมูลติดต่อกับหน่วยงานรับผิดชอบ (Contact Information of responsible authorities)

ต้องมีรายละเอียดข้อมูลสำหรับการติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

III.C ข้อกำหนดของเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกประเภทอื่นๆ (Requirements for the nomination of different types of properties)

แหล่งมรดกข้ามเขตแดน (Transboundary properties)

134. แหล่งมรดกที่นำเสนออาจอยู่ในขอบเขตดังต่อไปนี้
- a) ตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐภาคสมาชิกหนึ่งโดยเฉพาะ หรือ;
 - b) ตั้งอยู่ในอาณาเขตของหลายรัฐภาคสมาชิกที่มีพรมแดนต่อเนื่องกัน
135. อย่างไรก็ตาม ในการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกของแหล่งในลักษณะมรดกข้ามเขตแดนนั้น ควรมีการจัดเตรียมและนำเสนอเอกสารโดยความร่วมมือกันของทุกรัฐภาคสมาชิก เพื่อให้สอดคล้องกับข้อ 11.3 ของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก นอกจากนี้ เสนอแนะให้กลุ่มของรัฐภาคสมาชิก จัดตั้งคณะกรรมการบริหารร่วมกัน หรือจัดตั้งหน่วยงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เพื่อดูแลและบริหารจัดการในภาพรวมของแหล่งมรดกข้ามเขตแดน
136. ทั้งนี้ แหล่งมรดกโลกซึ่งแต่เดิมตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐภาคสมาชิกเพียงแห่งเดียวนั้น อาจจะมีการขยายพื้นที่ เพื่อเสนอเป็นแหล่งมรดกข้ามเขตแดนได้ด้วยเช่นกัน

แหล่งมรดกแบบชุด (Serial properties)

137. แหล่งมรดกที่นำเสนอแบบชุดนั้น จะต้องประกอบไปด้วยจำนวนแหล่ง ตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป โดยต้องแสดงความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ในประเด็นดังต่อไปนี้
- a) ส่วนขององค์ประกอบดังกล่าวนั้น ต้องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อกัน ในทางวัฒนธรรม สังคม หรือหน้าที่ผ่านกาลเวลา โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในทางภูมิทัศน์ นิเวศวิทยา วิวัฒนาการ หรือถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่มีความเชื่อมโยงกัน
 - b) แต่ละองค์ประกอบของแหล่งนั้นต้องสัมพันธ์กับคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ทั้งในแง่กายภาพ วิทยาศาสตร์ และคำจำกัดความ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน และรวมไปถึงคุณลักษณะที่จับต้องไม่ได้ ทั้งนี้ คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล จะต้องมีการละเอียดที่สามารถเข้าใจและสื่อสารได้
 - c) เพื่อความสม่ำเสมอในการนำเสนอแหล่งแบบชุด และไม่ทำให้องค์ประกอบนั้นแยกออกเป็นส่วนมากเกินไป ทั้งนี้ ในกระบวนการขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่จะเสนอแบบชุดว่าต้องแสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการในภาพรวม ตลอดจนความสอดคล้องของแหล่ง (ดูเพิ่มเติมย่อหน้า 114)

การนำเสนอแหล่งแบบชุดนั้นแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และต้องแสดง คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลร่วมกัน ไม่ใช่เพียงส่วนขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง

138. แหล่งที่เสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก แบบชุดนั้น อาจมีลักษณะดังต่อไปนี้
- a) ชุดของแหล่งที่นำเสนอขึ้น ตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิก “แหล่งมรดกแบบชุดในระดับรัฐ (Serial National Property)”
 - b) หากชุดของแหล่งที่นำเสนอขึ้น มีทำเลที่ตั้งอยู่ต่างรัฐภาคีสมาชิก และพื้นที่ไม่ได้ต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน และได้รับความเห็นชอบจากรัฐภาคีสมาชิก ถือเป็นแหล่งที่มี “แหล่งมรดกแบบชุดข้ามเขตแดนรัฐ (Serial Transnational Property)”
139. แหล่งมรดกแบบชุด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งมรดกแบบชุดในระดับรัฐ และหลายรัฐ อาจเสนอ สำหรับการประเมินเพื่อขอรับการพิจารณาในหลายรอบของกระบวนการ เพื่อเตรียมการ เสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกในครั้งแรกมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลในสิทธิ ของรัฐภาคีสมาชิก ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกที่มีแผนการเสนอแหล่งมรดกแบบชุด โดยผ่าน นำเสนอหลายรอบนั้น ควรแจ้งความจำนงค์กล่าวให้คณะกรรมการมรดกโลกรับทราบเพื่อให้เกิดความมั่นใจเกี่ยวกับแผนของการดำเนินการว่าจะไปอย่างดี

III.D การลงทะเบียนการนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา (Registration of nominations)

140. ในการรับเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก จากรัฐภาคีสมาชิก สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกต้องแจ้งการได้รับเอกสาร และดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และลงทะเบียนเอกสาร จากนั้นสำนักงานเลขาธิการฯ จะส่งเอกสารไปยังองค์กรที่ปรึกษาที่สัมพันธ์เพื่อประเมิน ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการฯ จัดทำ เอกสารในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ส่งไปยังสมาชิกคณะกรรมการมรดกโลกผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มรดกโลก ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการฯ อาจร้องขอข้อมูลเพิ่มจากรัฐภาคีสมาชิกและเมื่อ มีความต้องการจากองค์กรที่ปรึกษา ช่วงเวลาที่กำหนดสำหรับการลงทะเบียนและการ ดำเนินการในการนำเสนอเพื่อการจัดตั้งได้ให้รายละเอียดไว้ในย่อหน้าที่ 168
141. สำนักเลขาธิการฯ ต้องจัดทำและนำเสนอบัญชีของเอกสาร การนำเสนอไปยังทุกการประชุม กรรมการ, รวมทั้งวันที่ที่ได้รับเอกสาร, และการชี้วัดเอกสารว่า “สมบูรณ์” หรือ “ไม่สมบูรณ์” เช่นเดียวกันกับวันที่ได้พิจารณาว่า “สมบูรณ์” ที่เป็นไปตามย่อหน้าที่ 132 และภาคผนวก 5
142. เอกสารการนำเสนอต้องผ่านกระบวนการระหว่างช่วงเวลาของการ ยื่นเรื่องและการมีมติของ คณะกรรมการมรดกโลก กระบวนการนี้ใช้เวลาประมาณหนึ่งปีถึงหนึ่งปีครึ่งระหว่างที่ยื่น เสนอในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่ 1 และการมีมติของคณะกรรมการในเดือนมิถุนายนในปีที่ 2

III.E การประเมินเอกสารเพื่อนำเสนอขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก โดยองค์กรที่ปรึกษา (Evaluation of nominations by the Advisory Bodies)

143. องค์กรที่ปรึกษาจะประเมินแหล่งมรดกที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลที่นำเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนโดยรัฐภาคีสมาชิกต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขเรื่องความสมบูรณ์แบบ และความจริงแท้ และมีการปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ขั้นตอนและรูปแบบของการประเมินขององค์กรที่ปรึกษา ICOMOS และ IUCN ระบุอธิบายไว้ในเนื้อหาภาคผนวก 6
144. การประเมินมรดกทางวัฒนธรรมดำเนินการโดย International Council on Monuments and Sites (ICOMOS)
145. การประเมินมรดกทางธรรมชาติดำเนินการโดย International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)
146. ในกรณีของการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ในรูปแบบ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape)” จะประเมินโดย ICOMOS ภายใต้การปรึกษาหารือกับ IUCN ในขณะที่ “แหล่งมรดกแบบผสม (Mixed Cultural and Natural Heritage)” จะดำเนินการพิจารณาและประเมิน โดยความร่วมมือกันระหว่าง ICOMOS และ IUCN
147. โดยการร้องขอจากคณะกรรมการมรดกโลก หรือเป็นไปตามความจำเป็น ICOMOS และ IUCN ต้องดำเนินการศึกษาเฉพาะเรื่องในการประเมินแหล่งมรดกโลก ในระดับภูมิภาค และในระดับสากลและบริบทเฉพาะ ในการศึกษาควรแจ้งโดยผู้ประเมินแหล่งในบัญชีรายชื่อเพื่อรอรับการพิจารณา ที่นำเสนอโดยรัฐภาคีสมาชิก และจากรายงานจากการประชุมในการปรับบัญชีเตรียมการแหล่งในบัญชีรายชื่อเพื่อรอรับการพิจารณา และการศึกษาเทคนิควิธีต่างๆ โดยองค์กรที่ปรึกษา, องค์กร และบุคคลที่มีคุณสมบัติ ทั้งนี้ รายการที่สมบูรณ์ อาจปรากฏในเนื้อหาส่วนที่ 3 ในภาคผนวก 3 และเว็บไซต์ขององค์กรที่ปรึกษา การศึกษานี้เป็นคนละส่วนกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบแหล่งที่กำหนดให้รัฐภาคีสมาชิกต้องดำเนินการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนำเสนอแหล่งเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก (ดูเพิ่มเติมย่อหน้าที่ 132)
148. การดำเนินการตามหลักการต้องนำไปสู่การประเมินและนำเสนอโดย ICOMOS และ IUCN การประเมินและการนำเสนอต้องเป็นดังนี้
 - A) การปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ และปฏิบัติตามข้อแนะนำในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง และนโยบายเพิ่มเติมอื่นๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยมติของคณะกรรมการมรดกโลก;
 - B) การประเมินต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม, เกร่งกรี้ด และเป็นวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงการตัดสินใจในทุกข้อมูลต้องนำเสนอต่อองค์กรที่ปรึกษาในการเสนอขอรับการพิจารณา;

- C) การประเมินต้องรักษามาตรฐานตามความเชี่ยวชาญ เทียบธรรม และโปร่งใส ในทุกขั้นตอนของกระบวนการประเมินและในการให้คำปรึกษากับรัฐภาคีสมาชิกที่เสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการพิจารณา;
 - D) การจัดทำเอกสารต้องเป็นไปตามรูปแบบมาตรฐานที่กำหนด ทั้งในส่วนของการประเมินและการนำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งต้องบันทึกชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน, ยกเว้นเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาที่ให้ความเห็นต้องเป็นความลับ และในภาคผนวกได้แสดงรายการค่าใช้จ่ายของการประเมิน;
 - E) ควรใช้ผู้เชี่ยวชาญจากภูมิภาคเดียวกัน เพื่อให้คุ้นเคยกับบริบทของแหล่งที่ขอรับการประเมิน
 - F) ดำเนินการอย่างชัดเจน และจำแนกคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล การสอดคล้องกับเงื่อนไขเรื่อง ความสมบูรณ์แบบ และ/หรือ ความเป็นของแท้ดั้งเดิม, แผนบริหารจัดการ / ระบบ และมีกฎเกณฑ์ในการปกป้องคุ้มครอง;
 - G) การประเมินแหล่งมรดกต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง, รวมถึงสถานการณ์การอนุรักษ์, ความสัมพันธ์, โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งมรดกอื่นๆ ที่อยู่ในรูปแบบเดียวกัน ทั้งแหล่งอยู่ในและนอกอาณาเขตของรัฐภาคีสมาชิก
 - H) ต้องมีการอ้างอิงการตัดสินใจและข้อเรียกร้องต่างๆ ของคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณา;
 - I) ในการประเมินจะไม่พิจารณาข้อมูลหรือเอกสารอ้างอิงใดๆ ที่ส่งหลังจากวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกจะได้รับแจ้งหากข้อมูลเหล่านั้นมาถึงภายหลังกำหนดดังกล่าว และข้อมูลเหล่านั้นจะไม่ถูกนำเข้าสู่อการประเมิน ซึ่งการกำหนดวันดังกล่าวจะต้องมีการถือปฏิบัติอย่างจริงจัง; และ
 - J) เตรียมข้อมูลการพิจารณาตัดสินและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากบัญชีรายการอ้างอิง (เอกสาร) ตามความเหมาะสม
149. ทั้งนี้ ระหว่างการประเมินด้านต่างๆ หากองค์กรที่ปรึกษามีคำถาม มีการร้องขอข้อมูล และเอกสารเพิ่มเติม นั้น จะแจ้งให้รัฐภาคีสมาชิกผู้เสนอรายชื่อแหล่งรับทราบภายในวันที่ 31 มกราคมของปีถัดไป เพื่อให้ดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลตามที่หน่วยงานปรึกษาดำเนินการ ทว่า หากรัฐภาคีสมาชิกตรวจพบว่ามีข้อผิดพลาดในเอกสารที่เสนอไปแล้วในระหว่างที่องค์กรที่ปรึกษากำลังประเมินนั้น
150. รัฐภาคีสมาชิกสามารถส่งเอกสารที่แสดงถึงรายละเอียดความผิดพลาดที่ตรวจพบตามเอกสารแนบที่ 12 โดยต้องส่งเอกสารขอแก้ไขดังกล่าวถึงศูนย์มรดกโลกไม่น้อยกว่า 14 วันก่อนการเปิดวาระการประชุมของคณะกรรมการมรดกโลก พร้อมทั้งจะต้องมีการสำเนาแจ้งองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเตรียมหนังสือดังกล่าวสำหรับเป็นเอกสารแนบท้ายในระเบียบวาระการประชุมที่สัมพันธ์กับเรื่องดังกล่าว ไม่ช้ากว่าวันแรกของการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้ ศูนย์มรดกโลกและองค์กรที่ปรึกษาอาจเพิ่มเติมความเห็นในเอกสารดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องก่อนจะนำเสนอ

151. หลังจากที่ยอดการที่ปรึกษาได้ทำการประเมินและพิจารณาข้อเสนอเพื่อการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกเรียบร้อยแล้ว จะมีผลการประเมินและข้อเสนอแนะอย่างไรอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
- a) แหล่งมรดกที่ ผ่านการพิจารณา ให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกโดยปราศจากเงื่อนไขใด
 - b) แหล่งมรดกที่ ไม่ผ่านการพิจารณา ให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก
 - c) แหล่งมรดกที่ มีข้อเสนอแนะให้ส่งกลับคืน หรือ เลื่อนการพิจารณา ออกไป

III.F การถอนเอกสารนำเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก (Withdrawal of nominations)

152. รัฐภาคีสมาชิกสามารถยกเลิกการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกที่ได้ยื่นเอกสารไว้ในช่วงเวลาใดก็ได้ ก่อนที่จะถึงกำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก โดยรัฐภาคีสมาชิกจะต้องแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงการจะขอถอนการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกดังกล่าว ทั้งนี้แหล่งมรดกที่ทำการยื่นถอนข้อเสนอไปแล้ว สามารถนำกลับมายื่นเสนอเอกสารเพื่อขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกใหม่ได้ตามขั้นตอนและตารางเวลาที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 168

- 152ทวิ. ในกรณีของการเสนอชื่อแหล่งมรดกแบบข้ามชาติ/ข้ามพรมแดน หากรัฐภาคีที่เป็นผู้เสนอชื่อแหล่งมรดกหนึ่งรัฐขึ้นไป แจ้งสำนักเลขาธิการเป็นลายลักษณ์อักษรถึงความจำเป็นที่จะถอนองค์ประกอบทั้งหมดหรือพื้นที่ทั้งหมดของแหล่งที่ตั้งอยู่ใน(กลุ่ม)อาณาเขตของตน สำนักเลขาธิการจะแจ้งให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องกับการเสนอชื่อแหล่งมรดกอื่นทั้งหมดทราบโดยทันที และจะถือว่าจบกระบวนการเสนอชื่อของแหล่งมรดกทั้งหมด หาก(กลุ่ม)รัฐภาคีต้องการ ก็สามารถที่จะส่งเสนอชื่อแหล่งมรดกอีกครั้ง โดยให้ถือว่าเป็นการเสนอชื่อแหล่งมรดกใหม่ตามขั้นตอนและตารางเวลาที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 168

III.G มติของคณะกรรมการมรดกโลก (Decision of the World Heritage Committee)

153. คณะกรรมการมรดกโลกมีมติว่าแหล่งมรดกนั้นจะได้รับการขึ้นทะเบียน หรือไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก, การส่งคืน หรือเลื่อนการพิจารณา

การขึ้นทะเบียน (Inscription)

154. เมื่อมีการตัดสินใจว่าให้ขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก คณะกรรมการมรดกโลก โดยการแนะนำจากองค์การที่ปรึกษา ดำเนินการจัดทำแถลงการณ์เกี่ยวกับความมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลสำหรับแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนดังกล่าว

155. คำแถลงการณ์เกี่ยวกับความมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล ต้องผนวกรวมข้อสรุปผลการตัดสินใจของคณะกรรมการมรดกโลกว่า แหล่งดังกล่าวนั้นมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล, มีการวินิจฉัยความเหมาะสมของแหล่งกับเกณฑ์การขึ้นทะเบียน รวมถึงการประเมินเงื่อนไขความครบถ้วนสมบูรณ์ และความจริงแท้ในกรณีที่เป็นแหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือแหล่งมรดกแบบผสม และประกอบด้วยแถลงการณ์การปกป้องคุ้มครองและการจัดการที่ดำเนินการ. ทั้งนี้แถลงการณ์ซึ่งความมีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลต้องเป็นพื้นฐานในการคุ้มครองป้องกันและการจัดการแหล่งมรดกต่อไปในอนาคต

ในกรณีที่มีความจำเป็น ต้องปรับปรุงแผนการปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแถลงการณ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลให้สัมพันธ์กับเงื่อนไขของแหล่งในปัจจุบัน ในการดำเนินการต้องเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก โดยการปรึกษาหารือกับรัฐภาคีสมาชิก และทบทวนโดยองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงดังกล่าวอาจดำเนินการเป็นระยะตามรอบการรายงานผล หรือตามที่คณะกรรมการมรดกโลกร้องขอให้ดำเนินการ

ทั้งนี้ ในกรอบของการพิจารณาประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศขององค์การยูเนสโกนั้น จึงได้มีการกำหนดวิธีการเขียนและภาษาที่เป็นกลาง ในการจัดเตรียมแถลงการณ์แสดงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล

156. ในช่วงเวลาที่มีการพิจารณาขึ้นทะเบียนแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกนั้น คณะกรรมการฯ อาจจะให้คำแนะนำอื่นๆ เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครอง และการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกนั้นเพิ่มเติม
157. แถลงการณ์คุณค่าโดดเด่นเป็นสากลของแหล่งมรดกโลก (รวมถึงคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งที่มีความเหมาะสมกับเกณฑ์การขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก) ต้องจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการมรดกโลกและเผยแพร่ในรายงานและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ

มติไม่ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Decision not to inscribe)

158. หากคณะกรรมการมรดกโลกตัดสินใจไม่ขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกที่เสนอขอรับการพิจารณานั้น เป็นแหล่งมรดกโลก ข้อเสนอขอรับการพิจารณาดังกล่าวนั้นจะไม่ถูกยื่นถึงคณะกรรมการมรดกโลกอีก ยกเว้นแต่ในกรณีที่มีการค้นพบใหม่, มีข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับแหล่งเพิ่มเติม หรือยื่นเสนอด้วยเกณฑ์ที่แตกต่างออกไปจากเกณฑ์ที่เลือกไว้เดิม ในกรณีเหล่านี้ ต้องดำเนินการยื่นเสนอข้อเสนอใหม่

มติให้ส่งกลับคืนเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Referral of Nominations)

159. หากคณะกรรมการมรดกโลกมีมติให้ส่งเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก กลับคืน (Referral) ยังรัฐภาคีสมาชิก เพื่อปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ อาจะส่งกลับเข้ามาขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการมรดกโลกอีก ทั้งนี้ ข้อมูลเพิ่มเติมดังกล่าว นั้น โดยรัฐภาคีสมาชิกสามารถยื่นเอกสารเสนอใหม่เพิ่มเติมเพื่อรับการตรวจสอบในวาระการประชุม

ถัดไป โดยเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมนั้นจะต้องดำเนินการส่งถึงสำนักงานเลขานุการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของปีที่คณะกรรมการต้องการตรวจสอบ จากนั้นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกจะดำเนินการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการประเมินในทันที

ทั้งนี้ หากไม่มียื่นเอกสารการเสนอเพิ่มเติมภายใน 3 ปีหลังการพิจารณา “ส่งกลับคืน” ของคณะกรรมการมรดกโลกในครั้งแรกแล้ว จะถือว่าการยื่นเอกสารข้อเสนอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกใหม่ดังกล่าวนั้นเป็นข้อเสนอใหม่ ซึ่งต้องเป็นไปตามวิธีการและกรอบเวลาตามปกติ

มติให้เลื่อนการพิจารณาเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Deferral of Nominations)

160. ในการพิจารณานั้น คณะกรรมการมรดกโลกอาจมีมติให้ “เลื่อนการพิจารณา (Deferral)” ในการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดก เพื่อต้องการให้รัฐภาคีสมาชิกดำเนินการประเมินหรือทำการศึกษาเชิงลึก หรือทบทวนรายละเอียดเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ รัฐภาคีสมาชิกสามารถยื่นเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกกลับเข้าไปให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาใหม่ในปีใดก็ได้ แต่ต้องส่งถึงสำนักงานเลขานุการภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์

ทั้งนี้ คณะกรรมการจะดำเนินการประเมินเอกสารดังกล่าวใหม่ (การประเมินดำเนินการใหม่โดยองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เวลาในรอบการดำเนินการ 1 ปี และครั้งรอบของการประเมิน ตามกำหนดการในตารางกำหนดการ ในย่อหน้าที่ 168) รัฐภาคีสมาชิกได้รับการสนับสนุนให้ปรึกษากับองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ ศูนย์มรดกโลก ในการหารือว่าข้อเสนอแนะของคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็น รัฐภาคีสมาชิกต้องพิจารณาเชิงองค์การที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับคำปรึกษา

III.H การเสนอเพื่อรับการพิจารณาภายใต้ความเร่งด่วน (Nominations to be processed on an emergency basis)

161. กำหนดการทั่วไป ตลอดจนความสมบูรณ์ของเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ตามที่กำหนดไว้นั้น จะได้รับการยกเว้นสำหรับกรณีของแหล่งมรดกที่กำลังตกอยู่ในสภาวะถูกคุกคาม เนื่องจากความเสียหายหรือกำลังเผชิญอันตรายอย่างร้ายแรง เหตุฉุกเฉินในที่นี้อาจเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยทางธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ เพราะฉะนั้นคณะกรรมการมรดกโลกมีความจำเป็นที่จะต้องแน่ใจว่าสามารถปกป้องคุ้มครองคุณค่าของแหล่งที่กำลังตกอยู่ในสภาวะถูกคุกคามได้อย่างทันทั่วถึง และรายงานขององค์กรที่ปรึกษานั้นอาจสะท้อนให้เห็นคุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลของแหล่งที่อยู่ในสภาวะถูกคุกคามได้ ดังนั้น ในกระบวนการยื่นเสนอแหล่งเพื่อขอรับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลก จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีฉุกเฉินและการตรวจสอบจะรวมอยู่ในวาระการประชุมของคณะกรรมการชุดถัดไป ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้แหล่งดังกล่าวอาจได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และจะถูกจัดให้อยู่ในรายชื่อมรดกโลกที่อยู่ในสภาวะถูกคุกคาม (ดูเพิ่มเติมในย่อหน้า 177-191)

162. ขั้นตอนการเสนอแหล่งมรดกเพื่อขอรับการพิจารณาภายใต้ความเร่งด่วน มีดังนี้

- A) รัฐภาคีสมาชิกนำเสนอเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก พร้อมทั้งขอเรียกร้องให้ดำเนินกระบวนการบนฐานของความเร่งด่วน ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกต้องนำเสนอแหล่งมรดกดังกล่าวต้องอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเพื่อขอรับการพิจารณาอยู่แล้ว หรือรับนำเสนอเพื่อเข้าสู่บัญชีรายชื่อเพื่อขอรับการพิจารณาโดยทันที
- B) เอกสารเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา ประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา ดังนี้
 1. คำอธิบายของแหล่ง และการกำหนดขอบเขตพื้นที่อันแม่นยำ
 2. การบ่งชี้คุณค่าโดดเด่นเป็นสากลที่สอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลก
 3. การบ่งชี้ความครบถ้วนสมบูรณ์และความเป็นของแท้ดั้งเดิม
 4. อธิบายการพิทักษ์รักษา และระบบการบริหารจัดการ
 5. อธิบายความจำเป็นเร่งด่วน และสภาพและขอบเขตของความเสียหาย หรือสภาพการถูกคุกคาม และแสดงถึงการดำเนินการตามความจำเป็นเร่งด่วนของคณะกรรมการมรดกโลก ในการพิจารณาเพื่อให้มั่นใจว่าจะเป็นการปกป้องคุ้มครองแหล่งเอาไว้ได้
- C) สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก ต้องส่งข้อเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อร้องขอการประเมินคุณภาพของแหล่ง และบ่งชี้ถึงคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลโดยทันที และคณะกรรมการมรดกโลก ดำเนินการตัดสินใจในประเด็นที่ว่าด้วยลักษณะของการเสื่อมสภาพตามธรรมชาติ และความจำเป็นเร่งด่วน ทั้งนี้ การสำรวจภาคสนามในพื้นที่อาจจำเป็นถ้าหากองค์กรที่ปรึกษาเห็นว่าสมควรและเหมาะสม ตลอดจนมีระยะเวลาเอื้ออำนวย
- D) เมื่อดำเนินการตรวจสอบเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก คณะกรรมการมรดกโลกมีหน้าที่ต้องพิจารณาถึง
 6. จัดสรรทรัพยากรระดับนานาชาติเพื่อช่วยเหลือในการเรียบเรียงเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกให้มีความสมบูรณ์
 7. สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก และองค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการติดตามพันธกิจตามความจำเป็นภายหลังได้รับการขึ้นทะเบียน และดำเนินการอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ทว่าอยู่ภายใต้เงื่อนไขความเหมาะสม

III.I การปรับเปลี่ยนแนวเขตตามข้อกำหนดในการใช้ประโยชน์ หรือการเปลี่ยนชื่อแหล่งมรดกโลก (Modifications to the boundaries, to the criteria used to justify inscription or to the name of a World Heritage property)

การปรับแนวเขตเพียงเล็กน้อย (Minor modifications to the boundaries)

163. หากมีการปรับเปลี่ยนแนวเขตพื้นที่เพียงเล็กน้อย โดยไม่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อขอบเขตของแหล่งมรดกหรือกระทบต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ให้ดำเนินการเพียงแต่แจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกทราบ
164. ในกรณีที่รัฐภาคีสมาชิกคณะอนุกรรมการมรดกโลกประสงค์จะปรับแก้ขอบเขตพื้นที่แหล่งในบัญชีมรดกโลก ให้จัดทำเอกสารตามภาคผนวก 11 และต้องยื่นขอภายในวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ ทั้งนี้ ผลการพิจารณาจะมาจากหน่วยงานที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งอาจตัดสินใจให้มีการแก้ไขเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีการแก้ไข จากนั้นสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกจะนำผลการพิจารณาของหน่วยงานที่ปรึกษาเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก
- ซึ่งอาจมีมติอนุมัติให้ดำเนินการปรับแก้แนวเขตพื้นที่ดังกล่าว หรือหากคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาแล้วเห็นว่าการปรับแก้แนวเขตพื้นที่ดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งมรดกอย่างมีนัยยะสำคัญ ในกรณีนี้ รัฐภาคีสมาชิกคณะอนุกรรมการมรดกโลกอาจจะต้องดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอพิจารณาใหม่

การปรับแก้แนวเขตพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ Significant modifications to the boundaries

165. ในกรณีที่รัฐภาคีสมาชิกคณะอนุกรรมการมรดกโลกต้องการปรับแก้แนวเขตแหล่งมรดกที่อยู่ในบัญชีมรดกโลกแล้ว ซึ่งการปรับแก้แนวเขตดังกล่าวนั้นมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อแหล่งมรดก ในการนี้ รัฐภาคีสมาชิกคณะอนุกรรมการมรดกโลกต้องยื่นเอกสารใหม่ เช่นเดียวกับการยื่นเสนอแหล่งใหม่เพื่อขอรับการพิจารณา ทั้งนี้ ต้องยื่นเอกสารภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ และจะดำเนินการพิจารณาภายในช่วงรอบระยะเวลาหนึ่งปี หรือครึ่งรอบของกระบวนการประเมินที่กำหนดไว้ตามกำหนดในตารางเวลาในย่อหน้าที่ 168

การปรับแก้เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาในการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Modifications to the criteria used to justify inscription on the World Heritage List)

166. เมื่อรัฐภาคีต้องการที่จะปรับปรุงการคัดเลือกเกณฑ์ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแหล่งมรดกโลกดังที่ได้เสนอไว้แล้วตั้งแต่แรก ทว่าต่อมามีข้อเสนอเพิ่มเติมเล็กน้อย หรืออาจ

แตกต่างไปจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น รัฐภาคีสมาชิกสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขได้ โดยจัดทำเอกสารเช่นเดียวกับเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (รวมทั้งข้อกำหนดในการระบุไว้ก่อนหน้านี้ในรายชื่อเบื้องต้น - ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 63 และ 65)

ทั้งนี้ การยื่นเอกสารเพื่อเสนอขอรับการพิจารณาอีกครั้งนี้ ต้องดำเนินการภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ และจะดำเนินการพิจารณาภายในช่วงรอบระยะเวลาหนึ่งปี หรือครึ่งรอบของกระบวนการประเมินที่กำหนดไว้ตามกำหนดในตารางเวลาในย่อหน้าที่ 168 โดยแหล่งดังกล่าวนี้จะได้รับการประเมินภายใต้เกณฑ์ที่น่าเสนอใหม่ ทั้งนี้ แม้ว่าข้อเสนอดังกล่าวไม่สมฤทธิ์ผล ก็ยังถือว่าแหล่งก็ยังคงสถานะเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลกอยู่

การปรับแก้ไขชื่อแหล่งมรดกโลก

167. รัฐภาคีสมาชิก อาจร้องขอต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อขออนุญาตเปลี่ยนแปลงชื่อของแหล่งมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนไปแล้ว ทั้งนี้ จะต้องส่งถึงคณะกรรมการมรดกโลกอย่างน้อย 3 เดือน ก่อนการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกจะเกิดขึ้น

III.J ตารางเวลาในการดำเนินการในภาพรวม

168.

ขั้นตอนการประเมินเบื้องต้น (Preliminary Assessment Phase)

ตารางเวลา	ขั้นตอน
15 กันยายน (ปีที่ 1)	วันสุดท้ายที่สำนักเลขาธิการจะต้องได้รับคำร้องขอการประเมินเบื้องต้นที่ถูกพิมพ์มาตามรูปแบบที่กำหนด เพื่อนำส่งไปยังหน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบ (ดูย่อหน้าที่ 122.c) โดยจะต้องได้รับคำร้องขอการประเมินเบื้องต้น ภายในเวลา 17.00 น. GMT หรือภายในเวลา 17.00 น. GMT ของวันศุกร์ก่อนหน้า หากวันนั้นตรงกับวันหยุดสุดสัปดาห์ ส่วนคำขอการประเมินเบื้องต้นที่ได้รับหลังจากวันที่ดังกล่าว จะได้รับการตรวจสอบในรอบต่อไป
15 ตุลาคม (ปีที่ 1)	วันสุดท้ายที่สำนักเลขาธิการจะรับทราบการร้องขอการประเมินเบื้องต้น และแจ้งให้รัฐภาคีทราบว่าเอกสารมีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ คำขอการประเมินเบื้องต้นที่ยังไม่สมบูรณ์ (ดูภาคผนวก 3) จะไม่ถูกส่งไปยังหน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบ หากคำร้องขอการประเมินเบื้องต้นไม่สมบูรณ์ รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องจะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นในการแก้ไขให้สมบูรณ์ภายในวันที่ 15 กันยายนของปีถัดไป

	คำขอการประเมินเบื้องต้นที่สมบูรณ์จะถูกส่งไปยัง(กลุ่ม)หน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการประเมินต่อไป
1 กุมภาพันธ์ ปีที่ 1	การตรวจสอบเอกสารโดย(กลุ่ม)หน่วยงานที่ปรึกษา หากจำเป็น คณะที่ปรึกษาจะขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐภาคีซึ่งควรส่งไปยังสำนักเลขาธิการ
ตุลาคม ปีที่ 1 – กันยายน ปีที่ 2	ขั้นตอนการประเมินความสมบูรณ์ของเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จะถูกส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษา สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก ตอบรับเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของแต่ละแหล่ง โดยแจ้งแก่รัฐภาคีสมาชิกและผู้รับผิดชอบในการเสนอเอกสารเพื่อทราบ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก จะทำการแจ้งแก่รัฐภาคีสมาชิกว่าเอกสารที่ได้รับมีความสมบูรณ์หรือไม่ สำหรับเอกสารที่ <u>ไม่สมบูรณ์</u> (ดูรายละเอียดย่อหน้า 132) จะไม่ได้ดำเนินการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อประเมิน ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องจะได้รับการแนะนำในการเตรียมเอกสารให้สมบูรณ์ และให้ทำการเสนอเอกสารการขอพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ของรอบปีถัดไป สำหรับเอกสารที่ <u>สมบูรณ์</u> จะได้รับการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อทำการประเมิน โดยสำนักเลขาธิการฯ จัดทำในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
1 ตุลาคม ปีที่ 2	หน่วยงานที่ปรึกษาที่ส่งรายงานการประเมินไปยังสำนักเลขาธิการเพื่อเตรียมส่งต่อไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

[ขั้นตอนการประเมินเบื้องต้นและขั้นตอนเอกสารการเสนอชื่อจะไม่เกิดต่อเนื่องกันทันที การรับผลการประเมินเบื้องต้นและการส่งเอกสารการเสนอชื่อที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นโดยมีระยะห่างระหว่างกันอย่างน้อย 12 เดือน]

เอกสารเสนอชื่อแหล่งมรดก (Nomination Dossier Phase)

ตารางเวลา	ขั้นตอน
30 กันยายน (ก่อนปีที่ 1)	วันสุดท้ายของการยื่นร่างเอกสารเพื่อเสนอขอรับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จากรัฐภาคีสมาชิกต่อสำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลก
15 พฤศจิกายน (ก่อนปีที่ 1)	สำนักเลขาธิการคณะกรรมการมรดกโลกตอบรับข้อเสนอของรัฐภาคีสมาชิก และพิจารณาความสมบูรณ์ของเอกสารที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก

	ทั้งนี้ หากเอกสารไม่สมบูรณ์ จะมีการระบุข้อมูลส่วนที่ขาดไป เพื่อให้รัฐภาคีสมาชิกดำเนินการแก้ไขเอกสารให้สมบูรณ์
1 กุมภาพันธ์ ปีที่ 1	วันสุดท้ายของการยื่นเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกฉบับสมบูรณ์ ต่อสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อประเมิน ทั้งนี้ เอกสารทั้งหมดต้องส่งถึงภายในเวลา 17.00 น. ตามเวลามาตรฐานโลกที่กรีนวิช (GMT) หากวันดังกล่าวตรงกับช่วงวันหยุดประจำสัปดาห์ ให้เลื่อนกำหนดส่งเป็นเวลา 17.00 น. ของวันศุกร์ สำหรับเอกสารที่ส่งมาภายหลังจากวันและเวลาดังกล่าวจะทำการพิจารณาในรอบปีถัดไป
1 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม ปีที่ 1	ขั้นตอนการประเมินความสมบูรณ์ของเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จะถูกส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษา สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก ตอบรับเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกของแต่ละแหล่ง โดยแจ้งแก่รัฐภาคีสมาชิกและผู้รับผิดชอบในการเสนอเอกสารเพื่อทราบ ทั้งนี้ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลก จะทำการแจ้งแก่รัฐภาคีสมาชิกว่าเอกสารที่ได้รับมีความสมบูรณ์หรือไม่ สำหรับเอกสารที่ ไม่สมบูรณ์ (ดูรายละเอียดย่อหน้า 132) จะไม่ได้ดำเนินการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อประเมิน ทั้งนี้ รัฐภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องจะได้รับการแนะนำในการเตรียมเอกสารให้สมบูรณ์ และให้ทำการเสนอเอกสารการขอพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ของรอบปีถัดไป สำหรับเอกสารที่ สมบูรณ์ จะได้รับการส่งต่อไปยังองค์กรที่ปรึกษาเพื่อทำการประเมิน โดยสำนักเลขาธิการฯ จัดทำในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
1 มีนาคม ปีที่ 1	เป็นกำหนดเวลาสุดท้ายที่สำนักเลขาธิการฯ แจ้งรัฐภาคีสมาชิกถึงการรับเอกสารเสนอเพื่อรับการพิจารณาเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก ไม่ว่าจะผลการพิจารณาว่าสมบูรณ์หรือไม่ ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์
เดือนมีนาคม ปีที่ 1 – เดือนพฤษภาคม ปีที่ 2	ประเมินโดยองค์กรที่ปรึกษา
31 เดือนมกราคม ปีที่ 2	หน่วยงานที่ปรึกษาจะได้รับการร้องขอให้ส่งผลการประเมินไปรัฐภาคีสมาชิก และส่งสำเนาให้ศูนย์มรดกโลกเพื่อส่งต่อไปยังประธานคณะกรรมการมรดกโลก ภายในวันที่ 31 มกราคมของทุกปี โดยรายงานผลเกี่ยวกับสถานะ และประเด็นต่างๆจากการประเมิน ตลอดจนรายละเอียด โดย

	จัดทำเป็นภาษาหนึ่งหรือสองภาษาตามที่อนุสัญญาฯ ได้กำหนดไว้ หากองค์กรที่ปรึกษากำหนดให้รัฐภาคีสมาชิกต้องเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ต้องดำเนินการส่งผ่านสำนักเลขาธิการฯ โดยมีระยะเวลาไม่เกินกว่าวันที่ 31 เดือนมกราคม ปีที่ 2
28 กุมภาพันธ์ ปีที่ 2	รัฐภาคีส่งข้อมูลเพิ่มเติมตามที่องค์กรที่ปรึกษาร้องขอ โดยนำส่งผ่านทางสำนักเลขาธิการฯ โดยยื่นจำนวนฉบับของเอกสารและรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เดียวกันกับที่ได้กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 132 ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความสับสนระหว่างเอกสารใหม่และเก่า รัฐภาคีสมาชิกต้องยื่นเอกสารฉบับการแก้ไขของเอกสารเดิม โดยต้องอธิบายสิ่งที่เปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน ทั้งนี้ นำส่งในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (CD-ROM หรือ diskette) แต่ต้องแนบเอกสารใหม่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์มาด้วย
6 สัปดาห์ก่อนการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ปีที่ 2	องค์กรที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องต้องส่งผลการประเมิน และข้อเสนอแนะต่อสำนักเลขาธิการเพื่อนำส่งต่อคณะกรรมการมรดกโลกและรัฐภาคีสมาชิก
อย่างน้อย 14 วันทำการก่อนที่จะมีการเปิดการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ปีที่ 2	รัฐภาคีสมาชิกสามารถขอแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อมูล โดยส่งจดหมายไปยังประธานคณะกรรมการมรดกโลก อย่างน้อย 14 วันทำการ ก่อนจะมีการเปิดประชุมของคณะกรรมการมรดกโลกพร้อมทั้งต้องส่งถึงหน่วยงานที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยระบุรายละเอียดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดจากการวินิจฉัยในการประเมินโดยองค์กรที่ปรึกษา
การประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลก (มิถุนายน – กรกฎาคม) ปีที่ 2	คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาข้อเสนอ และลงมติการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก
โดยทันทีหลังจากการประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลกสิ้นสุด	สำนักงานเลขาธิการดำเนินการแจ้งรัฐภาคีสมาชิกว่าด้วยมติของคณะกรรมการมรดกโลก ถึงผลการพิจารณาการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งในบัญชีรายชื่อมรดกโลก โดยสำนักเลขาธิการฯ ดำเนินการแจ้งถึงรัฐภาคีสมาชิกและผู้บริหารจัดการแหล่งให้เตรียมแผนที่ของแหล่งที่ได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียน และแถลงการณ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (รวมทั้งเกณฑ์มรดกโลกที่พิจารณาเห็นว่าแหล่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้อง)
โดยทันทีหลังจากการประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลกสิ้นสุดอย่างรวดเร็วหลังจากการประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลก	สำนักเลขาธิการฯ ดำเนินการปรับปรุงฐานข้อมูลและเผยแพร่บัญชีมรดกโลกใหม่ ทำการลงรายชื่อของทุกๆปี หลังจากการประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลก ชื่อของรัฐภาคีสมาชิกที่นำเสนอแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก ภายใต้เรื่อง “Contracting State having submitted the nomination of the property accordance with the <i>Convention</i> ”

ภายในเดือน ภายหลังจากการปิดการประชุมประจำปีของคณะกรรมการมรดกโลก	สำนักเลขาธิการส่งเอกสารรายงานเกี่ยวกับการมีมติของคณะกรรมการมรดกโลกถึงรัฐภาคีสมาชิกทั้งหมด
---	---

167. รัฐภาคีสมาชิก อาจร้องขอต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อขออนุญาตเปลี่ยนแปลงชื่อของแหล่งมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนไปแล้ว ทั้งนี้ จะต้องส่งถึงคณะกรรมการมรดกโลกอย่างน้อย 3 เดือน ก่อนการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกจะเกิดขึ้น

168ทวิ. รัฐภาคีที่ส่งเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดกใหม่จะต้องมีส่วนร่วมในการให้เงินทุนสมทบสำหรับการประเมินการเสนอชื่อแหล่งมรดกของหน่วยงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงต้นทุนเฉลี่ยของการประเมิน ตามที่ระบุโดยสำนักเลขาธิการในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมรดกโลกที่ได้รับการนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้ง หลักการเดียวกันนี้จะถูกนำมาใช้กับการส่งคำขอการประเมินเบื้องต้นด้วยเช่นกัน โดยจะมีกระบวนการมีดังนี้

- a) เงินทุนสมทบจะต้องถูกส่งไปยังบัญชีย่อยเฉพาะของกองทุนมรดกโลก;
- b) ประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศที่เศรษฐกิจมีรายได้ต่ำ (ตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ) ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับล่างตามที่กำหนดโดยธนาคารโลก รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะเล็กๆ และ รัฐภาคีในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือหลังความขัดแย้ง ไม่จำเป็นต้องส่งเงินทุนสมทบ;
- c) เงินทุนสมทบควรให้หลังจากกระบวนการประเมินเบื้องต้น หรือเอกสารการเสนอชื่อแหล่งมรดกเข้าสู่รอบการประเมินเมื่อเอกสารได้รับการตรวจสอบว่าสมบูรณ์แล้ว;
- d) กลไกดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการประเมินวัตถุประสงค์ของแหล่งมรดกของหน่วยงานที่ปรึกษา หรือการจัดลำดับความสำคัญตามที่กำหนดไว้ในแนวทางการอนุวัติฯ ที่จะถูกใช้ในการจัดการการเสนอชื่อแหล่งมรดก

ภาคผนวก 1

แบบฟอร์มการลงนามและการให้สัตยาบันโดยรัฐภาคี
(Model Instrument of Ratification/Acceptance and Accession)

MODEL INSTRUMENT OF RATIFICATION / ACCEPTANCE

WHEREAS the Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage was adopted on 16 November 1972 by the General Conference of UNESCO at its seventeenth session;

NOW THEREFORE the Government of _____ having considered the
aforesaid Convention, hereby [ratifies _____ the same and undertake faithfully to carry out
[accepts _____
the stipulations therein contained.

IN WITNESS WHEREOF, I have signed and sealed this instrument.

Done at _____ this _____ day of _____ 20_____.

(Seal)

Signature of Head of State,

Prime Minister or

Minister of Foreign Affairs

- The model instrument of ratification / acceptance is available from the UNESCO World Heritage Centre and at: <https://whc.unesco.org/en/convention/>
- The original signed version of the completed form should be sent, preferably with an official translation in English or French, to: Director-General, UNESCO, 7 place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

MODEL INSTRUMENT OF ACCESSION

WHEREAS the Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage was adopted on 16 November 1972 by the General Conference of UNESCO at its seventeenth session;

NOW THEREFORE the Government of _____ having considered the aforesaid *Convention*, hereby accedes the same and undertake faithfully to carry out the stipulations therein contained.

IN WITNESS WHEREOF, I have signed and sealed this instrument.

Done at _____ this _____ day of _____ 20_____.

(Seal)

Signature of Head of State,

Prime Minister or

Minister of Foreign Affairs

- The model instrument of accession is available from the UNESCO World Heritage Centre and at: <https://whc.unesco.org/en/convention/>
- The original signed version of the completed form should be sent, preferably with an official translation in English or French, to: Director-General, UNESCO, 7 place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

ภาคผนวก 2

แบบฟอร์มการยื่นเสนอขอขึ้นทะเบียนแหล่งเข้าสู่บัญชีรายชื่อเบื้องต้น
(Tentative List Submission Format)

TENTATIVE LIST SUBMISSION FORMAT

STATE PARTY:

DATE OF SUBMISSION:

Submission prepared by:

Name:

E-mail:

Address:

Fax:

Institution:

Telephone:

Name of Property:

State, Province or Region:

Latitude and Longitude, or UTM coordinates:

DESCRIPTION:

Justification of Outstanding Universal Value:

(Preliminary identification of the values of the property which merit inscription on the World Heritage List)

Criteria met [see Paragraph 77 of the *Operational Guidelines*]:

(Please tick the box corresponding to the proposed criteria and justify the use of each below)

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)
-----	------	-------	------	-----	------	-------	--------	------	-----

Statements of authenticity and/or integrity [see Paragraphs 78-95 of the *Operational Guidelines*]:

Comparison with other similar properties:

(The comparison should outline similarities with other properties on the World Heritage List or not, and the reasons that make the property stand out)

- The Tentative List submission format is available from the UNESCO World Heritage Centre and at: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists>
- Further guidance on the preparation of Tentative Lists can be found in Paragraphs 62-67 of the *Operational Guidelines*.
- An example of a completed Tentative List submission format can be found at: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists>
- All Tentative Lists submitted by States Parties are available at: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists>
- The original signed version of the completed Tentative List submission format should be sent in English or French to: UNESCO World Heritage Centre, 7 place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France
- States Parties are encouraged to also submit this information in electronic format (USB Flash Drive or CD-Rom) or by e-mail to wh-tentativelists@unesco.org

TENTATIVE LIST SUBMISSION FORMAT FOR FUTURE TRANSNATIONAL AND TRANSBOUNDARY NOMINATIONS

STATE PARTY:

DATE OF SUBMISSION:

Submission¹⁵ prepared by:

Name:

E-mail:

Title:

Address:

Fax:

Institution:

Telephone:

1.a Name of the transnational/transboundary future nomination¹⁶ :

1.b Other States Parties participating:

1.c Name(s) of the national component part(s):

1.d State, Province or Region:

1.e Latitude and Longitude, or Universal Transverse Mercator (UTM) coordinates:

2.a Brief Description of the transnational/transboundary future nomination¹⁷ :

2.b Description of the component part(s):

3. JUSTIFICATION FOR OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE¹⁸ OF THE FUTURE NOMINATION AS A WHOLE:

(Preliminary identification of the values of the future nomination as a whole which merit inscription on the World Heritage List)

3.a Criteria met¹⁹ [see Paragraph 77 of the *Operational Guidelines*]:

(Please tick the box corresponding to the proposed criteria and justify the use of each below)

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)
-----	------	-------	------	-----	------	-------	--------	------	-----

¹⁵ This submission will be valid only when all the States Parties indicated in Section 1.b have sent their submissions.

¹⁶ The text provided in this section should be identical in all submissions of the States Parties involved in the presentation of the same transnational / transboundary future nomination.

¹⁷ In case of transnational/transboundary properties any modification will need the agreement of all States Parties concerned.

¹⁸ In case of transnational/transboundary properties any modification will need the agreement of all States Parties concerned.

¹⁹ In case of transnational/transboundary properties any modification will need the agreement of all States Parties concerned.

3.b Statements of authenticity and/or integrity [see Paragraphs 79-95 of the *Operational Guidelines*]:

3.c.1 Justification of the selection of the component part(s) in relation to the future nomination as a whole:

3.c.2 Comparison with other similar properties²⁰ :

(This comparison should outline the similarities with other properties inscribed or not on the World Heritage List, and the reasons for the exceptional character of the future nomination).

²⁰ In case of transnational/transboundary properties any modification will need the agreement of all States Parties concerned.

ภาคผนวก 3

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อมูลของแหล่ง
ที่ใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก
(Format for the nomination of properties
for inscription on the World Heritage List)

Executive Summary

This information, to be provided by the State Party, will be updated by the Secretariat following the decision by the World Heritage Committee. It will then be returned to the State Party confirming the basis on which the property is inscribed on the World Heritage List.

State Party	
State, Province or Region	
Name of nominated property	
Geographical coordinates to the nearest second	
Textual description of the boundary(ies) of the nominated property	
A4 or A3 size map(s) of the nominated property, showing boundaries and buffer zone (if present)	Attach A4 or A3 size map(s) which should be the reduced size version of the original copies of topographic or cadastral maps showing the nominated property and buffer zone (if present) at the largest scale available included or annexed to the nomination.
Criteria under which property is nominated (itemize criteria) (see Paragraph 77 of the <i>Operational Guidelines</i>)	
Cultural Landscape	Indicate whether the property is nominated as a cultural landscape (YES) or (NO) (see Paragraphs 47, 47bis and 47ter)
Draft Statement of Outstanding Universal Value (text should clarify what is considered to be the Outstanding Universal Value embodied by the nominated property, approximately 1-2 page format)	According to the paragraph 155, the Statement of Outstanding Universal Value should be composed of: a) Brief synthesis b) Justification for Criteria c) Statement of Integrity (for all properties) d) Statement of authenticity for properties nominated under criteria (i) to (vi) e) Requirements for protection and management See format in Annex 10
Name and contact information of official local institution/agency/organization	Institution/Agency/Organization: Address: Tel: Fax: E-mail: Web address:

Properties for inscription on the World Heritage List

Note: In preparing the nomination dossier, States Parties should use this format but delete the explanatory notes.

NOMINATION FORMAT		EXPLANATORY NOTES
1. Identification of the nominated property		Together with Sections 2 and 3, this is the most important section in the nomination. It must make clear to the Committee precisely where the nominated property is located and how it is geographically defined. In the case of serial nominated properties, insert a table that shows the name of the component part, region (if different for different components), coordinates, area and buffer zone. Other fields could also be added (page reference or map number, etc.) that differentiate the several components.
1.a Country (and State Party if different)		
1.b State, Province or Region		
1.c Name of nominated property		This is the official name of the nominated property that will appear in published material about World Heritage. It should be concise. Do not exceed 200 characters, including spaces and punctuation. In the case of serial nominated properties (see Paragraphs 137 - 139 of the <i>Operational Guidelines</i>), give a name for the ensemble (e.g., <i>Baroque Churches of the Philippines</i>). Do not include the name of the component parts of a serial nominated property, which should be included in a table as part of 1.d and 1.f.
1.d Geographical coordinates to the nearest second		In this space provide the latitude and longitude coordinates (to the nearest second) or UTM coordinates (to the nearest 10 metres) of a point at the approximate centre of the nominated property. Do not use other coordinate systems. If in doubt, please consult the Secretariat. In the case of serial nominated properties, provide a table showing the name of each component part, its region (or nearest town as appropriate), and the coordinates of its centre point. Coordinate format examples: N 45° 06' 05" W 15° 37' 56" or UTM Zone 18 Easting: ⁵45670 Northing: ⁴⁵86750

Id n°	Name of the component part	Region(s) / District(s)	Coordinates of the central point	Area of nominated component part (ha)	Area of the Buffer Zone (ha)	Map N°
001						
002						
003						
004						
Etc.						
Total area (in hectares)				ha	ha	

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
1.e Maps and plans, showing the boundaries of the nominated property and buffer zone	Annex to the nomination, and list below with scales and dates: (i) Original copies of topographic maps showing the property nominated, at the largest scale available which shows the entire nominated property. The boundaries of the nominated property and buffer zone should be clearly marked. The boundaries of zones of special legal protection from which the nominated property benefits should be recorded on maps to be included under the protection and management section of the nomination text. Multiple maps may be necessary for serial nominated properties (see table in 1.d). The maps provided should be at the largest available and practical scale to allow the identification of topographic elements such as neighbouring settlements, buildings and routes in order to allow the clear assessment of the impact of any proposed development within, adjacent to, or on the boundary line. The choice of the adequate scale is essential to clearly show the boundaries of the nominated property and shall be in relation to the category of site that is proposed for inscription: cultural sites would require cadastral maps, while natural sites or cultural landscapes would require topographic maps (normally 1:25 000 to 1:50 000 scale). Utmost care is needed with the width of boundary lines on maps, as thick boundary lines may make the actual boundary of the nominated property ambiguous. All maps should be capable of being geo-referenced, with a minimum of three points on opposite sides of the maps with complete sets of coordinates. The maps, untrimmed, should show scale, orientation, projection, datum, nominated property name and date. If possible, maps should be sent rolled and not folded. Geographic Information in digital form is encouraged if possible, suitable for incorporation into a GIS (Geographic Information System), however, this may not substitute the submission of printed maps. In this case the delineation of the boundaries (nominated property and buffer zone) should be presented in vector form, prepared at the largest scale possible. The State Party is invited to contact the Secretariat for further information concerning this option. (ii) A Location Map showing the location of the nominated property within the State Party, (iii) Plans and specially prepared maps of the nominated property showing individual features are helpful and may also be annexed. To facilitate copying and presentation to the Advisory Bodies and the World Heritage Committee A4 (or “letter”) size reduction and a digital image file of the principal maps should also be included in the main text of the nomination dossier if possible. Where no buffer zone is proposed, the main text of the nomination dossier must include a statement as to why a buffer zone is not required for the proper protection of the nominated property.

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
1.f Area of nominated property (ha.) and proposed buffer zone (ha.) Area of nominated property: _____ ha Buffer zone _____ ha Total _____ ha	In the case of serial nominated properties (see Paragraphs 137-139 of the <i>Operational Guidelines</i>), insert a table that shows the name of the component part, region (if different for different components), coordinates, area of each component part and buffer zone. The serial nominated properties table should also be used to show the size of each component part separately and of the buffer zone(s).
2. Description	
2.a Description of nominated property [This section should not exceed 16,000 words (about 50 A4 pages) for a single site nomination or 24,000 words (about 75 A4 pages) for a serial site nomination]	This section should begin with a description of the nominated property at the date of nomination. It should refer to all the significant features of the nominated property. In the case of a cultural nominated property this section will include a description of whatever elements make the nominated property culturally significant. It could include a description of any building or buildings and their architectural style, date of construction, materials, etc. This section should also describe important aspects of the setting such as gardens, parks etc. For a rock art site, for example, the description should refer to the rock art as well as the surrounding landscapes. In the case of an historic town or district, it is not necessary to describe each individual building, but important public buildings should be described individually and an account should be given of the planning or layout of the area, its street pattern and so on. In the case of a natural nominated property this section should deal with important physical attributes, geology, habitats, species and population size, and other significant ecological features and processes. Species lists should be provided where practicable, and the presence of threatened or endemic taxa should be highlighted. The extent and methods of the use of natural resources should be described. In the case of cultural landscapes, it will be necessary to produce a description under all the matters mentioned above. Special attention should be paid to the interaction of people and nature. The entire nominated property identified in section 1 (Identification of the Nominated Property) should be described. In the case of serial nominated properties (see Paragraphs 137-139 of the <i>Operational Guidelines</i>), each of the component parts should be separately described. This section should contain a list and short description of the main attributes. Nominated properties are required to demonstrate their potential Outstanding Universal Value through their attributes. Attributes convey the potential Outstanding Universal Value and enable an understanding of that value. These attributes will be the focus of protection and management actions, and institutional arrangements, and their spatial distribution and respective protection requirements will inform the boundary of the property. Attributes can be physical qualities or fabric, but can also include processes, associated with a property, that impact on physical qualities, such as natural or agricultural processes, social arrangements or cultural practices that have shaped distinctive

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	landscapes. For natural properties they can be specific landscape features, areas of habitat, flagship species, aspects relating to environmental quality (such as intactness, high/pristine environmental quality), scale and naturalness of habitats, and size and viability of wildlife populations.
2.b History and Development [This section should not exceed 6,400 words (about 20 A4 pages)]	The History and Development of the nominated property shall describe how the nominated property has reached its present form and the significant changes that it has undergone. This information shall provide the important facts needed to support and give substance to the argument that the nominated property meets the criteria of Outstanding Universal Value and conditions of integrity and/or authenticity.
3. Justification for Inscription²¹	The justification should be set out under the following sections. This section must make clear why the nominated property is considered to be of “Outstanding Universal Value”. The whole of this section of the nomination should be written with careful reference to the requirements of the <i>Operational Guidelines</i>. It should not include detailed descriptive material about the nominated property or its management, which are addressed in other sections, but should convey the key aspects that are relevant to the definition of the Outstanding Universal Value of the nominated property.
3.1.a Brief synthesis	The brief synthesis should comprise (i) a summary of factual information and (ii) a summary of qualities. The summary of factual information sets out the geographical and historical context and the main features. The summary of qualities should present to decision-makers and the general public the potential Outstanding Universal Value that needs to be sustained, and should also include a summary of the attributes that convey its potential Outstanding Universal Value, and need to be protected, managed and monitored. The summary should relate to all stated criteria in order to justify the nomination. The brief synthesis thus encapsulates the whole rationale for the nomination and proposed inscription.
3.1.b Criteria under which inscription is proposed (and justification for inscription under these criteria)	See Paragraph 77 of the <i>Operational Guidelines</i>. Provide a separate justification for each criterion cited. State briefly how the property meets those criteria under which it has been nominated (where necessary, make reference to the “description” and “comparative analysis” sections of the nomination, but do not duplicate the text of these sections) and describe for each criterion the relevant attributes.
3.1.c Statement of Integrity	The statement of integrity should demonstrate that the nominated property fulfils the conditions of integrity set out in Section II.D of the <i>Operational Guidelines</i>, which describe these conditions in greater detail. The <i>Operational Guidelines</i> set out the need to assess the extent to which the nominated property:

²¹ See also paragraphs 132 and 133.

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	• includes all elements necessary to express its Outstanding Universal Value; • is of adequate size to ensure the complete representation of the features and processes which convey the property's significance; • suffers from adverse effects of development and/or neglect (Paragraph 88). The <i>Operational Guidelines</i> provide specific guidance in relation to the various World Heritage criteria, which is important to understand (Paragraphs 89–95).
3.1.d Statement of Authenticity (for nominations made under criteria (i) to (vi))	The statement of authenticity should demonstrate that the nominated property fulfils the conditions of authenticity set out in Section II.D of the <i>Operational Guidelines</i>, which describe these conditions in greater detail. This section should summarise information that may be included in more detail in section 4 of the nomination (and possibly in other sections), and should not reproduce the level of detail included in those sections. Authenticity only applies to cultural properties and to the cultural aspects of 'mixed' properties. The <i>Operational Guidelines</i> state that 'properties may be understood to meet the conditions of authenticity if their cultural values (as recognized in the nomination criteria proposed) are truthfully and credibly expressed through a variety of attributes' (Paragraph 82). The <i>Operational Guidelines</i> suggest that the following types of attributes might be considered as conveying or expressing Outstanding Universal Value: • form and design; • materials and substance; • use and function; • traditions, techniques and management systems; • location and setting; • language and other forms of intangible heritage; • spirit and feeling; and • other internal/external factors.
3.1.e Protection and management requirements	This section should summarise information that may be included in more detail in section 5 of the nomination dossier (and also potentially in sections 4 and 6), and should not reproduce the level of detail included in those sections. This section should set out how the requirements for protection and management will be met, in order to ensure that the Outstanding Universal Value of the nominated property is maintained over time. It should include both details of an overall framework for protection and management, and the identification of specific long-term expectations for the protection of the nominated property. The text in this section should first provide an overview of the protection and management system. This should include the necessary protection mechanisms, management systems and/or management plans (whether currently in place or in need of establishment) that will protect and conserve the attributes that carry Outstanding Universal Value, and address the threats to and vulnerabilities of the nominated property. These could include the presence of strong and effective

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	legal protection, a clearly documented management system, including relationships with key stakeholders or user groups, adequate staff and financial resources, key requirements for presentation (where relevant), and effective and responsive monitoring. Secondly this section needs to acknowledge any long-term challenges for the protection and management of the nominated property and state how addressing these will be a long-term strategy. It will be relevant to refer to the most significant threats to the nominated property, and to vulnerabilities and negative changes in authenticity and/or integrity that have been highlighted, and to set out how protection and management will address these vulnerabilities and threats and mitigate any adverse changes. As an official statement, recognised by the World Heritage Committee, this section of the Statement of Outstanding Universal Value should convey the most important commitments that the State Party is making for the long-term protection and management of the nominated property.
3.2 Comparative Analysis	The nominated property should be compared to similar properties, whether on the World Heritage List or not. The comparison should outline the similarities the nominated property has with other properties and the reasons that make the nominated property stand out. The comparative analysis should aim to explain the importance of the nominated property both in its national and international context (see Paragraph 132). Comparisons should be made with properties expressing the same values as the nominated property, and within a defined geo-cultural area (cultural properties) or globally (natural properties). The combination of values and attributes on which the comparative analysis is based must match the key aspects that are relevant to the definition of the Outstanding Universal Value of the nominated property conveyed in the rest of section 3. The purpose of the comparative analysis is to show that there is room on the List using existing thematic studies and the gap analysis. In the case of serial nominated properties, text needs to set out the rationale for choosing the component parts, in terms of comparing them with other similar component parts and justifying the choice made. The comparative analysis must conclude by drawing conclusions.
3.3 Draft Statement of Outstanding Universal Value (see annex 10)	A Statement of Outstanding Universal Value is the official statement adopted by the World Heritage Committee at the time of inscription of a property on the World Heritage List. When the World Heritage Committee agrees to inscribe a property on the World Heritage List, it also agrees on a Statement of Outstanding Universal Value that encapsulates why the property is considered to be of Outstanding Universal Value, how it satisfies the relevant criteria, the conditions of integrity and (for cultural properties) authenticity, and how it meets the requirements for protection and management in order to sustain Outstanding Universal Value in the long-term. Statements of Outstanding Universal Value should be concise and are set out in a standard format. They should help to raise awareness regarding the value of the property, guide the assessment of its state of conservation and inform protection and management. Once adopted by the Committee, the Statement of Outstanding Universal Value is

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	displayed at the property and on the UNESCO World Heritage Centre's website. The main sections of a Statement of Outstanding Universal Value are the following: a) Brief synthesis b) Justification for Criteria c) Statement of Integrity (for all properties) d) Statement of authenticity for properties nominated under criteria (i) to (vi) e) Requirements for protection and management
4. State of Conservation and factors affecting the nominated property	
4.a Present state of conservation	The information presented in this section constitutes the base-line data necessary to monitor the state of conservation of the nominated property in the future. Information should be provided in this section on the physical condition of the nominated property, any threats to the potential Outstanding Universal Value of the nominated property and conservation measures in place (see Paragraph 132). The state of conservation of the attributes as identified in section 2.a and 3.1.a. should be described, including attributes which have been lost or whose condition is compromised. For example, in a historic town or area, buildings, monuments or other structures needing major or minor repair works, should be indicated as well as the scale and duration of any recent or forthcoming major repair projects. In the case of a natural nominated property, data on species trends or the integrity of eco-systems should be provided. This is important because the nomination will be used in future years for purposes of comparison to trace changes in the condition of the property. For the indicators and statistical benchmarks used to monitor the state of conservation of the property see section 6 below.
4.b Factors affecting the nominated property	This section should firstly provide information on all the factors which are likely to affect or threaten the Outstanding Universal Value of a nominated property. Secondly, it should describe the proposed management response to those factors that may negatively affect the nominated property. A list of factors that may be relevant is available at https://whc.unesco.org/en/factors/
4.b (i) Development pressures and management response	Describe development pressures affecting the nominated property and the management response to avert impacts on the nominated property's authenticity and/or integrity from factors such as: - Buildings and Development (e.g. housing, commercial development, including tourism); - Transportation infrastructure (e.g. ground transport, air transport); - Utilities or service infrastructure (e.g. renewable and/or non-renewable energy facilities); - Biological resource use/modification (e.g. fishing, agriculture, forestry);

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	- Physical resource extraction (e.g. mining, quarrying, oil and gas, water extraction). For more details on these factors, see https://whc.unesco.org/en/factors/
4.b (ii) Environmental pressures, natural disasters and risk preparedness	List and summarize major factors of environmental deterioration and foreseeable natural disasters, such as: - Local conditions affecting physical fabric (e.g. wind, humidity, temperature, dust); - Invasive/alien species or hyper-abundant species (e.g. translocated species, hyper-abundant species, invasive/alien terrestrial, freshwater and/or marine species); - Pollution (e.g. marine, surface and/or ground water pollution); - Climate change and severe weather events (e.g. storms, flooding, desertification); - Sudden ecological or geological events (e.g. volcanic eruptions, earthquakes, tsunami/tidal wave). For more details on these factors, see https://whc.unesco.org/en/factors/ As applicable, include information on contingency plans.
4.b (iii) Visitation, other human activities and sustainable use	Provide the status of visitation to the nominated property (notably available baseline data; patterns of use, including concentrations of activity in parts of the nominated property; and activities planned in the future). Describe projected levels of visitation due to inscription or other factors. Define the carrying-capacity of the nominated property and how its management could be enhanced to meet the current or expected visitor numbers and related development pressure without adverse effects. Consider possible forms of deterioration of the nominated property due to visitor pressure and behaviour including those affecting its intangible attributes. Further factors that may be considered as applicable include: - Social/cultural uses of heritage (e.g. Ritual/spiritual/religious and associative uses, uses by Indigenous Peoples, changes in traditional ways of life and knowledge system); - Other human activities (e.g. illegal activities, deliberate destruction of heritage, war). For more details on these factors, see https://whc.unesco.org/en/factors/
5. Protection and Management of the nominated property	This section of the main text of the nomination dossier is intended to provide a clear picture of the legislative, regulatory, contractual, planning, institutional and/ or traditional measures (see Paragraph 132 of the Operational Guidelines) and the management plan or other management system (Paragraphs 108 to 118 of the Operational Guidelines) that is in place to protect and manage the nominated property as required by the World Heritage Convention. It should deal with policy aspects, legal status and protective measures and with the practicalities of day-to-day administration and management.
5.a Stakeholders	Identify stakeholders, including owners, inhabitants, indigenous peoples and local communities, governmental, non-governmental and private stakeholders and rights-holders, as applicable.

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
5.a (i) Ownership and inhabitants	Indicate the major categories of land ownership (including State, Provincial, private, community, traditional, customary and non-governmental ownership, etc.), and give the best available statistics or estimate of the number of inhabitants living within the nominated property and any buffer zone(s). Indicate the year this estimate or count was made. Estimated population located within The nominated property _____ Year _____ The buffer zone _____ Year _____
5.a (ii) Indigenous Peoples	If the nominated property might affect the lands, territories or resources of indigenous peoples, demonstrate whether their free, prior and informed consent to the nomination has been obtained, through, inter alia, making the nomination publicly available in appropriate languages and public consultations and hearings (Paragraph 123). Demonstrate the extent of consultation and collaboration with indigenous peoples, as applicable, in the management of the nominated property (Paragraphs 111 and 117).
5.a (iii) Participation	Demonstrate the extent of participation in the nomination process of stakeholders and right-holders through, inter alia, making the nomination publicly available in appropriate languages and through public consultations and hearings. Equally demonstrate the extent of consultation and collaboration with stakeholders and right-holders in the management of the nominated property (see Paragraphs 12, 119, 123 and 211).
5.b Protective designation	List the relevant legal, regulatory, contractual, planning, institutional and/ or traditional status of the nominated property: For example, national or provincial park; historic monument, protected area under national law or custom; or other designation. Provide the year of designation and the legislative act(s) under which the status is provided. If the document cannot be provided in English or French, an English or French executive summary should be provided highlighting the key provisions.
5.c Means of implementing protective measures	Describe how the protection afforded by its legal, regulatory, contractual, planning, institutional and/ or traditional status indicated in section 5.b. actually works.
5.d Existing plans related to municipality and region in which the nominated property is located (e.g., regional or local plan, conservation plan, tourism development plan)	List the agreed plans which have been adopted with the date and agency responsible for preparation. The relevant provisions should be summarized in this section. A copy of the plan should be included as an attached document as indicated in section 7.b. If the plans exist only in a language other than English or French, an English or French executive summary should be provided highlighting the key provisions.
5.e Property management plan or other management system	As noted in Paragraphs 132 of the <i>Operational Guidelines</i>, an appropriate management plan or other management system is essential and shall be provided in the nomination. Assurances of the effective implementation of the management plan or other management system are also expected. Sustainable development principles should be integrated into the management system.

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	A copy of the management plan or documentation of the management system shall be annexed to the nomination, in English or French as indicated in section 7.b. If the management plan exists only in a language other than English or French, an English or French detailed description of its provisions shall be annexed. Give the title, date and author of management plans annexed to this nomination. A detailed analysis or explanation of the management plan or a documented management system shall be provided. A timetable for the implementation of the management plan is recommended.
5.f Sources and levels of finance	Show the sources and level of funding which are available to the nominated property on an annual basis. An estimate could also be given of the adequacy or otherwise of resources available, in particular identifying any gaps or deficiencies or any areas where assistance may be required.
5.g Sources of expertise and training in conservation and management techniques	Indicate the expertise and training which are available from national authorities or other organizations to the nominated property.
5.h Visitor facilities and infrastructure	The section should describe the inclusive facilities available on site for visitors and demonstrate that they are appropriate in relation to the protection and management requirements of the nominated property. It should set out how the facilities and services will provide effective and inclusive presentation of the nominated property to meet the needs of visitors, including in relation to the provision of safe and appropriate access to the site. The section should consider visitor facilities that may include interpretation/explanation (signage, trails, notices or publications, guides); museum/exhibition devoted to the nominated property, visitor or interpretation centre; and/or potential use of digital technologies and services (overnight accommodation; restaurant; car parking; lavatories; search and rescue; etc.).
5.i Policies and programmes related to the presentation and promotion of the nominated property	This section refers to Articles 4 and 5 of the <i>Convention</i> regarding the presentation and transmission to future generations of the cultural and natural heritage. States Parties are encouraged to provide information on the policies and programmes for the presentation and promotion of the nominated property.
5.j Staffing levels and expertise (professional, technical, maintenance)	Indicate the skills and qualifications available needed for the good management of the nominated property, including in relation to visitation and future training needs.
6. Monitoring	This section of the nomination is intended to provide the evidence for the state of conservation of the nominated property which can be reviewed and reported on regularly so as to give an indication of trends over time.
6.a Key indicators for measuring state of conservation	List in table form those key indicators that have been chosen as the measure of the state of conservation of the whole nominated property (see section 4.a above). Indicate the periodicity of the review of these indicators and the location where the records are kept. They could be representative of an important aspect of the nominated property and relate as closely as possible to the Statement of Outstanding Universal Value. Where possible they could be expressed numerically and where this is not possible they could be of a kind which can be repeated, for

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	example by taking a photograph from the same point. Examples of good indicators are the: (i) number of species, or population of a keystone species on a natural property; (ii) percentage of buildings requiring major repair in a historic town or district; (iii) number of years estimated to elapse before a major conservation programme is likely to be completed; (iv) stability or degree of movement in a particular building or element of a building; (v) rate at which encroachment of any kind on a property has increased or diminished.

Indicator	Periodicity	Location of Records

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
6.b Administrative arrangements for monitoring property	Give the name and contact information of the agency(ies) responsible for the monitoring referenced in 6.a.
6.c Results of previous reporting exercises	List, with a brief summary, earlier reports on the state of conservation of the nominated property and provide extracts and references to published sources (for example, reports submitted in compliance with international agreements and programmes, e.g., Ramsar, MAB).
7. Documentation	This section of the nomination is the check-list of the documentation which shall be provided to make up a complete nomination.
7.a Photographs and audiovisual image inventory and authorization form	States Parties shall provide a sufficient number of recent images (prints, slides and, where possible, electronic formats, videos and aerial photographs) to give a good general picture of the nominated property. Slides shall be in 35mm format and electronic images in jpg format at a minimum of 300 dpi (dots per inch) resolution. If film material is provided, Beta SP format is recommended for quality assurances. This material shall be accompanied by the image inventory and photograph and audiovisual authorization form as set out below. At least ten photographs that may be used on the public web page illustrating the nominated property shall be included. States Parties are encouraged to grant to UNESCO, in written form and free of charge, the non exclusive cession of rights to diffuse, to communicate to the public, to publish, to reproduce, to exploit, in any form and on any support, including digital, all or part of the images provided and license these rights to third parties. The non exclusive cession of rights does not impinge upon intellectual property rights (rights of the photographer / director of the video or copyright owner if different) and that when the images are distributed by UNESCO a credit to the photographer / director of the video is

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
	always given, if clearly provided in the form. All possible profits deriving from such cession of rights will go to the World Heritage Fund.

**PHOTOGRAPHS AND AUDIOVISUAL IMAGE INVENTORY
AND AUTHORIZATION FORM**

Id. No	Format (slide/ print/ video)	Caption	Date of Photo (mo/yr)	Photographer/Director of the video	Copyright owner (if different than photographer/director of video)	Contact details of copyright owner (Name, address, tel/fax, and e-mail)	Non exclusive cession of rights (Yes/No - see Annex 5, Section 7a, of the <i>Operational Guidelines</i>)

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
7.b Texts relating to protective designation, copies of property management plans or documented management systems and extracts of other plans relevant to the nominated property	Attach the texts as indicated in sections 5.b, 5.d and 5.e above.
7.c Form and date of most recent records or inventory of the nominated property	Provide a straightforward statement giving the form and date of the most recent records or inventory of the nominated property. Only records that are still available should be described.
7.d Address where inventory, records and archives are held	Give the name and address of the agencies holding inventory records (buildings, monuments, flora or fauna species).
7.e Bibliography	List the principal published references, using standard bibliographic format.
8. Contact Information of responsible authorities	This section of the nomination will allow the Secretariat to provide the property with current information about World Heritage news and other issues.
8.a Preparer Name: Title: Address: City, Province/State, Country: Tel: Fax: E-mail:	Provide the name, address and other contact information of the individual responsible for preparing the nomination, including an e-mail address.

NOMINATION FORMAT	EXPLANATORY NOTES
8.b Official Local Institution/Agency	Provide the name of the agency, museum, institution, community or manager locally responsible for the management of the nominated property. If the normal reporting institution is a national agency, provide that contact information.
8.c Other Local Institutions	List the full name, address, telephone, fax and e-mail addresses of all museums, visitor centres and official tourism offices who should receive the free <i>World Heritage Newsletter</i> about events and issues related to World Heritage.
8.d Official Website http:// Contact name: E-mail:	Provide any existing official website of the nominated property. Indicate if such websites are planned for the future with the contact name and e-mail address.
9. Signature on behalf of the State Party	The nomination should conclude with the signature of the official empowered to sign it on behalf of the State Party.

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
(Wat Phra Mahathat Woramahawihan, Nakhon Si Thammarat)
ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list)
ในปี พ.ศ.2555 | ค.ศ.2012 เสนอด้วยเกณฑ์ข้อที่ 1, 2 และ 5

บรรณานุกรมประกอบการเรียบเรียง

เอกสารภาษาต่างประเทศ

- Anthony M. Tung. *Preserving the World's Great Cities: The Destruction and Renewal of the Historic Metropolis*. New York: Three Rivers Press. 2001.
- *Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention 1954*. Hague: UNESCO. 1954.
- ICOMOS.XI'AN Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structure, Sites and Areas. Adopted in Xi'an, China, by the 15th General Assembly of ICOMOS on 21 October 2005.
- UNESCO. *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*. Paris: UNESCO. 2021
- UNESCO. *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*. Paris: UNESCO. 2017.
- UNESCO. *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*. Paris: UNESCO, 1972.

เอกสารภาษาไทย

- เกรียงไกร เกิดศิริ. *ล้านนากับการเป็นมรดกโลก*. กรุงเทพฯ: อูษาคเนย์. 2553.
- เกรียงไกร เกิดศิริ และคณะ. *สังวาลย์มรดกโลกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป: การศึกษาโลจิสติกส์การท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงโดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2560.
- เกรียงไกร เกิดศิริ และคณะ. *การศึกษาวិเคราะห์คุณค่า ศักยภาพ และแนวทางการเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2560.
- เกรียงไกร เกิดศิริ. “บทความแปลข้อแนะนำเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์” ใน *วารสารหน้าจั่ว ฉบับสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม*, ฉบับที่ 30 ปี 2559. หน้า D-29-D-36.
- เกรียงไกร เกิดศิริ, อิศรชัย บุรณะอรจรณ์ และกุลพัชร เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา. “การวิเคราะห์สภาพการณ์แหล่งในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นในราชอาณาจักรไทย: ศักยภาพและข้อจำกัดบนเส้นทางสู่การเป็นแหล่งมรดกโลก” ใน *วารสารหน้าจั่ว ฉบับสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม*, ฉบับที่ 30 ปี 2559. หน้า G-63-G-75.
- เกรียงไกร เกิดศิริ และนันทวรรณ ม่วงใหญ่. “การกำหนดคุณค่าตามเกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป (กลุ่ม CLMV): การสังเคราะห์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับราชอาณาจักรไทย” ใน *วารสารหน้าจั่ว ฉบับสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม*, ฉบับที่ 30 ปี 2559. หน้า G43-G-60.
- เกรียงไกร เกิดศิริ, นันทวรรณ ม่วงใหญ่ และสุพจน์ จิตสุทธิญาณ. “ศักยภาพ แนวทางการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิทัศน์วัฒนธรรมในภาคเหนือเพื่อเสนอขอรับการจารึกชื่อเป็นแหล่งมรดกโลก” ใน *วารสารหน้าจั่ว ฉบับสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม*, ฉบับที่ 26 ปีการศึกษา 2554. หน้า 169-199.
- กรมศิลปากร. 2538, *แนวทางการจัดการโบราณสถานในบัญชีมรดกโลกทางวัฒนธรรมของโลก*, กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2535.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์คุ้มครองแหล่งมรดกโลก เล่มที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2556.

